

AZ Ö T V E N É V E S M Á T Y Á S F Ö L D

AMÁTYÁSFÖLDI NYARALÓTULAJDONOSOK
EGYESÜLETE FENNÁLLÁSÁNAK ÖTVENEDIK
ÉVFORDULÓJÁRA A VÁLASZTMÁNY MEGBÍZÁSÁBÓL

Í R T A I

KÖRMENDY-ÉKES LAJOS DR

NY. FŐISPÁN, AZ EGYESÜLET ELNÖKE

M Á T Y Á S F Ö L D , 1938

E L Ő S Z Ó

z ötven éves Mátyásfüldi Nyaralótulajdonosok Egyesülete történetének a megírására első sorban azért vállalkoztam szívesen, hogy ezt a történetet én magam alaposan megismerhessem, mert immár ötödik éve tartó elnökségem ideje alatt sokszor előfordult, hogy az egyes konkrét kérdések felmerülésekor az előzmények ismeretének a hiányát súlyosan éreztem. Szinte magától értetődő tehát, hogy e történet megírásánál engem *első sorban az a cél vezetett, hogy a nagy anyag jel-dolgozásával járó fáradtságos munkának komoly gyakorlati haszna is legyen és ez a könyv az egyesület utánunk következő mindenkori vezetőségének mindenre feleletet adó, minden fontos adatot magában foglaló kútforrásul szolgálhasson és az argumentumok gazdag anyagát nyújtsa annak megítéléséhez, hogy egy-egy adott esetben mit kell, vagy mit nem szabad tenni a múlt tapasztalatai alapján.*

Hogy erre milyen nagy szükség van, e részben elég talán csak arra utalnom, hogy az egyesület életében évekig tartó, kiltartóan szívós olyan mozgalmakkal találkozunk, amikor *az egyesület legjobbjai komolyan lelkesedtek olyan ideákért, amelyeknek megvalósítása az egyesületet katasztrófába vitte volna.* Ilyen volt pl. az, hogy a községesítés érdekében fel kell oszlatni az egyesületet, vagy hogy az üzemeket 60—70 évre bérbe kell adni egy részvénytársaságnak.

Mindkét gondolat olyan átmeneti nehézségek hatása alatt született meg, amelyeket az egyesület játszva tudott legyőzni, de mind a kettő részére meg volt már a közgyűlési többség is és az egyesületet csak a Gondviselés mentette meg.

A mindenkori vezetőség mellett természetesen *gondolnom kellett a mindenkori tagok* közül azokra, akik hajlandók az egyesület ügyeivel közelebbről foglalkozni és veszik maguknak a fáradságot az egyesület múltjának közelebbi megismeréséhez. A multak tapasztalatai alapján sokkal könnyebb a felmerülő kérdésekhez komoly, helytálló érvekkel hozzászólni.

Hogy erre is mennyire szükség van, utalok pl. a szállodai-vendéglő kérdésére. Évekig támadták a vezetőséget azért, mert ezt az épületet a gimnázium céljára foglalta le és úgy állították be a kérdést, hogy ezzel egyik főjöveldmi forrásától fosztotta meg az egyesületet, holott a tények azt igazolják, hogy ez az épület soha még megközelítőleg sem volt olyan jól hasznosítva, mint ma. A kertészet egyszer házilag, majd bérleti, azután megint házilag és újra bérleti kezelésével rengeteg pénzt elnyelő évtizedes kísérletezések folytak. Ma csak fel kell lapozni a vonatkozó adatokat, hogy eldöntsék a kérdést olyan értelemben, hogy a kertészettel kísérletezni bűn, mert arra semmi szükség nincsen. A szükséglet más módon jobban és olcsóbban elégíthető ki.

Ahhoz azonban, hogy e könyvnek ilyen gyakorlati haszna lehessen, *szükséges volt egyes egészen jelentéktelennek látszó részletekérdéseknek közelebbi megismertetésére, idegenek számára unalmas semmiségek lerögzítésére*, ami azonban a mi szempontunkból az elmondottak miatt fontos és egyesek számára érdekes is, mert különösen az ismertebb szereplőknek még jelentéktelen tényei is sokakat érdekelnek a ma élő tagtársak közül. Mindenestre érdeklík ezek a jelentéktelenségek is az illetők rokonait és barátait, akik ebben a kis könyvben elsősorban azért lapozgatnak majd talán, hogy azoknak kedves emlékével találkozhasanak.

Ugyanezt a célt szolgálják az itt-ott leközölt névsorok.

Szóval ennek a történetnek — amely elsősorban *a mátyásföldiek részére készült* — részletesnek kellett lennie és — ne-hogy az események interpretálásában tévedjek, avagy az elfogultság vádjá illethessen — kénytelen voltam helyenként az eredeti okmányokból, jegyzőkönyvekből hosszabb szószerinti idézeteket is közölni.

Mikor az így megírt történet elkészült, akkor döbbsentem rá, hogy ez így *sokak* de főleg a Mátyásföldön kívül élők — számára *teljesen élvezhetetlen unalmas ismertetés lett*. Ezért

bocsájtok a részletes ismertetés elé egy kurtára szabott Összefoglalást is, amelynek sok fogyatékosága mellett az az egy előnye mindenesetre meg van, hogy rövid.

Kérem t. Tagtársaimat, hogy fogadják ezt a kis könyvet olyan szeretettel, mint aminővel én azt megírtam. Mátyásföldnek — a mostaninak és a későbbinek — akartam ezzel szolgálatot tenni és annyiban hiányt is pótolni, mert *már az egyesület fennállásának 25 éves évfordulóján elhatározták az egyesület történetének megírását, de az — dacára a megismételt határozatoknak — mind a mai napig nem tudott megszületni.*

Ha t. Tagtársaim szívesek lesznek méltányolni fentebb előadott okfejtésemet, akkor kérem teljesítsék azt a kérésemet is, *hogy tekintsék ezt a kis könyvet mátyásföldi ingatlanuk szerény tartozékának.*; az ingó leltárhoz tartozó olyan tárgynak, *amelyet ingatlanuk elidegenítése esetén át kell adni a jogutódnak.* Mert az becsssé, sőt talán *nélkülözhetetlen iránytűvé* válhatik utódaink számára a benne foglalt adatok és tanulságok révén olyan esetben, *amikor a mi szép múltú egyesületünk hajója viharba kerül és ellenséges indulatok ostromló hullámai veszélybe sodorják.* Gondoljunk csak az utolsó öt év tanulságokban gazdag eseményeire, amikor sorozatosan mérték ránk a halálosnak szánt «sapásokat. Legyen tehát ez a könyv mindig azé, akié a mostani mátyásföldi házunk és minden mátyásföldi házon legyen áldás, békesség.

Mátyásföld, 1938 április hó.

AZ ÖTVEN ÉVES MÁTYÁSFÖLD TÖRTÉNETE R Ö V I D Ö S S Z E F O G L A L Á S B A N

A HÉV gödöllői vonalának a Keleti pályaudvar melletti fejállomásától 8.2 km-nyi távolságra fekvő Mátyásföld község két részből áll, egy régeből és egy újból, melyeket az országtát választ el egymástól.

*Mi az alábbiakban, az országút keleti oldalán fekvő *Ö-Mátyásföld« -ről, erről az 50 éves szép kertvárosról fogunk beszélni, amely nemcsak előnyös külsejével emelkedik ki magasan a környezetéből, de alapítási módjának, szervezetének és kifejlődésének egészen »egyéni« jellegével is.*

Ha az ország eme legszebb kertvárosának keletkezési módját nem ismerjük, akkor érthetetlen előttünk, hogy miért nem olyan ez is, mint Pestkörnyéknek a többi része, ahol akadálytalanul érvényesülhetett mind az a hátrány, amely építkezési közigazgatásuk kirívó fogyatékoságának szinte természetes folyománya.

Magyarországon az I-ső fokú építkezési hatóság, a műszaki közegekkel nem rendelkező főszolgabíró. így azután az ország összes községei — a járási kötelékbe nem tartozó városokat kivéve — minden műszaki irányítás és ellenőrzés nélkül épülnek. Baj ez mindenütt, de sokszorosan nagy baj és természetesen a legkiáltóbb visszasságok előidézője a főváros környékén, ahol a gombamódra szaporodó telepek — ma már részben népes városok — építkezését a központi járás főszolgabírájának megfelelően irányítani az ehhez szükséges műszaki közegek hiányán kívül már azért is lehetetlen volt, mert itt 160—180 ezer, míg másutt 35—45 ezer csak a járás lakosainak a száma. Pestkörnyéken tehát úgyszólván csak két tényező irányította a települést és az építkezést: a parcellázok kapzsisága és az egyes építkezők önző magánérdeke. Így keletkezett minden átfogó terv és szakszerű útmutatás nélkül az a szűk utcák mentén, apró telkeken, egymás melletti összevisszaságban sorakozó épületkonglomeratum, amelyet Pestkörnyéknek nevezünk. A tűzfalás viskók, ólak és félszerek, a néha csinos és sokszor ízléstelen villaszerű épületek és emeletes házak egymást nyomják agyon és a bennük uralkodó egészségügyi állapotokat már csak a kutak és pöcegödörök szoros közelsége is aggasztóvá teszi.

Valóságos oázist alkot ebben a környezetben Mátyásföld közséd ó-mátyásföldi része, amelynek különös érdekességet az ad, hogy kizárólag társadalmi munka eredménye és mint ilyen, követésre méltó példa arra, hogy tervszerű, okos elindulással, telekkönyvileg biztosított megfelelő tulajdonjogi korlátozásokkal, összefogó, megértő együttműködéssel milyen szép eredményt lehet elérni nálunk is.

Az ómátyásföldi villaváros alig 300-nál több, legnagyobb-részt 600—900 négyszögöl területű, szinte kivétel nélkül szépen ápolt kertek övezte házból áll. Harminc holdas parkját körülölelő árnyas fák szegélyezte utcái egyformán 15 m szélesek. E gazdag növényzet és a Gellérthegy magasságában fekvő fensíki jellege biztosítják a telep egészséges levegőjét és a jól ápolt kertekben öntözésre elfogyasztott nagy vízmennyiség elpárolgása a nyáresti nagy lehűléseket.

A telepnek artisztikusan szép római katolikus temploma, elemi iskolája, 8 osztályos gimnáziuma, saját víz- és villamosműve, valamint hatalmas strandfürdője van. Ezek az intézmények, valamint szépen ápolt parkjai és a kényelmes padokkal ellátott parkerdő, Mátyásföldet kellemes üdülőhellyé is teszik. *A telep alapítója és a most felsorolt kultúrintézmények megteremtője a Mátyásföldi Nyaralótulajdonosok Egyesülete, gazdasági téren mozgó tevékenységét szerencsés módon egészíti ki az annak kereteiből az idők folyamán önálló működési körrel kinőtt testvéregyesületének, a Mátyásföldi Lawn Tennis Clubnak társadalmi és sporttevékenysége, amely az anyaegyesület állandó és hathatós támogatásával megépített 10 igen szép — ezek között 2 mélyített — teniszpályát és a clubházat. Ez utóbbit az anyaegyesület 1935-ben üdülőházzá (Kurhaus) bővítette ki és tágas terraszos kerttel, valamint központi fűtőberendezéssel látta el, úgy hogy az mai új alakjában valósággal díszbe a nagy parkerdőnek és nemcsak a kaszinó szerepét tölti be, de a telep egész közönségének szórakozási igényeit is szolgálja. A télen-nyáron állandóan rendezett bálakat, koncerteket és egyéb összejöveteleket itt, a mozgófénykép és színielőadásokat pedig a gimnáziumnak színpaddal, öltözőkkel és modern vetítőházzal is felszerelt hatalmas tornateremben tartják.*

Külön említést érdemel a gimnázium gazdag felszerelése és a növendékek egészségi érdekeit szolgáló berendezései, aminek a tornaterem melletti zuhany fürdő, az iskolaépülettől alig

100 méter távolságra létesített erdei iskola, valamint a parkerdőben most épülő hatalmas sporttelep, amelyen 400 m-es futópálya, szabványos futballpálya, kosárdobó-, diszkoszvető stb. pályák állanak majd a fiatalság rendelkezésére. A gimnázium ifjúsága már eddig is az elsők közé küzdötte fel magát a középiskolai versenyeken. Ugyanott általános feltűnést keltett a fiúk kitűnő testi fejlettsége, ami egyéb tényezők mellett az egészséges környezet és jó levegő hatásának köszönhető.

Az államilag kinevezett tanárok vezetése alatt működő egyesületi gimnáziumnak egészségügyi szempontból ideálisnak mondható szerencsés fekvése biztosítja talán elsősorban annak nagy látogatottságát. A növendékek száma 320—350 között mozog, noha az intézet csak 1932-ben létesült és azóta fokozatosan fejlődött ki nyolcosztályúvá.

Ügy a telep alapításának, mint kifejlesztésének és felvirágoztatásának érdeme kizárólag a *fennállásának 50-ik évfordulóját ez évben ünneplő Mátyásföldi Nyaralótulajdonosok Egyesületét illeti*. Noha az soha semmiféle közület — állam, megye, község — vagy más társadalmi szerv részéről anyagi támogatásban nem részesült, *ma már több mint másfélszázezer pengős költségvetéssel dolgozik* és rendes bevételeiből évi 50.000 pengőt tud beruházásokra, illetve azok költségeinek törlesztésére fordítani. Az egyesület mostani adóssága 100 ezer pengő körül mozog, mert az utolsó 5 évben 300.000 pengőn felüli új beruházásokat eszközölt. A telep gyalogjárdái még csak részben és ideiglenesen, kocsitűtjai csak kis részben vannak kiépítve. Bár az utcák járhatósága ma is sokkal jobb, mint Pestkörnyék ezen részének többi községeiben, az út- és járdaépítés terén még nagy és költséges beruházások előtt áll.

A telep fenntartásához a politikai község a múltban és a jelenben oly csekély összeggel járult, illetve járul, hogy az csak a közvilágítási költségek kisebbik részének fedezetére elég. A telep minden egyéb szükségletének kielégítéséről mindenkor az egyesületnek kellett és kell gondoskodnia. A telep 1933-ig Cinkotához tartozott, azóta az országút másik oldalán fekvő újmátyásföldi Kertvárosteleppel együtt önálló községet képez.

A Mátyásföldi Nyaralótulajdonosok Egyesülete, ez az országban talán egyedülálló jelleggel és egészen különleges működési körrel dolgozó társadalmi egyesület, 1887-ben akként alakult, hogy néhány vagyonos budapesti polgár egyesületbe

tömörülve, nyaralótelep alapítása céljából szerződést kötött a cinkotai uradalom akkori tulajdonosával a mai Ómátyásföld területét alkotó birtoktest ama részére nézve, amely egy akkor 40 holdas erdő körül feküdt.

A megoldás igen ötletes és gyakorlati szempontból eredményes volt, mert

1. a vevők és eladó rendszerint ellentétesnek mutakozó érdekeit közös nevezőre hozta,
2. a telep gyors fejlődését közös érdeké tette,
3. a telep kertváros jellegének megóvását szinte elpusztíthatatlan jogi konstrukcióval egyszerűs mindenkorra biztosította.

A szerződés ugyanis

1. Az elővételi jogot biztosította a megalakuló egyesület részére oly értelemben, hogy Beniczky Gábor, a cinkotai uradalom tulajdonosa, másnak nem adhatott el telket, mint az egyesületnek, vagy annak, akit az egyesület, mint vevőt, prezentál.

2. A vételárat négyszögölenként 65 krajcárral minimalta akként, hogy a vételárnak ezt meghaladó része 50—50o/o-ban megoszlik az eladó és az eladásokat közvetítő egyesület között.

3. A tagok részére biztosította az erdő ingyenes használatát üdülési célokra.

4. Az utcák szélességét 15 m-ben állapította meg és azok azonnali fásítását rendelte el.

Kikötötte továbbá a szerződés, hogy

5. a telkek 600 négyszögölnél nem lehetnek kisebbek,
6. hogy minden vevő tartozik belépni az egyesületbe és hogy
7. *minden vevő tőrni tartozik a telkére az átírás alkalmával telekkönyvileg bekebelezett ama tulajdonjogi korlátozást, hogy magát az egyesület mindenkori árszabályainak és a közgyűlés, valamint a választmány jogerős határozatainak aláveti.* Már az egyesület eredeti alapszabályai olyan rendelkezéseket tartalmaztak, amelyek a telep kertváros jellegét egyszerűs mindenkorra biztosítani alkalmasak voltak. Ilyenek: a villaszerű építkezés, a terveknek az egyesület részéről való előzetes elfogadása, az alapszabályokban előírt határvonaltávolságok betartása, bizonyos építkezési előírások, állattartási, korcsma, volt, mészárszék, gyár, ipartelep stb. létesítésének tilalma.

Az egyesület tagjai ilyen konstrukció mellett tulajdonképpen nem is fizikai személyek, hanem a telepen létesülő min-

denkori telkek mindenkori tulajdonosai, ami kifejezésre jut abban is, hogy a tagsági díj a telektulajdonos telke után négy-szögölenként nyer megállapítást. (Ezidőszerint évi 3 fillérben.)

Megtörtént már, hogy az egyesület valamely tagot valamely okból kirekesztett. Ez jogait nem gyakorolhatta, de azért kötelezettségeitől nem szabadult, mert ezek nem őt, hanem a telket terhelik. A kialakult bírói gyakorlat szerint nem kell bevárni, míg a tag felvételét kéri, de az új tulajdonost egyszerűen taggá nyilvánítja a választmány és ha az illető megtagadja pl. a tagsági díj fizetését, a bíróság elmarasztalja.

Az egyesület — tehát a tagok közössége — érdekeinek ez az ügyes körülbástyázása számtalan esetben hasznosnak, a kertváros jelleg és egységesség megóvása érdekében szükségessének bizonyult.

E bölcs előrelátással és sok gyakorlati érzékkel megfogalmazott kikötéseknek köszönhető a mai igényeket is mindenben kielégítő példásan szép és rendezett telep gyors fejlődése. Az eredetileg lekötött mintegy 75 holdnyi területű birtokrészen a telkek gyorsan elkelték és már 1889 januárban további 75 hold jelöltetett ki parcellázásra. Mivel a telkek ára már az alapítás 3-ik évében 3 forint krajcárra emelkedett, az egyesület a reá eső eladási jutalékból tekintélyes pénzhez jutott, amelyből már 1891-ben örökáron megvásárolta az erdőt a vendéglő épülettel együtt.

A későbbi évek folyamán is több opciós szerződés jött létre újabb és újabb csatlakozó területekre nézve, de ekkor már a vételár részletekben is fizethető volt, úgyhogy előjegyzéskor 20o/o, azután 8 egyenlő negyedévi részletben 10—10o/o vált esedékessé. A 65 krajcáron felüli vételáron ezeknél is 50—50o/o arányban osztozott az eladó az egyesülettel, de ekkor már 3 frt. 50 kr.-nál olcsóbb áron eladást eszközölni nem lehetett.

Több telket vásárolt a HÉV is, amelynek cinkotai vonala, mint gőzvasút, 1888-ban lett üzembe helyezve.

A telekeladásokból az említett 50o/o-os részesedési alapon olyan szép összegek folytak be az egyesületi pénztárba, hogy azokból a teleprendezés, fásítás stb. költségeit fedezni tudta, de segítségére volt a feladatok megoldásában a tagoknak szinte az első naptól kezdve kialakult példás összetartása és lokálpatriotizmusa, amely Mátyásföldön szinte csodákat művelt.

Nemcsak az történt, hogy a vagyonosabb tagok közül mindig; akadt néhány, akik egy-egy közcélú feladat megvalósítását természetbeni és készpénzbeli adományaikkal elősegítették, de társadalmi összjövedelek — bálók, koncertek, bazárok stb. — rendezésével komoly összegeket tudtak »összetáncolni«.

Az ilyen módon létesült intézmények közül első helyen kell megemlítenem az elemi iskolát, amely már 1898-ban, tehát 10 évvel az egyesület megalakulása után megnyílt, az egyesület által erre a célra emelt épületben és a szép római katolikus templomot, amely a Beniczky Gáborné sz. Batthyány Ilona grófnő ajándékozta telken az egyesület tagjaiból Paulheim József elnöklete alatt megalakult Templomépítő Bizottság buzgalmából 1905 augusztus 27-én lett rendeltetésének átadva.

A templom céljára rendezett mulatságok között említést érdemel az 1903, illetve 1904 nyarán rendezett »bazár«, amelyek közül az első 2.307.66 korona, a második 5.309.40 korona tiszta bevétellel zárult. Ezeknek az összjövedeleknek a vonzóerejét emelték a fővárosi művészek és írók, akik közül számosan voltak mátyásföldi villatulajdonosok.

A nagyobb feladatok megvalósítása természetesen amortizációs kölcsönök igénybevételével történt, de ismételen jegyzetett az egyesület kisebb »belső kölcsönöket« is.

Így már 1891-ben kibocsátott a tagok között terepszabályozási célokra 100 drb. 20 forintos részjegyet, 1894-ben a vendéglőépületnek kibővítésére 5%-kal kamatozó 100 forintos részjegyeket és 1924-ben — amikor már amortizációs kölcsön nem volt — négyszögölenként 10 aranykoronás kölcsönt vett igénybe azoktól a tagoktól, akik ennek nyújtására önként hajlandóknak nyilatkoztak.

A nagyobb létesítmények közül külön említést érdemel az 1902-ben megnyílt *uszoda* — a mai strandfürdő — és az 1911 nyarán üzembe helyezett *villanytelep és vízmű, amelyek mindegyikét az egyesület tagjaiból alakult külön társaságok hívták életre — részjegyek jegyzése útján* — és amelyeket később éspedig 1920-ban akkor váltott meg az egyesület, amikor mindkét üzem nehéz helyzetbe jutott és szükségessé vált a megmentésük.

Az uszoda első befektetési költsége 1902-ben 33.673 forint 41 krajcár, a villanytelep és vízműé 1911-ben 315.000

korona volt, amely utóbbihoz maga az egyesület 125.000 korona értékű 100 koronás részjegy jegyzésével járult.

A parkszállóépület részletekben épült. Az 1891-ben megvett favázas, emeletes téglapületeket 1894-ben kibővítették két szilárdépítésű, hatalmas oldalszárnnyal, melyek közül az egyikben egy 23 m hosszú, 11 m széles és 9 m magas koncert- és báltermet helyeztek el, majd 1895-ben elhatározták a régi középső épület lebontását. Erre azonban csak 1902-ben kerülhetett sor. Az így teljessé vált hatalmas »Parkszálló épület« sok víg estének és éjszakának lett színhelye. *1932 óta fokozatosan át lett építve gimnáziummá.* Ma a volt sötét pinchhelyiségek is angol aknákkal világított, jól szellőző, száraz, egészséges, derűs helyiségek, amelyek zeneterem, cserkészotthon, zuhanyfürdő stb. célokat szolgálnak. Az intézet gazdag szertáraival és gyűjteményeivel a tankerület legjobban felszerelt középiskolája.

A parkszálló épületén kívül, amely addig, amíg gimnáziummá alakult át, a bérlőkkel való folytonos bajok miatt, majd a kommün alatt és az azt követő időkben a kényszerbeszállások és állatok tartása miatt állandó gondokat okozott a vezetőségnek, volt az egyesületnek még egy intézménye, amely állandó bajok forrásának bizonyult. Ez a kertészet volt. Ezt az intézményt 1901-ig házikezelésben, 1901-től 1904-ig bérbeadás útján kezelték. 1904-től folyton változó kertészek vezetése alatt, majd házikezelésben állott, majd bérbe volt adva, míg azután 1930-ban a folytonos ráfizetés miatt végleg beszüntették és az egyesület a parkjait vállalkozó kertész gondozására bízta. Mind a mai napig ez bizonyult a legolcsóbb és legmegfelelőbb módszernek.

Addig, amíg a telep élelmezése problémát képezett, az egyesület e téren is tevékenykedett, sőt 1907-ben a tagok — megint csak részjegyes alapon — megalakítottak egy *Fogyasztási Szövetkezetet* is, amely később beleolvadt a budapesti »Háztartás« szövetkezetbe.

Az egyesület ügyeit az elnökből, 2 alelnökből, titkárból, pénztárosból és ellenőrből álló elnökség és a választmány intézi.

Eleinte szakbizottságokkal dolgozott a választmány, de ezek helyett a nehézkesen mozgó szervek helyett már 1894-ben a szakelőadók intézményét vezették be. Majd miután ez a rendszer sem biztosította eléggé a vezetés egységét, 1895-től kezdve

az elnökség látott el minden feladatot és állandó jellegű külön szervként tényleg csak a vigalmi bizottság működött.

1923-ban kezdték el újból a feladatok elaprózását, amikor ezen a téren odáig mentek, hogy úgyszólván minden feladat megvalósítására egy-egy bizottságot, vagy albizottságot küldtek ki, ami azonban nemcsak meddő módszerek bizonyult, de egyéb okok mellett végeredményben az elnökség tekintélyének a lejáratására és azokra az ellentétekre vezetett, amelyek az egyesületnek disszonanciáktól alig megzavart addigi harmonikus életét feldúlták és 1927-ben komoly ellentétekre vezettek, majd 1929-ben az elnökség és választmány elmozdítását előidéző általános jellegű elégedetlenségben robbantak ki.

Azóta az egyesületi élet jellegzetes és állandó tünete ismét a teljes egyetértés és vállvetett céltudatos közös munka.

Az egyesület megalapítása óta állandó törekvése volt a vezetőségnek a hatóságokkal való jó viszony fenntartása, ami elsősorban a vármegyével szemben mindig sikerült is. Ezt a hagyományos harmóniát sajnálatosan megzavarta Mátyásföldnek a vármegye akkori alispánjának akarata ellenére keresztül vitt elválása Cinkotától, ami azonban az egyesület szerepén mit sem változtatott, sőt az utolsó öt év — dacára, hogy az egyesület vezetőségének a kezét első fokon rendszeresen honorált felebbezesekkel igyekezett egy törpe kisebbség megkötni — igen eredményes alkotó munkában telt el és a vármegyével való hagyományos jóviszony is újra tökéletesen helyreállott. Az elégedetlenkedő törpe kisebbség pedig végeredményben jó munkát végzett, mert az általa beadott fellebbezések és panaszok azt eredményezték, hogy igen fontos tisztázatlan jogi kérdések a legfelső hatóságok kiprovokált döntéseivel végleges és az egyesületre nézve igen megnyugtató elintézészt nyertek. Ilyen fontos döntése volt a belügyminiszternek 148.038/1933—VIII. a. szám alatt Pestvármegye alispánjához intézett leirata, amely — szemben az alispán feloszlást javasoló határozatával — úgy egyrészt az egyesület működését kívánatosnak, sőt szükségesnek minősítette és megállapította, hogy az egyesület hasznos tevékenysége révén »Mátyásföldnek az egyesület tulajdonában levő része virágzó üdülőhely lett«, másrészt kimondotta, hogy »semmiféle jogszabály nincs arra nézve, hogy az egyesület egyes szervei által hozott panasszal megtámadott határozatait ne lehessen végrehajtani, mert ha ez a gyakorlatban

érvényesülne, akkor egy-két tag esetleges panaszával mindenkor megbéníthatná az egyesületi tagok többsége akaratának kellő időben való végrehajtását«. (L. teljes szöveget 160. oldalon.)

A másik ilyen fontos elvi jelentőségű döntés az igazságügy-miniszternek Ó-Mátyásföld utcáinak jogi helyzetét megállapító — a belügyminiszterhez intézett — 18.803/1935. I. M. számú átirata, amely tisztázza az egyesület utcáinak tulajdonjogát és ezzel együtt vitán felülivé tette az egyesület létalapját képező azt a jogot is, hogy villany-, víz- stb. vezetékek lefektetése és ezeknek a közszükségleti fontos cikkeknél a tagok részére való szolgáltatása az egyesület kizárólagos joga. (L. az átirat teljes szövegét 170. oldalon.)

Azoknak a hasznos beruházásoknak a nyomán, amelyeket a vezetőség az utolsó 5 évben eszközölt, az egyesület rendes bevételei kerek számokban kifejezve így alakultak:

1933-ban	P 110.000.-
1934-ben	„ 133.000.-
1935-ben	„ 150.000.-
1936-ban	„ 155.000.-
1937-ben	„ 155.000.

Az eszközölt befektetések olyan természetűek voltak, amelyek az egyesület jövőbeli egészséges és biztos fejlődésének szilárd garanciáit fogják képezni.

Igazolja ezt már a magánosok áramfogyasztásának az országos átlagot többszörösen felülmúló emelkedése is, ami első-sorban azért következett be, mert a gimnázium lehetőséget nyújt a családoknak arra, hogy az egész évet Mátyásföldön töltsék.

A magánosok áramfogyasztása 1933-ról 1934-re 50/o-kal, 1934-ről 1935-re 90/o-kal, 1935-ről 1936-ra 18<y₀-kal és 1936-ról 1937-re 60/o-kal emelkedett és a villamos- és vízmű nyers bevétele 6 filléres éjjeli és 3 filléres nappali áramár mellett az évi 92.000 pengőt elérte.

A telepet a minisztérium 1934-ben az 1927. évi XVI. t.-c. alapján üdülőhellyé nyilvánította és a belügyminiszter az üdülőhelyi Bizottság feladatkörével az egyesület választmányát ruházta fel.

Az ómátyásföldi telepen 50 év óta folyó szép társadalmi munka eszünkbe juttatja a latin közmondást: »Concordia res parvae crescunt«.

AZ ÖTVEN ÉVES MÁTYÁSFÖLD RÉSZLETES TÖRTÉNETE

Megalakulás — Szeniczey Ödön elnöksége (1)

átvásárolta és a fennállása 50-ik évét ünneplő Mátyásföldi Nyaralótulajdonosok Egyesülete két vadászember kezdeményezésének köszönheti a keletkezését.

Beniczky Gábor földbirtokos, a cinkotai uradalom tulajdonosa az 1887-ik év nyarán vadászvendégül látta a mai Mátyásföld területén Kunkel Imrét, a Budapesti Központi Tejcsarnok megalapítóját és első igazgatóját. Künkének annyira megtetszett az úgynevezett kiserdő és a körülötte fekvő terület, hogy felvetette házigazdája előtt a gondolatot, vajjon nem lehetne-e itt, ezen a főváros közelében fekvő, fensík jellegű és kitűnő levegőjű területen egy nyaralótelepet létesíteni? Beniczky Gábornak megtetszett az ötlet és késznek nyilatkozott a megfelelő terület átengedésére négyszögölenként 65 krajcáros áron, mire Kunkei azonnal munkához látott. Közölvén tervét barátaival, felvetette egy érdekközösségi szerv megalakításának a gondolatát. E gondolatból született meg a Mátyásföldi Nyaralótulajdonosok Egyesületének megalapítási terve, amelyhez az alapot az a szerződés szolgáltatta, amelyet Kunkel Imre barátai Szeniczey Ödön országgyűlési képviselő és társai 1887 december hó 6-án Beniczky Gáborral kötöttek.

Nem is egy, de 57 teljesen azonos szövegű szerződés jött létre, amelyeknek alapján összesen 24.942 forint 36 krajcár vételiért az alábbi névsorban szereplő budapesti lakosok megvásárolták az első telkeket. E szerződések 3-ik pontja értelmében

az átírással egyidejűleg valamennyi telekre *feljegyeztetett a telekkönyvben az a korlátozás, hogy azokon csakis lakási célokra szolgáló villaszerű épület emelhető, amely az utca színvonalától legalább 6 méterrel a telekre beljebb helyezendő el és pedig úgy, hogy a szomszéddal közös határvonalától legalább 3 méter legyen a távolság és hogy a telken hízaló, vagy inarhatenyésztés nem tartható, korcsma, mézszárszék, kereskedés, gyár, ipartelep, vagy munkáslakás a Mátyásföldi Nyár aló tulajdonos ok Egyesületének engedélye nélkül fel nem állítható.*

Az érdekeltek azonnal e szerződés megkötése után előkészítő bizottságot küldöttek ki, amely az alább szó szerinti szöveggel közölt jelentést terjesztette az egyesület alakuló közgyűlése elé:

»Tisztelt Közgyűlés! Midőn, mint a tervben volt és. immár szerencsésen létesült *Mátyásföldi Nyaralótulajdonosok Egyesületének* előkészítő bizottsága örömmel üdvözljük önöket ez első közgyűlésen, mely egyesületünk végleges megalakulását van hivatva megpecsételni: különös elégtételünkre szolgál kijelenteni, hogy feladatunk, mellyel bennünket a nyaralótelep létesítése ügyében egybegyűlt legelső értekezlet megbízni kegyes volt, immár be van fejezve.

Az eszme, melynek alapján a mátyásföldi nyaraló telep ezennel a megvalósulás stádiumába lépett, az volt, hogy a főváros közelében, lehetőleg egyenesvonalú és kényelmes közlekedéssel ellátott oly telep alakíttassék, mely amellet, hogy egészséges fekvésű lakhelyre alkalmas, üdülő- és nyaralóhelyül szolgálhasson és az egész úgy rendeztessék be, hogy úgy az egyesek szükségleteinek megfeleljen, mint *kielégítse a városi igényeket, folyvást megtartva a villajelleget s kizárva mindent, ami városi, üzleti, gyári zajjal és alkalmatlansággal jár.* Ennek előkészítése volt a mi feladatunk.

Feladatunk, Uraim, mint önök igen jól tudják, elsősorban abból állt, hogy érintkezésbe lépve a teleplétesítésre legalkalmasabbnak talált és a cinkotai határban fekvő terület tulajdonosával, tőle az eladási feltételeket megtudjuk és mindazokat az előnyöket kieszközölni iparkodjunk, melyek az adás-vétel körül elérhetők. Mi lett az eredmény és miként éretett el, szükségtelen előadnunk, mert hiszen felelet erre az önök jelenléte, az egyesületbe való belépte; de nem mulaszthatjuk el kiemelni azt a kiválóan előzékeny, szeretetreméltó és áldozatra kész magaviseletet, melyet a tulajdonos, nagyságos *Beniczky Gábor* úr, úgy

a velünk való érintkezésben, mint az alakulandó egyesülettel és annak érdekeivel szemben tanúsított. A telepünk közepén levő *erdő örök használati jogának átengedése*, valamint az *általa építendő mulatóház* iránt tett és szerződésbe is foglalandó ígérete, úgyszintén az adás-vevési eljárás egyszerűsítése, valóban meleg köszönetünkre méltó tényei az eladó tulajdonosnak.

Bátorkodunk is ezért, mindjárt az első alakuló közgyűlésnek azt az indítványt tenni, hogy nagyságos Beniczky Gábor föld-birtokos urnák az egyesület iránt tanúsított előzékenységéért és áldozatkészségéért jegyzőkönyvi köszönet szavazzassák, az egyesület egyúttal amaz óhajának és reményének adván kifejezést, hogy az a jó viszony, melyet nagyságos Beniczky Gábor úr oly *igaz magyar nemesi szívéljességgel* kezdeményezett, közte és az egyesület közt továbbra is mindenkor fennálland.

A birtoktulajdonossal való eme szerencsés viszony mellett nem kevésbé örvendetes körülmény gyanánt említhetjük fel azt, hogy a *Budapesti Közúti Vaspálya Társaság* vezérigazgatója elejétől fogva a legnagyobb rokonszenvvel kísérte egyesületünk alakulását s nemcsak jelentékenyebb számú telek vásárlásával segítette elő a telep létesülhetését, hanem *Jellinek Henrik* vezérigazgató úr által oly kedvezményeket is helyezett kilátásba az egyesületi tagok számára, melyek, habár most még meghatározott számokban nem foglalhatók, egyik létesülési föltételét képezték egyesületünknek, amiért már eddig is köszönettel tartozunk a nevezett társulatnak, melyet tagjaink közé is van szerencsénk számítani, úgyszintén Jelűnek Henrik vezérigazgató úrnak is eddigi szíves és továbbra is remélt közreműködéséért.

Az előkészítő bizottságnak, Uraim, mely az alakulás művét lassanként, napról-napra látta maga előtt kibontakozni, a büszkeség érzetével van oka rámutatni a tagok díszes névsorára — *e névsorra, mely egyesíti magában a társadalom színét-javát, tekintélyt és vagyont, a szellemi munka harcosait, az ipari szorgalom képviselőit* — e névsorra, mely egyik legszebb bizonyítéka és biztosítéka egyesületünk életrevalóságának, leendő gyarapodásának és fölvirágzásának. És a kitűnő szellemről, mely egyesületünkben már is uralkodik, legjobban tanúskodik a közügy iránt való áldozatkészség, melynek egy örvendetes példáját már is van szerencsénk Önöknek tudomására hozni. Ugyanis *Oszetzky Ferenc tisztelt tagtársunk*, szíven hordva telepünk mielőbbi föllandulását, kövezési célra 6400 = *hatezernégyszáz da-*

rab kockakövet ajánlott jel díjtalanul, Simkovics János tisztelt tagtársunk *pedig ajánlatot tett, hogy e köveket a telepre díjtalanul kiszállíttatja* és a meghatározandó módon és helyen köveztül *lerakatja*. A példaadásnak oly nemes ténye ez, hogy nemcsak kötelességünknek tartottuk azt már most az első gyűlésen bejelenteni, hanem indítványozni is, hogy nevezett két tagtársunknak a közgyűlés jegyzőkönyvileg fejezze ki köszönetét.

Ezekkel tisztelt közgyűlés, a mi feladatunk és arról való előterjesztésünk véget ért s midőn az alakulás műve körül felmerült költségekről és a beíratási díjak címén begyűlt és az egyesület vagyonalapját képező pénzekről e jelentés kapcsában van szerencsénk előterjeszteni a kimutatást: kérjük önöket, szíveskedjenek e számadást megvizsgáltatni és nekünk a felmentvényt megadni.

Benyújtva egyszersmind az előzetes értekezletek által megállapított alapszabályokat, kérjük azok végleges elfogadását és azok értelmében az egyesületi tisztikar megválasztását. Kelt Budapesten, 1887. november 6-án. A Mátyásföldi Nyaralótulajdonosok Egyesületének előkészítő bizottsága: Kunkel Imre s. k., Fáy Béla s. k., Szécskay István s. k., Vajdafy Béla s. k., Kertscher István s. k.«

*A Mátyásföldi Nyaralótulajdonosok Egyesületének
első tagnévsora:*

1. 1 gróf Andrassy Aladár.
2. 1 Bájó Istvánné, IL, Pálfi-u. 3.
3. Beniczky Gábor, Cinkota.
3. 1 dr. Ellevaux Frigyes, Hársfa-u. 13.
4. 1 Fáy Béla, Andrassy-út 89.
5. 2 Filó János, Mátyás-tér 2.
6. 1 Filó Keresztély, II. Harmincad-u. 7.
7. 1 dr. Grünwald József, Király-u. 3.
8. 2 Gunszt Miklós, Rottenbiller-u. 31.
9. 1 Hikisch Ernő, Andrassy-út 9.
10. 1 Hirschler Zs. Henrik, Andrassy-út 94.
11. 1 Irsay Ignác, Teréz-körút 30.
12. 1 Katzvinszky János, VIII., Víg-u. 29.
13. 2 gróf Keglevich Ilona, Váci-utca 21.

- 1 Kerekes Elek, Múzeum-körút 9.
 1 Kertscher István, I., Gellérthegy-u. 12.
 1 özv. Khély Ignácné, József-tér 2.
 1 Kintner Károly, Vas-utca 17.
 2 Koppély Géza, Andrássy-ut 31.
 0 Közúti Vaspálya Társaság.
 1 Krakkauer Jakab, üllői-út 117.
 1 Kramplics Bertalanné, Rottenbiller-u. 31.
 1 Kraul Lajos, Dorottya-u. 8.
 3 Kunkel Imre, Rottenbiller-u. 31.
 1 Lassé Gusztáv, Aréna-út 30.
 1 Longauer Vilmos, Jósika-u. 7.
 2 ii'j. Lövinger Salamon, Rottenbiller-u. 31.
 1 Makó András, üllői-út 4.
 1 Makó Mihály, Károly-körút 8.
 1 Marko Pálné, Teréz-körút 30.
 1 Mása Vidor, X., Indóház-u. 7469.
 1 Mátray Béla, Nemzeti Színház.
 1 Mehlhofer Anna, Százház 6.
 1 Mehlhofer János, Százház 6.
 1 Mihályfy Károly, Nemzeti Színház.
 1 Móczár Béla, Vas-utca 3.
 1 dr. Móczár Gyula, József-tér 13.
 1 Nemes Ferenc, Hársfa-u. 4.
 2 dr. Neuman Ármin, Andrássy-út 1.
 2 Neuschloss Károly és Fia.
 2 Neuschloss Ödön és Marcell.
 1 Niklay János, Mária-u. 56.
 2 Oszetzky Ferenc, Régi posta-u. 2.
 1 Pick Bódog, Statio-u. 28.
 1 Phozér Ferenc, Csömöri-út 91.
 Polyák Menyhért, I. 67. alatt.
 1 Pozsgay Tivadar, Zöldfa-u. 24.
 1 Prenoszil Sándor, Miksa-u. 9.
 1 Refeld Antal, Budapesti Bankegyesület.
 1 Simkovics Jánosné, Csömöri-út 71.
 1 Schmidt Ferenc, Régi posta-u. 2.
 1 Schön József, Diófa-u. 8.
 1 Schwipper Clemens, Kertész-u. 33.
 2 báró Stockinger János, Nagy János-u. 6.

- 53. 1 Storch Mátvás, Barcsay-u. 13.
 - 54. 1 Strikó Gyuláné, József-körút 15.
 - 55. 1 Strelisky Sándor, Dorottya-u. 9.
 - 56. 2 Szalay Béla, Vecsés.
 - 57. 1 Szécskay István, István-tér 14.
 - 58. 1 Szemlér Lőrinc, VIII., Karpfenstein-u. 12.
 - 59. 3 Szeniczey Ödön, Kecskeméti-u. 14.
 - 60. 2 Szőke Károly, L, Apród-u. 4.
 - 61. 1 Terstyanszky Kálmán, Kertész-u. 32.
 - 62. 1 P. Tóth Sándor, VIII., Öriás-u. 32.
 - 63. 1 Ulrik Antal, Aréna-út 62.
 - 64. 1 Vajdafy Béla, Kertész-u. 25.
 - 65. 2 Veninger Ferenc, Külső Kerepesi-út 1.
- összesen 102 telek tulajdonosai.

Az alakuló közgyűlést még az előkészítő bizottsági jelentés keltének napján, 1887. évi november hó 6-án megtartották és azon az alapszabályok szövegét megállapítván, elnökké Szeniczey Ödön országgyűlési képviselőt, titkárrá Fáy Bélát választották meg, valamint megalakították az egyesület első választmányát.

Az első három esztendő — Alapvető rendelkezések — A Telep bővülése — Mulatóház

A választmány első teendőjét az *alapszabályok* jóváhagyásának kieszközlése képezte. E részben a legnagyobb nehézséget az okozta, hogy az alapszabályok *szövegében az egyesület székhelyéül — Mátyásföld akkor még nem létezőn — Budapestet vették fel*, minek folytán az alapszabályok a főváros polgármesteréhez lettek betérjesztve, aki azonban az ügyben nyilatkozni, hatáskörén kívül esőnek tartotta,, mert az egyesület működési köre, az alapszabályok világos szövege szerint, egy a főváros területén kívül alakítandó településre vonatkozott. Ezért a választmány *módosította az egyesületi székhely nevét* és Budapest helyett Mátyásföldet vette fel a szövegbe, mire az iratokat Pest megye alispánja pártolólág felterjesztette a belügyminiszterhez, aki az alapszabályokat rövidesen jóváhagyta.

Ennek az örvendetes ténynek bejelentése és a Beniczky Gáborral az egyesület részéről megkötendő szerződésnek elfo-

gadása céljából a választmány *1889 január 27-ere rendkívüli közgyűlést* hívott egybe. A választmány első ülésében *szakbizottságokat* küldött ki. Ezeknek jelentéseiről 1889 január 27-én a következőkben számolt be:

Az építkezési szakbizottság jelenti, hogy a telepen az 1888-ik év folyamán az emeletes vendéglőn kívül 13 nyaraló,, 3 gazdasági épület, 2 kertészlak, összesen tehát 19 épület létesült, ami >tekintettel az 1887/88-iki mostoha (zord) télre és *a helyiérdekű vasúti megnyitásának késedelmére*, igen örvendetes eredmény«. A bizottság napirenden tartja a közös építkezés tervét,, amire nézve azonban elfogadható kedvező ajánlat még nem érkezett.

A közlekedési bizottság jelenti, hogy a tagok részére a H. É. V. igazgatóságától II. osztályra havi 6, III. osztályra havi 5 forintos kedvezményes bérletjegyeket eszközölt ki, ami azért említésreméltó, mert a vasút akkor még nem járt.

A kertészeti bizottság jelenti, hogy *1888 őszén megkezdte 'H telep ucáinak tervszerű fásítását* és ezt a munkáját erélyesen folytatni kívánja. E célra ebben az évben 700 forintot kér.

örömmel jelenti a választmány, hogy a *telepmegnyító ünnepe* a vármegye, a főváros és a sajtó képviselőinek részvételével fényesen sikerült, azon »a vármegye legfőbb díszei« szerencsétlenül jelenlétükkel az egyesületet. *E vígalom költségeinek fedezéséhez* a telep eredeti tulajdonosa, *Beniczky Gábor, 160 forinttal járult.*

Megtudjuk a választmány jelentéséből, hogy a pénztári bevételek 1887 november hó 6-tól 1889 január hó 21-ig 1592 frt 35 kr-ra, az addigi kint lévő követelések 761 frt 43V2 kr-ra rúgtak.

Végül a választmány indokoltan mondotta ki, hogy »az alakuló közgyűléstől nyert mandátumát — most az alapszabályok szentesítése után — elvileg lejártnak tekintse és a közgyűlés kezébe letegye, valamint, hogy a tisztikarnak az alapszabályok értelmében való megválasztását ajánlja«.

Mielőtt az események ismertetésében tovább mennék, *helyénvalónak látom kiemelni az első alapszabályok szövegéből azokat a rendelkezéseket, amelyek telepünknek úgy esztétikai, mint egészségügyi és kényelmi szempontból helyes és kívánatos irányban történt fejlődését elindították*, annak villaváros jellegét meg-

óvták és megakadályozták azt, hogy ezen a jellegen, a későbbi idők folyamán, bármikor sérelem eshessenek.

Ezeket a bölcs előrelátás, jó ízlés és egészséges gyakorlati érzék által diktált célokat — melyeknek elérése révén *telepünk Pestkörnyék legszebb kertvárosa és valóságos oázisa lett* — az alapszabályoknak következő szakaszai biztosították és biztosítják még ma is:

26. §. Minthogy az egyesület célja, hogy az egész telep villaszerű jellegét megővja, senkinek sem engedhető meg:

- a) hogy a telepen sertést tartson;
- b) hogy a telepen korcsmát nyisson;
- c) hogy a választmány engedelmé nélkül vendéglőt, boltot, mészárszékot, vagy bármi más kereskedést nyisson;
- d) hogy a nyaralótelep területén bármi néven nevezendő ipartelep, gyárat, vagy munkáslakásokat létesítsen;
- e) végül, hogy a köztisztaság és a közegészség szempontjából a szennyvizet, vagy ürüléket az utcára kivezesse.

27. §. A telkeken az épületek az utca határától legalább hat méterre helyezendők el. Mindennemű épületet legalább három méter távolságra szabad csak a szomszédal közös határvonalától építeni.

Ennél kisebb távolságra csakis a szomszéd írásbeli beleegyezésével lehet építeni. Ezen írásbeli engedélyben kiteendő az is, hogy az az engedélyt adó terhére telekkönyvileg bekebelezhető.

Ilyenmű intézkedések a választmánynak mindig bej elénjtendők.

Félfedelű (tűzfalás) épületek építése nem engedélyezhető.

A közegészség szempontjából pöcegödrt csakis vízálló mészhabarccsal készült falazatból, vagy cementbetonból szabad készíteni.

Az építkezés a tervek bemutatása mellett a választmánynak bejelentendő, amely a legközelebbi ülésén, de legkésőbb három hét múlva, ez ügyben határozni köteles.

28. §. *Minden teleknek*, kivéve néhányat, melyek az eredetileg felvett tervrajz szerint nagyobbakra szabhatók nem voltak, *legalább is 600 négyszögöl területtel kell bírnia.*

Rendes tagok azok, akiknek Mátyásföld területén ingatlanuk van s akiket a választmány a rendes tagok sorába beiktat. Ezek a rendelkezések, mint telekkönyvi korlátozások —

miként fentebb láttuk — be lettek kebelezve műr azokra a telkekre is, amelyeket a ínég csak megalakulás alatt lévô egyesület tagjai — még az egyesület működésének megkezdése előtt — az 1887 december hó 6-án létrejött szerzôdéssel vásároltak meg Beniczky Gábortól, amibôl nyilvánvaló, hogy *ezeket a rendelkezéseket az egyesület megalapítói a létesítendô egyesületi szervezet alappilléreinek tekintették* és telket itt már akkor is és késôbb is csak az szerezhette, aki ezeket a telekkönyvi korlátozásokat elfogadta és az egyesületbe való belépés, valamint az alapszabályok rendelkezéseivel való alkalmazkodás kötelezettségét magára vállalta.

Az 1889 január 27-i Budapesten megtartott közgyűlésen, az akkor már 74-re szaporodott tagok közül, megjelent 40 tag. Az űlésen Szeniczey Ôdôn elnökök, aki a jegyzôkönyv vezetésére Fay Béla titkárt, annak hitelesítésére pedig Kerekes Elek és Nemes Ferenc tagokat jelölte ki. Azt, hogy az alapszabályok az egyesületi székhelynek Mátyásföldre való áttételével helybenhagyattak, valamint, hogy a Helyi Érdekü Vasút *a telepi főbejáró úttal szemben fog állomást létesíteni*, tudomásul vették.

Fásításra 700 forintot megszavaztak.

Kimondották, hogy az egyes telkek kerítései 1889 október 1-ig felállítandók.

Majd megejtették a választásokat. Elnökké: Szeniczey Ôdönt, alelnökké: Kerekes Eleket, a választmány tagjaivá: Kerekes Eleken, mint alelnökön kívül: Fay Bélát, Hirschler Zsigmond Henriket, Irsai Ignácot, Kaczvinszky Jánost, Kertscher Istvánt, Kunkel Imrét, Móczár Bélát, dr. Móczár Gyulát, Nemes Ferencet, dr. Neumann Ármint, Phozer Ferencet, Schön Józsefet, nádasi Terstyánszky Kálmánt, Vajdaffy Bélát és Weninger Ferencet; választmányi póttagokká: Szemlér Lőrincet, Oszetzky Ferencet, Löwinger Salamont, Wagner Jánost, Prenoszil Sándort és Antoni Tamást; számvizsgálókká: Polyák Menyhértet, Mása Vidort és Pozsgay Tivadart, választották meg.

Ezek az urak alkották tehát az egyesületnek alkotmányosan megválasztott első tisztikarát.

Az egyesületi irattárban feltalálható eredeti okmányok tanúsága szerint az egyesület sorrendben következô fontos ténye az volt, hogy 1889 január 29-én szerzôdést kötött Beniczky Gáborral amely szerint *Beniczky kötelezte magát:*

1. A cinkotai 602. sz. a. t. j. könyvben 144.
hr. szám alatt bevezetett mintegy 45 (44½) hold területű *erdőt* ki nem irtani, hanem azt minden legeltetés, vagy más egyéb gazdálkodási célokra használás kizárásával, a saját költségén *séta- és üdülőhelyre alkalmassá tenni* s mint ilyet fenntartani és kezelni *és megengedni, hogy az egyesület tagjai*, illetve a telkek tulajdonosai, azok hozzátartozói, albérlői és vendégei azt mint séta- és üdülőhelyet, a rajta lévő fák, ültetvények rongálása nélkül, *ingyen használhassak.*

2. Kötelezi magát az e célra már kijelölve lévő s az ő tulajdonát képező helyen egy a fővárosi ízlés és igényeknek megfelelő s az egyesület építési szabályrendeletével megegyező *vendéglőnek, esetleg Casino és más mulatóhelynek alkalmas Wlandó épületet a saját költségén emeltetni és állandóan fenntartani*; mely épület nevezett birtokos úr kizárólagos tulajdonát képezvén, míg egyrészt annak fenntartása és minden terhei, addig másrészt minden jövedelmei s különösen a kir. kisebb haszonvételi jog gyakorlása és pedig nemcsak ezen épületre, de az egész telepre nézve is kizárólag Beniczky Gábor urat illetik. Kötelezi magát továbbá Beniczky Gábor úr:

3. Az egyesületnek már eddig eladott 1200 II-ölvél számított mintegy 75 holdat tevő telepet környező *további 75 holdnyi földterületre* nézve az egyesületnek a jelen szerződés keltétől számított *10 (tíz) évre elővételi jogot biztosítani* akként, hogy ezen jelzett területet, vagy annak részét a kitett 10 év alatt *senkinek másnak, mint az egyesületnek, vagy az egyesület által elfogadott egyes vevőknek*, az egyesületi alapszabályok fenntartása mellett és csakis az eredeti, D-ölenkénti 65 krajcárnál magasabb árért *adhatja el*; megjegyeztetvén, hogy az ekként eladott telkek D-ölenkénti 65 krajcáron *felüli ártöbbletének* 500/ö-cc Beniczky Gábor urat illeti, *50yo-a pedig az egyesület vagyonának gyarapítására* az eladás után azonnal „az egyesület pénztárába *fizetendő.*

A Mátyásföldi Nyaralótulajdonosok Egyesülete az I. 1—3. pontban foglalt feltételeket elfogadja. Beniczky Gábor úr beleegyezését adja arra nézve, hogy a jelen szerződés I. 1—4. pontjaiban foglalt *szolgalmi, elővételi jog és egyéb tulajdoni megszorítások* az ingatlanokra a Mátyásföldi Nyaralótulajdonosok

Egyesülete, illetve pedig az egyesület netaláni felosztása esetén a teleli tulajdonosai javára telekkönyvileg bekebeleztessek.

Az egyesület nagyszerű agilitása akkori vezetői azonban nem sokáig lehettek megelégedve az ekként elért szép eredménnyel, mert 2 év múlva, 1891. évi május hó 1-i kelettel már egy örök adásvételi szerződést találunk, amely szerint Beniczky Gábor a 33 hold és 560 négyszögöl kiterjedésű, úgynevezett mátyásföldi sétány erdőterületet, a rajta lévő élőfákkal, továbbá a 14 hold 821 π-öl úgynevezett mátyásföldi villatelek közutait és utcáit, valamint a 2 hold 949 II-öl úgynevezett mátyásföldi villatelek köröndöt, végül az 585.8 D-öl területű úgynevezett mátyásföldi villatelket, ugyancsak a rajtuk lévő fák, vendéglő és egyéb melléképületekkel egyetemben — semmit az azokhoz tartozó jogokból magának fenn nem tartva — korlátlan örök tulajdon és szabad rendelkezési joggal a Mátyásföldi Nyár aló tulajdona s ok Egyesülete erkölcsi testületnek összesen 19.000 forint vételárért eladta, és ugyanezen szerződésben a nyaralótelepen gyakorolható korcsmáztatás tekintetében kötelezőleg kijelentette, hogy aláveti magát a vevő egyesület alapszabályai 27. § b) pontja azon megszorító intézkedésének, hogy a nyaralótelep határában és az egyesület közvetítésével eladandónak leköttél telkek területén korcsmát nem nyithat. (A korcsmatartás földesúri jog volt.)

Itt emlitem meg, hogy még a későbbi évek folyamán is több adásvételi szerződés jött létre a cinkotai uradalom tulajdonosa és az egyesület között, de ezeket a szerződéseket már az időközben elhalt Beniczky Gábor jogutódai, özv. Beniczky Gáborné. szül. Batthyány Ilona grófnő, továbbá Beniczky Géza, mint kiskorú István és Mária kiskorú gyermekeinek gyámja, végül dr. Wellisz Vilmos ügyvéd, mint az elmebeteg Beniczky Ferenc gondnoka kötötték meg az egyesülettel. Ilyen szerződést találunk 1898 február hó 4-i kelettel, amely szerint megvett az egyesület 1520+280+1315+473+1072+12 négyszögöl területű telekingatlanokat, továbbá 480+128+591+28+118+916 +1434+440+798 és 831 π-öl területű utakat; továbbá találunk egy szerződést 1899. évi január hó 10-i kelettel, mely szerint átadják a cinkotai uradalom tulajdonosai a cinkotai 1. sz. tkvi betétben 3250/1. hrsz. a. fekvő 43 hold, 1383 négyszögöl területű ingatlant villatelkeknek felosztva s az így felosztott telkeket telekkönyvileg külön-külön helyrajzi számmal ellátva, a Mátyásföldi Nyaraló tulajdonosok Egyesületének azzal bocsátják eladás céljai

rendelkezésére, hogy azokat helyettük és nevükben az egyesület által elfogadott egyéneknek eladhassa, megjegyezvén, hogy azok másnak, mint akiket az egyesület ajánl, el nem adhatók«. *Az eladási ár* ebben a szerződésben már *II-ölenként 3 forint 20 krajcárban* állapított meg akképpen, hogy »amennyiben a telkek a felosztás tárgyában hozott bírói végzés jogerőre emelkedésétől számított 2 év alatt el nem adatnak, azon esetben a 3 forint 20 krajcár átlagban megállapított vételárhoz minden el nem adott telek után évről-évre a vételár 50/0-a hozzászámítandó. Az egyesülettel egyetértőleg a vételár a 3 forint 20 krajcár átlagon felül magasabb összegben is megállapítható. *A O-ölenként 65 krajcárt meghaladó vételártöbblet* 50/0-a a cinkotai uradalom tulajdonosait, 50/0-a pedig a *Mátyásföldi Nyaralótulajdonosok Egyesületét* illeti meg.

A telkek vételára e szerződés szerint a jelentkező vevők által 2 év alatt volt törleszhető oly módon, hogy a telek előjegyzése alkalmával a vételár 20/0-a volt befizetendő, a hátralékos összeg pedig 8 egyenlő negyedévi részletben mindannyiszor a vételár 10/0-ával. A részletek után a vevők 50/0 késedelmi kamatot voltak kötelesek fizetni.

A szerződéshez csatolt telekfelosztási tervben *az utak 8 öl szélességűnek lettek megállapítva.*

Az 1889-ik évi működésről beszámoló közgyűlési jelentés megállapítja, hogy az utcák rendezésére 3771 köbméter föld mozgósításával à 28 kr. 1055 frt. 92 kr.-t fizettek ki és hogy *az utcák fásítása befejezést nyert,* továbbá, hogy *az utcák elnevezése is megtörtént* a következő módon:

»Gesztenye sor, Beniczky-utca, Hunyadi-utca, Batthyány-utca, Budapesti-utca, Honvéd-utca, Dózsa-utca, Imre--utca, Ilona-tér, Szép-utca, Huszár-utca, Cinkotai-utca, Akácfa-utca, Teleky-utca, Kárpát-utca, Vasút-utca, Árpád-utca, Rózsa-utca, Cserhát-utca, István-utca és Erdő sor. *Ez alkalommal minden egyes telekre, a telek száma és az utca megnevezésével táblák készítették.*«

Elmondja még a jelentés, hogy *a telep őrzésére* 18 frt. havi fizetés és természetbeni lakás mellett őrt fogadtak, továbbá, hogy a H. É. V. *megállóhelyét a telep központjára fogójók rövidesen áthelyezni,* hogy az erdő parkírozását feltüntető tervet Lassé tagtárs elkészítette és végül, hogy a telepen az

1889-ik év végéig az emeletes vendéglőn kívül 18 nyaraló, 3 gazdasági épület és 5 kertészlak épült.

Az egyesület 3-ik közgyűlését a vármegyeház kistermében 1890. évi február 16-án tartotta, amelyen Kerekes Elek al-elnök elnöklete mellett 40 tag vett részt. A napirend sima le-
tárgyalása után elhatározta a közgyűlés, hogy amennyiben a még bekerítetlen 22 telket 1890 május 1-ig legalább 1.5 méter magas »rácsos kerítéssel« be nem kerítik, a választmány feladata lesz azokat a tulajdonosok »terhére és veszélyére« egy vállalkozó útján bekeríttetni.

A 4-ik közgyűlést 1890 május 22-én tartották. Ezen a 85 egyesületi tag közül 53 volt jelen. Az elnökség jelentette, hogy *a HÉV. megálló fedett váróhelyiséget kapott*, hogy az egyesületnek már alig van 8—10 eladó telke, miért is még ez évben újabb parcellázásra lesz szükség, továbbá, hogy sürgősen szükséges a Batthyány-, Rózsa-, István-, Árpád-, Vasút-, Kárpát-, Akácfa- és Honvéd-utcák szabályozása és végül, hogy *szükséges az addig egységes tagdíjaknak olyan módosítása, hogy ezentúl a teleknagyság alapján négyezögölenként megszabott fix összeg legyen.*

A közgyűlés elfogadta az indítványt és a tagsági díjat *négyezögölenként egy krajcárban állapította meg.*

Az 1891 március hó 8-án tartott közgyűlés idején *a tagok száma 100-ra emelkedett, akiknek 139 telkük volt.* A választmány jelentése szerint a HÉV. 50 m³ kavicsot ajándékozott az egyesületnek az utak burkolásához. Jelentette továbbá a választmány, hogy a telkek iránti nagy kereslet folytán *Beniczky Gábor* a választmány sürgetésére « *telep jobb- és baloldalán újabb telekfelosztást eszközölt és ezúttal 59 telket bocsátott az egyesület rendelkezésére eladás céljából.* Bár az elmúlt évben az építkezési kedv hanyatlott, mert csak 4 új villa épült, de ezzel szemben »a telep lakói között uralkodó szivélyesség és az ebből kifejlődött patriarchális viszonyok hatalmas vonzerőt képeztek igen sok fővárosi lakóra, akik nemcsak gyakran keresték fel üdülés és szórakozás céljából a telepet, de közülük igen sokan telket is vásároltak«.

A társasélet fejlesztésére jó hatással voltak a szombati összejövetelek. Két ilyen szombat — egyiket Pozsgay Tivadar, másikai Prenoszil Sándor rendezte — több mint 100 forintot jövedelmezett az iskolaalap részére.

Az 1892 június 22-én Mátyásföldön megtartott rendes közgyűlés elé terjesztett választmányi jelentésből veszem a következő adatokat:

Az erdő és a vendéglő Beniczky Gábor úr rendkívüli előzékenységéből az egyesület tulajdonába jutott. Az ingatlanok átírási díjai és azok javítása, valamint *különböző szabályozási munkák halaszthatatlan végrehajtása* arra kényszerítette a választmányt, hogy *100 drb. 20 forintos 4o/o-ot jövedelmező részjegyet bocsásson ki* a felmerült költségek fedezésére. Az eredmény az lett, hogy *a tagok 93 drb részjegyet lejegyeztek*. A megmaradt hetet a választmány megsemmisítette. Az erdőben új utak és egy »erdőkörönd« lettek kivágyva és »néhány ezer új fa« lett kiültetve. Mivel az utóbbiak megszerzése nagy nehézségekbe ütközött, a választmány az erdő egyik tisztásán *faiskolát* létesített.

A választmány a vendéglő előtti teret is szabályozta és úgy azt, mint *az egész erdőt sodronnyal is körülzáratta*, hogy mindkét helyre csak a gyalogjárók juthassanak be.

Az elmúlt év folyamán 9 telek lett eladva és 12 új díszes nyaraló épült. A telep őrzésére *két telepőr* lett beállítva.

Köszönetet mond a választmány a HÉV. igazgatóságának a menetrend megjavításaért és örömmel jelenti, hogy Weninger Ferenc buzgó utánjárása folytán *a tagok közönséges levelei és újságjai ezentúl a telep állomásán vehetők át* és nem kell azokért a telepőröknek Cinkotára menni.

A jelentés, melyet csak Szécskay István titkár írt alá, így végződik:

»Mélyen tisztelt Közgyűlés! *A mai nappal fejezzük be egyesületi életünknek első ciklusát.*

Az egészséges alapokra fektetett fejlődhetése telepünknek megvan. A jövője a m. t. Közgyűlés kezeiben van. önöktől függ, tisztelt Tagtársak, hogy telepünk fokozatosan és reális alapokon, mint eddig, ezentúl is emelkedjék.

A jövő ciklus jó eredménye a helyes és szakavatott kézvezetésétől függ.«

A közgyűlésen Szeniczey Ödön országgyűlési képviselő, elnök elnökölt és azon 105 tag közül 76 tag volt jelen. A zárszámadást 7812 frt. 28 kr. bevétellel és 7662 frt. 35 ki% kiadással tudomásul vették, a következő évi költségvetést 4000 frt.-tal irányozták elő. Köszönetet szavaztak *Dr. Sarnek Jakab-*

nak, aki a tagok részére *díjmentes orvosi szolgálatait* és *Terstyánszky Kálmánnak*, aki *ingyen gyógyszereket* ajánlott fel.

Elnökké újból Szeniczey Ödönt, alelnöknek Neuschloss Marcellt, a megüresedett választmányi tagsági helyekre pedig Fehérváry Józsefet, Kaczvinszky Jánost, *Paulheim Józsefet*, Schön Józsefet, Strasser E. Adolfot, Wagner Józsefet, a póttagsági helyekre pedig dr. Samek Jakabot, Hudetz Jánost és Stricho Gyulát, végül számvizsgálókul Éberszt Károlyt, Paulheim Istvánt és Pozsgay Tivadart választották meg.

Az 1893. évi rendes közgyűlés *módosította az alapszabályokat*, a választmány jelentéséből — melyet az új titkár, Fehérváry József aprólékos részletességgel terjesztett elő — tudomásul vette, hogy 1892. év október óta Mehlhoffer K. ár oly né a vendéglő épületben fűszerüzletet nyitott, hogy Magyar János vendéglős a vendéglőt Németh Jánosnak, a budapesti »Nagy pipa« vendéglő tulajdonosának adta át, hogy a nyári évadban a telepen — nyilván a vendéglő épületben — mézsárszék nyílt, hogy a Kunkei Imréné elnöklete alatt működő hölgybizottság buzgalma folytán az 1892. augusztus 19-én rendezett estély a »hangversenyerem-alap«-nak 370 forintot meghaladó jövedelmet hozott, hogy a HÉV. igazgatósága egy szilárd anyagból építendő csinos állomásépület létesítésére és a II. osztályú kocsi szaporítására ígéretet tett, hogy az egyesület a cinkotai képviselőtestületnek virilis jogon tagja lett, *hogy az utcák világítására 17 lámpát állítottak fel* és végül, hogy Vajdafy Béla a telep, tehát nyilván *a telepőrök részére, 2 drb.* teljesen felszerelt *iVenzl-jéle jegyvert* ajándékozott.

Alelnökké megválasztották nádasi Terstyánszky Kálmánt.

**nádasi Terstyánszky Kálmán rövid elnöksége (2) —
A társas élet kialakulása — Szakelőadók — Utcák
világítása — Paulheim József bekapcsolódása
az egyesület életébe**

Az ötödik évváró közgyűlést 1894. május hó 30-án tartották Terstyánszky Kálmán alelnök elnöklete alatt. Ez a közgyűlés igen jelentős esemény, mert ezen a napon kapcsolódik ^{elő} az egyesület életébe aktív tényezőként Paulheim József, a későbbi szereplésével Mátyásföld fejlesztése körül annyi elévülhetetlen érdemet szerzett.

E közgyűlésen vették tudomásul Szeniczey Ödönnek az elnökségről és Kunkel Imrének választmányi tagságáról történt lemondását, mert mindketten eladták itteni ingatlanaikat. Szeniczeyt díszelnökké választották, Kunkel érdemeit jegyzőkönyvileg megörökítették.

A szakbizottságokat, mint nehezen mozgó testületeket, felszalták és ezek helyébe egy-egy gazdasági, műszaki, jogügyi, vigalmi, egészségügyi és élelmezésügyi szakelőadót választottak.

Elhatározták az állami útkaparóháznak 800 forintért való megvételét és annak olyan átalakítását, hogy az a telepfelügyelő és telepőr részére lakásul szolgálhasson.

Mivel a vendéglőnek nem volt elegendő zárt étkezőhelyisége s fölötte szűk a táncterme, kicsi a konyhája, rossz a pincéje és az annak háttérében éktelenkedő deszkaalkotmány lebontása folytán nincsen se istállója, se kocsiszínje:

elfogadják Paulheim Józsefnek azt az indítványát, hogy »a vendéglő mindkét oldalán 10 méter széles s körülbelül 20—25 méter hosszú, emeletes, szilárd épület emeltessék, mely a pesti oldalon egy minden igényeknek megfelelő s színpaddal ellátott s cca. 180 D-méter területű impozáns tánctermet, a cinkotai oldalon pedig földszint egy nagy éttermet, ruhatárt, söntést, emeleten 5—6 kiadási célra s részben a vendéglős lakásaul szolgáló szobát, istállót, kocsiszínt, tágas, nagy konyhát, a pincében alkalmas borpincét foglalna magában. Az építkezés terveit s költségvetését Paulheim elkészítette és azt előterjesztése szerint egy konzorcium teljesítené, amely a kívánt építési összeget 100 forintos részvények kibocsátása által hozná össze, ebből az összegből a negyedrészt ő maga alájegyzi. Az egyesület azon területet, melyen a kérdéses épület emeltetnek, 50 évre átengedné a konzorciumnak használatul, e konzorcium vehetné át aztán az így átalakított vendéglő kezelését, biztosítván az egyesületet a vendéglőn lévő amortizációs teher törlesztéséről, valamint javítási s egyéb költségek fedezéséről, 50 év múlva pedig az egész épület teljes tulajdonjoggal az egyesület tulajdonába menne át.« A konzorcium 1 drb. cs. k. arany arany évi használati díjat fizet.

Az alapszabályoknak némi módosítása és kiegészítése után felhatalmazást adnak a választmányynak, hogy a fővárossal telefonösszeköttetést létesítsen, amely célra a tagok már 150

forintot összeadtak és felkérlik a HÉV igazgatóságát, hogy a miniszterileg már jóváhagyott tervek alapján a telep központjában emelendő állomásépületet szilárd anyagból mielőbb építtesse fel, a telep pesti oldalának parcellázása után pedig ezen a részen egy »megállóhely«-et létesítsen.

Tudomásul vették, hogy *a tagok száma 120, akiknek 179 telek van tulajdonukban* és hogy *a kész épületek száma 45*, továbbá azt, hogy az erdő ritkítása céljából a választmány 1200 drb. akácát kivágattott.

Tudomásul vette a közgyűlés, hogy a vendéglő előtt egy *betontánchely* létesült és hogy megalakult az *egyesületi (faloskör)*, amely egy zongora beszerzésére már 150 forintot gyűjtött és végül, hogy *a telepfelügyelő*, mint Cinkota község rendőre a főszolgabíró által fel lett esketve és ezzel *hatósági közzeggé lépett elő*,

Kossuth Lajos halála alkalmából — emlékének megörökítésére — a közgyűlés 50 forintot szavazott meg.

A telektulajdonosokat kötelezte a közgyűlés, hogy telkeiket egy éven belül árnyat adó fákkal ültessék be.

A megejtett tisztújítás során *elnökké Terstyánszky Kálmánt, alelnökké Nemes Ferencet és Paulheim Józsefet*, pénztárnokká Kacsvinszky Jánost és titkárrá Fehérváry Józsefet választották — valamennyit egyhangúlag.

A hatodik évi rendes közgyűlést *1895 május hó 29-én* tartották nádasi Terstyánszky Kálmán egyesületi elnök elnöklete alatt. Ennek első tárgya volt *Beniczky Gábornak és Kunkel Imrének, tehát annak a két férfiúnak elparentálása, akiknek meggyezéséből Mátyásföld megalapításának gondolata megszületett*.

Beniczky halála úgy az útkaparóház átvételének ügyét, mint a parcellázási tevékenységet egy időre megakasztotta.

A közgyűlés tudomásul vette a választmánynak azt a bejelentését, hogy *a választmányi üléseket ezentúl kora tavasztól késő őszig Mátyásföldön — és nem Budapesten — tartja*, továbbá a vármegye alispánjának azt az előzékeny intézkedését, mellyel elrendelte, hogy a sertéstrágya szállítása Kőbánya és Cinkota között május 1-től szeptember 30-ig tilos.

Tudomásul vette a közgyűlés, hogy a tagok száma 125, akik 191 teleknek tulajdonosai, továbbá, hogy 10 új villa megépítésével ezeknek a száma 55-re emelkedett, valamint, hogy

a választmány ezentúl évenként 600—800 drb. fát kivágat az erdőből, hogy az új ültetésű nemesebb díszfák jobban fejlődhessenek.

Tudomásul vette a közgyűlés, hogy a »csinos vasúti Miopias« a telep közepén múlt év (1894) őszén a forgalomnak átadatott, továbbá, hogy Jellinek Henrik vezérigazgató szíves volt ígéretet tenni arra, hogy a telep pesti oldalán legközelebb megállóhelyet létesít, télre pedig a hétnek legalább egy napján színházi vonatot állít be.

Megszüntette a közgyűlés a gazdasági, egészségügyi, pénzügyi és élelmezésügyi előadói tisztségeket és ezek feladatait az fnökség hatáskörébe utalta, mert a szerzett tapasztalatok ezt indokoltá tették. A tagok akkori lelkes hangulatára igen jellemző, hogy a választmány évi jelentése azzal végződik, hogy »Extra Mátyásföld non est vita, si est vita, non est ita«.

Az 1895. évi közgyűlésnek legfontosabb tárgya volt a választmányának az az indítványa, hogy a meglévő favázas vendéglő épület — melynek két szárnyépülettel való meghosszabbítása az elmúlt évi közgyűlésen elhatározott — egészen lebontassék. A választmány idevonatkozó jelentéséből idézzük a következő mondatokat:

»A jelenlegi favázas épület elbontását s egy minden igényt kielégítő szilárd épület építését tűztük ki célul. Ezen új eszme ismét csak Paulheim József tagtársunk agyában fogamzott meg, kinek ügyszereténél csak áldozatkészsége volt nagyobb, amidőn az új építkezésre 10 ezer forint erejéig 100 drb. 100 forintos részvény jegyzésére kötelezte magát.

Paulheim József tagtársunk elkészítteté a terveket, bemutatá azt választmányunknak s ahhoz egyhangúlag hozzájárultunk. Ezek után rajtunk a sor, tisztelt Közgyűlés, tőlünk függ, hogy az eszme testet öltjön, támogassuk indítványozót, ki-ki tőle telhetőleg részvények jegyzése által s tegyük lehetővé, hogy a konzorcium megalakulhasson s a tervbe vett kiépítés mostanhoz esztendőre sikerüljön. Erkölcsi és becsületbeli kötelességünk ez, mélyen tisztelt uraim, hisz önmagunknak adunk kölcsön, midőn részvényeket jegyzünk, kölcsönt, amely az első évben már meghozza a törvényes percentet, ezenkívül az évek óta érzékenyen tapasztalt vendéglőmizériától egyszerű s mindenkorra megszabadulunk s utódaink hálásan emlékeznek rólunk, kik maradandó emléket állítunk nevünknek.

E tárgyban hozott múlt évi közgyűlési határozat kiegészítéséül indítványozzuk ennél fogva, miszerint mondja ki a közgyűlés, hogy Paulheim József úr jelen újabb tervét a legmelegebben pártolja s magáévá teszi; az egyesületi tagokat a legmesszebbmenő pártfogásra kéri fel, végül, hogy Paulheim József úrnak buzgóságáért és áldozatkészségeért elismerését s köszönetét fejezi ki.«

A közgyűlés a választmány ezen előterjesztését egyhangú lelkesedéssel elfogadta. Mulatni szerető derék elődeink nem is sejtették akkor, hogy ezzel « lelkes határozatukkal, amely ugyan nem ebben a formában, de egy módosított jobb terv kivitelezésével nyeri megvalósítást, az 1932-ben létesült Mátyásföldi Korvin Mátyás gimnázium életrehívásához a legfontosabb előfeltételt, az épületet teremtették meg, mert ha nem építették volna meg azt olyan gavalléros bőkezűséggel és olyan kitűnően szolid kivitelben, akkor bizony mi, utódok, nem tudunk volna a gimnáziumnak olyan kényelmes és célszerű ott-hont teremteni, mint aminővel az most dicsekedhetik.

örsödi Meixner Emil elnökségének (3) első három éve, 1895—1898 — Mátyás-szobor — A szálloda két új szárnya — Középső állomás — Lawn-Tennis pálya — Közvilágítás — Telephővülés

1895-ben az egyesület még egy közgyűlést tartott, *amelyen Meixner Emilt elnökké és dr. Demjanovics Emilt s Strelisky Sándort alelnökké választották.*

Az 1896., 1897. és 1898. években tartott közgyűlésekről szóló jegyzőkönyvek nem találhatók fel, ellenben az ugyanezen években megtartott választmányi ülési jegyzőkönyvek rendelkezésemre állottak.

1896-ban az évi rendes közgyűlésen a választmány új tagjailul Bellovits Imrét, Móczár Gyulát és Saube Gusztávot, pénztárosá a leköszönt Kaczvinszky János helyére Stenczinger Gézárt választották meg, számvizsgálókul pedig Vilcek Gusztávot, gróf Vay Lajost és dr. Schöbitz Ferencet.

Az 1896-ik év fontosabb eseményei a következők voltak:

Vendéglősül Némethy Mátyást szerződtették 3 évre évi 800 forint és további 3 évre évi 1000 forint bér, valamint a tűzbiz-

tosítási díj fizetésének kötelezettsége mellett. Hogy a vendéglő addigi bérlőivel nem voltak megelégedve, kitűnik az április 22-i választmányi ülés jegyzőkönyvének abból a mondatából, hogy »örömeink ad kifejezést a választmány afelett, hogy *vendéglőnk bérlete végre valahára jó kezekbe került*«.

Március 19-én Budapesten, *a Terézvárosi Kaszinó helyiségeiben rendezett az egyesület egy táncestélyt*, amelynek 139 frt 40 kr tiszta jövedelme a Mátyás-szobor leleplezési ünnepély költségeire lett félretéve. Erről az ünnepélyről irattárunkban a következő dátum nélküli hírlapi ismertetést találtam:

»A mátyásföldiek múlt hó 27-én nagy ünnepséggel ülték meg a Milleniumot, mikor is *felavatták Mátyás királynak az ottani farkban felállított díszes szobrát*. A szobrot Paulheim József Mátray Lajos szobrász tanár által saját költségén készítette s a jelzett napon adta át a mátyásföldiek egyesületének.

Az ünnepély Meixner Emil s dr. Demjanovich Emil elnökök vezetése alatt díszközgyűléssel kezdődött, majd a szoborhoz vonult a nagy közönség s a Hymnus eléneklése után Szécskay István tanár tartott alkalmi s magas színvonalon álló ünnepi beszédet, melynek végeztével a szoborról a lepel lehullt. Átvévén az egyesület a szobrot a Szózat hangjai mellett, az egész nagy társaság a parkvendéglő termeiben banketthez ült, melyen a felköszöntők egymást érték nagyobbára Paulheim Józsefet, családját s a művész szobrászt éltetve. Az ünnepséget tánc zárta, mi óriási lelkesedés közt reggelig tartott. Másnap a hölgyek Mátyásföld flórájából díszes koszorút kötöttek, melyet a telep összes hölgyei jelenlétében Verőné Margó Célia helyezett a szobor talapzatára. Az ünnepélyen résztvettek: Antony Tamásné, Báthory Sándorné, Csáky Árminné, dr. Demjanovich Emiiné, Diósy Lajosné, Fehérváry Józsefné, Hudetz Jánosné, Lingel Károlyné, Mátray Lajosné, Paál Gergelyné, Papek Józsefné, Paulheim Józsefné, Paulheim Istvánné, Paulheim Jánosné, Stenczinger Gézané, Strelisky Sándorné, Schullmann Fűiöpné, Spalt Mátyásné, Szécskay Istvánné, Trandl Ferencné, Vajdafy Béláné, Takács Gyuláné, gróf Vay Lajosné, Volkmer Rajmondné, Vársárhelyi Jánosné és Verőné Margó Célia stb.

Leányok: Antony nővérek, Báthory Olga, Csáky Vilma, Kecskeméthy Mariska, Lingel Klára, Hajnos nővérek, Ligeti nővérek, Roth Pannika, Baja, Pasterl Terike, Traindl Irma és Volkmer nővérek«.

Mivel az állami útkaparóház megvételi és így átalakítási terve időközben kivihetetlennek bizonyult, a választmány május 23-i ülésében azt javasolta, hogy az új felügyelő, illetve kertész- és őrlakást 5 szobával, 3 konyhával és 3 kamrával a vendéglő háta mögött lévő barakk helyén építsék fel. Ezt az indítványt azonban a közgyűlés szerencsére nem fogadta el.

A pesti oldalon kialakított új utca neve Tátra-utca, az erdő mellett elhaladó út pedig Keresztúri-út elnevezést nyert.

Az 1896 szeptember 12-én megtartott rendkívüli közgyűlésen a tisztségükről lemondott dr. Demjanovich Emil és Strelisky Sándor helyébe *I. alelnökké Paulheim Józsefet, II. alelnökké Szécskay Istvánt* választották meg és az egyesület összes vagyonának kezelésével és felügyeletével Paulheim Józsefet hízták meg.

Mivel az új vendéglőépület megépítése tárgyában az előző évi közgyűlésen hozott lelkes határozat — előttem ismeretlen okokból — nem volt keresztülvihető és nem jutott előbbre az ör- és kertészház építésének ügye sem, az 1896 október 21-i választmányi ülésen Paulheim József — ez a tettek embere — a következő indítványt terjesztette elő:

»Hajlandó a vendéglő kiépítését eszközölni, illetve a jelenlegi épületet két oldalról szilárd épülettel kiegészíteni akképen, hogy abban ideiglenesen a felügyelő-, ör- és kertészlakás is bennfoglaltassék. Bemutatja az új toldaléképület terveit vázlatban, azon megjegyzéssel, hogy indítványa elfogadása esetén a részletes terveket és költségvetést is előterjeszti. Ezen építkezés céljaira ezennel felajánl 30.000 forintot, amely összeg 60 év alatt 5%-os törlesztési kölcsönként amortizációval törlesztetnék (beleegyezik az utólagos kamatfizetésbe). Ez épületben helyeztetnék el a jégverem is.

Paulheim József ajánlatát a választmány nagy lelkesedéssel fogadta s felkérte, hogy a részletes terveket s költségvetést mielőbb mutassa be s hasson oda, hogy az építkezés a jövő év elején foganatosíttassék úgy, hogy már a nyár folyamán az új épület használható legyen.

Ez alkalommal felhatalmazza a választmány Paulheim urat, hogy a jégvermet a közgyűlés utólagos jóváhagyása reményében már most az ősszel kiépíthesse, e tekintetben a választmány szavatosságot vállal.

Az új parcellázásra vonatkozólag özv. Beniczky Gáborné szül.

Batthyány Ilona grófnővel ez évben létrejött szerződés alapján az egyesület nevére még át nem írt utcák tulajdonjoga az egyesület nevére volt bekebelezhető.

Fontos esemény volt ebben az évben, hogy Jellinek Henrik, a HÉV vezérigazgatója, a nála eljárt egyesületi küldöttség kérésére elrendelte, hogy tekintet nélkül arra, vajjon kifizeti-e magát, *hetenként egyszer* Budapestről Cinkotára *11 órai színházi vonal* menesztessék, továbbá meghagyta, hogy *Mátyásföld pesti sarkán egy külön megállóhely* létesíttessék és hogy *Mátyásföld rendes állomássá minősíttessék* jegy kiadással; kilátásba helyezte továbbá, hogy vasutunk *villamosra való átalakítása* iránt a lehető legrövidebb idő alatt intézkedni fog s már eleve biztosítja elnökségünket, hogy *a villamos kocsik a Károly kaszárnyáig átszállás nélkül fognak közlekedni*. A második vágány terveinek jóváhagyását Vörös László keresk. min. államtitkárnál és Mándy min. tanácsosnál megsürgette; és a második vágány kiépítését a jóváhagyott tervek leérkezése után azonnal foganatosíttatni fogja.«

Az 1897-ik esztendő dülőre juttatta végre az új vendéglő-épület — a mai gimnázium — ügyét. Február 27-én a választmány a következő határozatot hozta:

»A vendéglőnek a bemutatott tervek s költségvetés szerint való kiépítéséhez hozzájárul, Paulheim József úrtól az építkezéshez szükséges 40.000 forintot 60 évi, vagyis 120 félévi 5°/o-os kamattal való törlesztés mellett kölcsön veszi; fedezetéül az egész vendéglőépületet és az az előtt elterülő s a vendéglővel egy birtoktestté egyesítendő köröndöt, nemkülönben az egyesületnek minden néven nevezendő jövedelmét jelzálogul leköti.

A választmány megbízza az elnökséget, hogy e tárgyban mielőbb rendkívüli közgyűlést hívjon egybe s ott a választmány álláspontját, illetve határozatát írásban terjessze elő.«

Az április 27-i választmányi ülés köszönettel vette tudomásul, hogy a HÉV a vendéglő építésénél foglalkoztatott munkásoknak kedvezményes jegyeket biztosított, a telep pesti oldalának sarkán tervezett *megállót* pedig *a május 1-én életbe lépő menetrendbe már fel is vette*.

Kercser István főmérnök elkészítette a telep cinkotai oldalán fekvő *újabb 20 holdnyi terület parcellázási terveit*.

Az ez évben is Budapesten, a Terézvárosi kaszinóban tartott táncestély már csak 35 forint tiszta jövedelmet hozott.

A május hó 25-i választmányi ülés azt a javaslatot terjesztette a közgyűlés elé, hogy *az átjárók kikövezési költségeinek fedezésére* fizessen minden tag *négyszögölenként egy krajcárt.*

A június hó 9-én megtartott közgyűlés *ez indítványt elvetette.*

Az új vendéglőépület és »hangversenyterem ünnepélyes megnyitását a választmány 1897. évi szeptember 4-ére tűzte ki és egyúttal elhatározta, hogy a vármegye és a főváros előkelőseit az ünnepélyen való megjelenésre küldöttségileg kéri fel.«

Az 1897 június hó 23-i választmányi ülés elfogadta Paulheim József alelnöknek azt az indítványát, hogy a vendéglőépülettől a ligeti foalleé mentén a játszótérig 250 m hosszban 400 forint költséggel vízvezetéki csövet fektet le.

Ugyanezen ülés jegyzőkönyvéből idézem a ma olyan szépen virágzó Lawn Tennis Club mikénti keletkezésére vonatkozó részt:

»Elnök előadja, hogy az erdőparkban a lawn-tennis pálya elkészült s már használatban is van.

Az e célra átengedett terület jogának biztosítása és az alakulandó lawn-tennis egyesületnek egyesületünkhöz való viszonya képezi jelen ülés tárgyát. Beható tanácskozás után a választmány a következő határozatot hozza:

A jog évről-évre, illetve 1—1 évi időtartamra adatik meg, a terület használatáért s a jog elismerésül a lawn-tennis egyesület évenként 1 koronát köteles fizetni.«

Az október 31 -i választmányi ülés tudomásul veszi Szécskay alelnök jelentését, mely szerint az útkaparóház régen húzódó áthelyezési ügye végre kedvező elintézkést nyert és megállapítja, hogy annak telkéből 67 D-öl Vizváry Gyula telkéhez lesz csatolandó, továbbá tudomásul veszi a Kultuszminisztérium azon ígérését, hogy ha az egyesület az iskolát felépíti és annak 30 tanulója lesz, úgy tanítót az állam ad.

Az 1897. évi november 26-i választmányi ülésen Vizváry Gyula beszámol arról, hogy eljárta Szalay Péter min. tanácsos, postavezérigazgatónál és tőle ígérte nyert arra, hogy — amennyiben az egyesület a szükséges szobát biztosítja — *a posta és telefon 1898 május 1-ig létesülni fog.*

A helyiséget megszavazzák azzal, hogy amint az intézmény kifizeti magát, a postakincstár megfelelő bért tartozik fizetni.

A választmány ugyanakkor az *útkaparóház céljaira szükséges 600 □-öl telek átengedését* elhatározza.

Elnöknek azt a jelentését, hogy Mátyásföld és környéke a közeljövőben a *budapesti rendőrség körzetéhez* fog csatoltni, a választmány örvendetesen tudomásul veszi.

Saupe Gusztávnak egy »Mátyásföldi Hírlap« megindítására irányuló indítványát, fedezet hiányában, elejti, a vízlevezető árkoknak a betemetését pedig elrendeli, mert azok csúnyák s most már feleslegesek. Ezek helyett a járdaszegélyek mellett mérsékelt hajlás képezendő ki.

Dr. Bukovszky György azon indítványára, hogy ő a háza előtti úttestet hajlandó lenne a saját költségén jókarba helyeztetni, kimondja a választmány, hogy azt a módot, amely az utak jobb karba helyezését szerény eszközök mellett lehetővé tenné, tanulmányozni fogja, egyúttal pedig elhatározza, hogy *minden utcasarkon*, lehetőleg az érdekelt tulajdonosok költségén, *lámpát állít fel* és a szükséges petróleum árát a jövő évi költségvetésbe beállítja.

Az 1898-ik év eseményei arra engednek következtetést, hogy az új vendéglőépület létesítése a telep fejlődésének erős lendületet adott.

Az április 18-i választmányi ülés jegyzőkönyvéből veszem a következő adatokat:

A vendéglői szobák bútorzatának, a vendéglői kútnak az erdei vízvezetéknek, a vendéglő mögötti terület rendezésének, a világítási berendezésnek és a kuglizó építésének összesen 5959 forint 74 krajcárban* felmerült költséget kiutalták és hálás köszönetüket fejezték ki Paulheim Józsefnek, aki a vendéglőt megépítette és egyúttal őt a Ferenc József-rend lovagkeresztjével történt kitüntetése alkalmából üdvözölték.

Elnöknek azt a jelentését, hogy újabban 17 utcai lámpát állíttatott fel, tudomásul vették és azok beszerzési költségeinek a saroktelkek tulajdonosaitól való beszedését elhatározták, a vendéglőt pedig 3 évre és pedig az első évre szobák nélkül 1200

* Ezt a kb. 40 m mély kutat, amely a mai gimnáziumépület alagsori aenetermének, illetve a cserkészotthonnak előterében, az új kémény közelében van. 1937-ben a pincéknek tanügyi célokra történt átépítéskor erős vasgerendákra ágyazott vasbetonsapkával lefedtük és ezzel láthatatlanná és hozzáférhetlenné tettük, de egyébként érintetlenül hagytuk, amit az utódok számára szükségesnek láttam itt megemlíteni.

forintért, a 2-ik és 3-ik évre szobákkal évi 2000 forintért bérbeadták, továbbá a régi vendéglős szobaberendezéseit 450 forintért »igen előnyös áron« megvették.

Tudomásul vette a választmány, hogy 32 telek került eladásra, illetve cserélt gazdát. Az új telektulajdonosok között találjuk Kis János egyetemi tanár, Tothfalusy Gyula orvos, Verő György író, gróf Vay Lajos, Zehntbauer Gyula, Szurmay Sándor honvédszázados, Weninger Ferenc MÁV főmérnök, Vizváry Gyula a Nemzeti Színház és Vidor Pál a Népszínház tagjainak neveit, akiket — mivel ellenük kifogás nem emeltetett — az egyesületi tagok sorába felvették.

A Lawn Tennis-pálya kezelése ügyében elnök indítványozza, hogy miután annak tulajdonjoga az egyesületé, a főfelügyeletet is az egyesület gyakorolja; minek folytán *a Tennis társaságnak nem alapszabályokra, hanem ház-, illetve játékszabályokra leendő szüksége*. Kikötni óhajtja, hogy a pályát elsősorban egyesületi tagok használhatják.

Elnök előterjesztését a választmány magáévá teszi s kebeléből Saupe Gusztáv választmányi tagot küldi ki, a Tennis Club tagjaival a teendőket állapítsa meg.

Perjatl Márton választmányi tag ama jelentése kapcsán, hogy a cinkotai oldalon történt telekfelosztás és telekrendezés során *nagymennyiségű kavicsra bukkantak*, a választmány Mihályfy József indítványára kimondta, hogy ez a telep még kavicsolatlan járdáinak rendezésére használtassék és a rendezés költsége az érdekelt tagoktól beszedessék.

Szécskay Istvánnak azt az indítványát, hogy az egyesület kedvezőtlen viszonyaira való tekintettel a díjazott tisztségek ezentúl fizetéssel összekötve ne legyenek, a választmány elveti.

A június 1-én megtartott választmányi ülésen tudomásul vették, hogy 4600 méter járda 1500 forint költséggel kavicsolatott és még 2700 méter kavicsolatlan.

A telepfelügyelő fizetését arra való tekintettel, hogy a postai küldeményeket és újságokat a jövőben a postahivatal fogja kézbesíteni és ezzel az ő jövedelme megcsappan, az addigi havi 35 forintról 45 forintra emelték fel.

Mint az *utcakép egységességének megóvására irányuló érdekes intézkedést* említtem meg a választmánynak azt a határozatát, hogy gróf Vay Lajost — aki a villája előtti járda-

szegély mentén bokrokat ültetett — a bokrok eltávolítására kötelezte.

Oly célból, hogy a tagok az elmúlt évben tett intézkedésekkel közelebbről megismerkedhessenek, a választmány elrendelte, hogy az évi jelentés ezentúl nyomtatásban készüljön és a tagoknak a közgyűlési meghívóval együtt megküldessék.

Kimondotta a választmány, hogy a járdát csak azoknak a háza előtt kavicsoltalja, akik a költségekről előre kiállított nyugtát beváltják. Szalay János és Paulheim József indítványára elhatározta a választmány, hogy a tele [yj elügyelő η és örön kívül a téli hónapokra — az éjjeli szolgálat ellátására — még egy őrt alkalmaz.

Elhatározta a választmány, hogy felfeketi az egyesület vagyonleltárát és e munka elvégzésére Perjátl Márton alelnök elnöklete alatt bizottságot küldött ki.

Neuschloss Marcel indítványára egy fürdő, Szendy János és Vizváry Gyula indítványára pedig a telepi vízvezeték kiépítési kérdésének tanulmányozására a választmány egy bizottságot küld ki és annak tagjaiul Paulheim Józsefet, Perjátl Mártont, Mihályfy Józsefet és Kaczvinszky Jánost delegálja.

Elhatározta a választmány, hogy a telepről egységes térképet készített és azt litografált kivitelben minden tagnak megküldi.

Kaczvinszky János panaszt emel Paulheim József első alelnök ellen, hogy egyes ügyekben a választmány előzetes tudta nélkül intézkedik. A választmány többek hozzászólása után Neuschloss Marcel következő indítványát emeli határozattá:

»Az elnökség intézkedéseivel s kivált Paulheim József működésével a választmány teljesen egyetértvén, midőn eljárásukat helyesli, részükre egyúttal bizalmat szavaz; megjegyzi azonban, hogy fontosabb munkálatok teljesítése a választmány-nak előre bejelentendő.«

Érdekes megemlíteni, hogy nyilvánvalóan e határozat folytán Kaczvinszky a következő havi ülésen választmányi tagságáról lemondott és azt a választmány minden kommentár, vagy sajnálatkii'ejezés nélkül egyszerűen tudomásul vette és helyére Vizváry Gyula póttagot behívta.

Az elnök és I. alelnök a téli idényre a városba költöz-

vén, távollétük ideje alatt azok összes jogait a II. alelnökre ruházzák.

Kertscher István azon jelentése alapján, hogy a pesti oldal új parcellázási tervét véglegesen elkészítette és a telekkönyvi állapot szerint 530 II-öllel többet talált, mint a természetben, a válaszmány elhatározta, hogy az 530 II-öl a térbe tudandó be, egyúttal pedig Bartolffy János elnöklete alatt egy 6 tagból álló bizottságot küldött ki, hogy az »a telkek mielőbbi eladása céljából finom reklámot készítsen s azt legkésőbb január hóban részletesen terjessze elő«. Ugyanakkor Huszka Gyula cinkotai jegyzőnek egy 900 négyszögöles telket 4 forint helyett 2 forint 50 krajcáros áron átengedtek.

Az 1898 december hó 2-i ülésen az erdőt »Erzsébetliget«-nek nevezik el és Vadászfy Jenő m. kir. főerdőmestert felkérlik annak megállapítására, hogy szabad-e abból még több fát kivágni az erdő állagának veszélyeztetése nélkül?

A tíz éves Mátyásföld — Újabb terjeszkedés a pesti oldalon. — Erzsébetliget — Elemi iskola A H. É. V. második vágánya — Posta, táviráda, telefon

Az 1899. évi május 31-én megtartott évi rendes közgyűlés elé terjesztett jelentésből vesszük a következő érdekes adatokat:

Az elmúlt év a IV-ik ciklusnak első éve volt s írv a tizedik évet éltük át.

Â cinkotai oldalon foganatosított parcellázás során az ott elterülő ú. n. *Kis akácost*, nemkülönb az útkaparóházi teleknek szánt területet a múlt évben nyert meghagyáshoz képest rendeztük és az újonnan keletkezett két 300—300 II-öl területet Vidor Pál és gr. Vay Lajos telkeihez való csatolás végett nevezetteknek 2 forintért D-ölenként átengedtük; míg az akácos keleti oldalán úgy hasítottuk ki az útkaparóházi 600 d-öl telket, hogy ezen telek alatt egyesületünknek egy 1072 D-öl területű telke keletkezett, amely a jelzett határozat értelmében az iskolaalap tulajdona.

Ha Mátyásföld életében fontos volt azon év, amelyben alkottatt: épp olyan fontosnak kell mondanunk a lefolyt évet,

amelyben telepünk fennállása biztosított azáltal, hogy *sikerült a pesti oldal 43 holdjának parcellázására vonatkozó szerződést az érdekeltekkel megkötünk.* Ennél nagyobb vívmány alig volt Mátyásföldön, mert eltekintve attól, hogy a kérdéses terület átengedése Beniczky Gábor elhunytával kérdésessé vált, a többször említett 43 hold parcellázása folytán egyesületünk hozzávetőleg 70.000 forintnyi jutalékhoz jut, másrészt a telkek eladása határidőhöz kötve nincs.

A szóbanforgó területtől 83 eladásra szánt telek kezelt.

Az útkaparóház áthelyezése bevégzett tény.

Az új útkaparóházat felépítettük, a régit átvettük és Volkmér Raymondné tagtársunknak (lebontás kötelezettsége mellett) 2400 forintért eladtuk, a környéket rendeztük.

A HÉV második vágánya a forgalomnak átadott, de a kilátásba helyezett V2 órás forgalom létesítve nem lett, de vasárnapokon több vonat Ion beállítva.

Hogy nyilvános piacunk a közeljövőben lesz-e, azt a valószínűleg épülő ú. n. Szt. István, illetve Corvin telep fogja megoldani.

Sommerer György vendéglősrünk jó modora, kitűnő konyhája és kiváló szorgalma által már eddig is általános elismerést vívott ki magának. Nevezett f. évtől kezdve a vendéglői szobákat is kezelése alá vette s így összesen, a tulajdonukat képező szobabútorok használatát beleértve, 2200 forintot fizet egyesületünknek.

Itt adjuk tudomásul, hogy a Mátyásföld területére behozott szesz, cukor és sör után a folyó évben életbelépett fogyasztási, illetve italadó törvény értelmében mitsem vagyunk kötelesek fizetni; azonban Cinkota község közgyűlésének határozata értelmében a bor után úgy a termelő, mint a fogyasztó, amennyiben a termelés, illetve fogyasztás a 100 litert meghaladja, hektoliterenkint igen mérsékelt, 1 frt. 35 kr. lesz Cinkota község pénztáránál fizetendő.

1898 augusztus 1-től Mátyásföldnek rendes postája, táv-írdája és telefonja van. Erre a célra vendéglőnkben egy szoba és egy konyhából álló lakást kénytelenítettünk a kir. kincstárnak használatul átengedni; tekintve, hogy ezen helyiség az első emeleten van s magas voltánál fogva a kincstár részéről

kifogásolva lett, javasoljuk, hogy a jelenlegi kertész lakást posta s telefon kezelésére a kir. kincstárnak átengedni méltóztassék.

Nagy eseménye az elmúlt évnék, hogy Mátyásföldön *hatosztályú elemi iskola épült és az 1898 szeptember havában megnyílt.* A tanulók létszáma 42. Áldozatot hozott e célra telepünknek csaknem minden egyes tagja. Ahhoz a csekély alaphoz, amelyet e célra kezeltünk, *mindenki szívesen járult hozzá tetemes adományával,* örömmel láttuk a közművelődés ezen első templomát Mátyásföldön épülni, főleg azért, mert az eszme *megteremtője,* a legnagyobb áldozatot hozó, közszerepetben álló tagtársunk, *Paulheim József* volt. Ő adott a telep közepén 400 D-öl telket teljesen berendezve iskola célra, ő vezette bámulatos gyorsasággal az építést megoldáshoz, az ő tekintélye és kitartása pár perc alatt 2000 forintot meghaladó adománnyal emelte az alapot. Áldozatkészségét mi már nem győzzük megköszönni, átruházzuk e kötelemünket utódainkra s az oktatásban részesülő gyermekeinkre.

Iskolánkat az állam kezelésre átvette s azt egyesületi tagjainkból alakított gondnokság vezeti, kinevezvén tanítóul Marmula Jánost, ki a rövid idő alatt is általános sikert ért el s biztos garancia arra nézve, hogy a mátyásföldi állami elemi népiskola minta iskola leend. A személyi kiadásokat s az iskola-felszereléseket az állam fedezi, a dologi kiadások azonban egyesületünket terheli.

Itt említjük meg, hogy *az erdőmegvétele alkalmával kibocsátott 20 fit. névértékű részjegyüket újabban következők ajándékozták az iskolaalapnak:* Neuschloss Marcel négy drb., Saupe Gusztáv két drb. és Móczár Béla három drb.-ot. Fogadják hálás köszönetünket I

Telepünk elmúlt nyári társadalmi élete a körülményekhez képest kielégítő volt, előmozdította ezt az időnkint rendezett tombolás családi estély, majd az egyesület által utóbb a fővárosi iparosok körének műkedvelői s végül a mátyásföldi ifjúság által rendezett színelőadás, illetve hangverseny. Mint minden évben, úgy az elmúltban is fényesen sikerült a szokásos nagyobbzasabású őszi estély, amelyet kivált az tett emlékeztetéssé, hogy Vizváry Gyula és neje, továbbá Zilahi Gyula és Tapolczay Dezső és neje Vizváry Mariska mutatták be ma-

gas művészetüket nagy termünkben felállított színpadunkon. Egyesületi hangversenyünkön Schmiedt, szül. Kramer Gizi úrhölgy, a boroszlói opera primadonnája és Z. Singhoffer Vilma úrhölgy szintén felejthetetlen estélyt szereztek a megjelent közönségnek. Indítványozzuk: fejezze ki a közgyűlés irányukban hálás köszönetét.

A tagok száma 139, akik 220 teleknek tulajdonosai. A telepen 83 épület áll. A lakosok száma 1898 nyarán 771, a rákövetkező télen 272.

Az 1899. évi költségvetésbe a *tagsági díjat* kénytelenek voltunk *négyszögölenként 2 krajcárban* előirányozni.

Kérjük a mélyen tisztelt közgyűlést, hogy előzetes felhatalmazást adjon arra nézve, hogyha valamelyik cím alatt megtakarítást érünk el, azt más címen igényelt magasb, illetve egyéb felmerülő kiadásaink s különösen nagyobb rendkívüli bevételünket Paulheim József nyílt számlabeli követelése törlesztésére fordíthassuk.

A jelentés sajnálattal közli még, hogy Paulheim József első, Perjatl Márton másodalelnök és Fehérváry József titkár tiszti állásukról leköszöntek. Alelnökké az 1899. évi május hó 31 -én megtartott évi rendes közgyűlés *Bellovits Imrét és Bartolj y Jánost, Paulheim Józsefet -pedig tiszteletbeli elnöknek választotta meg.*

Indokoltnak láttam az egyesület első 10 évének a történetét részletesebben ismertetni, mert az egyesület mai tagjait az elindulásnak a mikéntje és az akkor szerepelt személyek érdeklik legjobban.

A következőkben a régmúltból már csak a fontosabb eseményeket és az elvi jelentőségű határozatokat jogom időrendben lerögzíteni, hogy azután több helyet adhassak az utolsó évek történetének, amelyek telepünknek mostani helyzetét, ma meglévő intézményeit, terveit és törekvéseit tárják elénk, hogy ez a könyvecske egyúttal a mai Mátyásföldnek ismertetője legyen.

Itt jegyzem meg azt is, hogy mostantól fogva, tehát az 1899. év elejétől, már nem forint-krajcárban, *de korona-fillérben* beszélünk.

Meixner Emil 12 évig tartó elnökségeméit (3) második időszaka — A kath. templom. — A szálloda középső traktusának átépítése — Nyomasztó pénzügyi viszonyok — Kölcsön — A fairdő létesítése és szervezete A H. E. V.-nál 20 perces menetrend és villamos üzem — Őrszemélyzet — Tnsculanum — Vagyონrészesedési illeték — Az ellenzék „kíméletlen modora“

Az 1900. évi május hó 30-án megtartott évi rendes közgyűlés ele terjesztett jelentésből megtudjuk, hogy a közgyűlés az özv. Beniczky Gáborné szül. Batthyány Ilona grófnő által római katolikus templom építésének céljaira az egyesület részére ajándékozott telket Paulheim József és társai részére átengedni javasolta azzal a kikötéssel, hogy »az általuk ott felépítendő templom és annak területe az egyesület elvitathatatlan tulajdonát fogja képezni«.

Beszámol a választmány arról, hogy a cinkotai oldalon fekvő telkek s utak leásása, feltöltése és járhatóvá alakítása nagy földmunkával járó kiadásokat tett szükségessé, de elkerülhetetlen volt egyúttal, hogy az újonnan parcellázott pesti oldal is külalakjában — a vevőkre való tekintetből — formás alakot nyerjen és hozzáférhetővé legyen. Jelenti továbbá, hogy az utcákon és az erdőben 2056 fát és 250 drb. bokrot ültettek ki, valamint, hogy a *vendéglő* új szárnyépületeinek kiépítése után nem nézhették tovább, hogy annak középtraktusa »rég, rozoga s folyton toldozást igénylő« állapotában hagyassák és ezért, »de meg azért, hogy Mátyásföld jó hírneve atekintetben se lehessen megtámadható«, a *középtraktust* — addig is, amíg annak végleges kiépítése megtörténhetik — 1739 korona költséggel *helyreállították*.

Beszámol a választmány arról, hogy az iskolában már két tanerő működik és ott 84 tanuló »nyer kedvező és hasznos oktatást«, továbbá, hogy az iskola építési költségei, Hudetz János lelkiismeretes elszámolása szerint, 20.352 korona 20 fillérben lettek megállapítva.

Megtudjuk a jelentésből, hogy a rendezett nyári mulatságok »erkölcsei tekintetben« Mátyásföld előrehaladására és telepünknek a főváros közönsége részéről történt megkedveltségével rendkívül nagy szolgálatokat tettek.

Kiemeli még a jelentés, hogy a körülöttünk fekvő összes telepek közül *egyedül mi vagyunk azon boldog helyzetben, hogy községi adó megterheletésünk nincsen* s hogy mintegy a többi telepekkel szemben kivívott vezérszerepünk s mindenekfölött megállapított jó hírnevünk is megkívánja, hogy anyagilag jól szituálnak ne csak mutatkozzunk, hanem azok is legyünk.

Az 1901. évi április 14-én megtartott évi rendes közgyűlés elé terjesztett jelentés viszont *aggasztóan nyomasztó pénzügyi viszonyokról panaszkodik*, ami annak a folyománya, hogy a pesti oldal parcellázásába fektetett remények füstbe mentek. Mátyásföld igazgatása és a megkezdett helyes irányban leendő továbbfejlesztése — a tagok áldozatkészsége nélkül — a jövőben sem eszközölhető.

Beszámol a jelentés arról, hogy *a cinkotai vasút Kerepesig meg lett hosszabbítva* és a menetrend némileg javult, a mátyásföldi 3-ik megállóhely létesítése pedig kilátásba helyeztetett. A vicinálisnak villamosítása érdekében, a rákosfalvi, rákos-szentmihályi és cinkotai érdekeltséggel karöltve, nagy mozgalmat indítottak. Egy közös nagy népgyűlésből bizottságot küldtek ki, amely a közlekedésügyi miniszternél, Halmos János polgármesternél és Jellinek Henrik vezérigazgatónál ígéretet nyert arra, hogy a *villamosítás*, — amely tanulmányozás alatt áll — már *legközelebb megvalósul*.

Ugyancsak *tanulmányozás alatt állónak jelzi a választmány a vízvezeték, a fürdő és a világítás megvalósításának kérdését* és jelenti, hogy a Szilas-pataknak — melyből a fürdő vizének kiemelését akkor tervezték — vízhasználati joga egy évre újból meghosszabbított.

A Mauthner cégnek — amely a telep világítására ajánlatot lett — 1901 június 1-ig terjedő időre a Köröndön és a Beniczky-utcában *próba-világítási engedélyt adtak*.

Az egyesület *kertészetének bérbeadását javasolták* és báró Hornig Károly veszprémi püspöknek — aid a telepnek 400 fenyőfacsemetét ajándékozott — hálás köszönetet szavaztak.

Jelentette a választmány, hogy az iskolában 85 nagyobbára mátyásföldi tanköteles gyermek nyer oktatást, akik között azonban vannak Lucskán, Forráson, Ehmann-telepen, de sőt Cinkótán, Kistarcsán és Kerepesen lakók is, úgy hogy *a tanulók 1/3 része idegennyelvű*.

Egy oltárnak az egyik iskolateremben való felállításához a gondnokság hozzájárult, *Bartolfy János* egyesületi alelnök pedig az egyesületnek *egy oltárt és ugyanekkor Tury János és családja az építendő templomhoz egy harangot ajándékozott.*

A tagok száma ez évben már elérte a 154-et, akik 230 teleknek voltak a tulajdonosai.

A lakosság száma 1900 nyarán 855, a rákövetkező télen 282.?

Köszönetet mondott a választmány dr. Búcker József és Karlovszky Gyula uraknak, azon Mátyásföld szeretetétől áthatott ténykedésükért, hogy a Strasser-villa mellett levő *csodafának lefényképezése* és a »Természettudományi Közlöny«-ben történt közlése által telepünk jövője s fejlődésére messze kiható szolgálatot teljesítettek.

A jelentés 12. pontja így szól: Ha a telekvételkedvben változás be nem áll, kiadásainknak a legminimálisabbra redukálásával sem leendünk képesek maholnap az állandó s mellőzhetetlen szolgáltatmányok és tartozások kiegyenlítésére, avagy törlesztésére. A rendes bevételeknél mutatkozó 3062 korona 42 fillér hiány legnagyobb részét a vendéglői bérhátralékból ered.

A fentiekből megállapítható, hogy elődeink idejében sem volt minden fenéig tejfel és nekik is voltak komoly gondjaik.

Az 1901-ik év eseményeit ismertető évi jelentés, valamint az ezen évben tartott választmányi ülések jegyzőkönyvei nem állanak rendelkezésünkre és erről az évről — egyébként elég bő anyagot nyújtó — irattárunkban sem találunk felhasználható anyagot.

Annál több eseményről számolhatok be az 1902-ik évről, amikor augusztus 9-én, rendkívüli közgyűlésen, elhatározták *a vendéglőépület középső részének lebontását és újraépítését*, valamint egy 80.000 korona kölcsön felvételét, amelyről még alább szó lesz.

Az 1903. évi április hó 5-én megtartott évi rendes közgyűlés elé beterjesztett évi jelentésből s egyéb iratokból rögzítem le a következő fontos adatokat:

A vendéglőépület középső részének teljes lebontása és annak Hudetz János egyesületi tag tervei szerint és az ő vállalkozásában 40.000 korona költséggel való újbóli jelépítése megtörtént.

Az épületnek addig *gazolinvilágítást* szolgáltató berende-

zése helyett a választmány a Mauthner és Társa céggel acetilénvilágítási berendezést szereltetett fel.

A választmány engedélyt adott Paulheim Józsefnek és az általa képviselt, akkor még csak megalakulóban levő »Mátyásföldi Fürdő Egyesület« -nek, — csupa egyesületi tagok, — ^{no}gy az erdő területéből 300 négyszögölet egy építendő artézi kút és uszoda céljaira lefoglalhassanak. Az uszoda már 1902 július hó 16-án megnyílt, ami annál inkább figyelemreméltó, mert mint látni fogjuk, egyelőre még csak a Fürdő egyesületi tagok toborzása és az általuk jegyzett összegek beszedése történt meg, ellenben maga a Fürdőegyesület csak 1902 november 16-án alakult meg, a végleges Társasági szerződés pedig csak 1903. évi december 30-án, tehát a fürdő megnyílt után másfél évvel került aláírásra.

Ezt a társasági szerződést, mint igen tanulságos okmányt, alább, az események sorrendjében, részletesen ismertetni fogom. A főszolgabíróhoz intézett beadvány másolatából megtudjuk, hogy a fürdő vizét egy kb. 165 m mély artézi kút szolgáltatta, amelyből a víz a föld színétől számított 9 m-nyi magassáig feljön és onnan szivattyúval lesz az előmelegítő tartályba felhúzva és a nap által felmelegítve, túlfolyásokon jut az uszodába. A szivattyúzásra 1 drb 3V2 lőerejű benzinmotor szolgál.

Visszatérve a választmány évi jelentésére, indokoltnak látom még lerögzíteni a következőket:

Az elemi iskola jogviszonyai rendezést nyertek. Az épület a kultusz-kormányának örök használatul szerződésileg átengedtetett.

A Kultuszminisztérium elállott attól a követelésétől, hogy a később szükségessé váló kibővítést az egyesület vállalja és a megnagyobbodó dologi kiadásokat viselje, mert az iskolát nemcsak a helyben lakó gyermekek látogatják, így az egyesület csakis az addigi terhek viselésére vállalkozott. Az iskolát az 1902/1903. tanévben már 117 tanuló, ebből 13 ötödik osztályos látogatta. 29 tanuló élvezett tandíjmentességet, 24 kapott ingyen könyveket és a távoli tanyákon lakó 6 tanuló ingyen ebédet. Ez utóbbi kedvezmény úgy volt lehetséges, hogy Bellovits Imre, Perjatl Márton, Verő György, Ármos Sándor és Papek József egyesületi tagok, valamint Ehmann Viktor közelszomszéd birtokos egy-egy tanulót ellátott.

Ebben az évben alakult meg Paulheim József elnöklété

alatt a »*Romai katolikus templomépítő bizottság*«, amely gyűjtési engedélyt nyert és az egyesületnél kezelt templomalapot, 758 korona 20 fillért, átvette.

A Stift Testvéreknek azt a kérését, hogy az Imre-utca 1. sz. új házukban — tehát a telep szélén — sütőüzletet, tejcsarnokot és cukrászdát nyithassanak, a közgyűlés titkos szavazással (71 szóval 69 ellen) elvetette, egyik tagot viszont — aki nem akarta elismerni az egyesületnek az alapszabályok 26. § c) pontjában gyökeredző azt a jogát, hogy a választmány engedélye nélkül a telepen boltot nyitni nem szabad — *bírói úton és pedig a legfelsőbb bíróság ítéletével kényszerítette boltjának bezárására.*

A vendéglői szobák bútorzatának kiegészítésére 2117 korona 08 fillért fordítottak és az egyesületi adósságok konvertálására a *Pesti Magyar Kereskedelmi Banktól 80.000 koronás jelzálogos törlesztéses kölcsönt vettek fel* 4o/o-os záloglevelekben 100 fél-éves, 2140 koronás részletekben való visszafizetés mellett.

A kölcsön felvétele csak úgy volt lehetséges, hogy *Paulheim József a javára bekebelezett elsőbbségi jogról lemondott.*

Az egyesület költségvetését az 1903-ik évre 16.870 korona rendes bevétellel, — ebben a vendéglő bérjövendelmét 2800, a szállodai szobákét 3000, 4 üzletét 1460, az egész épületét tehát 7260 koronával (ezenkívül a kertész, a felügyelő és a két ör lakásainak bérértékét 960 koronával), — a rendes kiadásokat pedig 18.104 korona 42 fillérrel irányozták elő. A különbözetre biztos fedezetet nyújtottak a rendkívüli bevételek és a kintlévő követelések. A rendes bevételek között »Törlesztési kölcsönök« címén 8534 korona 42 fillér szerepel, amire a Kereskedelmi Banktól felvett és a Paulheim Józseffel szemben fennálló tartozások miatt volt szükség.

Az 1902-ik évben 9 új nyaraló és 4 melléképület létesült.

Az 1903-ik év eseményeiből kiemelendő, hogy Sommerer György és neje, a vendéglő és szálloda bérlői — akiknek a tevékenysége általános megelégedést váltott ki — szerződésüket felmondották és kérték, hogy 3580 koronát kitevő bértartozásuk fejében az egyesület vegye át vendéglői és egyéb berendezésüket. Mivel a pályázat útján legelőnyösebb ajánlatot tett Knie József és neje — akiket a bérletbe behelyeztek — hajlandók voltak a felszerelést az egyesülettől — 5 éves törlesztésre — átvenni, Sommererek kérését annál is inkább teljesítették, mert a velük

szemben »fennálló követelés behajtása más módon nem lett volna lehetséges«.

Knie József és neje kibérelték a mészárszéket is.

A Stift Testvérek — ismételt kérelmükre — engedélyt nyertek, hogy Imre-utca 2. számú házukban fűszerüzletet nyissanak.

Az egyesületi kertészet bérlője, Kecskeméthy Vince, a második próbaév leteltével szubvenciójának 800 koronára való fel-emelését kérte. A választmány — azért, mert a bérleti kezelés még mindig a legolcsóbb — a kérelmet teljesítette és a szerződést 8 évre megkötötte.

Az acetilén közvilágítás tervét, a kiküldött szakbizottság kedvezőtlen véleménye alapján, elejtették.

Az évi jelentésből megtudjuk, hogy a HÉV és a Kőbánya p. u. közötti összekötő vágány megépülvén, *a teherforgalom 1904 január 15-én a HÉV és a MAV között megindult.*

Az 1903 augusztus 1-én rendezett bazármulatság a templomalap javára 2307 korona 66 fillért jövedelmezett, az augusztus 23-i »búcsú«-val egyidejűleg megtartott hangverseny pedig 104 korona 12 fillért.

A római katolikus templom építését megkezdték.

Az évi jelentés, amely 1904 március 30-án kelt, már arról tesz jelentést, hogy »a templomépítés oly rohamosan halad előre, hogy mire ez a jelentésünk a tagtársak kezébe kerül, az épület a betetőzéshez közel lesz. Miután Mátyásföld lakói páratlan áldozatkészségükkel ezt a fényes eredményt létrehozták, reméljük, hogy az építés befejezését is lehetővé fogják tenni«.

Az alapszabályok általános revíziójáról tervezet készült.

A »Rákos Vidéke« című hetilap Rákosszentmihályon megindult.

A fürdőt már 1903 június elején bérbeadta a Fürdőegyesület 25 évre dr. Demjanovich Emil budapesti és dr. Farkas Márton cinkotai orvosoknak, bár — miként már említettem — magának a Fürdőegyesületnek a szervezetére vonatkozó »Társasági Szerződés« is csak az év végén, december 30-án lett írásba foglalva. Ennek az igen részletes szerződésnek a szövegéből csak az alábbi részint érdekes, részint tanulságos rendelkezéseket iktatom ide:

A társaság neve: Mátyásföldi Fürdőegyesület. Székhelye: Mátyásföld.

Tekintettel arra, hogy a Fürdőegyesület nem haszonhajtó vállalat alapítására, hanem tisztán közérdekből alakult, ezennel kikötetik, hogy 1903. év január hó 1-től számított 50 év múlva, azaz 1952 december 31-én a 3. pont A) első bekezdésében körülírt és használatul átengedett terület a Mátyásfüldi Nyaraló - tulajdonosok Egyesületének birtokába visszabocsátandó és a rajta levő ültetvények, épületek, azoknak ingó és ingatlan tartozékai, szóval az egész fürdő, az akkor meglévő összes berendezéssel és felszereléssel — amennyiben mindezek a Fürdőegyesület tulajdonát képezik — jókarban a Mátyásfüldi Nyaralótulajdonosok Egyesületének tulajdonába megy át minden ellenszolgáltatás, vagy megtérítés nélkül.

A fürdő építési és berendezési költségeinek fedezéséhez a társasági tagok az alább felsorolt összegekkel járulnak, amely összegek a fürdő tiszta jövedelméből az alantabb körülírt módon fognak visszafizettetni.

Az alulírott szerződő felek, mint a Mátyásfüldi Fürdőegyesület tagjai, a Mátyásfüldi Nyaralótulajdonosok Egyesületének kivételével, amely az A) alattiban körülírt területet engedi át a társaság céljaira, társasági betét gyanánt a következő összegeket jegyezték és annak egyenértékét az ügyek ideiglenes vezetésével megbízott végrehajtó bizottság kezeihez készpénzben tényleg be is fizették:

özv. Antony Tamásné 100, Bartolyf János 500, Bátori Sándor 100, Bellovics Imre 500, Badendorfer A. M. 100, dr. Bukovszky György 100, Bürgermeister Ferenc 100, Diósy János 200, Diósy Lajos 500, dr. Demjanovich Emil 1000, Dozzi József 200, dr. Erős Sándor 500, dr. Farkas xMárton 2000, Fehérváry József 100, Fellner Gyula és Reschovszky 200, Friesz Antal 300, Gruber Gyula 200, Hudetz János 1000, Huszka Gyula 400, Irsai Ignác 500, Janczer Lajos 500, Janecskó István 100, dr. Krantz Gyula 100, Kertscher István 200, Kürthy István 100, dr. Laufer Lajos 300, Lingel Károly 500, Miksó Imre 200, Meixner Emil 500, Mihályfy József 200, Morbitzer Mátyásné 200, dr. Neiszer Antal 500, Neuschloss Ödön és Marcell 1000, Palágyi Kálmán 500, Paulheim József 4000, Paulheim István 1000, Paulheim Ferenc 500, Papek József 100, Perjatl Márton 200, Pick Ede 200, Polesznak János 100, Peterdy Gyula 100, Pozsgay Tivadar 100, Stift Testvérek 300, Strelisky Sándor 200, Szalay János 100, Szécskay #mre 100, Szendy János 100, Takács Gyula 500,

Tscherme Ferenc 500, Vajdafy Béla 100, Vajdafy Lehel 100, Vizváry Gyula 300, dr. Vargha László 100, Verő György 100, Wilcek Gusztáv 200, Zehntbauer Gyula 200 koronát.

Mivel *a fürdő építési és berendezési költségei* az 1902. évi üzemi kiadásokkal együtt *33.673.41 K, azaz Harmincháromezer-hatszázhetvenhárom korona 41 fillérre rúgnak*, az ügyvivők feljogosítatnak, hogy *a hiányzó összeg erejéig kölcsönt vehessenek fel.*

A tiszta jövedelem mikénti felhasználása:

A kiadások fedezése után fennmaradó összeg képezi a tiszta jövedelmet, amelyből mindegyik egyesületi tagnak még törlesztetlen betéte után 4, azaz Négy százalék kamat fizetetik. Amennyiben a tiszta jövedelem a társasági betétek még törlesztetlen részének 40/0-át nem tenné ki, az esetre a kamat arány lagosan leszállítatik.

Négy százalékon felüli kamatot fizetni az egyesületi tagok részére nem szabad.

A Mátyásfüldi Nyalalótulajdonosok Egyesülete a 3. pontban körülírt betéte után kamatot nem húz.

A tagok betéteinek visszafizetési módzata:

Az egyesület tagjainak a 3. pontban felsorolt betétei a következőkép fognak visszafizettetni:

A tagok által teljesített befizetések 100, azaz Egyszáz koronás részekre osztatnak és mindegyik tag annyi tagsági rész tulajdonosa, ahányszor egyszáz koronát tesz ki az általa befizetett összeg.

Azon időponttól kezdve, amikor a 3. pont szerint felveendő kölcsön teljesen törlesztve lesz, kezdetét veszi a társasági tagok betéteinek visszafizetése.

A sorsolást az egyik ügyvivő végzi. A sorsolásnál bármely tag jelen lehet.

Miután a fürdő összes tartozékaival együtt a 3. pont alapján 1952. évi december 31-én feltétlenül és visszteher nélkül a Mátyásfüldi Nyalalótulajdonosok Egyesületére száll át, kikötetik, hogy *amennyiben valamely tagnak betéte, illetve be-*

tétének egy része 1952 december 31-ig, illetve az 1952-ik évi tiszta jövedelemből *sem volna törleszhető*, az illető tag ebből folyólag *senki ellen sem érvényesíthet* a betét törlesztésére irányuló., avagy másnemű igényt.

Ugyanezen a napon kötötték meg a végleges bérleti szerződést dr. Demjanovich Emillel és dr. Farkas Mártonnal.

Itt meg kell említenem, hogy bár az egyébként igen világosan szövegezett és a legkisebb részletkérdéseket is felölelő szerződésben a bérlet tárgyául csak »a fürdő és annak berendezése« van feltüntetve, *a szerződés 6., 9. és 10 pontjai következetesen »fürdő és gyógyintézet«-ről szólnak, amiből nyilvánvaló, hogy a bérleti fog kiterjedt a vendéglőépület egyes helyiségeiben létesített hidegvizgyógyintézetre is, amiről viszont az építkezésre vonatkozó iratok hallgatnak.*

A szóbanlévő bérleti szerződésnek lényegesebb pontjai a következők:

A bérlet 1903 május 1-től 25 évig tart. A bérlők magukra vállalták a Fürdőegyesület 9.500 korona adósságát. Az erről kiállított váltót beváltják és 1904 február 1. napján a Fürdő - egyesületnek átadják.

Az első 5 évben évi 908 koronát, azontúl 20 éven át évi 1700 korona bért fizetnek, az adókat, közterheket, biztosítási díjat fizetik. A fürdő jókarban tartásáról gondoskodnak.

Egyetlen felmondási ok a bérlők részéről, ha a fürdőt tápláló artézi kút vize megcsappan, vagy egészen elapad. A bérlet lejártakor csak az általuk beszerzett ingóságokat vihetik el, de ezek közül is csak azokat, melyek állaguk sérelme nélkül elválaszthatók (was nicht Niet und Nagelfest ist), minden egyéb ingyen a bérbeadónak jut.

A bérbeadó felmondhat, ha a bérlő a kötelezettségeinek nem tesz eleget. A bérlők — bárhol található — egész vagyonukkal felelősek. Átruházás csak a bérbeadó beleegyezésével lehetséges.

Visszatérve az egyesület életének ismertetésére, megemlítem, hogy az 1904 április hó 24-i rendes közgyűlésén a tiszti-kar mandátumait meghosszabbították. Tiszteletbeli elnök Paulheim József, elnök 145 szavazattal Meixner Emil, alelnökök 145 szavazattal Bellovics Imre és 92 szavazattal Bartolffy János. Titkár 145 szavazattal Szendy János, pénztáros 145 szavazattal Polesznák János lettek. Ugyanekkor *többek között oly irányban*

is módosították az alapszabályokat, hogy az egyesületnek ezen-től tiszteletbeli és kültagjai is lehetnek.

Az 1904. évi iratok között találjuk dr. Demjanovich és dr. Farkas fürdőbérلőknek augusztus 18-án a választmányhoz intézett beadványát, amelyben kéri:

1. hogy a vendéglő épület ú. n. hátulsó helyiségeit alakítsa át a választmány a gyógyintézetben kezelt betegek részére alkalmas szobákká és azokat rendezze be,

2. alakítsa át a vendéglői épület dísztermét gyógy teremmé (Kursalon), hogy a vendégek ott billiard, sakk stb. játékot űzhessenek,

3. építsen a tekepálya környékén egy zenepavillont,

4. tartson zenekart (Kurmusik),

5. szerezze meg a gyógyfürdői jelleget, hogy gyógy- és zenedíjakat szedhessen,

6. tegye lehetővé, hogy a gyógyintézetben kezelés alatt állók részére a fürdőbérلők külön diétás konyhát tarthassanak, »hogy azokat házilag élélmezhessek«.

Abból a tényből, hogy az 1904. évre vonatkozó évi jelentés a beadványról még csak említést sem tesz, kétségtelen, hogy a választmány e javaslatokat — bár a bérلők a befektetések amortizációjára is vállalkoztak — elvetette. Az 1904. évről a fürdőre vonatkozólag csak arra találunk adatot, hogy *dr. Farkas Márton helyére* — a Fürdőegyesület október 23-i közgyűlésének jóváhagyásával — *dr. Friedländer Manó rákosfalvai orvos lépett.*

Ebben az évben meghalt Neuschloss Marcel volt alelnök és Neuschloss Ödön, továbbá Kapczy Vilmos, a járás főszolgabírája.

Egyesületünk 1905. évi április hó 2-i rendes közgyűlése elé semmi új jelentős ügy nem került.

Tudomásul vették, hogy a tagok száma 156, akik 234 telknek a tulajdonosai, az épületek száma 117.

A *templomépítés* ez évben a templomépítő bizottság — elsősorban annak elnöke, Paulheim József — buzgalmából anynyira előrehaladt, hogy *a belső berendezést kivéve, teljesen készen áll.* Erre tekintettel, a választmány rendezte »a templomot övező Mátyás király-teret«. (A mai Mátyás király-tér neve akkor Körönd volt.)

Az iskola részére a főispán Perjatl Márton elnöklete alatt

új gondnokságot alakított, amelybe — tekintettel arra, hogy ennek hatáskörébe a cinkotai óvoda s az Ehmann-telepi állami iskola is tartoznak — egy cinkotai és egy Ehmann-telepi tagot is nevezett ki. Eszerint a gondnokságnak tagjai lettek Mátyásföldről: Perjatl Márton, Fehérváry József, Kaczvinszky János, Miksó Imre, Pozsgay Tivadar és Szalay János, Cinkotáról: dr. Szemere László, Ehmann-telepről: Tolnay Károly. Gondnokokul választottak a mátyásföldi iskola részére: Kaczvinszky János, az Ehmann-telepi iskola részére: Tolnay Károly, a cinkotai óvoda részére pedig Pozsgay Tivadar. A gondnokság jegyzője és előadója Tomcsányi János igazgatótanító.

Az erdőben lévő *tenniszpálya gondozását*, felügyeletét és a befolyó díjak kezelését a választmány *Zehntbauer Gyula választmányi tagra bízta*, aki feladatának nagy buzgalommal és lelkiismeretességgel meg is felelt. Ugyanazon helyen a tél folyamán a választmány engedélyével *jégpályát is létesített* s így sportkedvelő közönségünk a tél folyamán a korcsolyasportnak is hódolhatott. Ugyanő a befolyt tagsági díjakból *a korcsolyapálya céljaira egy kutat létesített*, mely kút az egyesület tulajdonává válván, *a nyár folyamán a kertészet céljaira lesz felhasználható*.

Knie Józsefet és nejét a vendéglő bérletéből saját kérelmükre kibocsátották és Krajcsovits Rezső rákosszentmihályi lakossal kötötték 5 évre szerződést 6500 korona bór mellett, melyből a vendéglőre 2800, az emeleti vendégszobákra 2700 és ezek bútorainak használatára 1000 korona esett. Mivel a berendezési tárgyak árából hátralékos 3500 koronából Knie Józsefnek csak 200 koronát törlesztettek, a hátralékos 3300 koronának 3 év alatti törlesztésére az új bérlők lettek kötelezve.

A mézárszékre bérlő nem akadt. *A postakincstár a posta helyiségeiért évi 200 korona bért folyósított*.

Kecskeméthy Vince kertész szerződését felbontották és mivel a kertészet bérleti kezelése nem vált be, ismét áttértek a házikézelésre.

A bevételek ebben az évben 20.717 korona 41 fillérre rúgtak, a következő évre pedig 21.650 koronát irányoztak elő.

Az 1905. évre vonatkozó jelentésből kiemeljük, hogy a gépkocsiforgalom által az országút mentén épült villák tulajdonosainak okozott kellemetlenségek enyhítése céljából az ál-

lamépítészeti hivatal elvállalta az országút öntözését, az egyesület csak az ehhez szükséges vizet kell hogy adja.

A tagok száma 167-re emelkedett, akik 240 ingatlan tulajdonosai.

Mint kültagok az egyesület kebelébe beléptek dr. Feuer János fogorvos, Haidekker Sándor gyáros, Kertscher István mérnök és Rauchbauer Antal takarékpénztári hivatalnok, összesen négyen. E helyen jelentjük, hogy a múlt évi augusztus hó 1-én foganatosított összeírás alkalmával Mátyásföldet 1117 lélek lakta.

E számban nyilvánvalóan a telepen kívül fekvő, de közgazgatásilag már Mátyásföldnek nevezett — tehát az ú. n. Újmátyásföldet alkotó — terület lakosai is bennfoglaltatnak.

A telepi épületek száma 129, a melléképületeké 50.

Az iskolát 114 tanuló látogatta, akik közül 14 V. és VI. osztályos. Az iskola 126 kötetből álló ifjúsági könyvtárt kapott, úgyhogy az 1—2 év múlva már közkönyvtárrá alakulhat át. Az iskola egyik tanítónőjét, Tomcsányiné, Cukrász Rózát, a Magyar Tudományos Akadémia a nevelés-tanítás terén szerzett érdemeiért a Wodianer-féle 1000 koronás jutalommal tüntette ki.

A római katolikus templom felszerelése és berendezése teljesen elkészült és az 1905. évi augusztus 27-én »Isten dicsőségére felszentelve magasztos hivatásának átadatott«. A felszentelést Szent József tiszteletére fényes papi segédlettel dr. Várady L. Árpád c. püspök, apátkanonok, miniszteri osztálytanácsos végezte.

Megelőzőleg augusztus 14-én a termplomalap javára, a Népszínház összes elsőrangú művész-személyzetének részvételével, nagyszabású hangverseny volt.

A HÉV-ra vonatkozólag közli az évi jelentés, hogy *a múlt nyári 20 perces menetrend, amely kevés változtatással a tél folyamán is fenntartott, mindenki által ismert és tudott dolog, de a közlekedésnek óriási javulását s a telepek fellendülését fogja eredményezni a Budapest—Cinkota-i h. é. gőzvasútnak villamos üzemre való átalakítása.*

Az 1906-ra előirányzott költségvetésben a 23.951 korona kiadással szemben a várható bevételeknél mutatkozó 5781 korona hiány pótlására az előző évről fennmaradt 9346 korona 33 fillér telekvételési jutalék lett fedezetként beállítva.

Az 1906-ról szóló évi jelentés megemlékezik az egyesület

közkedvelt tagjának, Vidor Pál népszínházi igazgatónak a haláláról.

Az év folyamán a villák száma 133-ra, a melléképületek 52-re emelkedett.

A telep lakóinak száma 1906 nyarán 1210 volt.

Július 26-án a mátyásföldi ifjúság az uszodában *úszóversenyt* rendezett, melynek *181 korona 90 fillér tiszta jövedelmét a templom toronyórájának a beszerzésére ajánlották jel. Az összeget Spett Ferenc és Khayl Elemér úgy kiegészítették, hogy az óra még abban az évben jelkerült a toronyra.*

Augusztus 4-én a választmány az előző években jól bevált mintára ismét egy rendkívüli látogatott *bazár mulatságot rendezett, amelynek 5309 korona 40 fillér tiszta jövedelme a templom költségeinek törlesztésére fordított.*

Az iskola növendéklétszáma gyarapodott. Annak igazgatósága a választmánnyal karöltve II. Rákóczi Ferenc dicső fejedelemünk hamvainak hazahozatala alkalmából fényes iskolai ünnepélyt rendezett, melyen Mátyásföld közönségének áldozatkészességéből az összes iskolásgyermek megvendégeltettek. Az ünnepélyre begyűlt adományokból, a költségek leszámítása után, 53 korona maradt meg, melyből a gondnokság a Rákóczi-kultusz terjesztésére alapítványt létesített. Az alapítványi tőke újabb hozzájárulásokból 200 koronára növekedett.

A telep közbiztonsága a legjobb volt, ami részben annak köszönhető, hogy a téli hónapokra a választmány egy negyedik őr is alkalmazott, akit állandósítani kíván és ezért az 1907. évre készített költségelőirányzatba már ennek a díjazását is beállította, úgyhogy az »őrszemélyzet« díjazása ezzel évi 4380 koronára emelkedett, ami az összesen 26.714 koronában előirányzott költségvetési végösszegnek egyhatod része.

Szószerint idézem az 1906. évről szóló 1907. évi jelentésnek a következő négy bekezdését:

Az egyesületi kertészet a házi kezelés mellett nagyobb összeget igényelt, mint amennyit az egyesület anyagi ereje megengedett s ez okból a választmány a kertészet kezelését ismét bérbe adta s pedig 1000 korona évi bérösszegért Nagy János volt egyesülni kertésznek. A vele egy évi próbaidőre kötött szerződés f. évi szeptember 30-án jár le.

A Budapest—cinkotai h. é. vasútnak villamos üzemre való átalakítására vonatkozó tárgyalások befejeztettek s most már

csak a kormány elhatározása s az engedély kiadása várható.

E téren, mint javulásról számolhatunk be arról, hogy az újabb rendszerű kocsik szaporíttatnak s hogy Mátyásföldön a cinkotai-utca irányában *egy harmadik megállóhely létesítettet.*

A Mátyásfölddel szemben tervezett »Tusculanum«-telep létesítése komoly stádiumba lépett, sőt a telep vezetőségétől már felhívás is érkezett a választmányhoz az iránt: *vájjon hajlandó-e Mátyásföld a »Tusculanum«-telepen létesítendő vízvezetéknek Mátyásföldre való átvezetését megengedni.* Minthogy egy vízvezetéknek Mátyásföld megterhelése nélkül való létesítése telepünknek nagy előnyére válnék, *a váhsztmány az egyesület elvi hozzájárulását kilátásba helyezte* s annak idején a szomszéd telep vezetőségével a feltételek megállapítása iránt a tárgyalásokat meg fogja indítani s azok eredményét a szükséghez képest, esetleg egy rendkívüli közgyűlésnek elő fogja terjeszteni.

Az 1908. évre előirányzott költségvetésben mutatkozó 8196 korona 51 filléryi hiány fedezetére újból a telekvételési jutalék jelöltetett ki.

Érdekes, hogy az 1907. évi közgyűlésen megállapítást nyert, hogy a piac tartására és Mátyásföldnek önálló községgé való alakulására nézve még az előző évben tett indítvány megvalósításának »óriási akadályok állanak útjában«.

Fontos határozata volt ennek a közgyűlésnek az, hogy »miután a jövőben belépő új tagok a telepen már teljesen rendezett állapotokat találnak, amelyet a telep alapítói és eddigi lakói saját megterhelésükkel hoztak létre, minthogy továbbá az újonnan belépő tagok és az újabb ingatlanokat szerző régiek is az egyesület feloszlása esetén az egyesületnek immár jelentékeny vagyonából tulajdonul bírt ingatlanaik négyeszőleinek arányában fognak osztozkodni, méltányos, hogy ezek ezen vagyonban leendő részesedés ellenértéke gyanánt az egyesület kiadásainak viseléséhez jelentékenyebb összeggel járuljanak.«

A közgyűlés a választmánynak e tárgyban előterjesztett javaslatait egyhangú helyesléssel elfogadja az elnök határozatilag kimondja: a) hogy *a jövőben létesülő minden telekvétel után* — tekintet nélkül arra, vájjon a vevő az egyesületnek rendes tagja-e már s a telepen ingatlannal már bír, vagy csak ezután válik egyesületi rendes taggá — az alapszabályok 11.

§-ának c) pontja alapján »vagyონrészesedési illeték« címén a megvett ingatlan után négyşögölenként 16, azaz Tizenhat fillért tartozik az egyesület pénztárába befizetni, örökösödési eseteknél ez illeték nem fizetendő.

A megejtett tisztújítás során elnökké Meixner Emilt, alelnökké Bellovics Imre és Bartolffy János helyébe Mihályfy Józsefet és Palágyi Kálmánt, titkárrá Szendy János helyébe Földes Gábort és pénztárossá Polesznák János helyébe Töttössy Istvánt választották meg.

Az igen izgatott hangulatban lefolyt választás megtörténte után Palágyi Kálmán alelnök »a most lezajlott választáson győztessé lett egyesületi tagok nevében békejobbot ajánl és felhívja az összes tagokat, hogy a jövőben békés egyetértésben közös erővel működjenek közre Mátyásföld felvirágoztatásán«.

A közgyűlést két héttel megelőzőleg, április 13-án kelt Diósy Lajos — az egyesület későbbi nagyérdemű elnöke, mostani tiszteletbeli elnöke — és Hudetz János levele, melyben bejelentik az elnökségnek, hogy »az úgynevezett ellenzéki párt kíméletlen modora miatt« választmányi tisztségükről lemondanak.

**Palágyi Kálmán átmeneti elnöksége (4) — Bellovics Imre elnöksége (5) — A Lawn-Tennis Club megalakulása — Fogyasztási Szövetkezet — A Ganz r. t. villamosítási ajánlata — Mindenki választás alá került. — Alapítvány Paulheim nevére — Létesül a villamos és vízmű — Paulheim ajánlata — A szervezet és műszaki leírás kivonatos ismertetése —
A templom kezelése**

Az 1907. évről szóló jelentés megállapítja, hogy annak a pártküzdelemnek, amely a múlt évi közgyűlésen nyílt összejutkozásben robbant ki, az a sajnálatos következménye lett, hogy az év folyamán a tiszteletbeli elnöktől kezdve végig mindenki lemondott, úgyhogy az 1908. március 15-én megtartott közgyűlésen — ekkor azonban már békés hangulatban és egyhangúlag az összes tisztségekre újra megejtették a választást.

Abból a tényből azonban, hogy az ezen közgyűlés elé terjesztett évi jelentést elnöki minőségben — és nem mint elnökhelyettesítő I-ső alelnök — Palágyi Kálmán írta alá, holott

az előző évi közgyűlésen újból a régi elnököt, Meixner Emilt választották meg elnökké, nyilvánvaló, *hogy az 1907. év folyamán tartottak egy rendkívüli közgyűlést, amelyen — valószínűleg az ellenzék tüntető távolléte mellett — Palágyi Kálmánt emelték az elnöki székbe.* Hogy azonban Palágyi menyire nem érezte magát e helyen biztosnak, mutatja a tény, hogy ezen az 1908. évi közgyűlésen, mint »helyettes elnök« az a Bellovics Imre elnökölt, akit az előző évi közgyűlésen az I-ső alelnöki tisztségből kibuktattak s akit ez a közgyűlés viszont egyhangúlag elnökké választott.

De tartsunk sorrendet. Az 1907. év eseményei közül ki kell emelnünk azt, hogy ebben az évben az épületek száma 136-ra, a melléképületeké 55-re emelkedett és az augusztus havában megtartott szokásos (egyesületi) népszámlálás eredménye szerint a telep lakóinak száma 1264 volt.

Az iskolába 119 tanuló — ezek közül 80 mátyásföldi — növendék járt.

Az iskola ez évben is tartott Rákóczi-ünnepélyt, amelynek bevétele a »Rákóczi-alap« vagyonát 280 koronára emelte.

Az egyesület jogkörét sikerült kibővíteni abban az irányban, hogy az *iskolagondnokságba* — melynek tagjait a főispán nevezte ki — *négy tagot az egyesület választmánya felelt ki.*

»Az ifjúság a társadalmi élet élénkítését illetőleg teljesen szabad kezet nyert.« A tennispályát leltár szerint ők vették át és elnökké dr. Spett Ferenc egyesületi tagot választottak. Testvéregyesületünknek, *a ma oly szépen virágzó Mátyásföldi Lawn Tennis Club-nak* ezzel vetették meg az alapját.

Foganatosították a vendéglőépületnek szükségessé vált tatarozását és a táncterem födémszerkezetén szükségessé vált javításokat elvégeztették.

A telep élelmezésének ellátására *Fogyasztási Szövetkezetet* alapítottak *4o/o-os kamatozású részjegyek jegyzésével* és részére a vendéglőépületben előbb egy, majd két üzlethelyiséget bocsátottak rendelkezésre.

Érdekes az évi jelentésnek az a része, amelyben a telep viüamosvUágítással való ellátása érdekében a Ganz-féle Rt.-gal folytatott tárgyalások eredményéről számol be.

A gyár részéről tett ajánlat a tárgyalások folyamán oly előnyösnek bizonyult, hogy a választmány azt elvben magáévá

tette és felhívta ajánlattevőt, hogy ajánlatát részletes költségvetéssel felszerelve az egyesületnek mielőbb mutassa be.

A villamosvilágításra vonatkozó részletes ajánlat beadatván, ez érdemben a választmány javaslata határozathozatal végett a közgyűlésnek bemutatatik.

A közgyűlés jegyzőkönyvének e tárgyra vonatkozó része így szól:

A titkár a Ganz-gyár előterjesztését ismerteti a villamosvilágítás tárgyában. A telepnek a fővezeték 114.426 koronába és a telepvezeték 46.964 koronába kerül. A Ganz-gyár a felveendő 161.390 korona évi törlesztéseit 50 éven át magára vállalja és az annuitásokat 50 éven keresztül fizeti, ezért 50 éven keresztül kizárólagos jogot élvez. A költségek leütése után egyesületünket a befektetett tőke után a tiszta jövedelemből 13.5% illeti meg.

A pénzszerzést a Ganz-gyár vállalja. Az egyesület középületeiben a világítás 20o/o-kal, a motorikus erő 10o/o-kal olcsóbb, mint a magánfogyasztás. A magánfogyasztás hektowattonként 6 fillér. Az órát és az óráig a vezetékét ingyen csinálja, a vezeték a magánost csak az órától terheli. Ez ismertetés után a titkár indítványozza, hogy a közgyűlés a választmányt hatalmazza föl, hogyha a telep anyagi megterhelhetése nélkül a szerződést megkötetheti, kösse meg.

A közgyűlés a titkár indítványát dr. Neiszer Antal ama módosításával fogadta el, hogy a választmány hatalmaztassék föl a tárgyalások folytatására, sőt műszaki szakértőket is vonjon a tárgyalásokba s ha teljesen elkészült az ügygel, sürgősen hívjon össze közgyűlést és az döntsön e tárgyban.

Ugyancsak szószerinti szövegben ideiktatom a közgyűlési jegyzőkönyvnek a vendéglőépületre vonatkozó részét:

Elnök a titkárt fölkeri, hogy a hivatalosan beérkezett javaslatokat és kérelmeket a választmány határozataival együttl terjessze elő.

Paulheim József még a múlt évben a vendéglőépület megvételére ajánlatot tett, erre vonatkozólag a választmány indítványozza: miután az ajánlat úgysis elévült, elvileg döntsön a t. közgyűlés, hogy a vendéglő eladható-e?

Egyben jelenti, hogy a választmány az eladást nem pártolja.

A közgyűlés határozatilag kimondja, hogy a vendéglő el nem adható.

Érdekes a közgyűlésnek a községezésre vonatkozó határozata is, amelyre nézve a választmány az évi jelentésben azt adta elő, hogy 1907-ben fogyasztási és községi adókban 2984 korona 53 fillért fizettek és *a terheket 20 év óta viselik anélkül, hogy annak fejében a községtől bármit is kaptak volna.*

A titkár a községezés ügyét ismerteti és indítványozza, hogy amennyiben a községezés keresztülvihető nem volna, *folytasson az elnökség Cinkota községgel tárgyalást, hogy a községnek fizetett adózás fejében valami ellenszolgáltatásban részesítse telepünket.*

A közgyűlés a községezésre vonatkozólag kimondja, hogy ezidőszert a községezést nem tartja szükségesnek. Az elnökséget megbízza, hogy a községgel tárgyaljon: adózásunk arányában Cinkota község is járuljon hozzá a közterheinkhez.

A választások megejtése előtt az elnök ajánlja, hogy *Paul-Tieim József tiszteletbeli elnöknek a lemondását a t. közgyűlés ne fogadja el,* hanem elavulhatatlan érdemeinél fogva *újából válassza tiszteletbeli elnöké* és vele együtt *Meixner Emilt is, aki 12 éven át, a legválságosabb időben, töltötte be az elnöki tisztséget s ki odaadó, önzetlen munkásságával hervadhatatlan érdemeket szerzett.*

A közgyűlés mindkét indítványt egyhangú nagy lelkesedéssel fogadta el, Breslmayer Román javaslatának ama kiterjesztésével, hogy Paulheim József tb. elnököt küldöttség útján kérjék a tb. elnökség megtartására. Meixner Emil meleg szavakban adott kifejezést hálájának a személyét ért szép kitüntetésért.

A választásokat, előzetes megegyezés alapján, egyhangú felkiáltással ejtették meg és annak eredménye szerint *elnök: Bellovics Imre, alelnök: Antal Gyula és Bartolffy János, titkár: Földes Gábor, pénztárnok: Polesznák János,* választmányi rendes tagok: Breslmayer Román, Dénes Adolf, Diósy Kálmán, Fehérvári József, Gruber Gyula, Haidekker Sándor, Hoffmann János, Irsai Ignác, Kramasza Béla, dr. Krantz Gyula, Mátrai Sándor, dr. Neiszer Antal, Pozsgay Tivadar, Streksky Sándor, dr. Tersztyánszky Kálmán, Vajdafy Lehel, dr. Warga László, Zettner Vilmos, választmányi póttagok: dr. Chováncsák István, Forster Jenő, Kopeczek György, Perndl Flóris, Szirch Imre, Vikár János, számvizsgáló bizottsági tagok: Bátorai Sándor, Heimbach Gyula, Töt-

tössy István, számvizsgáló bizottsági póttagok: dr. Hajnos Sándor és Szirmay Iván lettek.

Hogy a megválasztott választmányi tagok stb. közül kinek a mandátuma hány évre szóljon, ezt sorshúzás útján állapították meg.

Ez talán az egyetlen eset volt az egyesület életében, amikor mindenkit újra választottak. Ezért tartottam indokoltnak ez esetben, az egészen felújított vezetőség tagjainak a teljes névsorát közölni.

Az 1908. évről szóló jelentés beszámol arról, hogy a telepen lévő villák száma 144-re, a melléképületeké 56-ra, a lakosok száma pedig a szokásos augusztusi népszámlálás szerint 1298-ra emelkedett.

A tagtársak összessége Paulheim József tiszteletére nagy ünnepséget rendezett abból az alkalomból, hogy a templomot újabb fejedelmi ajándékkal minden anyagi tehertől megszabadította. Hálából a tagtársak Paulheim József nevére 1000 korona alapítványt tettek, melynek kamatait évről évre az iskola legjobb tanulója fogja kapni.

Dr. Spelt Ferenc adományából és a vezetése alatt mulatóságokat rendező ifjúság, valamint a hölgyek buzgalmából a templom egy szép orgonát kapott, amelynek beszentelése 1909 március 14-én — templomi ünnepséggel — megtörtént.

Á Fogyasztási Szövetkezet beolvadt a »Háztartás« nevű budapesti fogyasztási szövetkezetbe, minnek folytán annak bérleti szerződése is a »Háztartás«-ra szállt át. Ennek vezetősége havonként nyomtatott árjegyzéket tartozik adni budapesti árakkal. Az ellenőrzésre a választmány egy öttagú bizottságot küldött ki, akik egyúttal a »Háztartás«-nál választmányi tagok.

A villamosvilágításra beérkezett ajánlatok egyikét az 1908 október 25-én tartott rendkívüli közgyűlés egyhangú lelkesedéssel elfogadta, de a dologból mégsem lett semmi, mert az — mint később kiderült — mégsem volt elfogadható. A tárgyalásokat folytatják és a szakértőnek — baráti megegyezéssel — 500 koronát fizettek ki.

A vendéglőépület pincéjében lévő kút vizének felhúzására az előző évben vásárolt új benzinmotor a bajokon nem tudott segíteni, mert rossz a szivattyú is. Ezért új kútfelszerelésre 800 koronát és egy új víztartányra 550 koronát szavaztak meg.

Az 1909. évre szóló költségelőirányzatot 27.310 korona végösszeggel állapították meg és tudomásul vették, hogy Ginkota község a telep számára évi 200 korona hozzájárulást szavazott meg s azonkívül a »Háztartás« szövetkezet fogyasztási adóját átengedte.

Szem előtt tartva a templomhoz fűződő fontos valláserkölcsei érdekeket, a választmány addig, míg a templom jogviszonya véglegesen rendeztetik, anélkül azonban, hogy ebből az egyesületet illetőleg bármely vonatkozásban bármiféle jogkövetkeztetés lenne vonható, késznek nyilatkozott arra, hogy a templomi Ügyek intézését és kezelését erre külön felkért két tagja, névszerint Perndl Flóris és Pozsgay Tivadar urak útján az eddigi módzatok szerint ellátja annak a kimondásával, hogy a szükséges anyagiak biztosítás áról továbbra is társadalmi úton történjék gondoskodás.

Az 1910 május hó 29-én megtartott évi rendes közgyűlés elé terjesztett évi jelentésből kiemeiendőnek tartom a következő adatokat:

A villaépületek száma 150-re, a melléképületeké 57-re emelkedett, az 1909 augusztusi népszámlálás a telepen 1359 lelket talált.

Az ifjúság dr. Spett Ferenc elnöklése alatt nagy tevékenységet fejtett ki, ebben az évben már két tennispályát tartott fenn, úszóversenyeket és több mulatságot rendezett.

A Kossuth-utca kavicsolásához Naményi József 200 koronát, Warga László 50 koronát ajándékozott.

A vendéglőt Nagy Péter vendéglősnek, a fűszeresboltot — miután a »Háztartás« fogyasztási szövetkezethez fűzött várakozások nem váltak be — Varga Sándor fűszeresnek adták bérbe.

A postahivatal az egyesületi helyiségből kiköltözött, ennek helyiségeit az addigi 200 korona évi bér helyett 400 koronáért az új fűszeresnek adták bérbe.

A telepfelügyelőt és a 3 rendőrlegényt a munkások nyugdíj egyesületébe beírták.

A zárszámadás 24.563 korona 15 fillér kiadással zárult.

A megejtett tisztújításon elnökké Bellovics Imrét, alelnökké Fehérváry Józsefet és dr. Spett Ferencet, titkárrá Erényi Antalt és pénztárossá Szalay Jánost választották.

1910. évi augusztus 23-án terjesztette elő a választmány

és küldötte meg nyomtatásban a tagoknak is *a létesítendő villany- és vízműre vonatkozó részletes tájékoztatást*. Ennek a szövegéből veszem a következő adatokat:

A kiküldött bizottság betérjesztette

1. *a vízmű műszaki leírását*, amelyből e helyen csak annyit kívánok közölni, hogy *a vízmű 150 villa szükségletét, egyenként 1200 m² öntözőterülettel, 120 öntözési nappal vette alapul* és egy-egy villa szükségletét az öntözési időszak alatt napi 3.25 köbméterben, az öntözési időszakon kívüli időben pedig 100 villa szükségletét egyenként és naponként 300 literrel vette számításba, továbbá az utak és parkok öntözésére évi 6000 köbméter, a villanytelepi gépek hűtéséhez évi 10.000 köbméter vizet vett számításba és *a telep egész évi vízszükségletét az említett alapokon összesen évi 80.000 köbméterben irányozta elő*.

(Tényleges vízfogyasztásunk 1936-ban már évi 181.000 köbméter volt.)

A vizet, a tervezet szerint, egy 4 méter átmérőjű, 6 m vízmélységgel bíró betonfakazatú kút fogja szolgáltatni, melyből egy a kútban elhelyezett és 2 db elektromotorral direkt kapcsolt szivattyú fogja azt a Beniczky-utcán végigmenő, 175 mm átmérőjű nyomó-, illetve elosztócsővel a telepet behálózó 100, 80 és 50 mm átmérőjű mellékelosztó vezetékekbe, a felesleget pedig egy a Beniczky-utca és Paulheim József-utca sarkán építendő 20 m magas, 300 m³ befogadóképességű víztoronyba nyomni.

Az összes vezetékek, belül és kívül, kátrányozott öntöttvas, ólommal tömített karmantys csövekből készülnek, 15 atmoszféra próbanyomásra, 1.2 m mélységben lefektetve.

2. *A villamosmű műszaki leírásából csak annyit tartok szükségesnek megemlíteni, hogy az állandó és folytonos üzeműnek tervezetett és hogy a gépház — mai helyén — 3 db 40 lóerős Diesel-motort foglal magában, amelyek közül egyelőre csak kettő lesz beszerezve.* E motorok mindegyike szíj járt tétellel egy-egy egyenáramú mellékáramkörű dinamógépet fog üzemben tartani. *Ugyancsak a gépházban nyer elhelyezést egy motor dinamo, amely hivatva lesz a »Tudor«-rendszerű akkumulátortelepet tölteni.* Itt lesz egy iroda, raktár, javítóműhely, egy gépész- és egy fűtőlakás. Beépített terület 457 m².

Beterjesztette a bizottság

3. a villamosvilágítási és vízszolgáltatási *szabályrendelet tervezetét* és végül

4. *a két telep jövedelmezőségi számítását*, amelynek a villamosáramnál alapjául szolgált 70 drb felerészben % éjjeles, 50 gyertyafényű közvilágítási lámpa évi 27.300 kwóra, 125 villa à 100 kw = évi 12.500 kwóra és a vízmű évi 13.600 kwóra fogyasztással. (1936-ban már a közvilágítás 40.000, a vízmű 59.000, a magánvilágítás 64.500 kwórát igényelt.)

Várható bevételek évenként:

a)	A nyaralótulajdonosok villamosvilágítására megállapodás szerint garantált minimum 60 korona nyaralónként. A már biztosított és jelen számítás alapjául vett 125 nyaralónál, tehát $60 \times 125 =$	7.500 K
b)	A nyaralótulajdonosok vízfogyasztásáért ugyan- így $125 \times 80 =$	10.000 K
c)	A vendéglő fogyasztásáért, megállapodás szerint	2.000 K
d)	Közvilágításért, megállapodás szerint	2.000 K
	<i>összes bevételek évenként</i>	<i>21.500 K</i>

Üzemfölség:

Bevételek..... 21,500 K

Kiadások..... 10,600 K

Üzemfölség évenként 10.900 K

vagyis a befektetett összeg kamatozására 10.500 korona áll évenként rendelkezésünkre, *azaz a befektetett 300.000 korona tőke \$.65 o/o kamatot hajt.*

300 villa csatlakozása esetén — amire az idők folyamán számítani lehet — az üzemfelesleg már évi 16.990 korona, *vagyis az eredetileg befektetett tőke 9.3%-a.* (A kalkuláció nem számolt a további 175 villa bekapcsolásához szükséges víz- és villanyvezetékek létesítési költségeivel.)

A beérkezett ajánlatok közül, »alapos átvizsgálás után«, a következőket ajánlották elfogadásra:

1- A világítási mű s a szivattyúkra, Siemens és Schlickert ajánlata	109,000 K
2. A vízvezetéki csőhálózatra, Bründl J. ajánlata	128.000 K
3. A 4 m átmérős kútra és az esetleges felmerülő költségekre, Kalamesznik J. ajánlata	10.000 K
4. A víztoronyra, vasbeton medencével, Meiocco ajánlata	36,000 K
5. A telep és víztorony telkeire 2300 és 1300 K .	3.600 K
6. A gépház és két lakás építésére, számításunk alapján kell	35,000 K
7. A szakértők tiszteletdíjai	3.200 K
8. A vízmérő órákért (120 fogyasztót véve).....	6.000 K
9. Forgalmi tőkére szükséges	10.000 K
	Összesen 340.800 K

A szóbanlévő részletes ismertetést a tagok elé terjesztő nyomtatott *elnöki jelentés utolsó bekezdéseként olvassuk* a következő fontos mondatot:

»A bizottság túldoldali jelentésével egyidejűleg Paulheim József tiszteletbeli elnök nyújtott be a választmányhoz mindkét műre egy ajánlatot, melyet a választmány szintén a szeptember hó 8-án tartandó rendkívüli közgyűlésnek be fog terjeszteni és áttanulmányozás céljából idecsatol.«

Ez a mondat el is döntötte a kérdés sorsát, mert a választmány által számtalan ülésben tárgyalt és kétszeri pályázati hirdetményrel előkészített ügynek végleges elintézése az 1910. évi szeptember hó 18-án megtartott rendkívüli közgyűlésen az lett, hogy a vízszolgáltatási és viliamvilágítási művek megalkotási módzatainak ismertetése után a közgyűlés lelkes hangulatban, osztatlan, egyhangú döntéssel jogadta el Paulheim József tiszteletbeli elnökének ajánlatát, jóváhagyta a terveket és ajánlati feltételeket, átengedte a létesülő társaságnak díjmentesen a szükséges területeket, belépett a társaságba 125.000 korona hozzájárulással, megalakította a művek létesítésének ellenőrzésére és a társaság ügyeinek vezetésére hivatott ötös bizottságot, jóváhagyta a világítási és vízszolgáltatási feltételeket, felhatalmazta a választmányt, hogy Paulheim József és társaival megkötendő társasági szerződést a bemutatott tervezet alapján letárgyalhassa, utasította az elnökséget, hogy a társasági szerződést az egyesület

nevében jogérvényesen kösse meg és írja alá, 125.000 korona jelzálogkölcson t vegyen fel, a kötelezvényt és bekebelezési engedélyt állítsa ki, az elszámolást ejtse meg, a kölcsön tiszta ellenértékét vegye fel, az egyesületet kötelezőiég nyugtázza és minden egyéb szükséges intézkedést tegyen meg.

Az említett társasági szerződés XVI. szakaszát, amely az áram- és vízszolgáltatás feltételeit tartalmazza, szöszerinti szöveggel ideiktatom:

»1. A vízdíj minimuma nyaralónként 80 koronában állapítatik meg és pedig villánként 365 m³ fogyasztásig. Az ezen felüli fogyasztásnál a többlet m³-ként 24 fillérbe fog számíttatni.

2. A vízfogyasztást vízméróra jelzi, melynek használásért havi 1 korona fizetendő, az óra felszerelésért pedig egyszer és mindenkorra 12 korona. Az utcai vezeték megfúrásért, föelzáró csappal együtt 100 koronát tartozik a fogyasztó fizetni. Az elágazás a telek kerítésétől 1 méternyire az utca felé vezetetik. Az utcán a kerítéstői I méternyire vezetett utcai vezetéktől kezdve az egész házi vezeték költségeit a telektulajdonos tartozik viselni.

3. A vízdíj, úgymint az áramszolgáltatási díj havi részletekben fizetendő, a megfúrati és órafelállítási díjak pedig a munka elkészültekor.

Aki a havi részletet a következő hó 15-ig meg nem fizeti, attól az áram- és vízszolgáltatás megtagadtatik s a társaság jogositva van a vezetékeket lezárni.

4. Építések céljaira az egyesület ott, ahol vezeték van, köteles vizet szolgáltatni köbméterenként 20 fillérért, de az építető a fentebb jelzett 100 korona furatási díjat fizetni tartozik.

5. Magánfogyasztóknak a világiítás díja hektowattóránként 6 fillér. A bevezetés csak akkor eszközöltetik, ha a fogyasztó kötelezi magát legalább 60 korona évi fogyasztásra, tekintet nélkül arra, akár csak nyáron, akár egész éven át fogyaszt.

6. Az áramfogyasztást az épületben elhelyezendő wattméróra jelzi, melynek használatáért havi 1 K bérlet fizetendő, az óra felszerelésért pedig egyszer és mindenkorra 12 K. A fővezetéktől az óráig való bevezetésért 35 K fizetendő. A házi vezeték költségeit a telektulajdonos viseli.

7. Az áramot és vizet idegen telek, vagy nyaralóba átvezetni tilos.

8. A csatlakozást illetőleg:

a) Az a tulajdonos, akinek 1910 szept. 18-án már kész kútja van, csupán a 2. pontban említett járulékot tartozik fizetni.

b) Akinek telkén pedig kút még nem volna, vezetékfuratasi díj címén 500 koronát tartozik fizetni.

c) Az olyan telek tulajdonosa, akinek telke mellett sem vízvezetéki csővezeték, sem áramvezeték nincsen s ennél fogva újabb vezetékek létesítendőek, tartozik mindkét vezeték létesítéséért, illetve furatasi és áramkapcsolási díj címén 1000 koronát megfizetni.

d) Azon telkek tulajdonosai, akik a közgyűlés napjáig a villamos világítási és vízvezetéki művek létesítésében legalább 1000 koronával részt vettek, dacára annak, hogy 1910 szeptember 18-ig kész kútjuk nincs, csupán a 2. pontban felsorolt járulékokat tartoznak fizetni.

9. Villamos árammal vizet húzni, vagy más munkát végezni tiltva van, mert villamos árammal csakis világítani szabad.

10. Villamos áram- és vízszolgáltatásra fenti feltételek mellett csakis egyesületi tag, aki tagsági díjjal nincsen hátralékban, tarthat igényt.«

Paulheim József és társai által a művek létesítésére alakítandó társaság a vele megkötött szerződés értelmében a művek létesítése céljából szükséges területeket mindaddig díjmentesen használja, amíg a műveket meg nem váltja. *A művek létesítéséről szabadon választandó vállalkozók útján a társaság gondoskodik, de ha azok 300.000 koronánál többbe kerülnének, a többséget — mely részükről való hozzájárulásnak nem tekinthető — saját vagyonukból tartoznak viselni, ha viszont megtakarítás mutatkoznék, az a társaság tagjainak a javára esik.*

A művek létesítésének ellenőrzésére és az üzemek ügyeinek intézésére egy 5 tagú bizottság alakul, amelybe az egyesület két tagot, Paulheim József két tagot és a társaság többi tagjai együttesen egy tagot küldenek ki.

Az egyesületnek jogában áll a műveket bármikor megváltani olyképp, hogy a hozzájárulási összegeket a tagoknak a

megváltási év január 1-től számított 5% kamattal együtt kifizeti. Részleges, vagy egészben való megváltás «setén a megváltási évre a tiszta jövedelem a megváltás arányában az egyeületet illeti meg.

Az egyesület a szolgáltatási feltételek 8. b) és c) pontjai értelmében szedendő 500, illetve 1000 koronás »furatási és áramkapcsolási« járulék ellenében köteles a hálózatokat a telep fejlődése által igényelt mérvben mindenkor saját költségén kiépíteni. Az így származó költségek erejéig emelkedik az egyesület hozzájárulási összege, amely után a jövedelemből részesül.

Az említett ötös bizottságba a közgyűlés Mihályfy Józsefet és Zehntbauer Gyulát delegálta.

Az 1911. évi május 29-én tartott közgyűlés elé terjesztett jelentésből megtudjuk, hogy a választmány a nyert utasításoknak mindenben megfelelt, az építés folyamatban van és a víz- és áramszolgáltatás valószínűleg még a nyár folyamán megindul, továbbá, hogy *a gépház az özv. Beniczky Gábornétól a víztorony pedig a Hudetz János és nejétől vásárolt telken épül.*

Beszámol az évi jelentés arról, hogy a telepen a villaépületek száma 155, a melléképületeké 60, az 1909 augusztusi lélekszám 218 családban 1506, az 1911 januári népszámlálás szerint pedig az állandó lakók száma 672.

Az iskola túlsúfoltsága megszűnt, a tanulók létszáma 107, ezeknek 250/o-a újmátyásföldi.

A telep előtt elhúzódó Kerepesi-úton a kereskedelemügyi minisztérium jóindulatú rendelkezéséből szilárd burkolat épül.

Az évi jelentés közli még, hogy a kertész nem vált be, miért is *új kertészt alkalmaztak 3 évre*, a közgyűlésen viszont a vendéglős ellen hangzottak el súlyos panaszok és nagy bérhátraléka miatti kifogások.

Az évi jelentés keretében számolt be Pozsgay Tivadar templomátya és Perndl Flóris, mint a választmány megbízottja *a római katolikus templom bevételeiről és kiadásairól.* A zárszámadás 1758 korona 97 fillér évi bevételt és 1814 korona 44 fillér kiadást és 1004 korona 22 fillér vagy on egyéni eget tüntet fel.

A közgyűlés jegyzőkönyve hálásan emlékezik meg a HÉV igazgatóságáról azért, hogy *a vasút cinkotai vonalszakaszát vilamosította.*

Antal Gyula rövid elnöksége (6) — Mindenki lemond — Széthúzás — Válság — Palágyi Kálmán másodszeri rövid elnöksége (7) — A villamossági és vízművek Társasága első üzetévének eredménye

Az 1911. évi augusztus 15-ére rendkívüli közgyűlést kellett összehívni, mert Bellovics Imre elnök lemondott és maradásra semmi módon nem volt rábírható. A közgyűlés jegyzőkönyvbe iktatatta nagy érdemeit és elnökké egyhangúlag Antal Gyulát választotta meg, akit egy kilenc tagú küldöttség hívott meg és kért fel az elnöki tisztség elfogadására. Az új elnök hosszú beszédben köszönte meg a bizalmat és kérte a tagok egyetértő közreműködését.

Ugyanez a rendkívüli közgyűlés állapította meg, hogy a villanytelep és vízmű elkészült és ez alkalomból a létesítésre alakult társaságnak és főleg Paulheim Józsefnek — akinek hozzájárulása nélkül a művek felállítása ez időben nem sikerülhetett volna — egyhangúlag köszönetet szavazott.

Az elnök egyetértésre buzdító nagy beszédének azonban úgy látszik nem lett meg a kívánt hatása, mert az 1912. évi június hó 29-én megtartott rendes közgyűlés elé terjesztett évi jelentés, — melyet elnök és titkár nemlétéiben Zehntbauer Gyula alelnök és Töttössy István h. titkár írtak alá — így kezdődik:

Elsősorban is felmentést kérünk azon ténykedésünkre, hogy a Közgyűlést nem az alapszabályok által előírt végső terminus keretén belül, hanem csak most hívtuk egybe, de autonómiánk az elmúlt évben oly nagymérvű megrázkódtatásoknak volt kitéve, hogy azt egy-két egyesületi tagnak önfeláldozó, emberfeletti munkája árán lehetett csak fenntartani. Ugyanis a múlt év folyamán funkcionáriusaink egész sorozata, részint egészségi, részint egyéb okokból visszaadta mandátumát, úgymint Bellovics Imre, majd a rendkívüli közgyűlés által megválasztott Antal Gyula elnökök, továbbá Spett Ferenc alelnök, Arényi Antal titkár és Tölgyessy Gyula pénztáros; úgyhogy egyesületünknek, a viszonyok által erősen ostromolt várában csak Zehntbauer Gyula alelnök; karöltve egy-két hű csatlóssal, vezette kitartással és megfeszített erővel a védelmet, míg a felmentő sereg a t. Közgyűlés képében meg nem érkezett és nekik is a várva várt szabadulást és pihenést lehetővé nem tette.

Ennek okait keresve, a jelentés így folytatja:

Az egyesület adminisztrációjához, amely eredeti szűk ke-reteiből már kinőtt, egész emberek kellenek, akik azt hivatás-szerűleg teljesítik, inert nem lehet kívánni egy tagtársunktól sem, hogy a már testet és idegeket ölö kenyérkereső munkája után otthagya magánügyeit, családi tűzhelyét, pihenését és szó-rakozását, hogy a még hátralévő kis idejét az egyesület ügyes-bajos dolgainak szentelje, mit még súlyosbít azon szomorú kö-rülmény, hogy ahelyett, hogy az egyesület szent berkeiben az egyetértés, az együttműködés és szeretet lángja lobogna, nem, hanem a széthúzás és pártoskodás üszkös csóvjaja borítja ido-közönkint lángba azokat.

Beszámol még a jelentés arról, hogy az 1911. év folya-mán 11 új villa épült, továbbá, hogy az iskolának 124 tanulója közül 42 újmátyásföldi volt, miért is a gondnokság lépéseket tett a kormánynál oly irányban, hogy Újmátyásföldön külön iskola alakuljon, amire ígéretet is kapott.

Az iskolába 1849 korona 88 fillér költséggel be lett ve-zetve a víz és villany s azonkívül az énektanításhoz társadalmi úton egy harmóniumot szereztek be.

A folytonosan vajúdo és általános elégedetlenséget kiváltó vendéglős-kérdést úgy oldották meg, hogy 10 évre bérbeadták a vendéglőt Hrabal Gyula oki. szakácsnak, Balatonaliga eddigi bérlőjének. Bérösszeg az első kétévben 6500 korona, a harmadik-ban 7000 korona, a további évekre 8000 korona.

A postahivatal részére — amelynek a háziura felmondott — a régi 'postahelyiséget a rendőrfelügyelő lakásával egyesítve és átalakítva rendelkezésére bocsátották.«

Szükségesnek jelzi a választmány, hogy *a községezés ér-dekében a vármegyénél és a minisztériumnál ezentúl is lé pé-pések történjenek, mert Cinkota nagymérvű terheket ró az egyesületre, de semmiféle ellenszolgáltatást nem nyújt és egze-kutív hatalom hiányában az egyesületi autonómia fenntartása is mind nehezebbé válik.*

Szükséges lenne az is, hogy az erdő 50.000 □-ölnyi te-riületéből 18—20.000 π-öl parcellázás útján értékesíttessék, mert az egyesület bevételei a meglévő 200.000 korona adósság annuitá-sainak törlesztésére a tagdíjak megfelelő emelése nélkül nem elegendő.

A villamos- és vízművel Paulheim József 303.268 korona 31

fillér költséggel előírászerűleg megépítette és így arra a sajátjából 3268 korona 31 fillért fizetett rá. A villanytelep 1911 június 20-án, a vízmű pedig 1911 július 10-én — a megelőző napi üzemi próba után — megkezdte működését.

Mivel azonban szükséges volt még a gépház és víztorony bekerítése, az akkumulátortelep-épület 10 m³-rel való nagyobbá létele, a nyersolaj részére földalatti raktár építése, egy javító-műhely berendezése, egy második kútnak 6400 korona költséggel való megépítése, szerszámok és műszereknek 2200 korona költséggel való beszerzése, valamint 10—40 drb villanyos vízóra vásárlása — mert az előírányzott 120 drb már be lett építve —, javasolja a választmány, hogy »*hatalmazza fel a közgyűlés a mátyásföldi vízművek társaságát, hogy Paulheim József úrtól még 15.000, azaz Tizenötezer koronát elfogadjon és ezen összeget, mint az előbbenit, részjegynek tekintse. Ezen összeghői nyerjen fedezetet úgy az új kút megépítése, valamint az összes hozzátartozó munkálatok teljesítése, továbbá mind-azon dolgok beszerzése, melyekre még szükség van, de amelyeknek szállítására senki sem volt kötelezve.* Paulheim Józsefnek ezen utólagosan befizetett 15.000 koronája is minden tekintetben úgy tekintendő, mint az eíózó befektetése, azon különbséggel, hogy ezen 15.000 korona után csak a második évben kapja az osztalékot.

Ezzel a javaslattal szemben Perjatl Márton mérnök — volt alelnök — egy terjedelmes — 10 nyomtatott ívoldalnyira terjedő — különvéleményt nyújtóit be és azt a tagoknak is szétküldte.

A közgyűlés hosszas ée részletes vita után — melynek során Perjatl a nyert felvilágosítások dacára fenntartotta a bizottsági javaslat elutasítására vonatkozó indítványát — szótöbbséggel az ötös bizottságnak a választmány által előterjesztett javaslatát fogadta el. Perjatl Mártonnak a névszerinti szavazásra vonatkozólag elkésetten beadott indítványát elutasították.

Az elnöklő Zehntbauer Gyula alelnök a közgyűlésnek vele szemben megnyilvánuló elismerését megköszönve, rámutatott arra, hogy »odáig jutottunk immár, hogy legjobbaink nem akarnak résztvenni szép Mátyásföldünk vezetésében, mert bármi szépre vállalkozunk, mindig csak támadásnak vagyunk kitéve. Akármí jót akarunk, mindenben önző célokat keresnek. Ennek veget kell vetni. Támadásokkal, diskurzusokkal célt érni nem fogunk,

hanem az eredmény az lesz, hogy mindenki visszavonul. *Társadalmunk szét van tagolva egymást üldöző csoportokra.* Több érdeklődést, több szeretetet, több megértést és több közreműködést ajánlok. *A választmány is csak úgy tud eredményt felmutatni, ha minden egyes tagtárs támogatja.* Dolgozzunk vállvetve és akkor nem fog elmaradni a múlthoz méltó hatalmas fejlődés.«

A községeítésre vonatkozó indítvány kapcsán utasítást nyert a választmány, hogy az ügyet teljesen előkészítve és kidolgozva sürgősen, de legalább a jövő évi rendes közgyűlés elé terjessze.

Perjatl Márton az erdő egy részének értékesítésére vonatkozó indítványát visszavonta. A napirendről levették.

Utasították a választmányt, hogy a felszámolás alatt levő Szövetkezet ügyeinek állásáról mielőbb tegyen jelentést.

A megejtett választások során titkos szavazással megválasztották elnökké: *Palágyi Kálmánt* 114 szavazattal (Zehntbauer 17 szavazatot kapott), alelnökké: *Diósy Lajost* 130 szavazattal, titkárrá: *Sikorszky Tituszt* 131 szavazattal, pénztárossá: *Gruber Gyulát* 131 szavazattal.

Az év eseményei között fel kell még említenem, hogy a »Mátyásföldi villamossági- és vízművek« társasága 1912 szeptember 15-én megtartott közgyűlésén letárgyalta és elfogadta a társaság első üzletévének eredményét feltüntető következő zárszámadást:

Mérleg

Tartozik:

Gépek és berendezések értéke	
219.	456.— K
80.5 Ingatlanok értéke .	44.— „
1.58 Anyagok értéke	1.88 „
2.30 Adósok.....	7.85 „
10.2 Pénztári készlet	73.45 „
2.40 Tőkeemelésből fedezendő kiadás	9.64 „
	316.572.82 K

Követel:

Részvénytőke	300.000.— K
Hitelezők	1.981.75 „
üzleti tartalékalap	2.000.— „
Tiszta nyereség.....	12.591.07 „
	316.572.82 K

Nyereség- és veszteségszámla:

Tartozik:

Személyzeti illetményekért.....	5.935.32 K
Betegségélyzo költségeikért.....	115.18 „
Irodai és által, költségeikért	268.21 „
üzleti tartalékalapnak	2.000.— „
Tiszta nyereség.....	12.591.07 „
	20.909.78 K

Követel:

üzemi bevételekért	18.851.95 K
Javítási munkálatokért.....	468.03 „
Kapcsolási munkálatokért	1.506.79 „
Tokekamatért.....	83.01 „
	20.909.78 K

Mátyásföldön, 1912 június 30-án.

A könyvelésért: *Vajdafi Lehel* s. k.
Mátyásföldi Villamossági és Vízművek.
Megvizsgálta és helyesnek találta az ötös bizottság:

Paulheim József s. k.
Cigój József s. k.
Palágyi Kálmán s. k.

Diósy Lajos s. k.
Zehntbauer Gyula s. k.

Diósy Lajos elnöksége (8) — Községesítési mozgalom — A 25 éves évforduló — Temető — A fürdő bérszerződésének módosítása — Kaszinóalapítás — A háború előtti társadalmi élet — A háború alatti viszonyok — Szrarniay Sándor „az uzsoki hős“ üdvözlése — „Emlékbizottság“ — Alapítvány Diósy Lajos nevére — A Fürdőegyesület feltámasztása

Palágyi Kálmán egyesületi elnök — feleségének elhalálása miatt — *tisztségéről leköszönvén, 1912 október 20-i rendkívüli közgyűlés egyhangúlag Diósy Lajos alelnököt választotta meg elnökké,* de mert Zehntbauer Gyula alelnök is leköszönt, a két alelnöki hely ideiglenes betöltésére a választmány Tötössy István és dr. Papp László választmányi tagokat kérte fel.

Az általános gazdasági pangás miatt 1912-ben az egye-

sülét a bizományi telkek közül egyetlen egyet sem adott el, de 8 új villa mégis épült a telepen, úgyhogy a villák száma 177-re, a melléképületeké pedig 65-re emelkedett. Az augusztusi népszámlálás a telepen 1634, a decemberi 779 lelket talált.

Az újmátyásföldi elemi iskola szeptemberben megnyílt, így a telepi iskola növendékcinek száma 82-re szállott alá.

A teleki előtt elhaladó országútszakasz részint kő, részint aszfaltburkolatot nyert.

A választmány részletesen foglalkozott a községesítés kérdésével és a szakértőként felkért Szegedy Albert rákoskeresztúri községi főjegyző tanácsa, illetve az általa megejtett tanulmányok alapján megállapította, hogy »az egyesületet községesítés esetében is éppen úgy fenn kellene tartani, mint eddig, inert az egyesület megszüntetésével annak magánjogi viszonyaiból folyó jövedelmei is megszűnnének és azonfelül községesítés esetén éppen a legnagyobb áldozatot hozó villatulajdonosokat 130—136 százalékos pótdadó terhelné«. E megállapítás alapján a közgyűlés elé olyan javaslatot terjesztettek, hogy a községesítést nem ajánlják. A közgyűlés azonban még mindig nem mondott le a községesítés gondolatáról, hanem elhatározta az alapszabályok módosításának a legközelebbi rendes közgyűlésig leendő olyan előkészítését, hogy a községesítés az egyesületi érdekek megvédelmezése mellett keresztülvihető legyen.

A Mátyásföldi Lawn Tennis Club azon írásbeli kérelmére, hogyha az általa igénybevett terület parcellázási, vagy egyéb célokra igénybe vétetnék, úgy az egyesület a Club által eszközölt befektetések értékét térítse meg, a választmány a következő egyhangú határozatot hozta:

»Az Egyesület elnöksége és választmánya a Club működését a sport ezen nemes ágának gyakorlása közben nemcsak a legnagyobb szeretettel szemléli, hanem a Clubot a legmesszebbmenő erkölcsi támogatásában is részesíteni kívánja, annál is inkább, mert a Club mint jelenleg szórakoztató s későbbi fejlődésében mint társadalmi tényező is, a mátyásföldi közönség eminens érdekeit van és lesz hivatva előmozdítani. Az Egyesület elnöksége és választmánya, amelynek alapszabályokból folyó kötelessége a nyaraiótelep közös érdekeit megóvni és előmozdítani, meg fogja minden időben a módot találni arra, hogy a Clubnak úgy anyagi, mint létérdekei kellőképpen megóvassanak. Ezt parancsolja már azon közös érdek is, mely az Egyesület és

a Club között fennáll, hiszen a Club tagjait részint az Egyesület tagjaiból, részint ezek családtagjaiból toborozza.

Nézetünk szerint az említett közös érdek mindenkor megfooja védeni a Clubot a már eszközölt és még fokozatosan eszközöndo beruházások megsemmisülésétől, miért is kötelező ígéreretet a választmány nem tesz, a kötelezettség kimondását a közgyűlésnek sem javasolja, mert prejudikálni a jövő vezetőség-űek nem akar, de a választmány minden tagja ígéri úgy a jelenben, mint a jövőben a Club érdekeinek leghathatósabb támogatását.«

A Tennis Clubnak újabb módosított kérelme alapján az egyesület közgyűlése kimondotta, hogy az esetben, ha az erdő parcellázatnék, vagy pedig az Egyesület azon a helyen nem engedné tovább a Tennis Club fenntartását, akkor az 1913-ik évtől kezdődő oly befektetések értékét megtérítendi, melyek nem lesznek elszállíthatok s melyeknek létesítését az egyesületi választmány kebeléből kiküldött bizottság helybenhagyta, a befektetési költségeket pedig előre megállapította. A Lawn Tennis Club ezzel szemben kötelezettséget vállal, hogy minden ténykedése olyan lesz, mely a Mátyásföldi Nyár aló tulajdonos ok Egyesülete érdekével megegyezik.

Az egyesület 25 éves fennállásának megünneplését előkészítő jubileumi bizottság előterjesztése alapján az egyesület 1913 június hó 8-i rendes közgyűlésében elhatározta, hogy:

az évforduló alkalmából 1913 június hó 29-én ünnepélyt tart, amely 4 részből fog állani:

1. Délelőtt hálaadó istentisztelet a római katolikus templomban. 2. Díszközgyűlés és ennek keretében az egyesület alapítóiról való megemlékezés. 3. Díszebéd. 4. Este táncmultság.

Ugyanez a közgyűlés igen érdekes elvi határozatokat is hozott. És pedig: Weisz Ignác cinkotai lakosnak azt a kérelmét, hogy a Stíft-féle házban »villanyerőre berendezett mozgófényképszínházat« létesíthessen, a közgyűlés elutasította azzal, hogy amennyiben ilyen intézményre Mátyásföldön szükség van, úgy létesítse azt maga az egyesület.

Paulheim József azon indítványát, hogy az utcai fák az utca mindkét oldalán egyformán nyessenek, a közgyűlés igen részletes és beható vita után elejtette azzal, hogy az esztétikai szempont felett előnyt ad a gyakorlati szempontnak s mivel az árnyékra szükség van, a fák nyesése csak olyan mértékben

történjék, ahogyan azt a villamos- és telefonvezetékek védelme megköveteli.

Elfogadta Mihályfy Józsefnek azt az indítványát, hogy a kocsutak két oldalát, tehát azoknak azt a részét, amelyen kocsik nem járnak, az érdekelt tulajdonosok *gyepesítsék be*, ami illy porlekötés, mint esztétikai szempontból kívánatos.

Terstyánszky Kálmánnak a válaszmány által pártolt azt az indítványát, hogy az útkaparóház és a Seifert-féle telkek melletti területen az egyesület *temetőt létesítsen*, a közgyűlés az ott érdekelt telektulajdonosok azon tiltakozó érvelése alapján, hogy ezzel a szomszédos telkek értékben veszítenének, *a közgyűlés elejtette.*

A megejtett tisztújítás során *elnökké Diósy Lajost, alelnökké Töttössy Istvánt és dr. Papp Lászlót, titkárrá Sikorszky Tituszt és pénztárossá Gruber Gyulát választották meg*, egyúttal pedig Diósy Lajosnak már eddigi elnöki működéséért is köszönetet szavaztak.

Az év eseményei közül még fel kell említenem azt, hogy *1913 január 1-ével Cinkota község önálló rendőrséget szervezett. Ennek személyzetéből Mátyásfüldre két rendőr jutott.* Mivel ezzel a négy tagból álló egyesületi rendőrség, mint minden rendőri jog- és hatáskör nélküli vagyónőrség, félszeg helyzetbe jutott, *az egyesület ezt a magánrendőrséget, illetve testületet 1913 március 15-től kezdődőleg megszüntette, de saját költségén még két községi rendőr beállítását kérte, anélkül azonban, hogy ezek illetményeinek állandó viselésére magát elkötelezte volna. A rendőrségi őrszoba a vendéglő épületben nyert elhelyezést. Papp Bálint, az egyesületi rendőrség felügyelője, mint telep felügyelő nyert alkalmazást.*

A. Fazekas Ágoston, Pest vármegye népszerű alispánja, 30 éves szolgálatának évfordulója alkalmából rendezett díszes ünnepélyen az egyesület küldöttségileg képviseltette magát és a nevéől elnevezett alapítványra való gyűjtésben is tevékenyen résztvett.

A Mátyásfüldi Fürdőegyesület 1913. évi május hó 4-én tartott közgyűlésén fontos határozatot hozott. Jegyzőkönyvéből szerinti szöveggel ideiktatom a következő részt:

A fürdő bérlői kéri, hogy engedtessek meg nekik, hogy a fürdőrészesjek sorsolása csak az 5 évi hátralékos kamatok kifizetése után, tehát 10 év múlva kezdődjék.

Hogy a bérszerződés ezen 10 évvel meghosszabbíttassék.

Hogy az 1912. évre esedékes kamatokat, beleértve a 2<y₀-os hátralékos utánfizetést is, 1913. évi július hó 15-ig fizethessék le.

Az ügyvivőkből alakult bizottság a fürdőbérlők említett kérelmeit beható tárgyalás alá vévén, az afelett megindult beható s úgy a Mátyásfüldi Nyaralótulajdonosok Egyesületének, valamint a fürdőegyesület érdekeit egyaránt szem előtt tartó vita folyományaként úgy határozott, hogy *ámbar a fürdőbérlők* az 1908. évi július havában megtartott közgyűlés határozata folytán *már részesítettek azon kedvezményben, hogy a részjegyek sorsolása 1908. év helyett 1912. évben vegye kezdetét és négy évvel a szerződés meghosszabbíttassék*, továbbá azon kedvezményben, hogy az 1907. évtől kezdve 1911. év végéig bezárólag felgyülemlett 5 évi kamat (mely évenként 908 koronát tesz) 10 évi felosztással szintén 1912. évtől kezdve fizetessék, *mégis méltányolva a bérlők kérvényében felhozott indokokat, nevezetesen a fürdő csekély jövedelmezőségét és azt a körülményt, hogy nagyobb összegű befektetéseket és javításokat eszközöltek, a bizottság egyhangúlag abban állapodott meg, hogy a részjegyek sorsolása, illetőleg a szerződésben kikötött 1700 korona évi bérből az e célra szolgáló haladék összeg fizetése tekintetében öt évi, tehát 1917. évi terjedő haladék engedélyeztessék s ennek me g felelőie g a szerződés a kért 10 év helyett csak öt évvel hosszabbíttassék meg.* Ezen megállapodáshoz képest a bérlők az 1907. évtől kezdve 1911. év végéig felgyülemlett kamatból — 10 évi felosztással — egy évre eső 454 korona figyeleimbeivételével 1912. évtől kezdve 1917. évig, évenként 1362 koronát; 1917. évtől kezdve 1922. évig évenként 2154 koronát tartoznak az ügyvivő pénztárnok kezéhez a szerződésben meghatározott időben lefizetni; *1922. évtől kezdve pedig érvénybe lép a szerződésben kikötött 1700 korona évi bérfizetési kötelezettség.*

Az 1912. évre esedékes 1362 korona kamat fizetése tekintetében akként határozott a bizottság, hogy a szóbanforgó kamatösszeg azonnal, az 1913. évre eső hasonösszegű kamat pedig 1913. évben a szerződésben kikötött határidőben, vagyis augusztus hó 31-én fizetessék. Kimondandónak határozta végül a bizottság, hogy *a bérlőknek további ily kedvezmény iránti kérérlme a jövőben figyelembe vétetni nem fog.*

Ezek után kéri a bizottság a Közgyűlést, hogy a fentiekben ecsetelt megállapodást szintén magáévá tenni szíveskedjék.

A Közgyűlés ezen jelentést Palágyi Kálmán, Paulheim József, dr. Varga László, dr. Neiszer Antal és Mihályfy József hozzászólása után egyhangúlag azzal tette magáévá, hogy a bérlok az 1912. évre esedékes 1362 korona kamatot ne azonnal, hanem 1913. évi július hó 15-én fizethessék le.

A Péter-Pál napján megtartott jubileumi közgyűlésen — nyilvánvalóan Diósy Lajos elnök finom úri tapintatából — Meixner Emil tiszteletbeli elnök — az egyesületnek 12 éven át volt nagyérdemű elnöke — foglalta el az elnöki széket.

A közgyűlés tulajdonképpeni tárgya, hogy hálásan emlékezék meg az egyesület első alapítóiról és a még életben lévő alapítókkal szemben érdemeik elismeréseképpen külön formában is háláját nyilvánítsa. Ennélfogva a folyó évi június hó 8-i közgyűlés előterjesztése alapján elnök indítványozza, hogy iktassa he a közgyűlés egyesületi védnöknőnek özv. Beniczky Gáborné, született Batthyány Ilona grófnőt. Tiszteletbeli tagoknak: 1. Kaczvinszky Jánost, 2. Koppely Gézát, 3. dr. Móczár Gyulát, 4. Pozsgay Tivadart, 5. Prenoszil Sándort, 6. Strelisky Sándort, 7. Ters-tyánszky Kálmánt.

Ezután elnök enuncijálja a rendes közgyűlés azon határozatát is, amely szerint Mátyásföld 25 éves történetét az Egyesület megírhatja.

Ezzel a díszközgyűlés tárgysorozata kimerítetvén, elnök indítványozza, hogy a díszközgyűlés táviratilag üdvözlje 1. gróf Csáky Károly váci egyházmegyei püspököt, 2. gróf Ráday Ge-deon pestvármegyei főispánt, 3. Fazekas Ágoston pestvármegyei alispánt.

Az indítvány elfogadtatván, elnök felkéri titkárt a táviratok szövegének felolvasására. Tudomásul vétetik.

Ennek megtörténte után elnök felkéri Fehérváry József egyesületi tagot ünnepi beszédének elmondására.

Fehérváry József lendületes szavakkal, szónoki hévvel méltatja az elmúlt 25 esztendőt s gyönyörű beszédét a hallgatóság zajos tapsokkal és éljenzésekkel honorálta.

Elnök megköszöni a szónok szép beszédét s azután az egybegyűli díszes közönségnek mond hálás köszönetet, hogy megjelenésükkel az ünnepély fényét emelni szívesek voltak. A díszközgyűlést bezárja.

Az egyesület XXV. évi rendes közgyűlését csak a jubilaris díszközgyűlés után következő — a világháborút reánk zúdító —

1914. évben és pedig május 24-én tartotta. Hogy mennyire nem sejtette akkor még senki a néhány hónap múlva ránk szakadt nehéz idők elkövetkezését, mutatja a választmány akkori jelentéséből idézett alábbi szöveg:

Jelentjük a t. Közgyűlésnek, hogy Mátyásföld társadalmi feladatainak megoldása végett választmányunk kebeléből egy nyolc tagból álló vígalmi bizottságot küldöttünk ki azon felhatalmazással, hogy az magát a szükséghez képest kiegészítheti. A választmány a bizottság végleges megalakulását tudomásul vette, mely magát még 5 egyesületi taggal és 3 egyesületen kívüli egyénnel is kiegészítette. Az így megnagyobbított vígalmi bizottság a mátyásföldi társadalmi élet felélénkítésére irányuló tevékenységében eg“y Mátyásföldön létesítendő kaszinó alapítását hátrázta el s ezen szándékának megvalósítása érdekében széleskörű agitációt fejtett ki. Folyó évi január hó 11-ére a bizottság az ^érdekeltséget alakuló közgyűlésre hívta össze s a mozgalom eredményeképen ezen a napon megalakult a »Mátyásföldi Kaszinó«.

A kaszinó elnökének dr. Neiszer Antal választatott meg, alelnököknek pedig dr. Papp László és Sikorszky Titusz.

A kaszinó alapszabályai most vannak felterjesztve a belügy-minisztériumhoz megerősítés végett.

Az alapszabályok 4. §-ának d) pontja a kaszinó céljai között említi »a Mátyásföldi Nyaralótulajdonosok Egyesülete vezetőségét közérdekű törekvéseiben támogatni«.

A választmánynak a közgyűlés elé terjesztett javaslata ebben a tárgyban a következő volt:

Az egyesület díjtalanul, kizárólagos és korlátlan használatra 5 évi időtartamra engedje át a kaszinó céljaira a vendéglő-épületben az egyesületi tagok részére fenntartott helyiséget és terraszt, valamint az I. számú étteremnek azt a részét, amely az egyesületi helyiség mellé esik, de csak azon feltétellel, ha a kaszinó tisztikarának, választmányának és tagjainak ^{2/3}-a a »Mátyásföldi. Nyaralótulajdonosok Egyesülete« tagjaiból kerül ki.

Ha a t. Közgyűlés javaslatunkhoz hozzájárul, úgy az egyesület eddigi fenntartott helyiségét az I. számú étterem elválasztandó kétablakos nagyobbik felére fogjuk áthelyezni. Megjegyezzük, hogy a tervezett helyiség átengedés az egyesület részéről semmiféle anyagi áldozatot nem von maga után.

Magunk is azon a véleményen vagyunk, hogy a kaszinó

hiányt pótló intézmény leend Mátyásföldön, mely az egyesülettel karöltve és párhuzamosan fogja az állandóan itt lakó, valamint a nyaralni idejára közönség fontos érdekeit szolgálni.

A közgyűlésen a tárgy felett hatalmas vita fejlődött ki, amelynek a vége — főleg dr. Neiszer Antal és dr. Barabás Béla hatalmas lelkesítő beszédeinek a hatása alatt — az lett, hogy a közgyűlés a választmány javaslatát 4 nemleges szavazat ellenében elfogadta.

Úgy gondolom, hogy leghelyesebb lesz ezen a helyen — a gondtalan, boldog békeesztendők utolsó napjainak eseményeire vonatkozó feljegyzések közben — megemlékeznünk arról a pezsgő, derűs társadalmi életről, amelynek Mátyásföld színhelye volt. A nagyrészt igen jómódú villatulajdonosok sorában ott találjuk a fővárosi író- és művészvilág számos illusztris tagját, akiknek vendégszerető háza természetesen idevonzotta azoknak a baráti körét is.

A vendéglő épület hatalmas hangversenyterme, tágas ebédlői, széles — elől nyitott — terrasza — amely utóbbi ma a fürdőben van felállítva — sok-sok víg mulatságnak színhelye volt. A vígságnak, derűnek szinte intézményesen biztosított forrása a Pozsgay Tivadar által megszervezett »Csütörtöki Társaság«. Ő volt egyúttal minden bálnak és egyéb víg sokadalomnak a lelkes mozgatója és hogy milyen pompásan csinálta a dolgát, mutatja a tény, hogy egyik ilyen mulatságon 5000 koronánál több maradt a templomalap javára. Ne csodálkozzunk tehát azon, hogy a jó humorú mátyásföldiek éppen őt —_x a legvígabb legényt — tették meg templomatyának.

Áldozunk egy oldalt e kedves, jókedvű ember emlékének azzal, hogy leközzöljük az ezen alkalomból a néhai Kaszelik György tollából megszületett alábbi derűs verset, úgyis mint az akkori gondtalan, víg életnek, a megsárgult öreg papirosok között fennmaradt dokumentumát:

POZSGAY TIVADARNAK.

1912.

A fiatal grófnék, kik oly vígan élnek,
Tudjátok, mit tesznek, ha már nagyon vének?
— Bet-Schwesterek lesznek, kegyes temp lom-nénik,
S e világot már csak siralmasnak nézik.

Tivadar barátunk, amíg ifjú vala,
 Számos hektoliter borokat benyala;
 Megvénült, s hódolva a grófi példának:
 Ő kelme felcsapott most templom-atyának.

Nézzetek csak rája! E kegyes presbiter,
 Akinek múltjában oly számos a liter,
 Áhítattal tudja a szemét forgatni,
 Ha a templomnak kér, szinte muszáj adni.

Buzgó temlom-atyá, nagyságos tanácsosi
 Hányszor látott Téged kis kapud, a rácsos,
 Világos hajnalban megjönni, — mialatt
 Jelezted, hogy nemcsak az asszony ingatag.

Budapest főváros számainak őre!
 Te is voltál ifjú, Te is voltál dőre,
 De Te büszkén nézhetsz a multadba vissza:
 Nincs abban egy porszem, mely ne volna tiszta.

Bár némelyek mondják, hogy a Te multadban
 Van egy rejtélyes rész, mely még megoldatlan,
 Hogy ifjúságodban — ez a pont homályos: —
 Hős voltál valóban, vagy csak Hány János?

Hogy Te hetvennyolcban ott ienn Boszniában
 Mint Hector küzdöttél számos nagy csatában,
 Hogy jatagán-sebtől vérzett szegény tested,
 S nem szaiionnázás közt ujjadat megnyested.

Kesztyű-húst ettél, ökör-nyomból ittál,
 öles bosnyákokkal kézi-tusát vívtál,
 Közülük Ibrahim Ozegovics béget
 Úgy levágtad, hogy a szegény szinte bégett.

Mások meg azt mondják: ugyan kérem, hagyja!
 A mátyásföldiek híres templom-atyja
 önöket vezeti mindnyájukat orránál,
 Életében nem volt tovább Promontornál.

Mialatt hadaink jártak Dolni-Tuzlát:
 Tivadar az Orczy-kerti jégen csúszkált,
 Folyt a vére, persze, síkos volt a csuszka:
 Elbukott, s az orrát valahogy bezúzta.

Mi itt az igazság? — én el nem találom,
 Valóság volt-e hát, avagy csupán álom?!
 — Keresse ki más, ki kutatni nem restell:
 Volt-e hát valóban Tivadar őrmester?

Bánom is én, ha volt, bánom is én, ha nem;
 Én csakis a mai Tivadart szeretem.
 E jó család-apát, a lelkes barátot,
 Aminőt egyhamar a világ nem látott.

Szeretettel viszem felé e poharat!
 Csokonai pajtás, húzd ld hát magadat!
 Büszkék vagyunk reád, nem felejtjük soha:
 Csütörtöknek Te vagy legrégebb oszlopa!

Az új vendéglőépület felavatásakor, 1897 szeptember 4-én »Mátyásföldi Hírlap« címmel újságot adtak ki, amely a címlapján Paulheim Jzósef arcképét viseli, de a szövegben bizony őt is »vesézi«. A róla szóló vezércikket Verő György, a neves író és zeneszerző — a »Szultán« és egyéb bájos operettek szerzője, mátyásföldi villatulajdonos — írta, a tárcát »*Pipacs és Búzavirág*« címen, a humor mestere, Heltai Jenő. A hosszú szellemes vers utolsó sorait ideiktatom:

»Viruljon Mátyásföld, gyarapodjék, éljen,
 Haladjon előre bátran és kevélyen,
 De el ne felejtse, kik vagyunk mi ketten,
 Múltjának tanúit tartsa tiszteletben.«

A »Mátyás napja Mátyásföldön« című humoros cikkben az ismeretlen szerző díszcsapatok felvonulásáról ír, amelyek két »csatarendben« vonultak fel. Az elsőt Strelisky Sándorné vezényelte, miközben délcegen lovagolt »ismert elvein«, a másodikat a délceg tartású, szép Bellovics Imréné.

Streliskyné »csak barátságos arcot fiuk« vezényszóval biztatta »dandárát«.

A napihírek rovatából értesülünk arról, hogy a Mátyásföldi Jégaszaló és Zabhegyező rt. részvényeinek többségét Stenzinger úr vette át, aki fedezetül torkának ércalapját helyezte letétbe Bellovics Imréné, továbbá, hogy a belügyminiszter megengedte a cinkotai nagytitce nevének Meixner itcére való megmagyarosítását és végül, hogy a Mátyás szobor végtagjainak felkutatására expedíciót szerveztek. Az expedíció azonban csak azt tudta felfedezni, hogy Steinschneider úr — ha ugyan van még logika e cudar világon — Kővágóörsön született. Ez az úgy látszik úgy neműkereskedő volt, mert a »szerkesztői üzenetek« rovatban viszont azt olvassuk, hogy Verő György ígéretet tett neki, hogy legközelebbi operettjébe beveszi a matracpolkát és komponál hozzá még egy paplantáncot is.

Ugyanez a rovat Bellovics Imre ama kérdésére, hogy melyik kulcs a legnehezebb, a cé-kulcs, vagy a bé-kulcs, azt közli, hogy a kapukulcs.

Streliskynének azt üzeni, hogy a férje ellen már nem élhet »sémiségi« panasszal, Diósy Lajosnénak pedig azt, hogy Géczy vadkereskedő gondoskodik a vasárnapi prédáról és így férje nyugodtan viselheti a »vadölő« címet.

Az egyetlen komoly közlemény a lapban az aznapi hangverseny műsora, melynek Heltai Jenő írta prologóját Gazsi Mária és Nógrády Jolán adták elő. A szereplők: Zilahiné, Singhoffer Vilma, Verő Györgyné-Margó Celia, Kéry Andor és> Bellovics Imre karnagy vezetése alatt a Budai Dalárda.

A hangverseny utáni egy felvonásos vígjátékot Küry Klári és Tollagi Adolf adták elő.

Íme így, ilyen vígan gondtalanul élt a »régiek« Mátyásföldje, melynek ezt a vendéglőavató ünnepnapját csak azért ismertettem ilyen részletesen, hogy a derűs múltnak ezzel a vonzó emlékével el is búcsúzzunk a »békebeli« Mátyásföldtől.

Térjünk vissza még az 1914. évi rendes közgyűlésre, ahol igen beható vita indult meg Vajdafy Lehel azon indítványa felett is, hogy *az erdő mögött fekvő faiskolának középső részén temetőt létesítsenek. A közgyűlés egyhangúlag magáévá tette a gondolatot* és utasította a választmányt, hogy ebben a tárgyban jól előkészített részletes javaslatot terjesszen a legközelebbi közgyűlés elé.

Ebben az évben épített villát Földes Géza kedves tagtársunk, — akinek a fűrfangos, székely koponyájából 20 évvel később a gimnázium létesítésének a gondolata kipattant.

A villák száma ez évben már 181-re emelkedett, melyek közül 100 már télen is lakott volt. A melléképületek száma 66, a lakosságé nyáron 1600, télen 800 volt, nem számítva az alkalmazottak családtagjait.

A téli életet — mondja a jelentés — »kedvesen élénkítette a vendéglő előtti korcsolyapálya«. Megemlíti az évi jelentés még azt is, hogy »a sokaknak kellemetlen labdarúgópálya telepünkön megszűnt.«

Az egyesület az uszodát bekapcsoltatta a vízvezetési hálózatba, »ami az uszodának nagy segítséget jelentett, az egyesület pedig a befektetett összeg aránya szerint több osztalékot fog kapni.«

Megemlíti az évi jelentés még azt, hogy a felszámolás alatt álló szövetkezet ügye még mindig nem nyert befejezést, továbbá, hogy *a kertész személyében újra változás állott be,* hogy *az erdőből kivágattak 200 drb ját,* amelyeknek eladási árából 900 korona folyt be *s kiültettek 2500 drb akác- és egyéb csemetét.*

A cserebogárírtás költségét a tagoktól gyűjtés útján szedték össze.

A költségelőirányzatba rendes bevételként 28.191 koronát állítottak be, amelyből *800 korona Cinkota község hozzájárulása volt a telep kiadásaihoz.*

Az 1915. évi rendes közgyűlés elé terjesztett évi jelentés már erősen visszatükrözi a háborús állapotokat.

Telket egyet sem adtak el, új építkezés egy sem volt. Az alapítók közül meghalt Terstyánszky Kálmán — az egyesület volt elnöke — és tb. tagja. »A háború miatt minden stagnált« mondja a jelentés, mert sokan bevonultak és így az elnökség a munkaerők jelentékeny részétől meg lévén fosztva, erőit a víz- és villanytársasággal karöltve arra összpontosította, hogy a víz- és áramszolgáltatásban fennakadás ne álljon elő, »mert a társaság összes munkásszemélyzete is katonai szolgálatra hívatott be«. *A motorolaj árának 5—7-szeres emelkedése folytán az üzem csak ráfizetéssel volt fenntartható.*

A vendéglőt és szállodát Aubeck Gyulának adták bérbe 8 évre, megint csak a már szokásossá vált módon, hogy az első

évben 5400 koronaért, a későbbi évekre fokozatosan 7900 koronáig emelkedő bérért.

A temetőlétesítés és a községezés kérdését a háborús viszonyok miatt egyelőre levették a napirendről.

Az 1915 június 29-én megtartott évi rendes közgyűlés a 23 év óta szolgálatban álló *Papp Bálint telepfelügyelő részére*, rokkantsága idejére *havi 100 korona kegydíjat állapított meg* azzal, hogyha munkaképességét visszanyerné, újból szolgálatba lépni tartozik.

Határozathozatal nélkül, mint »igen elszomorító tény« vette tudomásul a közgyűlés az elnöknek azt a bejelentését, hogy Zettner Vilmos — ki gyermekeinek telket vásárolt — a választmánynak hozzá intézett udvarias felszólítása után sem volt hajlandó gyermekeit az egyesület sorába beiktatni. A belépést kerekén megtagadta. A közgyűlési értesítőben ugyan felvették a Zettner testvérek a tagok lajstromába — mondja a jegyzőkönyv —, »mert azt hittük, hogy a közgyűlésig kapacitálni tudjuk régi tagtársunkat, de sajnos, fáradozásaink eredményre nem vezettek.«

Azután *megemlékezett az elnök a hadbavonult egyesületi tagokról és ezek között elsősorban »a diadalmas hadvezérről, Sztrmay Sándor altábornagyról*, aki Mátyásföldnek már a békeidőben is büszkesége volt, most pedig a nagyok között is az egyik legnagyobb, akinek kiválóságát és hadvezéri erényeit úgy a király, mint a német császár magas kitüntetésekkel honorálta. A két szövetséges uralkodó elismeréséhez csatlakozott az egész nemzet« és kívánja, hogy lelkünk egész melegével csatlakozzunk ehhez az elismeréshez mi Öexcellenciájának mátyásföldi polgártársai is, aminek kifejezést adandó, *küldjünk hozzá üdvözlő iratot.*«

Lelkes éljenzés és tapsvihár bizonyította, hogy a közgyűlés osztatlan szeretettel járult hozzá ehhez az elnöki előterjesztéshez, majd nem kevésbé lelkes éljenzés mutatta — mondja a jegyzőkönyv —, hogy Diósy Lajos elnök iránt milyen nagyrabecsüléssel és bizalommal viseltetnek az Egyesület tagjai.«

Mihályfy József kérdésére közli az elnök, hogy *az egyesület 25 éves történetének megírására majd csak nyugalmasabb időben kerülhet a sor, valamint a kaszinó is »amely jelenleg van is, nincs is«, majd csak a háború után lesz talpraállítható.*

Amidon még elhatározták; hogy az alapszabályok 21, 22, 24 és 28. szakaszai a községesítés megkönnyítése érdekében módosítandók lesznek, miért is e részben javaslat készíten-dő, *a közgyűlés dr. Barabás Béla indítványára Diósy Lajos elnök iránti különös elismerésének és szeretetteljes ragaszkodásának adott kifejezést és egyúttal elhatározta, hogy amennyi-(ben katonai szolgálatra ő is behívatnék, felmentése érdekében a szükséges lépések megteendők, mert ő egyúttal a villamos-és vízművek nélkülözhetetlen üzemvezetője is.*

Az 1915-ik évről előterjesztett jelentés — melyet az 1916 június 29-én tartott közgyűlés tárgyalt le — szintén azt állapítja meg, hogy *építkezés egyáltalában nem volt, minden stagnált* és az egyesület élete csak a halaszthatatlanul szükséges ügyek elintézésére szorítkozhatott.

Az egyesület közreműködött a tagok lisztszükségletének beszerzésében és a kárpáti falvak felépítését célzó mozgalomhoz gyűjtés útján 1050 koronával járult.

A víz- és áramárat a társaság felemelte.

Az elhánt Papp Dániel özvegye részére havi 30 korona segélyt szavaztak meg és telepfelügyelőnek Hegedűs Györgyöt alkalmazták, aki a lakások bérbeadásának és az ingatlanok adás vételének közvetítésével is meg lett bízva azzal, hogy a jutalékok fele az egyesületet illeti.

A cinkotai két rendőr helyett 1915 július 1-től — a vonatkozó szerződés felbontásával — két egyesületi éjjeli őrt alkalmaztak.

A Magyar Általános Gépgyár rt. megkezdett építési munkáihoz szükséges iparvágány lefektetéséhez az engedélyt megadták. »A gyár a teleptől félreesik, füstnélküli lesz és munkásai elsőrendű műszereszek.«

Elnök jelentette a közgyűlésnek, hogy az egyesület két régi, oszlopos tagja, Móczár József és Fehérváry József meghaltak. Az ő, valamint az alelnöki állásairól elköltözés miatt, illetve egészségi okokból lemondó Töttössy István és dr. Papp László érdemeinek jegyzőkönyvi megörökítése után megtartott tisztújításon *elnökké Diósy Lajost, alelnökké dr. Ádám Jánost és Klázer Kálmánt, titkárrá Sikorszky Tituszt és pénztárossá Kerényi Gábort választották meg.*

Az alapszabályok módosítására vonatkozólag a választmány

igen terjedelmes előterjesztést készített. A módosítás kiterjedt az 1., 2., 4., 5., 7., 8., 9., 10., 11., 12., 16. és 22: szakaszokra:

A tagsági jog gyakorlásának a családtagokra való kiterjesztését megállapító 7-ik §-t kivéve — melynél Mihály íy József és Kürthy István, a Tomcsányi Vilmos Pál által adott felvilágosítások dacára, nemmel szavaztak —, az 1916. évi július 16-án megtartott rendkívüli közgyűlés a módosításokat egyhangúlag fogadta el.

A választmánynak az 1916. év eseményeit ismertető jelentése beszámol arról, hogy a lakosság száma nyáron 1700, télen pedig az erdélyi menekültekkel együtt, de a hadbavonultak nélkül, 1000 volt, amely szám a tavasszal 1285-re emelkedett. *Rendkívül nagy volt az ingatlanforgalom, mert az év folyamán 43 ház, illetve telek cserélt gazdát. A választmány a Teleki-utcát Szurmay Sándor-utcának nevezte el, amivel mélységes hálájának és szeretetének kíván kifejezést adni az »uzsoki hős« iránt.*

Jelenti a választmány, hogy a Pestújhely és Rákosszentmihály között fekvő »Nádasztó«-nál egy nagyszabású teherpályaudvar létesül, amelyhez a mi telepünk szélén is áthaladó kettős sínpáíú vágány épül. E célra a Batthyány-utca lenne áthidalva, mert a sínpárok 2 méter mélyen fognak haladni.

A villamos- és vízműtársaság 1916 december 17-én megtartott közgyűléséről felvett jegyzőkönyvből megtudjuk, hogy az fezem még az előző évinél is nagyobb küzdelmekkel volt csak fenntartható és »gyakran forgott a telep abban a veszedelemben, hogy világítás nélkül marad«. A társaságra jogerősen 1555 korona évi adót vetettek ki a részjegytulajdonosok, osztaléka 3 o/o-ban lett megállapítva.

Diósy Lajosnajt önzetlen és lankadatlan munkásságáért jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak.

Az év folyamán Zerkovitz Emil választmánysi tag bejelentette, hogy saját költségén egy »IV. Károly király békekerti«-et épít, Franki Manó pedig egy Diósy Lajos nevét viselő alapítvány létesítését indítványozta, amelyhez 200 koronával járult. Ezt kiegészítették Pikier Károly 300, Zerkovitz Emil 200, Milosevics János 100 és az egyesület 200 koronás adományai, úgyhogy az már 1000 korona összegre emelkedett.

Mivel Milosevics János viszont indítványt tett a parkerdőnek »Zita királyné« nevérol való elnevezésére, mások vi-

szont aktuálisnak látták a hősök emlékének megőrkítését is, amelynek elkészítésére Istók János szobrászművész Milcsevics János útján 20.000 koronáért hajlandónak nyilatkozott, *szükségesnek mutatkozott egy »Emlékbizottság« megalakítása*, amely 1917. évi január 28-án tényleg meg is alakult.

E bizottság megállapította azután, hogy a parkerdő már korábban »Erzsébet liget« elnevezést nyert és így neve meg nem változtatható, a IV. Károly király békekert helyét pedig »az Imre-utcából bejövet jobbra, vagyis a Mátyás király szobrától nyugati irányban haladó úttest közepén« jelölte ki.

Az 1917 június 29-én megtartott évi rendes közgyűlésen napirend előtt indítványt tett Milcsevics János arra, hogy azoknak az uraknak, akik aznap délelőtt Mátyásföldön megtartott népgyűlésen jelenvolt *»gróf Károlyi Mihályt és a többi illusztris urakat« fogadták, fejezze ki a közgyűlés jegyzőkönyvi közönetét*, amit a közgyűlés egyhangúlag el is fogadott.

Érdekes ez nemcsak azért, mert az akkori hangulatra jellemző, de azért is, mert *az Egyesület életében tudtommal az egyetlen eset, amikor az egyesület politikai izű határozatot hozott.*

Mihályfy Béla azon sürgetésére, hogy az egyesület törvényének megírása érdekében történjék végre valami, az elnök azt a felvilágosítást adta, hogy az adatok gyűjtésére felszólított tagok még nem küldöttek be semmi anyagot. Erre Pozsgay Tivadar bejelentette, hogy ő és Kaczvinszky János a jövő évi közgyűlés elé kész anyagot fognak beterjeszteni.

A telepről végleg távozó örsödi Meixner Emilt, az egyesületnek 12 éven át volt elnökét, valamint az Árad vármegye főispánjává kinevezett dr. Barabás Bélát a közgyűlés melegen elbúcsúztatta.

Az 1917. évről szóló jelentés megint csak nagy ingatlanforgalomról számol be. 45 ház, illetve telek cserélt gazdát. Akkor iktatta be az egyesület a tagjai közé *Nagy Kálmánt*, az egyesület mai buzgó pénztárosát, aki másfél évtizeddel később a Cinkotától való elválás érdekében olyan példaadó áldozatos tevékenységet fejtett ki.

Ebben az évben 5 kültagot is felvettek. A lakosság száma nyáron 1700, télen 187 családban 917 lélek. Az építkezés még mindig stagnál, de azért egy új ház épült és néhány átalakítás is történt már.

A villamos- és vízműtársaság nehéz küzdelmet folytatott és osztalékot fizetni nem volt képes.

A felszámolás alatt volt Fogyasztási Szövetkezet, amely anakidején a »Háztartás«-sal kooperált, a Szabó Viktor-féle per elvesztése folytán felszámolt és részjegyei értéküket veszítették.

Az egyesület gyűjtést indított a »Szurmay-alap« -ra és beküldött annak 1620 koronát.

Az évi zárszámadás kapcsán — amely úgy, mint évek óta mindig, 29.000 korona körüli bevételi eredménnyel zárult — ezúttal először nem lett beterjesztve az egyesületi közgyűlés elé a templomalap elszámolása is, aminek okát megállapítanom nem sikerült.

Az 1918 június 29-i közgyűlésen Zerkovitz Emil újabb 500 koronával járult hozzá a Diósy Lajos nevet viselő alapítványhoz, a közgyűlés pedig SLZ δ indítványára és Diósy Lajos élénk tiltakozása ellenére 1000 koronát szavazott meg erre a célra, miáltal annak összege 2500 koronára emelkedett.

Az 1918-ik év eseményei között fel kell említenem, hogy január hó 1-től kezdődőleg a Villamos- és Vízműtársaság a fogyasztási árakat 30 %-kal kénytelen volt felemelni, továbbá, hogy a telep egy 5 tagból álló csendőrkülönítményt kapott, minek folytán az éjjeliőrök helyett a különítmény kiadásai szerepelnek az egyesületi költségvetésben.

Az »őszi rózsás forradalom« eseményei, úgy látszik, az egyesületi életet is alaposan és hosszú időre megzavarták, mert nyomtatott évi jelentést ezentúl már egészen 1927-ig nem adott ki a választmány.

De egyéb vonatkozásokban is óriási a zökkenő, mert az 1919. évről semmiféle okmány nem maradt fenn, 1920-ról és 1921-ről csak a közgyűlési jegyzőkönyvek állottak rendelkezésemre, 1922 és 1923-ról pedig még ezek sem. Az 1924. 1925. évekről is csak az igen kurtára fogott közgyűlési jegyzőkönyvek — ezek között az 1924. évi csak ceruzával írva — maradtak fenn, úgyhogy az említett évekről — írásbeli dokumentumok hiányában — kevés mondani valóm lesz.

Visszatérve az 1918. évre, meg kell még említenem, hogy a Fürdőegyesület július 14-iki közgyűlésén Mihályfy József előadta, hogy már 1913 óta nem tartottak közgyűlést és a fürdőbérletk sem adtak életjelt magukról. Erre újból megalakították az ügyvivő bizottságot s ennek tagjaivá Báthory Sándort, Gru-

her Gyulát, Kürthy Istvánt és Mihályfy Józsefet választották meg azzal az utasítással, hogy azok a Nyaralótulajdonosok Egyesülete részéről a bizottságba delegált Pikier Károllyal összeülve lépjenek akcióba és a bérlőket a fürdő jókarba helyezésére szorítsák rá.

Az ügyvivőknek augusztus 11-i ülésén Janczer Lajos gépészmérnöknek a fürdőbérlők idevonatkozó előterjesztése alapján tett javaslatára Kürthy István ellenkező szavazatával szemben egyhangúlag kimondották, hogy a bérlői szerződést hajlandók megszüntetni, ha a bérlők az uszoda összes építményeit saját költségükön jókarba helyezik és az uszodát üzemképes állapotban a leltári tárgyakkal együtt még a folyó évben átadják azzal a 42 db fürdőrészcéggel együtt, amelyek az ő tulajdonukat képezik.

»A volt hidegvízgyógyintézet felszereléseire a társulat nem tart igényt.«

Az 1918 szeptember 22-i közgyűlésen egyhangúlag elfogadják Mihályfy József elnöknek azt a javaslatát, hogy — amennyiben a bérlők az uszodát üzemképes állapotba helyezik, — adják át azt a Nyaralótulajdonosok Egyesületének azzal, hogy az a tiszta jövedelem felét bocsássa a részjegytulajdonosok rendelkezésére.

**Harminc hónap alatt négy elnök — A fürdő átbo-
esátása az egyesület tulajdonába — A kommunizmus
okozta károk — igazgató alkalmasága — A villamos
és vízműtelep megváltása — Szerződés a Phóbus
r. t.»gal — Brück Sándor telepfejlesztő tervei —
Serczeller Lipót ajánlata a telep bérbevételére.**

Csak két év múlva, az ügyvivőknek 1920 június hó 19-én tartott üléséről felvett jegyzőkönyvben találunk rá az ügy folytatására. Ezen ülésen megállapították, hogy a bérlők a szerződés megszüntetésének a feltételeit elfogadták, a fürdő fülkéinek a tetejét megújították, a medencét kifoltozták, a kerítést megerősítették és a medence vizének lefolyására szolgáló árkot kiásatták.

Ezen az alapon az ügyvivők a bérlői szerződést megszüntnek jelentették ki és elhatározták, hogy a megmaradt 181 db fürdőrészcéget a Nyaralótulajdonosok Egyesületének átadják

*azzal, hogy az a részjegytulajdonosokat 18.100 koronával elé-
gítse ki.*

*Az 1920. évi június hó 29-én megtartott közgyűlés jegyző-
könyvéből — a jelen voltak névsorából — megállapítható, hogy
az időközben tiszteletbeli elnökké választott Diósy Lajos elnök
helyét Zettner Vilmos, dr. /imán Lajos alelnök helyét dr. Brück
Sándor, Síkorszky Titusz titkárét pedig Saupe Gusztáv fog-
lalta el.*

*Az elnöki megnyitóból megtudjuk, hogy az elmúlt esz-
tendő csonka év volt, mert a forradalom, illetve az ezt követő
kommunizmus tartama alatt az egyesület fel volt függesztve,
vagyonú zár alá vették. Ismerteti azokat a károkat, amelyeket
a kommunizmus ideje alatt az egyesület ingó- és ingatlan va-
gyona szenvedett. Ebből különösen kiemeli a vendéglő épü-
letét, amely mintegy tanyája volt ezeknek az akcióknak. Neve-
zetesen itt tanyázott a városőrség, amely a vendéglő felsze-
relésében s berendezésében igen sok kárt okozott, — sok in-
góság veszett el.*

A forradalom idején hadisarcot is vetettek ki Mátyásföldre.

*A diktatúra bukása után a legelső feladat az volt, hogy a
tagokat visszahelyezzék tulajdonukba.*

*A karhatalom után karhatalom telepedett le a vendéglőben.
Ez folytatta ott, ahol a vörösök elhagyták, úgyhogy a szálloda-
épület külső és belső tatarozása több ezer koronát igényel.*

*A karhatalom élelmezése sokba került, ami igénybe vette
a tagokat.*

*A karhatalom után jött a csendőrség. Ezt is nehéz volt
eltávolítani.*

*Az elnök beszámolt azután arról, hogy az amerikai misz-
zió által rendelkezésre bocsátott élelmiszerek felhasználásával
mintegy 300 gyermek lett élelmezve, amely akció költségeihez
az egyesület is hozzájárult, öt hónapon át havi 1000 koronával.
Ezt az összeget azokból a bevételekből fedezték, amelyeket
mint a Mátyásföldön bérletben lakók faellátásából többletként
bevételeztek.*

*A szegényebb intelligencia gyermekei között ruhákat osz-
tottak ki.*

*A közgyűlés a tagsági díjat »úgy mint az előző évben«
négszögölenként 12 fillérben állapította meg és tudomásul vette,
hogy az egyesület választmánya az ügyek intézésére igazgatót*

alkalmazott. Panaszok felmerülése esetén az igazgatóhoz kell fordulni, akinek a munkakörét megállapító tervezet már elkészült.

Ezekután az elnök bejelentette, hogy az 1920. évi március hó 28-án tartott rendkívüli közgyűléstől kapott felhatalmazás alapján a választmány, illetve az általa kiküldött bizottság, a Villamos- és vízmű társaságtól a villamos- és vízműtelep összes ingó- és ingatlan tartozékait megváltotta. Elnök megállapítja, hogy az Egyesület előnyösen jutott a telep birtokába, minthogy az átvett ingó- és ingatlan vagyon értéke a megváltási összegben jóval felül van. Bejelenti, hogy az átvételhez szükséges anyagi fedezetet az egyesület tulajdonát képező telkek nyilvános árveréséből nyerte, ami dr. Brück Sándor al-elnök agilitása s az összes telkek vevőjének, Franki Manó vásárlási készsége következtében az egyesületre nézve szintén előnyösen bonyolódott le.

Miután még megállapított az elnök, hogy a villamos- és vízműveknél jelentős fogyatékoságok vannak és hogy a Phöbus r. t.-gal megkötött szerződés súlyos feltételeket szab, amelyeknek elfogadása azonban a kényszerhelyzet előtt álló Egyesület részére a lét, vagy nem lét kérdése volt, felkérte dr. Lauf er Lajost, mint a villamos- és vízmű átvételére kiküldött bizottság tagját, hogy az e tárgyban készült határozati javaslatot ismertesse.

A nagyfontosságú előterjesztés szó szerinti szövege a következő:

A közgyűlés tudomásul veszi, hogy az 1920. évi március hó 28-án tartott rendkívüli közgyűlésen adott felhatalmazás alapján a választmány a Mátyásfüldi Nyaralótulajdonosok Egyesületének Villamos- és Vízműtársaságától a villamos- és vízműtelepet összes ingó- és ingatlan tartozékaival együtt 318.277 korona árban megváltotta; — továbbá a »Phöbus Villamos Vállalatok Részvénytársasággal« a bekapcsolás és villamosáram szolgáltatás tárgyában a bemutatott szerződést megkötötte és külön is tudomásul veszi, hogy az ezen szerződésben megállapított 600.000 korona beruházási összeg fedezése törlesztéses jelzálogkölcson útján fog történni.

A közgyűlés felhatalmazza a választmányt, hogy a most említett jelzálogkölcson fölvegye, továbbá, hogy a világítás és vízszolgáltatás föltételeit, úgyszintén az újonnan jelentkező fe-

lek által fizetendő csatlakozási díjakat, — egyszerűen a világi-tással és vízszolgáltatással kapcsolatos szabályokat saját hatáskörében megállapítsa és végrehajtsa.

Végül arra való tekintettel, hogy a Phöbus részvénytársaság a vele kötött szerződésben kötelezettséget vállalt arra, hogy hat hónapon belül ajánlatot fog tenni az áramnak a fogyasztók részére való közvetlen és nem az Egyesület útján való szolgáltatása tekintetében: a Közgyűlés felhatalmazza a választmányt, hogy amennyiben a feltételeket elfogadhatónak tartja, a szerződést saját hatáskörében jogérvényesen megköttesse.

A közgyűlés a határozati javaslatot egyhangúlag elfogadta.

Ezután bejelentette az elnök a közgyűlésnek, hogy az egyesület a fürdőt átvette, illetve 18.100 koronáért megváltotta oly módon, hogy a Fürdőegyesület részjegyeit beváltotta anélkül azonban, hogy a korábbi tulajdonosok kötelezettségeit is átvette volna. Az ügy likvidációja most van folyamatban. Jelenlenti, hogy a fürdőt Rémi Zsigmondnak, a vendéglő bérlőjének, bérbeadta.

Kéri a jelentés tudomásul vételét.

A közgyűlés az elnökségnek a fürdőmegváltási és bérbeadására vonatkozó jelentését jóváhagyólag tudomásul vette.

A megejtett tisztújítás során egyhangúlag a következők lettek megválasztva:

Elnökké: dr. Neiszer Antal 2 évre, választmányi rendes tagokká: Bartolffy János, dr. Dembitz Mátyás, Franki Manó, Hann Lajos, Lengyel Zoltán, Pikier Károly 3 évre, Zettner Vilmos 1 évre, választmányi póttagokká: Blatniczky Pál és dr. Hampel Geyza 3 évre, dr. Kosaras Sándor és dr. Végh Aladár 1 évre, számvizsgáló bizottsági rendes tagokká: Bátorfi Sándor, Gruber Gyula és Sebesta Ottó, számvizsgáló bizottsági póttagokká: iNagy Kálmán és Paulheim István.

Az új elnök indítványára köszönetet szavaztak elődjének, Zettner Vilmosnak, akiről nem tudtam megállapítani, hogy melyik közgyűlés választotta meg elnökké. Csak annyi bizonyos, hogy a kommün még Diósy Lajost találta az elnöki székben, 1920 június 29-én pedig Négyszer lett az elnök. Zettner Vilmos elnöksége tehát a két dátum közé, vagyis a legnehezebb időszakra esik.

Az 1920 júniusi közgyűlésen terjesztette elő dr. Brück

Sándor a Mátyásföld szépítése és fejlesztése érdekében szükséges intézkedésekről elgondolásait;, amit a közgyűlés egyhangú helyesléssel fogadott, mire a közgyűlés véget ért.

A következő esztendőről egyetlen egy okmányunk sem maradt fenn, amelyből az akkori eseményekről valami tájékozódást szerezhethetnénk, csak az évváró közgyűlés jegyzőkönyve, amely azonban hű tükrre annak a zűrzavaros helyzetnek, amibe az egyesület jutott. *E közgyűlés 1921 június 29-én lett megtartva és úgyszólván egyébből sem állott, mint az általános elégedetlenség és panaszok visszliangjaiból.*

Az elnök bevezető szavaiban jelzi már, hogy állásáról lemond és elhatározása végleges és megmásíthatatlan. De a saját lemondása mellett jelenti Klázer Kálmán alelnök és Saïpe Gusztáv lemondását is.

A. közgyűlés felállással és jegyzőkönyvi elismeréssel áldozott három oszlopos tagja, Paulheim József, Bellovics Imre és Bartolffy János tiszteletreméltó emlékének és Paulheim József emlékét még azzal is megörökítette, hogy elhatározta, miszerint a telep egyik utcáját róla nevezi el.

Kaczvinszky János azt kérte — és ez leginkább jellemző arra, hogy a viszonyok hová romlottak, — hogy *ha már nincsen pénz arra, hogy az évi jelentést kinyomassák, legalább a zárszámadást és költségvetést tegyék közzé »talan autográfia útján«.*

Földes Géza egyéb panaszok mellett kifogásolta »a Phöbus okozta szerencsétlen világítási helyzetet« és bizalmatlanságát fejezte ki az egyesület vezetőségével szemben.

Dr. Naményi, Farkas, Holzmann, Gárdos és Boros tagok csatlakoztak a Phöbus elleni panaszokhoz.

Az elnök koncedálta, hogy a villany okozta terhek súlyosak, de a Phöbussal szemben fennálló kötelezettségeket viselnünk kell. Azon leszünk azonban, hogy ezektől mielőbb szabaduljunk. *A szakítást a Phöbussal saját felelősségére nem merte vállalni*, mert a megejtett próbák szerint a telepen előállított áram sem olcsóbb.

Megnyugtatósul közölte még, hogy 30 közvilágítási lámpa legközelebb újra üzembe lesz helyezve.

Az erdő kivágásával és a fa mikénti értékesítésével és a falopásokkal kapcsolatos panaszokra az elnök azzal válaszolt, hogy *mivel az erdőből már nem igen lehetett törzseket ki-*

vágni, szakemberek tanácsára a fák koronáit vágatta le. Ez igaz, hogy ez csúnyán fest, de 2—3 év múlva az erdő ismét rendben lesz, anélkül, hogy jobban ritkítani kellett volna. A fakiosztást azért kellett a tagdíjak megfizetéséhez kötni, mert szerinte, — ha a tagoknak jogaik vannak —, akkor köteleseégeiknek is meg kell felelniök. A falopások ügyében bejelenté, hogy ő őriztette a fát a rendőrséggel, — ha annak dacára lopkodtak, azt már nem állott módjában meggátolni.

A rekvirálásokkal kapcsolatos panaszok kapcsán dr. Riegler Bernát indítványozta, hogy bizottság delegáltassák, amelynek feladata legyen kieszközölni, hogy Mátyásföld fürdőhelynek dekárálattassék, ahol nem lehet rekvirálni.

A zárszámadás kapcsán megállapítást nyert, hogy »az anyagbeszerzés« elnevezés alatt a villamos- és vízműveknél szükségelt üzemanyagok — motorolaj stb. — értendő, »amelyet a Phöbus világitási zavarai miatt állandóan készenlétben kell tartani.

A Berczeller Lipót oki. mérnök és építómester által Mátyásföldnek fürdőteleppé való kifejlesztésére vonatkozólag tett nagyszabású ajánlatára« a kiküldött bizottság javaslata alapján a közgyűlés utasította a választmányt, hogy behatóan tanulmányozza azt.

Itt megjegyzem, hogy miközben ez a »nagyszabású ajánlat« — amelynek szövegét megtalálnom nem sikerült — tárgyalás alatt állott, Berczeller egy 1921 május 14-én kelt beadványban — az egyetlen ami ebből az évből ránk maradt — arra kérte a választmányt, hogy a fürdőt 30 évre évi 3000 korona bérért neki adják bérbe.

Elvi szempontból érdekes eseménye volt még ennek a közgyűlésnek, hogy az elégedetlenkedők kezdeményezése folytán hosszadalmas vita folyt arról, hogy a villamos- és vízmű bizottság mellé küldjenek-e még ki egy másik bizottságot, amely viszont a fogyasztók érdekeit volna hivatva védelmezni. A hosszú és heves vita vége az lett, hogy a közgyűlés utasította a választmányt, hogy a villany- és vízmű bizottságba küldjön 3 tagot és egy elnököt, — a maga kebeléből pedig ugyancsak 3 tagot küldött ki. Azonnal me^g is választották Holzmann Henriket, Bathó Sándort és Földes Gézát.

Egyedül álló az egyesület életében a Strasser Ulrik részéről elhangzott következő indítvány:

Tekintettel arra, hogy *a sok bajnak az az oka, hogy a választásokat mindig hebehurgyán intézik el s ennek az a következménye, hogy nem arra való elnökeink voltak, — indítványozza, hogy halasszák el a választást, mert alkalmat kell adni a tagoknak arra, hogy erre kellőképpen felkészüljenek.*

Elnök mindenekelőtt *visszautasítja azt az inszinuációt, mintha az elnökök, — az ő személyét sem kivéve — nem lelkiismeretesen töltötték volna be tisztüket. Strasser indítványával szemben ellenindítványa az, hogy a közgyűlés ejtse meg a választásokat s kéri erre nézve a közgyűlés állásfoglalását.*

A többséggel határozattá emelt elnöki indítvány után megajtották a választásokat éspedig szavazás nélkül, egyhangúlag.

Az eredmény a következő:

Elnök: Makra Imre.

Alelnök: dr. Hampel Geyza.

Titkár: Mátrai Géza.

Választmányi rendes tagok: dr. Neiszer Antal, dr. Szemere László, dr. Végh Aladár, Sebesta Ottó, Blatnicky Pál és Horváth György (3 évre), Semsei István (2 évre), Saupe Gusztáv (1 évre).

Az 1922. és 1923. évekről még a közgyűlési jegyzőkönyvek sem maradtak fenn és a Rákosi Szántó című helyi lap akkori példányai sem közölnek semmit az egyesület életéből.

DP. Rentmeister Károly elnökségének (13) első időszak — Javaslat az üzemek bérbeadására — Végrehajtó ill. intéző bizottság — Szerelőipar létesítése — A kertészet házikézelésbe vétele — Mindenre bizottság — Moziengedély — Gépészmérnök alkalmazása — Nagy beruházások javításokra — Zettner Vilmos kifogásai — A villany- és vízdíj emelése — Berczeller mérnök egy évi munkássága

Az irattárban feltalálható legközelebbi okmány *az 1924. évi július hó 20-i közgyűlés jegyzőkönyve és az ezt előkészítő július 13-i választmányi ülésről felvett jegyzőkönyv.* Mind a kettő *tintaceruzával távirati stílusban szerkesztett okmány,* amelyek azonban rendkívül érdekesek és érdemesek arra, hogy szó szerint leközljem őket, mert *dokumentumai annak, hogy a tagokat az egyesületben uralkodó akkori zavaros állapotok oly*

mértékig elkeserítették, hogy már-már elveszítették az egyesület akcióképességébe vetett hitüket és bizalmukat s majdnem katasztrófába vitték az egyesületet.

Mielőtt ideiktatnám azt a két fontos okmányt, amelyeken az egyesület hajója majdnem zátonyra jutott, meg kell jegyzennem, hogy dr. Rentmeister Károly, aki ezeken az okmányokon mint elnök szerepel, 1922 május havában került az 1921 június 29-én elnökké választott Makra Imre, illetve az ő utóda Solty Lajos helyébe. Ez utóbbinak mikori megválasztására vonatkozólag ugyancsak nincsen semmiféle adatunk.

Jegyzőkönyv.

Felvétetett a Mátyásföldi Nyaralótulajdonosok Egyesülete választmányának 1924 július 13-án tartott ülésén.

Jelen vannak tizenhatan.

Elnök, dr. Rentmeister, megnyitja az ülést, a jegyzőkönyv hitelesítésére Strassert és Holzmannt kéri fel.

Diósy Lajos tiszteletbeli elnök és társai indítványozzák, hogy *»utasítsa a közgyűlés a választmányt, hogy az egyesület üzemeit magánvállalati alapon adja bérbe 60—70 évre egy alapítandó telepfejlesztő r. t.-nak,* azzal tárgyaljon és kössön szerződést.

Neiszer ismerteti a mai állapotokat, kitér az utak szánamegvesztésére, az erdő gondozatlan voltára, a villamos- és víztelep, a kertészet, uszoda hiányaira, nehezményezi, hogy a rendőrség még mindig itt van a szállónkban. A telepet vonzóvá akarja tenni. A hibát az egyesület szervezetében látja, töke kell, üzleti szellem és anyagi érdekelttség. Becsületes gazdasági egyezség kell az egyesület és a telepfejlesztő r. t. között. A vili. világitást és vizet önköltségi áron kell a tagoknak kapni. Javasolja, hogy az indítványt a választmány pártolólágg terjessze a közgyűlés elé.

Brück, mint aláírója az indítványnak, megjegyzi, hogy a részvénytársaságra okvetlenül szükség van. A mai dilettáns kezelés nem tartható, ide nagy iroda kell.

Bauer rámutat arra, hogy az aláírók nagyrésze tagja a választmánynak. A választmány nem köthet szerződést, *indítványozza, hogy térjen a választmány az indítvány fölött napi-rendre.*

Elnök szavazás alá bocsátja a kérdést és *14—2 aranyban ban elhatározza a választmány, hogy az indítványt pártolólág terjeszti a közgyűlés elé.*

A választmány a közgyűlési jelölő bizottságba Biffi, Neiszer és Strasser választmányi tagokat küldi ki.

Strasser s. k.
titkár.

dr. Rentmeister s. k.
elnök.

Jegyzőkönyv.

Felvétellett a Mátyásföldi Nyaralótulajdonosok Egyesülete 1924 július 20-án tartott

XXXV. rendes közgyűlésén.

Elnök, dr. Rentmeister jelenti, hogy személyesen és meghatalmazás alapján jelen van 108 tag és így a közgyűlés határozatképes. Jelenti továbbá, hogy a villany- és vízműépítés vezetősége részéről jelen van Molnár Aladár, szkf. műszaki tanácsos és Ján Alajos építész, a rendőrséget Baróthy s. fog. képviseli. Hitelesítők: Justh, Semsey.

A napirend:

1. Az évi jelentés, melyet a közgyűlés egyhangúlag tudomásul vesz.

2. A zárszámadást a közgyűlés tudomásul veszi és Mátrai számvizsgáló bizottsági tag jelentése után a felmentvényt megadja.

3. Az előirányzat.

Diósy Lajos a tagsági díjat 30 korona négyszögölenkinti árra kívánja emelni.

Brück a határozathozatalt el kívánja odázni, míg a közgyűlés a telepfejlesztő r. t. ügyében határozott, mert ha a r. t. ideája keresztül megy, emelésre nincsen szükség.

Neiszer nem lát kapcsolatot a kettő között, mert a részvénytársaság legjobb esetben jövő évre dolgozhat, a megállapítandó tagsági díjak pedig az idénre szólnak.

Zettner ellene van az emelésnek, a többség azonban a tagsági díjat négyszögölenként 50 koronában állapítja meg.

4. A Lawn Tennis Club legalább 1/2 éves felmondást, és ez esetben 5000 aranykorona kártérítést kér. Vállalja a telepét övező utak rendbentartását.

A közgyűlés az ügyet a választmány jóindulatú tárgyalására bízva, utasítja a választmányt, hogy szerződést kössön.

5. *A bérlő r. t. ügye* (Diósy Lajos és társai indítványa.)
»Utasítsa a közgyűlés a választmányt, hogy az egyesületi üzemeket magánvállalati alapon adja bérbe hosszabb időre (60—70 év) egy alakítandó telepfejlesztő r. t.-nak, azzal kössön szerződést és azt jóváhagyás végett terjessze egy közgyűlés elé.«

Neiszer ismerteti indokait annak, hogy miért terjesztették az indítványt a közgyűlés elé, megjegyezve, hogy csak elvi állásfoglalásról van szó.

Mórán nem tartja szükségesnek, a részvénytársaság csak nyereszkedni akar, fojtogatna mindenkit, indítványozza, hogy ne tárgyalja a közgyűlés az indítványt.

Bauer a választmányi ülésen tett külön indítványát, melyben napirendretérést ajánl, inrdokolja.

Diósy tiszteletbeli elnök szerint meg kell próbálkozni ezzel is az egyesület érdekében.

Gárdos könnyűnek mondja a kritizálást egy nem kész munkával szemben. Alkalma volt betekintést szerezni a vezetőség munkájába és azt nagyon szépnek látta. A részvénytársaság nem kell ebben a formában, mert az drága multság, hanem pénzt kell keresni és csinálja meg a részvénytársaságot az egyesület maga. Világfürdő nem lesz Mátyásföld soha, hanem egy nagyon szép telep, aminek eredetileg készült. A telepfejlesztő részvénytársaságnak sem tervét, sem programját, sem garanciáit nem ismerjük.

Indítványozza, hogy az egyesület csinálja meg maga a részvénytársaságot, miután a hozzá kellő pénzt a kertváros egyesület mintájára megszerezte.

Brück csak a részvénytársaságot tartja helyesnek, mert ez emel minden értéket. Annak összehozása nehéz dolog, amely most sincsen még biztosítva.

Sebesta konstatálja, hogy a vezetés ma helyes úton van. Nobile officiumok ma már nem lehetők, szükséges a vezetők kellő díjazása. Elvben meg lehet szavazni a részvénytársaságot, de eloszlatandó a félelem a 60—70 éves szerződéstől, mert ez

már örökárú szerződés. A részvénytársaságnak az átveendő értékekért értéket kell adni. De minden tag ad értéket, ellenértékre van joga és erre biztosítékot kell kapnia. A részvénytársaság drágaságot hoz magával, ez pedig terhes. Oly szerződést kíván, hogy a magánérdekek is nyerjenek kielégítést. A vizet és villamvilágítást ingyen kívánja.

Rafael felolvas hosszan — kívánja, hogy az egyesület 600.000 aranykoronára becsült vagyona ellenértékéül évi 50/0-ot kapjon víz-, villamosáram és útfenntartás formájában.

Pikier konstatálja, hogy az indítványok nem állanak egymással szemben. Részvénytársaság még nincs, a munka csak propaganda, mert nem foglalkoznék vele senki, ha nem látnák, hogy a nagy többség kívánja. Garanciát lát azonban a régi tagokban, akik az indítványt aláírták.

Sikorszky úgy látja, az ügy minden oldalról meg lett világítva, örömmel kell üdvözölni azokat, akik tenni akarnak az egyesületért valamit.

Elnök a vitát bezárja, szavazásra teszi jel az indítványt. Ellene 8 tag szavaz. Így a nagy többség azt elfogadja.

Elnök az ülést bezárja.

Strasser s. k. titkár.

Hitelesítve azzal, hogy Diósy és társai indítványa szövegrinti szövegében vétetik fel következőkben:

»Mondja ki a közgyűlés, hogy az egyesület magánvállalatszerű kezelését hosszúléjratú (60—70 év) bérleti szerződéssel egy mátyásföldi tagok által alapított telepfejlesztő részvénytársaságra bizza és ehhez képest felhatalmazza és utasítja választmányt a szükséges lépések megtételére és a bérleti szerződés megkötésére. A szerződést jóváhagyás végett terjessze a közgyűlés elé.«

Óriási szerencséje az egyesületnek, hogy ez a közgyűlési határozat soha végrehajtásra nem került, mert azzal az egyesület egy tál lencséért eladta volna egész jövőjét. A legjobb, szándékkal és a legszigorúbb kautálékkal megalkotott részvénytársaság sem biztosíthatta volna ugyanis a telep részére azt a jövedelmet, amit az altruista szellemben, helyes organizáció mellett jól vezetett egyesület biztosítani képes, egyrészt azért, mert az egyesület jövedelmei adómentesek, a részvénytársaságé pedig nem, másrészt mert egy részvénytársaságtól

altruizmust várni naivság. Ez annak természetével összeférhetetlen.

Az 1924 július 31-i választmányi ülésen egy *végrehajtó bizottságot alakítottak*, amely az elnökségből és 5 választmányi tagból áll. *Hatásköre konzultatív*, javaslatait a választmány elé terjeszti, de *sürgős ügyekben saját maga intézkedik*. Ellenőrzi a határozatok végrehajtását, ügyrendjét maga állapítja meg.

Elnök jelentette, hogy mivel a Phöbus-kölcson és egyéb adósságok kiegyenlítésére *szükséges kölcsönt a Pestkörnyéki Bank nem nyújthatta, magántőke*stől vette azt *jel 6 hétre 60/o-kal*.

A víz- és villamosművek két dinamójának cca. 20 millió költséggel való rendbehozataláról, valamint egy szivattyú beszerzéséről a döntést a választmány a végrehajtó bizottság hatáskörébe utalta.

Elnök jelentette, hogy *a Kereskedelmi Banknál fennállott jelzálogkölcsön kiegyenlítést nyert*.

A rendőrkapitányság felszólítására a létesítendő mozihoz üzemvezetőül Knapp Ágoston egyesületi főgépész jelölték ki. Az engedélyezés 54.722/1924. VIII. Bm. szám alatt folyamatban.

Mivel *az utcai világításnak karokról való szolgáltatását nem találták megfelelőnek*, elhatározták, hogy az átszerelési munkát beszüntetik és *a régi állapotot állítják vissza*.

Az 1924 szeptember 20-i választmányi ülésen *a Végrehajtó Bizottság nevét »Intéző Bizottság«-ra változtatták*. Elhatározták, hogy a villany- és vízműtelepen *szerezőipart létesítenek*. Az üzemet Knapp Ágoston főgépész fogja vezetni, akit mint üzemvezetőt bejelentenek.

Az Intéző Bizottság feladatait reszortokra osztották és a kertészeti ügyek vezetésére Biffl, a műszaki ügyek intézésére Gárdos, a villamos- és vízmű vezetésére Bathó, a pénzügyi és könyvelői ügyek vezetésére Neiszer intéző bizottsági tagot kérték fel. »A titkár hivatalból van mindegyik reszortvezető mellett.« Az egyesületi tagok részére (a vendéglőépületben) fenntartott helyiségek háznagyául Bathó Sándort jelölték ki.

A Lawn Tennis Club szerződést és felmondás esetén megváltást kérő beadványára az egyesület kijelenti, hogy minden erkölcsi és anyagi támogatásra kész. Biztosítja a klubot teljes jóindulatáról és ha a jelenleg elfoglalt helyre szüksége lenne, feltétlenül biztosít a klubnak más alkalmas helyet még az

esetben is, ha az üzemek vezetésében változás állana be. *Megváltáshoz* azonban *nem járul hozzá*, mert közterületről van szó, melynek visszajuttatásáért a tulajdonos egyesület elvből sem fizethet.

Az 1924 október 14-i ülésen nagy vita volt *Rafael és Berczeller* ajánlata felett, akik *nemcsak a kertészetet, de az erdőt és az utcai fákat is* — kitermelési joggal és beültetési kötelezettséggel *bérbe kívánták venni*. Határozatra nem került sor.

Elnök jelentette, hogy a moziengedélyokirat leérkezett.

Az 1924 október 26-i választmányi ülés a kertbérletre ajánlatot tevő egyesülés képviselőjének, Berczeller főmérnöknek újabb ajánlatát tárgyalta, mely szerint az a melegház rendbehozását is vállalta.

A dolog vége az lett, hogy *a kertészet házi kezelésbe vételét határozták el* Biffel altábornagy vezetése alatt.

A választmány üléseit ezekben az években — a vonatkozó jegyzőkönyvek tanúsága szerint — *a viták végnélküli sorozata és az jellemzi, hogy az úgyszólván minden jelentéktelen ügy elintézésére egy-egy külön bizottságot, vagy albizottságot küldöttek ki, ami annál feltűnőbb, mert ekkor már az intéző bizottság meg volt szervezve és az resszortokra oszlott tevékenységgel dolgozott.*

A választmány jegyzőkönyveiből csak a következőket rögzítem le:

1924 november 16. Elhatározzák, hogy a kertészlakás az emeleten két szobából, a földszinten konyha, kamra, istálló és szerszámkamrából álljon, a szálloda mögötti kis ház pedig lebontandó és annak anyaga a kertésház építésénél használandó fel.

A szálloda délnyugati sarkán lévő, jelenleg istállónak használt helyiséget és a vele szomszédos szobát a Központi Tej csarnoknak adják bérbe.

Az egyesület részére irodahelyiséget szerveztek és erre a célra a szállodaépületben a rendőrség által szerződésellenesen használt helyiségek egy részét jelölték ki.

Kertésznek Petrik Józsefet szerződtették havi 150 aranykorona fizetéssel, lakás, fűtés, világítás és disznótartási joggal. A villany- és vízmű bevételeiből *liavi 5 milliót (= 400 pengőt) kihasítottak a kertészet rendelkezésére.*

Cinkotával megindították a tárgyalásokat, hogy az vegye át az egyesületnek az iskolával kapcsolatosan vállalt terheit.

1924 december 21. Elhatározták, hogy »az ú. n. kaszinó-helyiség fűtését és világítását az egyesület adja.«

Az 1925 augusztus 25-i rendes közgyűlés jegyzőkönyve bepillantást nyújt az egyesületi élet akkori viszonyaiba.

Zettner választmányi tag az előző vezetőség részére — amely még csak köszönetben sem részesült — elégtételt sürget. A pártatlan dr. Rentmeister elnököt — mondotta Zettner — mindenki hivatottnak látta arra, hogy a pártokat kiengesztelje. *A jelen vezetőségnek sok az érdeme, csak az egyesület adminisztrációja rossz, aminek az alapszabály az oka.* Fokozatos ellenőrzést szeretne látni.

Biffi altábornagy az adminisztráció hiányosságát a tagok közömbösségével magyarázza.

Kürthy István a legnagyobb elismeréssel van a vezetőség iránt.

Zettner biztosítja az elnököt, hogy támadni nem akarta, szereti, tiszteli és becsüli, csak arra kéri, hogy a *pénzügyi dolgokat másként kezelje.*

Dr. Bauer rámutat arra, hogy a nyilvánosság elé téves értesítések kerültek, amik minden alapot nélkülöznek.

Dr. Brück véleménye szerint a villamos- és vízmű veszteséges üzem, nem képes a költségeket fedezni. Ezért nem alkalmas meg a múlt közgyűlésen propagált részvénytársaság. Elismeri, hogy a villany- és vízművet leromlott állapotban vették át. *Jövedelmezőség tekintetében csak a szálloda és az uszoda jöhet tekintetbe,* de az uszoda mai állapotában nem maradhat, azt ki kell bővíteni. A szálloda legközelebb felszabadul, ennek hasznosítására proпозиciókat vár. A választmányból *kiküldött bizottságokat mellőzendőknek gondolja,* a vezetőségtől programot vár.

Dr. Bauer megállapítja, hogy a villany- és vízművet rendbehozták, a telep ma kifogástalan és egyedüli számottevő bevételi forrása az egyesületnek.

Zettner szerint közkereseti társaságra gondolni sem szabad, altruista alapon kell maradnunk, de takarékoskodni és a dotált állásokat megszüntetni kell.

A közgyűlés az évi jelentést egyhangúlag elfogadta és a *tagdíjai az előző évi háromszorosában, vagyis négyszögölenként 150 koronában állapította meg.*

A tisztújítás egyhangúlag történt. Elnök újból dr. Rent-

meister Károly lett, alelnökök: Holzmann Henrik és dr. Dembitz Mátyás, titkár: Strasser, pénztáros: Boros. Itt találkozunk «lőször mai titkárunk, dr. Janczer Lajos nevével, akit a számvizsgáló bizottságba póttaggá választottak.

Az 1925. évi választmányi ülések jegyzőkönyvei szerint 1925 február 25-én elhatározták, hogy *a mozira nézve a Liffka céggel kötnek szerződést, a Hungaria Banktól 50 milliós kölcsönt vesznek fel,* a Központi Tej csarnokkal és Varga mézsárossal az üzlethelyiségekre leszerződnek, a rendőrség kitelepítése iránt a belügyminisztériumban lépéseket tesznek.

Megállapították, hogy a villany- és vízmű januári bevétele 40,621.000 korona, kiadása 22,914.000 korona, a haszon tehát 17,707.000 korona volt. Az áramot kilowatonként 9000 koronával számlázták, a vizet pedig 50.000 koronás egységáron. Az egyesület kintlevő követelése 19 millió korona.

1925 május 10. A rendőrség kitelepítését kieszközlendő, deputációt menesztenek a belügyminiszterhez. Az ügyész jelenti, hogy a felmondási per már megindult, a titkár pedig, hogy a kertészház a napokban elkészül már.

Elhatározzák, hogy Knapp jógépész jövőben a saját hatáskörében rendelést nem eszközölhet és személyzetet sem fel fogadnia, sem elbocsátania nem szabad.

A titkár ama jelentése kapcsán, hogy *a vendéglő és szálloda bérlőjével, Bachlnéval igen sok baj van,* kötelezettségeinek pedig nem felel meg, indítványozza, hogy *a bérletet azonnali hatállyal szüntessék meg.*

Elnök a házikézelésbe vétel mellett fogjial állást és vállalja az üzem vezetését. A választmány az ügy rendezését az elnökeégre bízta.

Bachlné azon kérelmét, hogy a régi kuglizó helyén a régi anyagának felhasználásával újat létesíthessen, elutasították.

Kimondotta a választmány, hogy az intéző bizottság minden reszortja a hó 25-ig jelentse be a jövő havi pénz- és anyagszükségletét.

Elhatározták, hogy a *»szálloda udvarát — a saroktól a earkig — felállítandó kerítéssel látják el, az előtte elterülő helyet pedig a kertészet parkirozza piactér céljára.*

Elhatározták *egy gazdasági udvar létesítését és a templom tetejének kijavítását.* Kimondották, hogy az új harangok fel-

avatása után bankett lesz, amelyen a meghívottak a *kegyúr egyesület* vendégei.

Ugyancsak elhatározták, hogy a Kaszinó asztalait, székeit és szélfogóit az egyesület hozatja rendbe, magának a kaszinókérdésnek mikénti végleges megoldását pedig mérlegelés tárgyává tették. Egyelőre azt határozták, hogy az egyesület vegyen fel *kültagokat*. A mátyásfüldi lakosok 50.000 korona, a nyaralók 100.000 korona tagsági díjat fizessenek.

A Magyar Amerikai Petroleum r. t.-nak évi 20 aranykorona úrijog elismerés ellenében *benzintöltő állomás* létesítésére adtak engedélyt.

Cinkota községgel létrejött a megegyezés, hogy az a teledi közvilágítás megváltásáért évi 2800 aranykoronát fizet.

Megtudjuk a választmányi jegyzőkönyvekből, hogy a templom tetőzetét 4,550.000 korona költséggel megjavították, hogy a vendéglős nemcsak a bért, de még a víz- és villanyszámlát sem fizette, a szállodai kút szivattyújához 4 és % millióért egy 9 és Va lóerős motort szereztek be.

A *fürdődíjakat* a tagok részére 6000, idegenek részére 12.000 koronában, a kabinhasználati díjat 500 koronában állapították meg, a szálloda udvarán az állattartást megszüntették és az uszoda mellett egy gazdasági udvart rendeztek be.

Az 1925 júliusi víz- és villanyárambevétel 9000 koronás kw. egységár és 50.000 koronás vízegységár mellett 49,873.285 koronát tett ki, az üzemek rendes kiadása pedig 26,805.000 koronát.

Az uszoda melletti kút feltárási munkái foganatba vétettek? a gépház akkumulátortelepét rendbehozatták. Azoknak, akik pausálban vették az áramot, az áram díját kétszeresre emelték.

A *Lawn Tennis Club* részére az 1925 augusztus 16-i választmányi ülésen, az általa használt területet egy aranykorona tulajdonjog elismerési díjért 15 évre átadták, de az egyesület részére a 6 havi felmondási jogot biztosították.

Ugyancsak az augusztus 16-i választmányi ülésen Holczmann választmányi tag annak megállapítása mellett, hogy a *kertészet szánalmas állapotban van*, a kertész elbocsátását, Brück Sándor pedig azt javasolta, hogy az uszodát egy tag vezetésére kellene bízni és annak teljhatalom mellett haszonrészeseledést kellene biztosítani. A szállodát viszont bérebe kell adni. Dr. Dembitz az üzemek élére fizetett alkalmazottat kér állítani.

Az augusztus 23-i és az augusztus 25-i választmányi üléseken *egy 10 kg mérőképességű mérlegnek a kertészeti részére való beszerzése körül folyt nagy vita, amelynek során megállapították, hogy a kertészeti személyzetnek a piacon való ácsorgása többre kerül, mint amennyit az áruért bevesznek.*

Ugyanekkor elhatározták, hogy Kunkel Imréről és Meixner Emilről egy-egy utcát neveznek el, dr. Rohrböck Ferencnek és feleségének pedig köszönetet szavaztak azért, hogy a templomban egy oltárt állítottak fel.

Az augusztus 23-i ülésen dr. Brück Sándor sürgette a szálloda bérbeadását. A villany- és vízmű 392.000 aranykorona értékéről megállapította, hogy ennek amortizálása lehetetlen.

A következő választmányi ülés — 1925 augusztus havában, ez már a harmadik — nem kevesebb, mint három napig tartott, amiből megállapítható, hogy az elnökség nagyon kifejtett alkotmányos érzéssel, de fogyatékos energiával vezette az egyesületet. E három napos választmányi ülés keretében Biffl altábornagy lemondott a kertészeti vezetéséről. Ezt azonban »arra való tekintettel, hogy a választmánynak ezidőszerint sürgősebb dolgai vannak, a napirendről levették«, de a következő 1925 szeptember 6-i ülésen a kertésznek felmondtak és erről Bifflt, mint a választmányak a kertészeti vezetésével megbízott tagját, »a szükséges intézkedések megtétele céljából« értesítették.

Az 1925 szeptember 6-i választmányi ülésen *az elnök memorandumot terjesztett elő, melyben részletesen kifejtette, hogy a villamos- és vízmű vezetésére okvetlenül egy gépészmérnököt kell alkalmazni, mert a mai kezelés mellett a felelősséget nem vállalhatja és ha indítványa nem fogadtatnék el, akkor a felelősséget a választmányra hárítja, megállapítja továbbá, hogy a könyvelés rossz és késedelmes és végül indítványozza a számvizsgáló bizottság szorosabb ellenőrzését, valamint azt, hogy az üzem által foganatosítandó rendelkezések is csak a gondnok irodájában legyenek feladhatók.*

Szavazás után úgy határoz a választmány, hogy egy gépészmérnöki állásra pályázatot hirdet.

Holzmann a gondnok munkáját kifogásolja, állását feleslegesnek tartja. A főgépész megbízhatatlan és részeges.

Guttmann engedélyt kér arra, hogy a könyvekbe betekinthessen. Szükségesnek látná, hogy minden fogyasztó részére egy külön számlalapot nyissanak.

Az október 3-i választmányi ülésen nagy meglepetést keltett Bathó Sándor azon előterjesztése, hogy az *intéző bizottság úgy határozott, hogy megváltoztatja azon határozatát, mellyel a villamos- és vízmű vezetését egy gépészmérnökre bizza és az összes üzemek vezetésére Berczeller kultúrmérnököt kívánja alkalmazni*, mert olyan embert kellett keresni, aki az összes üzemekhez ért és az itteni viszonyokat jól ismeri, ő és Läufer rámutattak a választmány anyagi felelősségére és arra, hogy az üzemek bérbeadására irányuló akciók eredménytelenek maradtak.

A megindult széleskörű vitának — amelynek során Mátrai különösnek jelezte, hogy *két héttel ezelőtt még gépészmérnököt tartottak szükségesnek, most meg kultúrmérnök alkalmazásával akarnak a gépházi bajokon segíteni* — az lett a vége, hogy a választmány tagjainak összes szavazataival kettő ellen — *Bérezettért alkalmazták üzemvezető mérnöknek.*

Az 1925 november hó 8-án tartott választmányi ülés jegyzőkönyvéből ezöszert idézem az alábbiakat:

Berczeller üzemvezető 300 milliót kér megszavazni, tekintettel arra, hogy az üzemek le vannak rongyolva, ki vannak használva.

Az utcai világítás oszloppaira	2,000.000 K
az akkumulátortelep pozitív lemezeire.....	27,500.000 „
a motorok javítására	5,500.000 „
15 drb árammérőóra beszerzésére.....	8,000.000 „

kell.

Új kutat kíván létesíteni, az előmunkálatokat házilag végzi, az új kút és szivattyúja 120,000.000 korona költséget igényel.

Az uszodának még egy 25x15 medencével való kibővítése 66,000.000 K-t igényel, a kertészetbe 32 milliót fektet be, a gazdasági udvar létesítése, istálló, szekér, pócegödör, szivattyú és fekáliakocsi beszerzése 39,000.000 koronába kerül.

A választmány úgy határoz, hogy új befektetésekre 300 millió hitelt vesz igénybe, ezenkívül kölcsönveszi azt az összeget, mely fennálló tartozásainak fedezésére szükséges. A törlesztés, ha lehet, három év alatt történjék, ha nem lehet, úgy öt éves legyen.

Az 1926. év eseményeit részletesen ismerteti a választmány-nak az 1926. évi október hó 10-i közgyűlés elé terjesztett évi jelentése, melyből ideiktatom a következőket:

Nyeralótelepünk jövője szempontjából mélyreható és nagyfontosságú elhatározás elé állította a választmányt a kényszerítő szükség. Ugyanis összes üzemeink a háborús évek és az azokat követő forradalmi idők, valamint a nyomasztó gazdasági válság évei alatt annyira leromlottak és oly kétségbeejtő állapotba kerültek, hogy azok sürgős jókarbahelyezése, illetve kiépítése és bővítése már továbbra halasztható nem volt. Villany- és vízművünk 15 év óta ugyanazon gépekkel dolgozik; az akkumulátortelep csak toldozás-foldozással volt üzemben tartható; a vízmű két kútja a nyeralótelep vízszükségletét már nem volt képes kielégíteni; fürdünk a látogatottság és higiénia követelményeinek már nem felelt meg; kertészetünk és a parkok, valamint az erdő el volt hanyagolva, szóval minden téren az alkotó munka szükségessége lépett előtérbe.

Ily körülmények között az elnökségre és a választmányra hárult az a súlyos feladat, hogy a közóhajnak megfelelően az üzemek fejlesztését és a telep nyeraló jellegének külsőleg is teljes mértékben való kidomborítását a legsúlyosabb gazdasági és -pénzügyi viszonyok ellenére is megvalósítani megkísérelje. Az erre irányuló tervek végrehajtása azonban két előfeltétel fennforgásán múltott: Elsősorban a tervbevetett munkálatokhoz szükséges tőkét kellett biztosítani, másodsor a munkálatok tervezését és műszaki vezetését vállaló szakképzett műszaki egyén alkalmazásáról kellett gondoskodni. Utóbbi állásra a választmány Berczeller Lipót okleveles mérnököt, Újvidék városának volt főmérnökét hívta meg, ki múlt évi október 15-én egy évi próba-időre vállalta is a megbízatást. Sokkal nehezebben megoldható probléma volt azonban a szükséges tőkék előteremtése, mert minden igyekezet dacára sem sikerült elfogadható és méltányos feltételek mellett banktőkére szert tenni. Így a választmány egy évi lekötés és a mai viszonyok között igen előnyös feltételek mellett magánegyéntől vett fel a szálloda épületére történt bekebelezés mellett háromszázmillió s jelzálogos kölcsönt és azonkívül kisebb tételekben függő kölcsönöket, amint az a számadásokból is kitűnik. Ezen kölcsönök összértéke a mai napon 428 millió korona.

Ezen hitelműveletek által vált lehetségessé egy új vízvezetési kút létesítése és a vízhálózatba való bekapcsolása és ezzel a vízmizéria gyökeres kiküszöbölése. Így vált lehetségessé az új úszómedence létesítése és ezzel kapcsolatosan az egész fürdő bő-

vítése és tatarozása. Az így biztosított toké tette lehetővé, hogy *a villany- és vízműtelepen oly radikális átalakítási és javítási munkálatok* végeztettek el, mint pl. az egyik Diesel-motor hibás tengelyének ujjal való kicserélése és az egész motornak új, szilárdabb alapra való átszerelése. *Ezen tőkék igénybevétele útján újítottuk fel a kertészetet és gondoztuk a telep parkjait és utait.* Szóval nyaralótelepünknek minden elfogulatlan oldalról nyíltan hangoztatott fellendülése e tőkék révén volt csak megvalósítható.

Ezután beszámol a jelentős arról, hogy a rendőrség végre átköltözött a szállodaépületből a Cinkota község által erre a célra 7 évi törlesztésre 50.000 aranykoronáért megvásárolt Oplatka-féle Vasut-utcai emeleti villába, minek folytán lehetőségessé vált a szállodai szobáknak Bachlné vendéglős részére való bérbeadása.

Jelenti a választmány, hogy *a mozgóképzem* a szerződéses vállalkozó vezetése alatt a szállodai nagyteremben *megindult, a templom* pedig a háború alatt elrekvirált két harang helyett gyűjtés útján *beszerzett két új harangot kapott*, amelyeket Gossmann Ferenc felszentelt püspök nagy ünnepség keretében szentelt fel.

Megemlékezett még a jelentés arról, hogy az 1926. év folyamán *a Lawn Tennis Club nemzetközi versenyeket rendezett*, a magyar világhírű válogatott vízipóló csapat pedig dr. Beleznay László tagtársunk kezdeményezésére az új úszómedencében vízipólóversenyt rendezett, amivel telepünk belekerült a vízisporttelepek sorába.

Az 1925. évi zárszámadás 27,689.169 korona bevételi többlettel zárult.

Az 1926 október 10-i közgyűlésen ezen jelentés kapcsán elsőnek *Zettner Vilmos* szólalt fel és *az elnökség ténykedését igen élesen támadta*: A tavalyi közgyűlésen azt jelentette az elnök, hogy az egyesület minden adósságától megszabadult és még 6 telket is szerzett (Nb. Itt a gépház melletti telkekről volt szó, amelyeknek Beniczkyéktól való megszerzése egy korábbi opciós jog gyakorlásával igen olcsón lehetséges és valóban szükséges volt), ma pedig az a helyzet, hogy a vezetőség míg egyrészt felhatalmazás nélkül nagy befektetéseket eszközölt, másrészt egy 50 millió kölcsön felvételére nyert felhatalmazás alapján 400 millió felüli adósságot csinált.

Tiltakozik az ellen, hogy az elnökség az erdei utakat —

melyek a tagok tulajdonát képezik — elkobozta. *Az elnök könynyelmű eljárásának és a vezetőség gyengeségének tulajdonítja azt, hogy a Phöbus Rt. az egyesületet egyáltalában perelni merete és hogy elvitte az egyesület transzformátorát. Hibáztatja a vezetőséget azért, hogy egyik műhelyi alkalmazottja sikkasztott, de ellene bünyfenyítő feljelentést nem tettek, továbbá, hogy a választmány állapította meg a funkcionáriusok tiszteletdíját. Mindezek folytán az évi jelentést nem veszi tudomásul.*

Kürthy István azt fejtegette, hogy adósságot akkor kell csinálni, ha sürgős a kiadás. Az uszoda nem volt sürgős, az annak létesítése tárgyában hozott határozat alapszabályba ütköző. Ki fogja kifizetni, ha a közgyűlés nem szavazza meg a kért összeget? Kifogásolja, hogy az elnökség eltűri a jazzbandet és nem kezeli elég erélyesen az alapszabályoknak az állattartásra vonatkozó rendelkezéseit. Az évi jelentést nem veszi tudomásul. Többeknek az évi jelentés elfogadását javasoló felszólalása után dr. Rentmeister Károly elnök megindokolta a beruházások szükségességét. »Sohasem lett volna a 6 telek megszerzéséből semmi, ha azt az ügyet a közgyűlés elé vitte volna. Ha pedig nem lehet a közgyűléssel, akkor anélkül kell a jót, a hasznosat megcsinálni és a haladás ellenzőivel nem szabad törődni.«

A közgyűlés méltányolta az elnök álláspontját, mert 4 »nem«-mel szavazó taggal szemben óriási többséggel — tehát majdnem egyhangúlag — tudomásul vette az évi jelentést, Zettner Vilmos pedig kijelentette, hogy a határozatot megfellebbezi. A zárszámadás tárgyalása kapcsán Zettner Vilmos kifogásolta, hogy a kertészet 111 milliót emésztett.

A költségvetés tárgyalása kapcsán szóba került a kölcsönök utáni magas kamat, ami minimálisan 16o/o-kal kalkulálandó.

Nagy vita indult meg a választmánynak egy 80.000 pengős (Nb. A pengőszámításnak 1927 január 1-én történő bevezetése a közgyűlés idején, 1926 október 10-én, már ki volt hirdetve.) kölcsön felvételére vonatkozó javaslata felett. Zettner Vilmos nem tartja jogosítottnak a közgyűlést e javaslat elfogadására és bejelenti, hogy annak elfogadása esetén fellebbezni fog. Kürthy István kéri, hogy mellőzzék a javaslatot, mert az egyesület el fog merülni az adósságban. A miniszter is resztringálja a községek adósságszínalását.

Az elnök ama kijelentése után, hogy a kölcsön felvételénél nem fog felületesen eljárni, de ha nem szavazzák meg a köl-

csont, akkor nem vállalja a felelősséget azért, hogy a telep víz és világítás nélkül marad, *a közgyűlés 5 szavazat ellenében valamennyivel megszavazta a kölcsönfelvételt.*

A vízdíj megállapítására vonatkozó választmányi javaslattal szemben báró Szurmay Sándor, Zettner Vilmos és Kürthy István ellenjavallatot terjesztettek be.

A közgyűlés Bathó Sándor és Szegedy Lajos felszólalásai után a választmány javaslatát fogadta el.

Ezután rátért a közgyűlés a *Zettner Vilmos* egyesületi tag által szabályszerű időben *beadott 3 indítvány* közül az elsőnek tárgyalására, amely arra vonatkozott, hogy *a gazdasági év január 1—december 31. helyett július 1-től június 30-ig tartson.* A választmány előterjesztése szerint ennek gyakorlati értelme nem volna, de meg az évi rendes közgyűlés sem volna alapszabályszerű időben — minden év június 30-ig — megtartható. *Zettner* ezzel szemben *azt hozta fel, hogy a »választmány azért nem kívánja ezen indítvány elfogadását, mert így tovább van alkalma ellenőrzés nélkül dolgozni«.* »Általános felháborodás követte *Zettner* e kiszólását«, — mondja a jegyzőkönyv, — hangos »eláll« kiáltások szakították meg indítványozó felszólalását, a közgyűlés nem kívánta tovább hallgatni *Zettner* érvelését, aki az ellene megnyilvánult hangulatot látva, kiáltva jelentette ki, hogy van még két indítványa, melyeket visszavon és távozik. Az elnök csendet kívánó ismételt felszólalásának csak ekkor lett hatása. *A közgyűlés az indítványt elvetette.*

Ezután a kandidáló bizottság javaslatához képest megválasztotta a közgyűlés a választmány megüresedett tagsági helyeire Nagy Kálmánt, Pikier Károlyt, dr. Szegedy Lajost, dr. Janczer Lajost, dr. Bókay Károlyt és Weninger Ferencet 3 évre, Ákonez Istvánt pedig 1 évre.

Az 1926. év folyamán felmerült, de az évi jelentésben nem említett események közül érdemes megemlíteni az 1926 február 14-i választmányi ülésen történeteket, amikor a választmány Biffll altábornagynak 55 egyesületi tag aláírásával támogatott tiltakozása ellenére jóváhagyta az intéző bizottságnak a villany- és vízárak felemelésére és egy *300 millió kölcsön* felvételére vonatkozó határozatait, illetve ez utóbbi kölcsönt *közgyűlési határozat provokálása nélkül*, Biffll szavazatával szemben egyhangúlag hozott határozat alapján, 14% kamat fizetésének kötelezettsége mellett *felvette.*

Tudomásul vette a választmány, hogy a szálloda tatarozása 155 millióba, valóságos szállodává való átalakítása 560 millióba, a mansarde-dal 32 szobára való kibővítése pedig 1200 millióba kerülne.

Liffka Rudolf mozibérlő senkinek sem fizet, az egyesületet, mint engedélyest, perlik, a szerződéstől mielőbb szabadulni kell. (1926. II. 28.)

Az 1926 június 6-i választmányi ülésen *elnök jelenti, hogy az intéző bizottság az utolsó választmányi ülés óta 9 ülést tartott és ismerteti a hozott határozatokat. Az iskolaépületet hajlandók Cinkotának 200 millióért átadni.*

A szálloda emeleti 13 szobáját két és fél évre, 1928 október 31-ig, évi 12.000.000 K = 960 pengőért Bachlnénak, a vendéglő bérlőjének adták bérbe, aki azokat saját költségén kifesteti, világítási és csengőberendezéssel, valamint kályhakkal látja el, melyek egyesületi tulajdonba mennek át.

A június 6-i ülésen — szemben a február 28-i határozattal — tudomásul vették, hogy Liffka mozibérlő egy Balogh nevű társat szerzett és régi tartozására 10 milliót készpénzben fizet, miért is teljesítették azt a kérését, hogy *az egyesület a mozi részére a kisterem udvar felőli oldalán 25 millió költséggel várócsarnokot épít.*

Elnök jelenti (1926. VII. 4.), hogy a magas adók csökkentése érdekében eljár a pénzügyminisztériumban, de eredményt nem ért el.

Érdekes a szeptember 19-i választmányi ülés jegyzőkönyvének a következő része:

Berczeller üzemvezető egy évre szóló megbízatása október 15-én lejár, elnök, bár állástfoglalni nem akar, szükségét látja annak, hogy a választmány határozzon a továbbiakat illetőleg. Bathó további alkalmaztatását nem kívánja, mert soha őszinte jelentést nem adott, önkényes intézkedései csak károsak voltak. Szomorú jövő lenne, amit vele kellene tölteni. Dembitz emlékeztet arra, hogy már régen kért felülvizsgálatot az üzemvezető működése tárgyában. Legnagyobb hibái, hogy nem tud gazdálkodni és a vele való érintkezés lehetetlen, együttműködni vele senki sem tud. A kompresszorra és a vele járó munkákra legalább 30 milliót dobott ki, két fölös kútra legalább 20 milliót költött. Holzmann azt hozza fel ellene, hogy nem gazdálkodik úgy, ahogy kell, ígéreteit nem tartotta be, sokmilliót kiadástöbb-

letet csinált, most is 90 millió az olaj tartozásunk, a Diesel-motor javítására az előirányzott 30 millió helyett 80 milliós kiadást csinált stb.

A választmány Berczeller szerződését nem hosszabbította meg es Bathó Sándor indítványára elhatározta, hogy egy fiatal gépészmérnököt fognak alkalmazni. Á szeptember 20-i választmányi ülésen a pályázat kiírását határozták el.

Zettner Vilmosnak a közgyűlés elé terjesztett azt az indítványát, hogy a titkár és pénztáros tiszteletdíját, valamint a könyvelő fizetését szüntessék meg és munkájukat osszák fel az üzemvezető és a gondnok között, a választmány elutasításra ajánlja.

Az 1926 október 26-i választmányi ülésen elnök bejelentette, hogy *a kiküldött bizottság átvette Berczellertől az üzemet, de mert sem leltár, sem raktárkönyv nem volt, a bizottság csak azt vehette át, amit éppen talált.*

Elnök indítványozta, hogy a báró Szurmay Sándor terhére a téli hónapokra eső vízdíjak címén előírt összeget — miután azt Szurmay kifogásolta — kivételesen írják le. A választmány a követelést fenntartotta azzal, hogy ezentúl a téli vízdíjakat is havonként kell számlázni.

Dr. Rentmeister Károly elnökségének (13) második időszaka — Új mérnök — Átmenetileg kettő — Zettner Vilmos felebvezései — Nyomtatott évi jelentés — Ötéves beszámoló — Dr. Lengyel Zoltán és társai vizsgálatot sürgetnek — Röpirati támadás — Az elnökség győzelme — 80.000 pengős kölcsön — A Lawn Tennis Clubházra vonatkozó szerződés — A templom átengedése — Állandó tanácskozások — Kölcsönmotor — Új erőgép beszerzése — Kapulámpák — Beruházások javításokra — Községesítési mozgalom — Városítási mozgalom — Új medence a fürdőben — Választmányi ügyrend

Bathó Sándor indítványozta, hogy a választmány Zettner Vilmos egyesületi tag azon eljárása ellen, hogy a közgyűlésen a vezetőséget méltatlanul támadta, tiltakozzék. Elnök azon kijelentése után, hogy *Zettner kifakadásait senki sem veszi komolyan és »justament politikáját mindenki elítéli,* a választmány

a vezetőség tiltakozását és visszautasítását jegyzőkönyvbe venni rendelte. Az 1926 november 28-i ülésből tiltakozást jelentett be a választmány a keresk. miniszternél amiatt, hogy a felső megállótól a légutazási állomáshoz vezető Kossuth Lajos-utacát akarja kiépíteni és a forgalmat arra irányítani, ami a telep nyugalmát fogja zavarni. Ajánlják e célra a Fokker-utacát.

Az alkalmazandó mérnökkel leendő szerződés kötésre 5 tagból álló bizottságot küldtek ki.

Tudomásul vették, hogy a Cinkota—Mátyásfüldi Kaszinó helyiségét a parkvendéglő halijába helyezte át.

Herzum János bejelenti, hogy a Belvárosi Takarékpénztár 92%-os kibocsátási árfolyamon 35 évre 80/o mellett ad pénzt. A választmány a szükséges telekkönyvi kivonatok beszerzését határozza el.

Az 1927 március 13-i választmányi ülés jegyzőkönyvéből megtudjuk, hogy a mérnöki állásra kiírt pályázat alapján *az elnökség a pályázók közül a látszólag két legalkalmasabbat alkalmazta ideiglenesen két hónapra. A határidő lejárt, dönteni kell, hogy a kettő közül melyik véglegesítendő.*

Holzmann azt javasolja, hogy meg kell tartani mind a kettőt, és el kell bocsátani a gondnokot, akinek az állása felesleges.

Az elnök és Bathó felszólalása után — akik a gondnokot védelmükbe vették — *úgy határozott a választmány, hogy Rovó főmérnököt tartja meg és Metz mérnököt elbocsátja.*

A szállodaépület tatarozási kérdésének előkészítésére 5 tagú bizottságot küldtek ki.

A jegyzőkönyv utolsó pontja így szól:

Dr. Iientmeister elnök bejelenti, hogy Zettner Vilmos egyesületi tag megfelebbezte a közgyűlés határozatait, ezután felolvasta a felebbezés egész szövegét. Konstatálja, hogy Zettner az, ki gáncsot vetne mindennek, tele van rossz indulattal és nem első eset, hogy minden igaz ok nélkül kellemetlenkedik. Boros is előadja, hogy őt is meginterpellálta a pénztárosi tiszteletdíj tárgyában és dacára, hogy felvilágosító választ kapott, tudva állított valótlant. Visszautasítja Zettner ezen eljárását. Bauer dr. véleménye szerint a választmány által megállapított tiszteletdíj felvétele ellen szó nem férhet, Zettner, mint oly egyént, ki mindenben szálcát keres, semmibe sem kell venni,

de különösen nem lehet komolyan venni. Zettner beadványára elnök meg fogja adni a kellő választ.

Az 1927 április 10-i választmányi ülés elvi jelentőségű határozatot hozott, amikor az alapszabályok 26. §-ának c) pontja alapján teljesítette Kacskovics Károlyné azon kérelmét, hogy a Pikier-féle Horthy Miklós-úti házban penzió keretén belül éttermet tarthasson, amely át nem ruházható. Engedély díj át évi 1000 pengőben állapították meg. (L. 1927. V./15-i választmányi ülés jegyzőkönyvét.)

A Lawn Tennis Club engedélyt nyert, hogy a tennispályák számát eggyel szaporíthassa. Tulajdonjog eüsmérés címén fizetendő visszamenőleg is évi egy-egy aranykorona.

A titkár jelentette, hogy Metz Vilmos próbaidőre alkalmazott gépészmérnök — miután a gépészekkel aláíratott egy nyilatkozatot, mely szerint az elnök őt üzemvezető mérnökként mutatta be — az egyesületet »egy évi felmondásra perelte«. Elhatározták, hogy az egyesület nem egyezkedik, de a pert felveszi.

Az 1927 május 15-i választmányi ülés jegyzőkönyvéből megtudjuk, hogy a villamos- és vízmű április havi bevétele 3859 pengő 35 fillér, kiadása pedig 2360 pengő 70 fillér volt, a maradvány tehát 1495 pengő 45 fillér. Az egyesület tartozása 685 millió korona, mert maga az akkumulátortelep javítása 85 millióba került. (Érdekes, hogy a tartozás összegét még koronában tartották nyilván, holott az év eleje óta már a pengőszámítás volt érvényben.) Passzív üzem csak a kertészet, melynek heti szükséglete nyári hónapokban heti 150—200 pengő.

Az új uszodamedence és az előmelegítő medence kijavítása iránt intézkedés történt.

A villamosvasút kőbányai vonalának Mátyásföldig való kiterjesztése iránt a szomszédos községekkel közös akció megindítását határozták el.

Az 1927 július 21-i választmányi ülésen az elnök *nyomtatásban megjelent évi jelentést terjesztett elő, ami egy évtized óta most először történt*, majd bejelentette Zettner Vilmos volt egyesületi elnök halálát, akinek emlékét a választmány jegyzőkönyvében megörökíteni rendelte.

Az évi jelentés beszámol röviden az 1918. év óta történt eseményekkel és ezek között első helyen említi meg a legnagyobb elismerés hangján, hogy Diósy Lajos, az egyesületnek 9 éven át volt elnöke, 1919 őszén a proletárdiktatúra után, megrongált

egészségi állapota miatt kénytelen volt lemondani e tisztségéről, amelyet a legnagyobb önzetlenséggel és kiváló sikerrel töltött be. *Az 1919 őszétől 1922 májusig terjedő 2% év alatt az egyesületnek 4 elnöke volt.* Majd így folytatja a jelentés:

Midőn az 1922 május hó 14-én megtartott 33-ik rendes évi közgyűlés határozata folytán a jelenleg is működő elnökség egy kompromisszum alapján megválasztott választmány élén helyét elfoglalta, üres pénztáron, hátrányos szerződéseken, nagy csomó adósságon, lerongyolódott üzemeken kívül csak az egyesület elnökségével harcban és magával az egyesülettel perben-álíó alkalmazottakat talált.

Az elnökség hivatalbalépésekor a villany- és vízművet végtelenül elhanyagolt állapotban találta.

A szálloda, a park, az erdő és a kertészet — melynek üvegházán egy ép üveg nem volt —, valamint a fürdő, mely akkor még csak a kis medencét körülvevő kabinokkal volt ellátva és homokstranddal egyáltalán nem rendelkezett, mind a felettük elvonult súlyos időknek szomorú képét tükrözték vissza.

Első dolga volt a fürdőnek strandfürdővé való átalakítása és a kabinok kijavitása, részben gyűjtés útján összeszedett pénzzel. Az új medence és új kabinok építésére azonban csak 1926-ban kerülhetett a sor.

De már 1922-ben megtette az elnökség az intézkedéseket az iránt, hogy a Walla cég a telep cinkotai oldalán megkezdett kavicsbányaüzemét beszüntesse és engedélyt szerzett hetenként kétszeri piac tartásra.

Mivel a Phóbus Villamos Vállalatok Részvénytársasága, amely a vele kötött szerződés alapján 1920. évtől kezdődőleg az áramszolgáltatást teljesítette, 1923 július elején szerződését felbontotta, az elnökség a saját üzemével termelte az áramot.

1923-ban az elnök 14 napon át folytatott kitartó munkával személyesen készítette el a szükséges telexkönyvi adatokkal felszerelt tagnévsort, ugyanezen év decemberében, az egyesület részére korábban biztosított opciós jog gyakorlásával, *megvette Beniczkytól a gépház körül fekvő hat, egyenkint 600 □-öles, összesen 3630 O-öl kiterjedésű telket 1,775.000 papírkoronáért, amelyek 300,000.000 korona értéket képviselnek.*

Ugyancsak 1923-ban bérbeadta a vendéglőt 5 évre Bachl Lajosnénak.

1924-ben — oly célból, hogy az egyik Diesel-motor eltört tengelyét megcsinálthassa — közgyűlési határozat alapján *négy-szöőolenkint 10 aranykorona előleget vett jel az ilyen kölcsön nyújtására hajlandó tagoktól* és ugyanakkor az akkumulátor-telepnek 120 pozitív elemmel való felfrissítését vitte keresztül 14,400.000 korona költséggel, *a Pesti Magyar Kereskedelmi Banknál 1902-ben és 1911-ben jelvett összesen 205.000 aranykoronás törlesztéses kölcsönt 730.000 papirkoronával kiegyenlítette.*

Ugyancsak 1924-ben *a kertészetet újból üzembe helyezte,* az üvegházat rendbehozatta és a kertész részére lakást építtetett.

Ebben az évben határozta el a közgyűlés az üzemeknek 50—60 évre való bérbeadását, de a kibocsátott jelhívás eredménnyel nem járt. Senki sem jelentkezett.

1926 óta Cinkota község viseli az elemi iskola dologi kiadásait és évi 56 millió koronával járul a telep közvilágításához. Elmondja még a jelentés, hogy a miniszter és a püspök *1926-ban jóváhagyták a mátyásföldi római katolikus egyház-község alapszabályait* és ugyanez évben megalakult az 1914. év óta megalakulni készülő *Cinkota-Mátyásjöldi Kaszinó.*

Az év végének kellemetlen és meglepő eseménye volt, hogy a gödöllői adóhivatal a mátyásföldi házak után a házadót az előző évnek többszörösére emelte. Ez ellen az egyesület vezetősége minden tőle telhetőt megtett.

Beszámol még a jelentés arról is, hogy a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank az egyesületi tagok ingatlanaira 15 éves törlesztéses kölcsönt hajlandó nyújtani előnyös feltételek mellett.

Ezt a tulajdonképpen 5 év munkaeredményéről beszámoló évi jelentést, amely kétségtelen bizonyítéka a vezetőség jószándékú törekvéseinek, buzgalmának és szorgalmának, a választmány két napon át tárgyalta.

Ezeken az üléseken elhangzott a sajnálkozás kifejezése afelett, hogy a közgyűlés elé »egy nem szolidáris választmány« terjeszti elő ezt a jelentést.

Ekkor került sor annak az indítványnak a tárgyalására, amelyet dr. Lengyel Zoltán, báró Szurmay Sándor, Biffel Ferenc, Földes Géza, Czárán Zoltán és dr. Kürthy István nyújtottak be a közgyűléshez az egyesület pazarló gazdálkodásának jelölvizsgáztatása tárgyában és amely egy röpirat kíséretében került a tagok között szétosztásra. Bathó Sándor szerint a panaszok

minden alapot nélkülöznek és az akció mögött, mint értelmi szerző Brück Sándor áll.

A legnagyobb energiával kell ezen akció ellen tiltakozni és a panaszosok minden állítására meg kell adni a kellő felvilágosítást.

Dr. Bauer szerint hitelrontást követtek el az aláírók annak hangoztatásával, hogy az egyesület az adósságban elmerül.

Bathó tiltakozik az ellen, hogy a választmány azon tagjai, akik ezzel az ellenzékkel tartanak, még jelen vannak és nem vonták le a konzekvenciákat, holott a választmánynak, mint egy embernek kell a közgyűlésen helytállani.

Elnök emlékeztet arra, hogy annak idején, amikor Biffel altábornagy, mint választmányi tag került hasonló helyzetbe, a választmányi tagságáról azonnal lemondott. Jelenti továbbá, hogy a felvett kölcsönök összege 420 millió korona. Ezzel szemben a villany- és vízműre 108, a kútra 120, a kerti kútra 2.6, a fürdőre 202, a kertészetre 43, építkezésre 37, fuvarra és napszámra 8 milliót, összesen tehát 528 milliót költöttek.

Végül a választmány utasította a vezetőséget, hogy az Automatagyár és Kölcsönző r. t.-gal a szerződést 10 évre kösse meg. (Hogy mire vonatkozólag, erről a jegyzőkönyv nem szól.)

Ilyen előzmények után folyt le az 1927 július hó 31-én megtartott évi rendes közgyűlés, amelyet röviden a következőkben ismertetek:

Kürthy azon indítványát, hogy az évi jelentésnek Zettner Vilmos tevékenységére vonatkozó megállapítását töröljék, a közgyűlés mellőzte, illetve a nyomtatásban megjelent és így felolvasottnak minősített évi jelentést a közgyűlés az elnök felvilágosító szavai után egyhangúlag tudomásul vette.

Dr. Lengyel Zoltán és társainak a titkár által felolvasott indítványát dr. Lengyel Zoltán indokolta meg azzal, hogy véleménye szerint az egyesület pénzkezelése alapszabályellenes, mert arra nem kapott az elnökség közgyűlési felhatalmazást, hogy váltókat bocsásson ki. Adósságot csinálni a közgyűlés utólagos jóváhagyása reményében nem szabad. Az üzemek nem valók egyesületi kezelésbe. Adósságcsináló egyesületben nem érzi jól magát és jogosnak tartja azt a kívánságot, hogy egy mindent felölelő vizsgálat világítson bele az egész kezelésbe. A deficités kimutatás, a valótlan mérleg, a bizonytalan alapon álló köz-

gyűlés indokoltta teszik a kívánt vizsgálatot. *A bizalmi kérdést ki akarja kapcsolni, csak a gazdálkodás lehetetlenségét akarja bizonyítani és orvoslást keresni.*

Az elnök részletes felvilágosításai során hangoztatta, hogy a felvett kölcsön jól lett befektetve. *Az üzemeknek egy társaság által leendő bérbevételére vonatkozó akció annak idején azon bukott meg, hogy dr. Brück és társai csak jövedelmező üzemek bérbevételére voltak hajlandók.*

Dr. Bauer István, egyesületi ügyész, előadta, hogy a meglévő tartozásnak 80.000 pengőre való kiegészítésére azért kérnek a közgyűléstől felhatalmazást, mert az üzemek rendbehozására irányuló munka még folyamatban van és be kell szerezni az üzem részére a harmadik erőgépet. *Az egyesület tartozásainak összege 1927 július 15-én 665 millió.* Vizsgáló bizottság és idegen szakértő nem kell. Ezzel csak le akarják járatni a választmányt és az ellenőrzésre hivatott számvizsgáló bizottságot.

Dr. Keleti Kornél megállapítja, hogy az egyesületnek olyan elnöke van, akinél jobbat nem találhat. A baj ott van, hogy Mátyasföldön mindenki beleszól mindenbe. Indítványozza, hogy a közgyűlés szavazzon bizalmat az elnöknek és azután ejtse meg a kívánt vizsgálatot.

Dr. Brück Sándor kijelenti, hogy az egyesület üzemet vezetni nem tud, üzemekre rá kell hogy fizessen. Az uszoda ma is mínuszban van, az üzemekben ma sem bízunk. Támogatója a villany- és vízműnek, mert azt könnyen lehet jövedelmezővé tenni. Bérbe kell adni, ahogy az Késmárkon és Balatonfüreden van. Az általa kívánt vizsgálat megejtését szükségesnek tartja. Az ellenőrző közeg kell, hogy új mérleget készítsen.

Sikorszky Titusz sajnálja, hogy a választmány nem egysegű. Nem tud azonban elképzelni olyan közgyűlést, amely megengedné, hogy egy bank kebelezze be az üzemeket. Keleti Kornél indítványához csatlakozik.

Dr. Kürthy István nem tartaná ártalmasnak, ha dr. Lengyel Zoltán és dr. dr. Brück Sándor egy megejtendő vizsgálatban részt vennének.

Dr. Lengyel Zoltán állítja, hogy az uszoda múlt éve deficit volt, a könyvszakértőt saját költségére kívánja kihozni.

Elnök ezután felteszi a kérdést, hogy

1. elfogadja-e a közgyűlés a zárszámadást?

2. megadja-e a felmentvényt?

3. a dr. Lengyel Zoltán és társai indítványa felett el fogja rendelni a névszerinti titkos szavazást.

A szavazás idejére a közgyűlést felfüggeszti.

Sikorszky Titusz, a szavazatszedő bizottság elnöke jelenti, hogy a leadott 163 szavazatból igen 114, nem 49, mire elnök megállapítja, hogy a közgyűlés a zárszámadást elfogadja és a felmentvényt megadja. Azután elrendelte a titkos szavazást, amelynek eredménye az lett, hogy *a közgyűlés 115 szóval 57 ellen dr. Lengyel Zoltán és társai indítványát elvetette.*

Az 1927. évi költségvetést 80.440 pengő bevételi és kiadási előirányzattal, amelyben a villany- és vízmű 58.000 pengő bevételi és 35.330 pengő kiadási tétellel szerepelt, a közgyűlés egyhangúlag elfogadta, ezután pedig dr. Lengyel Zoltán és társai névszerinti szavazást kérő indítványa alapján megejtett szavazás eredményeképpen megállapította, hogy *a közgyűlés 118 szavazattal, 4 ellen megszavazta a választmánynak azt az előterjesztését, hogy a már igénybe vett kölcsön 80.000 pengőre kiegészítendő.*

Ezután egyhangú határozattal elfogadta a közgyűlés a *Lawn Tennis Clubbal megkötendő szerződés szövegét, amely szerint a Club a clubház építésére a meglévő tennispályák mellett ingyen telket kap 25 évre,* amelynek letelte után a clubház és a pályák az egyesület tulajdonába mennek át. Hathavi felmondási joga van az egyesületnek, de ha ezzel a 25 év lejártá előtt élne, úgy a ház és pályák értékének 50o/o-át megfizetni tartozik. A Club tartozik a szerződés lejártakor mindent jó állapotban átadni. Ha az egyesület megszűnnék tulajdonos lenni, jogutódával a 25 éven belül tartozik a szerződést átvétetni.

Egyhangúlag elhatározta még a közgyűlés, hogy *a római katolikus templomot és a mellette fekvő területet a római katolikus egyházközségnek* »elvbén, utólag megállapítandó feltételek mellett tulajdonul átengedi«. A végleges elintézésrel a választmánnyt bízza meg.

Az év hátralevő része szinte állandó tanácskozásokban telt el afelett, hogy a villany- és vízművet miként helyezték megbízhatóan üzemképes állapotba, mert Rovó Aladár főmérnök már az augusztus 7-i választmányi ülésen azt jelentette, hogy mivel a motorok hetek óta folytonos 24 órás üzemben dolgoztak, a túlterhelés folytán egy forgórész átütött úgy, hogy kénytelen

volt egy kölcsönmotort beszerezni heti 100 pengő kölcsöndíj mellett. Mivel tartalék amúgy sincs, javasolja, hogy ezt a kölcsönmotort 1600 pengőért vegyék meg és egy hozzá alkalmas szivattyút 1400 pengőért. Dembitz alelnök a vízhasználat tekintetében szigorú ellenőrzést kíván, mert nagy a vízpazarlás és sok helyen rosszak a csapok. Egy rendkívüli közgyűlés összehívását sürgeti.

Az augusztus 15-i ülésen a titkár előterjesztette a villany- és vízműveknél *szükséges beszerzésekre* vonatkozó költségelőirányzatot *63.420 pengőről*. A választmány ezt közelebbi részletezés céljából visszaadta az üzemvezetőnek.

Ezen az ülésen hangzott el Kartal Emil választmányi tag életrevaló indítványa a közvilágításnak olyan módon való megjavításáról, hogy a háztulajdonosok a saját költségükön szereltesenek fel *kapulámpákat*, melyeket átalány összegben fizetendő kedvezményes díj ellenében a közvilágítási vezetékre kapcsoltatnának.

A választmány az ügy előkészítését rendelte el, egyúttal elhatározta, hogy a Stein cégtől kölcsönvett 40 lóerős motort 1740 pengőért megveszi, az egyik Diesel-motor megrepedt hengerfejét pedig a szolnoki Gaál vasöntődnél 800 pengőért megrendeli.

Az 1927 október 30-i ülésen elfogadta a választmány dr. Szegedy Lajosnak részletesen kidolgozott javaslatát, mely szerint *az egyesület vagyoni ügyei* megfelelő előkészítés után és a szükséges tájékoztató okmányok birtokában, *minden hónap harmadik vasárnapján* tartandó olyan választmányi üléseken *tárgyalandók*, amelyeknek napirendjén más tárgyak nem szerepelhetnek.

A villany- és vízműnél szükséges beruházásokról a titkár egy »memorandum«-ot terjesztett elő, amelynek indokolásaként Rovó főmérnök előadta, hogy a beruházás — nevezetesen *egy új erőgép beszerzése* okvetlenül szükséges, mert a vízmű a legnagyobb szükséglet idején nem tudott elég vizet adni és mert a modern gép félannyi olajat fogyaszt.

Holzmann felvetette a gondolatot, hogy *nem lenne-e okosabb egy újabb gépnek a beszerzése helyett a HÉV-től beszerezni az áramot*.

Kartal Emil óvja az egyesületet a HÉV-vel való megállapodástól, onnan a maga részéről még féláron sem venne áramot, mert arra az egyesület ráfizetne.

Rovó főmérnök szintén szerencsétlennek tartaná a HÉV-vel való összeköttetést, mert az áram transzformálása is nagy befektetést igényelne.

A választmány úgy határozott, hogy a kérdést rendkívüli közgyűlés elé viszi.

Ezen az ülésen jelentette be az elnök, hogy *Bravatinszky* mérnök megvette *Pejacsevich Márkné* grófnőtől a telepünket kelet felé határoló kb. 38 holdnyi területet és azon *200 darab egyenként 250—300 négyszögöles telket akar kihalítani*. A kérdés Cinkota október 31-i képviselőtestületi ülésén kerül tárgyalásra.

Az 1927 november 24-i választmányi ülés — nyilvánvalóan a Szegedy-féle előbb említett javaslat megvalósításaként — részletesen foglalkozott az egyesület vagyoni helyzetével.

A tartozások összege 1927 október 3-án 52.337 pengő 76 fillér volt. Kiadtak az akkumulátortelepre 100 milliót és egy motort vettek 25 millióért.

A villany- és vízmű

bevétele 1927. 1/1—X/3-ig, tehát 9 hónap alatt 50.522.78 P

kiadása 1927. 1/1—X/3-ig, tehát 9 hónap alatt 51.494.73 P

hiány 971.95 P

A fürdőház 12.735 m³ vizének előállításához 4245 kwo áram kellett, aminek 0.8 P egységár mellett az ára 3438 pengő 45 fillér.

Az uszoda bevétele	7.226.98 P
Kiadása.....	5.286.01 P
Maradványa	1.940.97 P
A szerelési számla bevétele	4.385.23 P
Kiadása.....	6.067.50 P
Hiánya.....	1.682.27 P
De mert a kintlevőség	2.133.84 P
Tiszta haszonként	451.57 P
jelentkezik.	
A kertészet bevétele	
.....	775.05 P
Kiadása.....	<u>2.652.08 P</u>
Hiánya.....	1.877.03 P

amivel szemben a kertészet 1926 december 31-én 3741 pengő 99 fillér évi veszteséggel zárult. Ha tehát az év végéig még 1000 pengő kiadás lesz s az eredmény az előző évivel szemben 1869 pengő 99 fillérrel kevesebb veszteség, »ami a javulás biztos jele*. Ezen az ülésen tett jelentést az elnök a Magyar Kishasznóbérlők és Kisbirtokosok Szövetkezetének már említett itteni parcellázási tervéről és a Cinkota község részéről eszközölt előírásokról (kő- vagy betonszegélyes gyalogjárók, 1495 négyszögöl közcélokra ingyen, villaszerű építkezés a telekhatártól legalább 3 m távolsággal, pöcegödörök vízátthatatlan betonból, 2000 négyszögöl 2 pengős áron temetőre, a cinkotai határút és a mi Batthyány ~uteánk mai szélességükben vezetendők tovább). A választmány a jelentést tudomásul vette.

Tárgyalásra került Staub Elemér indítványa, aki a Trust-tel való szerződése alapján az egyesület részére áramszolgáltatást ajánlott magánfogyasztásra 8 fillér, közvilágításra 6 fillér és motorikus áramra 5 fillérért hectowattónként.

»A választmány szakvélemény meghallgatása után kimondja, hogy nem kíván az ügygel tovább foglalkozni«.

A villany- és vízmű akkori válságos helyzetén segítő, a választmány a következő nyomtatott szövegű javaslatot terjesztette az 1927 november 27-i közgyűlés és a tagok elé:

Áramfejlesztő telepünk elengedhetetlenül szükséges beruházási programja a következő:

1 db 70 HP, kompresszor nélküli Diesel-motor, a hozzávaló 45 KW teljesítményű, 480 voltos egyenáramú dinamóval és tartozékaikkal.

Áramfejlesztő telepünk már évek óta nem képes az előálló nyári igényeknek megfelelni.

Az utcák öntözése, a fürdő nagymedencéjének gyakoribb vízcseréje, a nyár óta eszközölt újabb víz- és villany bekapcsolások és bővítések a hiányt a jövő nyári idényben még jobban fokozhatják.

De a hiányon túl sokkal nagyobb veszedelem is fenyegetheti üzemünket. Ugyanis: 2 elhasznált, 16 év óta szakadatlanul üzemben álló gépünket még télen is képtelenek vagyunk általános revízió és javítás alá vonni, mert a megmaradó gép semmi garanciát nem nyújt, hogy akárcsak 1 hétig is a folytonos üzemet kibírja.

Már pedig az I. sz. gépünk oly elhasznált állapotban van,

hogy alapos javítás nélkül a legkomolyabb bajok — így pl. tengelytörés is — következhetnek be.

Amennyiben tehát új erőforrást idejében be nem állítunk, *felelősségünk tudatában be kell jelentenünk, hogy* abba a helyzetbe juthatunk, hogy vagy világítást, vagy vizet nem szolgáltatathatunk kellő mennyiségben; sőt *az üzem teljes szüneteltetése is bekövetkezhetik.*

Az áramszolgáltatásban mutatkozó hiány: minimálisan 89 ampere, ami 57 HP-nek felel meg.

Csak az új motor beszerzésével juthatunk abba a helyzetbe, hogy a téli hónapokban a gépeket a nagy nyári igénybevételre előkészíthessük.

A beérkezett árajánlatok szerint a gépek (motor és dinamó) 3, illetve 2 évi részletfizetésre beszerezhetők.

A teljes aggregátum költsége kamatokkal, forgalmi adóval, alapozással és tartozékokkal 28.793 pengő.

Ezenkívül felhatalmazást kért még a választmány

vas- és faoszlopok beszerzésére	2.800 P
vezetékcsereére	600 P
közvilágítási központ létesítésére	300 P
az uszodához új tápcsore	2.777 P
a fő nyomóvezeték átalakítására	1.320 P
öblítőcső létesítésére	881 P
új szivattyú beszerzésére	3.500 P
hűtőtorony létesítésére	1.500 P
gépházttartozásra	1.000 P
költséggel, vagyis összesen	43.499 P
beruházásra.	

Bár a november 27 -i közgyűlés nem volt határozatképes, dr. Lengyel Zoltán indítványára átalakult a közgyűlés előkészítő ülésé és igen tárgyvilágos hangú vita indult meg az előterjesztés felett. A vita anyagából kiemelem Viola Rezső szfőv. műszaki tanácsosnak azt a tanulságos megállapítását, hogy a fővárosnál addig, amíg az átalányfogyasztási rendszer volt érvényben, 87 millió köbméter víz fogyott és mióta az órarendszert vezették be, a fogyasztás 61 millióra csökkent. Európaszerte 70 liter a fejenkénti és naponkénti vízfogyasztás, míg Mátyásföldön a nyári hónapokban »még a csecsemő is napi 1000 liter vizet fo-

gyászt«. Számítása szerint az itt elpocsékolt víz ára napi 100 pengőre rúg.

Rovó főmérnök előadta, hogy a telepen fel volt már szerelve 200 vízóra, de azok nem váltak be, »mert a finom homok telerakta a fogaskereket, ami miatt azok folytonos javításával állandóan 2—3 műszerészt kellett foglalkoztatni«. Véleménye szerint a vízhasználathoz új kulcs meghatározása kellene.

Dr. Janczer Lajos szerint a vízre az egyesület telkenként és havonként 4 pengőt fizet rá.

Elnök közli, hogy Lacsny ellenőrző szakértőnk szerint a megtakarítások 3 év alatt kifizetik a beszerzendő új gépet.

Az ügy ilyen előkészítése után az 1927 december hó 11.-i rendkívüli közgyűlés tárgyalta le az előterjesztést. Földes Géza csak az esetben volt hajlandó a javaslatot megszavazni, ha a választmány tagjai az ígért eredmény bekövetkezéséért személyes felelősséget vállalnak.

Dr. Bauer István ügyész ama felvilágosítása után, hogy ez lehetetlen kívánság, mert a választmány erkölcsileg és anyagilag csak azért felelős, hogy nem jár el rosszhiszeműleg, *a közgyűlés egyhangúlag elfogadta a választmány előterjesztését és a beszerzések legjobb belátása szerinti eszközléséhez a választmánynak a felhatalmazást megadta.*

Az 1928 január 8-i választmányi ülés *a szerelési munkáknál felhasznált anyagok árához 25%-os felár hozzászámítását rendelte el*, mert az anyagokat terheli a fuvar, a telefon, a portó és a forgalmi adó is.

A választmány tudomásul vette, hogy a *Lang-gyárnál megrendelt 72 lóerős motor ára 25.000 pengő.*

A január 15-i választmányi ülésen Földes Géza, mint meghívott egyesületi tag, részletesen ismertette azt a mozgalmat, amelyet Nagy Kálmánnal együtt megindítottak *Mátyásföldnek önálló községgé való alakulása érdekében.* Előadta, hogy *Cinkólán az egyenes állami adók összege 90.385 P, amihez Mátyásföld 57.845 P-vel járul, amely utóbbi összegből Mátyásföld 37.417 f pengő 93 fillért, Újmátyásföld pedig 20.427 pengő 30 fillért visel.* A lélekszám Mátyásföldön 1200, Újmátyásföldön pedig 2800. Mátyásföldön van 222 ház, Újmátyásföldön 290 ház. Az elmúlt évben Mátyásföldön 8, Újmátyásföldön 87 új ház épült, amelyek még 30 évig adómentesek. Az adózók száma

Mátyásföldön 281, Újmátyásföldön 337. 1000 pengőn felüli adófizető Mátyásföldön 12, Újmátyásföldön 4.

Az elkészített próbaköltségvetés szerint az új község bevétele 47.731 pengő, kiadása pedig 74.720 pengő lenne. A hiányzó 26.989 pengő fedezésére szolgálna a fentemlített 57.845 pengő 50%-a, mint községi pótagó.

Kiemeli Nagy Kálmánnak nagy érdemeit, melyeket az előkészítés fáradságos munkájával szerzett és kéri, hogy az önállósítás iránt a belügyminiszterhez intézendő kérvényt az egyesület is mint jogi személy írja alá.

Dr. Szegegy Lajos nagy beszédben részletesen ismertette a kérdést és kiemelte a különválás nagy előnyeit, ha Mátyásföld önálló község lesz. Határozottan szembefordult a Lengyel Zoltán által propagált ahhoz a tervhez, hogy Mátyásföld Ginkotával, Rákosszentmihállyal és Sashalommal együtt rendezett tanácsú várossá alakuljon át, illetve egyesüljön.

Dr. Bauer István hasonló értelemben szólal fel és hangsúlyozza, hogy ebben az akcióban az egyesületnek okvetlenül részt kell vennie, hogy a mozgalomnak kellő erkölcsi súlyt adjon.

Elnök az ügyet előbb értekezlet elé, majd közgyűlés elé viendőnek tartja már csak azért is, mert vannak a rendezett tanácsú várossá való alakulásnak is barátai.

A választmány elvben magáévá tette a községesítés ügyét és kimondta, hogy e tárgyban határozati javaslatot terjeszt a közgyűlés elé.

Ezen a választmányi ülésen adta bérbe a választmány a vendéglőt és szállodát Márkus Árpádnak 10 évre 1938 január 11-ig évi 4400 pengőtől évi 6960 pengőig fokozatosan emelkedő bérért. *Bérlő 1928 november 1-ével a mozgóképszínházat is átveszi és a bérlet második évében kertmozgót létesít.*

Az 1928 március 4-i választmányi ülésen *elnök* előadta, hogy a községesítés ügyében a közgyűlést azért nem hívta össze, mert az ügyet nem látta kellően előkészítettnek és a Földes által előterjesztett adatok helyességével és a kérvényen szereplő aláírások felhasználásának jogos voltával szemben kételvei támadtak.

Szegegy Lajos megállapítja, hogy ez a tárgy — minthogy már közgyűlés elé utaltatott — nem tárgyalható, egyébként

a kérvény az egyesület aláírása nélkül beadott már az alispánhoz.

A Lawn Tennis Club ama kérését, hogy *a klubház építéséhez* az egyesület 20.000 pengővel járuljon, rendkívüli közgyűlés elé utalják azzal, hogy *az egyesület 20.000 pengő erejéig biztosítékot nyújtson a pénzt kölcsönadó intézetnek.*

A postaigazgatóság ama kérését, hogy egy 900 öles telekből kihalítandó 300 öles telken postahivatalt építhessen, teljesítik.

Az 1928 március 28-i választmányi ülésen *Rentmeister elnök azt jelentette, hogy a községezés ügyében memorandumot készített* és azt a délutáni közgyűlésen azzal a javaslattal fogja előterjeszteni, hogy *a közgyűlés az ügy tanulmányozására bizottságot küldjön ki* és az tegyen javaslatot a legközelebbi évi rendes közgyűlésnek. Az alispán pedig megkeresendő lenne, hogy a beadott kérvényt ne tárgyalja addig, amíg az egyesület álláspontját nem közli vele.

A választmány az 1928. évi március 25-ére összehívott, de határozatképtelen közgyűlésen, valamint az április 9-ére összehívott és már határozatképes közgyűlésen a következő javaslatot terjesztette a közgyűlés elé: *»A választmány egyhangúlag Mátyásföld közigazgatási önállósítása mellett fogjial állást és javasolja, hogy a közgyűlés ezt tegye magáévá és az önállósítás formájának tanulmányozására az 1928. évi rendes közgyűlés elé való javaslattétel céljából egy bizottságot küldjön ki. A bizottság tagjaiul javasolja: dr. Rentmeister Károly elnök, Strasser Ulrik titkár, Bathó Sándor, dr. Szegedy Lajos, Kartal Emil, dr. Janczer Lajos, Földes Géza, Nagy Kálmán, dr. Lengyel Zoltán, Sikorszky Titusz, dr. Kosztkievicz László, dr. Bauer István és Blatniczky Pál egyesületi tagokat. Felkérendő az alispán úr, hogy a 27.120/928. számú kérvény feletti tárgyalásokat addig szüneteltesse.«* Ezt a javaslatot a közgyűlés az összes szavazatokkal Földes Géza és Nagy Kálmán szavazatával szemben elfogadta.

A községező mozgalom e két vezetője pedig ezt a közgyűlési határozatot *megfelelőbezte.*

Ezen a közgyűlésen még a római katolikus templomnak a mátyásföldi római katolikus egyházközség tulajdonába való átengedése és *a Lawn Tennis Clubnak a klubház felépítésének*

támogatására irányuló javaslata is tárgyalatott és egyhangú határozattal *meg is szavaztatott*.

Ugyanekkor elhatározták, hogy a Beniczky-utcának egyik részét gróf Apponyi Albert-utcának, a Dózsa-utcát pedig Diósy Lajos utcának nevezik el.

A házadóalap revíziója iránt folyamatba tett akció eredményeképp a házadók összege 37.808 pengó 66 fillérről 33.003 pengó 33 fillérré lett leszállítva.

Az 1928-ik év eseményei közé tartozik, hogy a Metz-féle pert az egyesület másodfokon is megnyerte, továbbá, hogy az április 29-i választmányi ülésen *a víz egységárát havi 8 pengőről 10 pengőre, tehát egy 600 négyszögöles teleknél évi 96 pengőről 120 pengőre emelték*, kimondván, hogy a 900 négyszögöles telek másfél egységnek számít. Azért volt erre szükség, mert egy köbméter víz előállítási ára 14 fillér volt és a fogyasztók ezért csak 9.7 fillért fizettek.

1928 május 10-én ülést tartott a községesítés tárgyában kiküldött bizottság, amikor dr. Rentmeister elnök bejelentette, hogy *az újmáty ás földiek április 12-i közgyűlésükön kimondták, hogy nem akarnak elszakadni Cinkotától*.

Kartal Emil erre azt indítványozta, hogy Újrnátyásföldet a kombinációból kihagyva kell megcsinálni a községesítést.

Dr. Lengyel Zoltán azt fejtegette, hogy ő nem ajánlja a községesítést, de különben is mindegy, hogy mit határoznak., mert *Cinkota—Rákosszentmihály—Sashalom és Mátyásföld öszszevonásával város fog alakulni*, mivel a kormány ezt feltétlenül így kívánja.

Az 1928 június 10-i választmányi ülésen dr. Szemere Lászlót 25 éves orvosi gyakorlata alkalmából, kiváló érdemei elismeréséül, egyesületi tb. orvossá választották és ajándéktárgyval lepték meg. Szemere László dr. igen jeles műfordító, **aki** a magyar költők munkáit klasszikus németsséggel ülteti át. — Több ilyen német verskötetete jelent már meg.

Elnök bejelentette, hogy *a fürdő* (Nb. A gödöllői járás főszolgabírája 6465/1928. szám alatt egy 15x25 m és 1.80 m mélységű medence építésére az engedélyt megadta.) *és előmelegítőmedence elkészült*, a szálloda tatarozása »kisebb mértékben« megtörtént és annak udvara be lett kerítve.

A fürdőjegyek árát egyesületi tagok részére 50 és 80 fillérben, mások részére 60 fillérben és 1 pengőben, a gyermek-

jegyek árát 30—50, illetve 50—70 fillérben, az idénybérletek árát 20, illetve 30 pengőben, gyermekek (diákok) részére 10—15 pengőben, a kabinbérletet pedig 20—30 pengőben állapították meg.^{o\} A kiszolgálási díj egyformán mindenki részére 10 fillére

Lacsny Árpád főmérnöknek a motor és dinamó megrendelésénél s az ezzel kapcsolatos munkáknál való közreműködéséért 500 pengő tiszteletdíjat állapítottak meg.

Az augusztus 12-i választmányi ülés elutasította a szalodabérlő Márkusnének azt a kérését, hogy lakbérét havi részletekben fizethesse. Bathó Sándor arra való tekintettel, hogy Márkusnében sem erkölcsi, sem anyagi garanciát nem talál és mert »se bora, se söre, se étele nincsen«, ajánlja, hogy radikálisan végezzenek vele. A választmány kimondja, hogy nemfizetés esetén haladéktalanul felmond neki.

A Protestáns Központi Hiteliroda 35 éves 9%^o-os amortizációs kölcsönajánlatának letárgyalására a választmány 3 tagú bizottságot küld ki.

Az 1928 október 7-i választmányi ülésen, miután az ott elsoizben megjelent Váry Gyula választmányi tagot melegen üdvözölték, újból részletesen tárgyalták a községezés ügyét.

Földes Géza jelentette, hogy dr. Janczer Lajossal együtt eljárt a *főszolgabíródéi*, aki *azt szeretné, hogy Mátyásföld maradjon együtt Cinkotával, de a község vezetését Mátyásföld vegye át.*

Bathó jelenti, hogy Lengyel Zoltánéknak a miniszterhez intézett és a »Rákosi Szántó«-ban leközölt cikke tele van megtevesztő adatokkal, miért is a miniszter felvilágosítandó lenne. Dr. Bauer jelenti, hogy Szurmay, Lengyel és Potoczky *befejezett tényként állítják a városítást, amely kérdéshez Mátyásföldnek már hozzászólása sem lehet.* Javasolja, hogy a beadványra válaszoljanak, Újmátyásföldet pedig csatlakozásra hívják fel. Bizottság kiküldését kéri.

Elnök ígéri, hogy az ügyet alapos előkészítés után újból elő fogja terjeszteni.

Dembitz az üzemi alkalmazottak létszámának csökkentését kívánja.

Rovó főmérnök közli, hogy a gépházban 2 gépész, 2 segédmunkás és 2 napszámos van foglalkoztatva, akikre okvetlenül szükség van.

Az október 21-i választmányi ülésen újból a kölcsön ügyét

tárgyalták. $80+20=100.000$ pengő értékű dollárkölcsönről lenne szó. Elnök szerint erre azért van szükség, mert »le kell küzdeni az utcák porát, tatarozni kell a szállodát, útátjárókat kell létesíteni, a strandfürdő kabinjait bővíteni, a meglevőket helyrehozni kell; a villanyvezetékek oszlopait ki kell cserélni és a Lawn Tennis Club klubházának felépítéséhez hozzá kell járulni, így teljesen igénybe kell venni a felveendő kölcsönt«.

Dr. Janczer ama kijelentésére, hogy a felveendő kölcsönből a Tennis Clubnak 20.000 pengőre lesz szüksége, elnök közli, hogy csak 10.000 pengőt kaphat. Dr. Janczer hangsúlyozza, hogy legalább 15.000 pengővel kell számolni.

A választmány ezt tudomásul vette és a közgyűlés összehívására elnököt felkérte.

A választmány ügyrendjének megállapítására egy 4 tagú bizottságot küldtek ki.

Az 1928 december 2-i választmányi ülésből a téli hónapokra vízmérséklést kérő tagok értesítve lettek, hogy *nincsen nyári én téli vízdíj, hanem csak vízdíj van*, amely azonban nem elengedhető. Vízmérőórát kívánatra felszerel az egyesület a fél költségén.

Lifka Rudolf η énak a moziban való játszást csak úgy engedni meg az egyesület, ha havi 80 pengőt előre lefizet. Végleges döntés előtt bevárja a Cinkota—mátyásföldi kaszinó ajánlatát is.

Az 1928 december 28-i választmányi ülés *köszönetet szavazott dr. Szegedy Lajos alelnöknek a választmányi ügyrend kidolgozásáért, melyet a választmány letárgyalt és érvényre emelt*. Az ügyrend által megállapított bizottsági helyeket azonnal be is töltötték:

jogügyi bizottságba: dr. Bauer elnöklete alatt dr. Szegedy, dr. Läufer, Strasser titkár,

penzügyi bizottságba: Váry elnöklete alatt Pikier, Nagy Kálmán, Strasser titkár.

villany- és vízügyi bizottságba: Kartal elnök, Földes, Szenttamassy, Strasser titkár,

az általános gazdasági, társadalmi és szépészeti bizottságba: dr. Janczer elnök, dr. Bauer, Ákoncz István tagokat választották.

Tudomásul vette a választmány, hogy a felszámolásban

lévő Corvin-gyártól egy futódarut, egy felfűrógépet, 2 minimaxot és szerszámokat 735 pengőért vásároltak. A vételárát 35 pengő készpénzzel és 700 pengős váltóval egyenlítették ki.

Miután a Kartal Emil július 15-i indítványa alapján *a HÉV magas tarifájának mérséklése tárgyában* a minisztériumhoz intézett előterjesztésnek eredménye nem lett, a december 30-i választmányi ülésen a sérelmek kiküszöbölése céljából *egy a szomszédos községek részvételével egybehívandó nagygyűlés tartását határozták el* és e célra egy 10 tagból álló bizottságot küldöttek ki és egyúttal elhatározták, hogy mindaddig permanenciában maradnak, amíg célt nem érnek, miért is az ügy kéthavonként a választmány elé terjesztendő.

Elnök bejelenti, hogy *a háziszemét elfuvarozását* kívánja bevezetni és e célból 300 pengőért lovat, kocsit és szerszámot vásárolt.

Az 1929 február 3-i választmányi ülésen Rovó főmérnök halaszthatatlannak jelzi a III. számú gép általános megjavítását, amely 6—7 hetet vesz igénybe. Ezt a választmány megrendeli a Sygall cégnél.

Kartal Emil rámutat arra, hogy a gépekhez használt *Cardolin olaj nem jobb, de 25%-kal drágább, mint a többi*, ami évi 6000 pengő kárt jelent.

DP. Rentmeister Károly elnökségének (13) utolsó időszaka — Választmányi tagok egységes támogatása — Röpiratháború — Bizalmatlansági indítvány — Dr. Lengyel Zoltán és társai indítványa — Az ellenzék győzelme

Az 1929 április 7-i választmányi ülésen az elnökön, titkáron és ügyészen kívül csak Bathó, dr. Dembitz és dr. Läufer választmányi tagok jelentek meg.

Az április 14-i ülésen azután már jelentette az elnök, hogy *április 1-i kelettel két beadvány érkezett hozzá, amelyek egyikeben* dr. Szegedy Lajos alelnök, dr. Szenttamássy Béla, Váry Gyula, dr. Janczer Lajos, Rónai Elek, Nagy Kálmán, Földes Géza, Horváth György, Ákoncz István, Kartal Emil, Garbaisz Géza választmányi tagok, valamint Gratzl József, Komlósi Kris-

tóf és Janczer Jenő választmányi póttagok *tisztségeikről lemondottak, a másikban pedig ugyanezek,* továbbá Haulik József, Iványi Bertalan, dr. Bókay Károly, Sikorszky Titusz, Simon Adolf, özv. Zuckermann Edéné, dr. Baán Árpád és Hann Lajos *rendkívüli közgyűlés összehívását kérték.* Bejelenti, hogy Akoncz István időközben visszavonta a választmányi tagságáról való lemondását, Hann Lajos, Gratzl József és Akoncz István pedig a rendkívüli közgyűlés összehívása iránti kérelmüktől elállottak. Mivel pedig az egyik aláíró, dr. Bókay Károly nem tagja az egyesületnek, *a beadványon csak 18 érvényes aláírás maradt, holott az alapszabályok 9. §-a 20 aláírást kíván, tehát a rendkívüli közgyűlés összehívására jogalapot fennforogni nem lát.* A választmány egyhangú határozattal csatlakozott az elnök felhozásához.

A szóban lévő beadványokkal párhuzamosan, helyesebben azokat már megelőzőleg *egy röpiratháború indult meg* az egyesület vezetősége és annak ellenzéke között.

1929 április havában dr. Szegedy Lajos, Földes Géza, dr. Janczer Lajos, Nagy Kálmán, Kartal Emil, Garbaisz Géza, Janczer Jenő, Váry Gyula, Rónai Elek, Horváth György, dr. Szenttamásy Béla, Komlói Kristóf és Gratzl József aláírásával *egy nyomtatott körlevél jelent meg, amely rendkívül erős támadást tartalmazott az elnök ellen* a választmány határozatainak önkényes szabotálása miatt és a vezetőség káros gazdálkodását nagyon súlyos kritika alá vonta, majd a felsorolt adatokra való hivatkozással azt állította, hogy *»az egyesület elnöksége az egyesület ügyeinek vitelére teljesen képtelen és ha önként nem szándékozik a konzekvenciákat levonni, kötelességünk bizalmunk megvonásával arra kényszeríteni«.*

Erre a röpiratra dr. Rentmeister Károly, 1929 április 30-án, *ugyancsak röpirat formájában válaszolt.* A Tisztelt Tagtársaim! megszólítással kezdődő röpirat *nem bocsátkozott bele a konkrét vádak cáfolatába, hanem önérettel visszautasítva a vádakat,* csak nagy általánosságban mutatott rá az elnöksége alatt elért eredményekre. Majd így végezte: *»Ha a legnagyobb viharok idején sikerült helyünket megállnunk, úgy a mostani szélcsendben az egyesület hajóját nyugodtan bízhatják gondjainkra. A számok és a tények fognak beszélni helyettem és nem kétlem, hogy ezeknek a halasa, úgy mint az 1927. évi hasonló esetben, meg-*

semmisítő lesz a mozgalomra. Nekem, valamint munkatársaimnak az alaptalan meghurcoltatásért elégtételt szolgáltatni az Önök feladata lesz az elkövetkezendő közgyűlésen.

A konkrét vádakra az egyik alelnök, Bathó Sándor válaszolt egy erősen szarkasztikus hangú, igen hosszú, humoros röpiratban, anélv ilyen kitételeket tartalmaz: »Az ellenzék mozgalmának tendenciája nem más, mint a személyi gyűlölködés magvainak elhíntése bizonyos aspirációkkal kapcsolatban. A »nagy kabinet« azonban nyilván már a születése előtt dugába dől a közgyűlés józan elemeinek disztincióján«.

»Nem igaz, hogy telepünk utcái járhatatlanok, — mondja a röpirat, — mert én naponta látom, hogy járnak rajtuk; ellenben igaz, hogy nehezen járhatók, de ez nem a vezetőség mulasztásán, hanem pénzkérdésen múlik«.

A röpirat azzal végződik, hogy »akik rágalmozói mivoltukban ilyen valótlan dolgokat és elferdített tényállásokat használnak fel ugródeszkaül a hatalomra való törekvésükben, azokat — egyesületünk reputációja érdekében — a bíróság elé kell állítani. Quod dixi, dixi.«

A Bathó-féle röpiratra, — amely 1929 májusban jelent meg, — június 16-i dátummal »A jobb jövőért küzdő egyesületi tagok« aláírással, újabbi hosszú röpirat következett, amely a dr. Bókay Károly tagsági jogának az elnöki önkényes alapszabály magyarázattal szemben védelmére kel ée más példával is rámutat arra, hogy az elnök az olyan tagot, aki a vele szemben bizalmatlan tagok számát szaporítaná, nem vette állományba, amivel az egyesületnek is kárt okozott.

Ho gy az egyesületi tagsági díjakról az elszámolás »a lehető legnagyobb hanyagsággal történik«, ezt a következő számadatakkal kívánja igazolni:

A tagdíjhátralék:

1924. évről	19.36 P
1925. »	51.54 P
1926. »	720.46 P
1927. »	2851.51 P

Majd kiemeli a röpirat a villany- és vízműüzem 1929 januári elszámolásából a következő adatokat:

»Termelt áram		12.905 kw
Használt áram: Vízművek	1469 kw	
Közvilágítás	1477 »	
Magánfogyasztás	4330 »	
Rádió	15 »	
Gépház	971 »	
Nagyterem	90 »	
Templom	80 »	
Hiv. lakás	720 »	
Átalány	40 »	9.192 »
Áramvesztesség		3.713 kw,

vagyis 28.90/o. A veszteség oka: az akkumulátortelep celláiban felgyülemlett ólomiszap.

Ha azonban csak a magánfogyasztás, a vízművek és a közvilágítás táplálására szolgáló 7276 kw áramot állítjuk szembe a 12.905 kw termelt árammal, akkor a tulajdonk épeni veszteség 5629 kw, tehát majdnem a fele az egész termelésnek.

A mérnök azt mondja, hogy ez az akkumulátortelep celláiból vész el. Az elnök pedig az 1927. évi jelentésben azzal dicsekszik, hogy villany- és vízművünk akkumulátortelepét 8000 pengő költséggel teljesen felújítottuk.

Majd így folytatja: üzleti könyveinkben a bejegyzések zavarosak, érthetetlenek. Példaképen vegyük az 1928. évi pénztárkönyveit. Vegyük pl. április hónapot: Bevétel 11.120 pengő 92 fillér. Ez azonban nem igaz, mert holmi számadási műveletek útján megtudjuk, hogy az igazi bevétel csak 5978 pengő 53 fillér. Májusban 12.615 pengőt jelez a könyv bevételnek, de ebből csak 5667 pengő 76 fillér igaz. Júniusban 12.698 pengő 97 fillér bevételt mutatnak ki, de ebből is csak 4427 pengő 56 fillért szabad elhinni. Természetes, hogy a kiadások is ilyen zavarosan vannak bejegyezve. De hozzá kell tennünk azt is, hogy *éhbbe a pénztárkönyvbe minden bejegyzés a hónap 30. napján történt. De akárhová nézünk, — mondja a röpirat, — ahol az egyesület vagyonaát kezeük, pusztulást, veszteséget látunk mindenütt.*

A röpirat a továbbiakban annyira éles, hogy jobbnak látom ismerte lését mellőzni.

Ilyen előzmények után ült össze az eredetileg 1929 június hó 16-ára tervezett, de tényleg csak június hó 30-án megtartott

évi rendes közgyűlés, amelyen Diósy Lajos tiszteletbeli elnök napirend előtt szót kért és kifogásolta az elnökségnek a meghatalmazások kezelése körüli eljárását.

Erre — miután a június hó 16-i közgyűlés egyhangúlag magáévé tette dr. Janczer Lajos és Földes Géza napirendi indítványát — elnök a tárgysorozat 5. pontjául felvett azt a javaslatot bocsátotta tárgyalás alá, amelyben dr. Lengyel Zoltán és társai indítványozták, hogy a közgyűlés

1. a választmányi tagok többségének lemondása folytán a tisztikar és az egész választmány megbízatását megszünteti és
2. ennek folytán az általános tisztújítást elrendeli.

Többek hozzászólása után elnök elrendelte a titkos szavazást, melynek eredménye az lett, hogy a *közgyűlés 131 szavazattal 101 ellen a most említett ellenzéki indítványt fogadta el*, mire dr. Rentmeister Károly elnök bejelentette az egész elnökség és a választmány lemondását és felkelt, hogy eltávozzék. Erre Diósy Lajos tb. elnök szólalt fel és felkérte a lemondott elnököt, hogy a közgyűlést az új elnök megválasztásáig még vezesse.

DR. Szegedy Lajos elnöksége (14) — Szerződés a Lawn Tennis (lobbal 25 évre — Az üzemi gazdálkodás megjavítása — A Parkszálló külső javítása — A fürdő kibővítése — Melegvízfűtés — A kertészet megszüntetése — A kutakba mélyfúrás — Új turbina-szivattyú és motor — A villanyáram árának leszállítása — Oszlopcseré — Új kis Dieselmotor — A Parkszálló belső javítása. — Közvilágítási járulék és kapuvilágítási szabályzat — Az egész tisztikar lemondása és újra választása — Telekadományozás a protestánstemplom építéséhez — Az alapszabályok lényeges módosítása — Nehézségek a községi közvilágítási járulék körül — A Parkszálló bérbeadása iskolai célokra — Községesítési mozgalom — Pel>csevich grófné parcellázása a szomszédban — Útburkolási járulék — Az egyesületi gimnázium megalapítása és elindítása négy osztállyal — Mátyásföld önálló község lett

Adósságtörlesztés és általános takarékoság

Dr. Rentmeister további elnöklete alatt következett a tisztújítás és az összes választmányi tagsági helyek betöltése, ami

egyhangú lelkesedéssel és közfelkiáltással történt a következő eredménnyel:

Elnök: Dr. Szegedy Lajos ny. kúriai bíró (2 évre).

Alelnökök: Váry Gyula és Sikorszky Titusz (2 évre).

Titkár: Dr. Janczer Lajos (2 évre).

Pénztáros: Nagy Kálmán (2 évre).

Választmányi rendes tagok: Földes Géza, Garbais Géza, Guttmann Emil, Rónai Elek, dr. Keleti Kornél és dr. Lengyel Zoltán (3 évre), Horváth György, Janczer Jenő, Kartal Emil, Komlósi Kristóf, Köveskúti Jenő és dr. Dembitz Mátyás (2 évre), lovag Sternád Béla, dr. Viola Rezső, dr. Lauf er Lajos, Blatniczky Pál és Pejtsik Géza, Hann Lajos (1 évre).

Választmányi póttagok: Göröncsér József, Kármán Norbert (3 évre), Heilig Mór, vitéz Thuránszky Béla (2 évre), Szollosy Ede és Tichy Rezső (1 évre).

Számvizsgáló bizottság (1 évre):

Elnök: vitéz dr. Szenttamássy Béla.

Rendes tagok: Kohl Ferenc és Mátray Géza.

Póttagok: Boros Hugó és Krémer Márton.

Miután Szegedy elnök a választást megköszönte, egyhangúlag elfogadták az évi jelentést, a zárszámadást és a költségelőirányzatot, mire a közgyűlés véget ért.

Az egyesület 1929-ben még egy közgyűlést tartott és pedig szeptember 22-én, amikor a *Lawn-Tennis Clubbal* a 25 éves ingyenes bérleti szerződésnek az 1927 július 31-i közgyűlésen már letárgyalt módozatok mellett való megkötésére adott a közgyűlés utasítást.

A dr. Szegedy Lajos ny. kúriai bíró elnöklete alatt 1929 július 1-től 1933 április 30-ig eltelt 3 év és 10 hónap eseményeit leghelyesebben úgy vélem ismertetni, ha az akkori elnökség és választmány által a közgyűlések elé évről évre pontosan beterveztett, részletesen kimerítő és gondos jelentéseiből szórói-szóra kiemelem a fontosabb részeket, úgy, miként alább olvashatók:

Az 1930 március végén kelt jelentésből:

A Kereskedelemügyi m. kir. miniszter úr a *Kossuth Lajos- és Kántor-utcán át a repülőterre vezető kocsit burkolását* az elmúlt év nyárutolján *foganatosította*. Reméljük, hogy a Szilágyi Mihály-utcán ástott, a célnak meg nem felelő s emellett a közbiztonságra is veszélyes árkot rövid idő alatt a célnak megfelelő csővezetékkel fogja helyettesíteni.

A repülőtérre vezető kocsút burkolásával egyidejűen a Kossuth Lajos- és Kántor-utcákban, továbbá a Paulheim József-utca jobboldalán levő villák legnagyobb részének, valamint a Kossuth Lajos- és Paulheim József-utcák között, a Hunyadi-utcában *mindegyik villának a tulajdonosa a villája előtt levő gyalogjárdát topeka burkolattal látta el.* Az utcakeresztezéseknél *az átjáróutakat 22 helyen kiköveztettük.*

A jelenlegi Mátyás-térnek külön térkénti megjelölése megszűnt. A Horthy Miklós-úttól a repülőtérig vezető út egész hosszában Kossuth Lajos-utca elnevezést kapott. A Kántor-utca megszűnt. A Gara-utca a Kossuth Lajos-utcából való kiágazásánál, a Szilágyi Mihály-utca pedig a Gara-utcánál kezdődik. A Fokker-út mellett levő utca Vitéz János-utca elnevezést, a Honvéd- és Akácfa-utcák Rákóczi-utca elnevezést kaptak. A Szép-utca és Árpád-utca egész hosszában Árpád-utcának, a Huszár-utca és Cserhát-utca egész hosszában Huszár-utcának, a gróf Batthyány-utca gróf Batthyány Ilona-utcának, a Beniczky-utcának az Imre-utcától Cinkota felé eső része gróf Apponyi Albert-utcának, a Vasút-utca Kolozsvári-utcának és a mai Ilona-tér Mátyás király-térnek fog nevezettni.

Utcáink fásítására körülbelül 3—400 drb fát ültettünk ki. A Horthy Miklós-utat szegélyező cserjesor ültetését folytattuk s csaknem teljesen befejeztük.

A váci r. kath. megyés Püspök úr a mátyásföldi r. kath. egyház lelkipásztori teendőinek ellátásával az elmúlt évben Mátyay Antal esperes plébános urat bízta meg, akinek ez a megbízatása záloga is a r. kath. tagtársaink annak a régi óhajának a teljesülésére, hogy Mátyásföldön önálló r. kath. plébánia fog a közeljövőben létesíttetni.

Tagtársaink közül *74-en szereltek jel kapulámpát a villájuk előtt.*

Az 1929. évi június hó 30-i közgyűlésünk határozatait több tagtársunk panasszal támadta meg. Ennek elintézéséről még értesítést nem kaptunk.

Az 1929. évi szeptember hó 22-i rendkívüli közgyűlésünk határozatait szintén több tagtársunk ugyancsak panasszal támadta meg. Ezt a panaszt az alispán úr elutasította.

Az 1929. évi mérlegünket, nyereség- és veszteségszámlánkat, végül az 1930. évi költségelőirányzatot jelentésünkhöz csatolva terjesztjük elő.

Egyesületünknek a nem üzemi természetű (tagdíj, házbér, beiratási díj, engedély díj stb.) rendes és rendkívüli bevétele az 1926. évben 15.363 pengő 30 fillér, az 1927. évben 16.231 pengő 17 fillér, az 1928. évben 18.315 pengő 31 fillér és az 1929. évben 18.890 pengő 89 fillér volt.

Kétségtelen, hogy ezek a bevételek, ha az egyesületnek üzemei nem volnának, a kiadások fedezésére elégségesek volnának.

Ezzel szemben a tényállás az, hogy egyesületünknek 1925. évi december hó 31-én 17.062 pengő 09 fillér, az 1929. évi június hó 30. napján 90.243 pengő 86 fillér adóssága volt, vagyis adósságunk összege 1926 január hó 1-től 1929 június 30-ig 73.181 pengő 77 fillérrel emelkedett.

Adósságainknak ez a felszaporodása az üzemi gazdálkodásunknak volt az eredménye. Ennek a megállapításunknak a megbízhatóságát véleményünk szerint nem gyengíti meg az a körülmény sem, hogy az elmúlt évek nyereség- és veszteség kimutatásai szerint üzemeink közül csak a kertészet záródott minden évben veszteséggel, míg a többi üzemeink mindig többkevesebb nyereséget mutatnak. Itt nyilván könyvelési tévedéseknek kell fennforogni, mert adósságaink szaporodása és üzemeink nyereséggel zárulása aligha egyeztethető össze akkor, mikor az adósságok szaporodása másban, mint üzemeink gazdasági eredményében nem kereshető.

Kétségtelen, hogyha egy már régebben fennálló üzem a fenntartásával járó kiadásokat a saját bevételeiből fedezni nem képes, az üzemet, ha csak fenntartását különös okok nem indokolják, meg kell szüntetni.

Hála Istennek, nálunk ez a veszedelem nem forog fenn. *Az elmúlt 9 hónap alatt, amióta egyesületünk ügyeit intézzük, arról győződünk meg, hogy a kertészet kivételével a többi üzemet körütekintő, óvatos és gondos vezetéssel fenntarthatjuk anélkül, hogy tagsági díjainkat, vagy a víz- és villany árát fel kellene emelnünk anélkül, hogy felújításokat, javításokat stb. mellőznénk s anélkül, hogy adósságainkat szaporítsuk.* Egyik régi Diesel-motorunkat általános javítás alá vetjük, ami kb. 2500 P költségünkbe került. Adósságunkat 1929. évi december hó 31-ig 68.103 pengő 40 fillérre, azóta pedig a f. évi február hó 28-ig 58.909 pengő 56 fillérre apasztottuk

anélkül, hogy a rendes bevételeinken kívül rendkívüli bevételeink lett volna.

Gondos üzemvezetés s takarékos gazdálkodás mellett tehát nem kell attól félnünk, hogy üzemeinket be kell szüntetnünk s víz- és villanyszükségletünk kielégíthetése végett idegen vállalat nyereszkesedésének kell magunkat kiszolgáltatnunk.

Arra vonatkozóan -pedig, hogy mindezeknek dacára 1925. évi december 31-től 1929 június 30-ig miért szaporodott fel az adósságunk 17.062 pengő 69 fillérről 90.243 pengő 86 fillére? t. tagtársainknak maguknak kell levonni a következtetést.

Kétségtelen dolog azonban, hogy mindaddig, míg ezeket az adósságainkat le nem törlesztjük, sok nehézséggel kell megküzdenünk, mert *üzemeink folyton újabb és újabb, így a folyó évben is közel 40.000 pengőbe kerülő befektetéseket igényelnek.*

Választmányunk abból a célból, hogy telepünk részére a vízszolgáltatást a lehetőségig biztosítsa, régi kutaink kitakarítását, a megsüppedt kút falának a további süllyedés elleni biztosítását, a közvetlen szivattyúzás helyett a szivornya rendszer bevezetését és egy új kút létesítését határozta el. Mivel arról győződöttünk meg, hogy a tulajdonképpeni vízadó földrétegünk a jelenlegi kutaink fenekének a színvonala alatt fekszik s több mint 20 méter mélységig terjed, a jelenlegi kutaink mindegyikébe egy-egy mélyfúrású kútnak a beépítése esetén kutaink vízbősége óránként 50 m³-rel fog emelkedni, választmányunk az új kút létesítése helyett az előbb említett megoldás megvalósítását határozta el.

Egy új turbina-szivattyú beszerzése feltétlenül szükséges.

Szivattyúházunk átalakítása szintén szükségessé vált.

Mindezek a munkálatok kb. 11—12.000 pengőbe kerülnek. Költségelőirányzatunkba ezen a címen 12.000 pengő kiadást vetünk számításba.

Parkszálloda épületünk külső javítása halaszthatatlan. Ez a javítási munka kb. 6000 pengőbe fog kerülni.

Fürdőtelepünkön a kabinok előtt végig futó deszkajárda elkorhadt és újonnan építése feltétlenül szükséges. Az ugyanott levő betonjárdák megrepedeztek, feltöredeztek s újraépítésük szintén elkerülhetetlen. Évek óta állandó a panasz amiatt, hogy a közönség részére nem áll elég kabin rendelkezésre. Választmányunk ezek folytán a járdák újraépítését és kijavítását, a keresztben álló kabinsor áthelyezését, kb. 75 új kabin építését

s fürdőnk modernizálását, tornaszerekkel való ellátását, tágas homokstrand létesítését határozta el. Mindezek megvalósítása kb. 11—12.000 pengő költségbe kerül. Egyidejűleg elhatározta a választmány azt is, hogy a villanytelepen rendelkezésre álló kb. napi 15—20 m³ 70—80 fokos meleg vizet a fürdőmedencékbe vezeti. Hangsúlyozzuk, hogy ez a víz olajmentes, teljesen tiszta s szakértői vélemény szerint a fürdőbe vezetéssel hőfokából 15—20 foknál többet nem veszít. Ennek a műnek a létesítése kb. 4000 pengőt igényel.

Az 1928. évben vett Lang-féle Diesel-motor javítását a Lang-gyár 1700 pengőért vállalta el.

Akkumulátortelepünk leszerelése folytán szükségessé vált két tartalék áramfeszültség elosztó motornak 1500 pengő értékben való beszerzése.

Kertészetünkre az 1926. évben 3446 pengő 99 fillért, 1927. évben 2115 pengő 41 fillért, 1928. évben 4353 pengő 89 fillért és az 1929. évben 3996 pengő 01 fillért fizettünk reá. Parkjaink rendbentartásán kívül semmi ok sem indokolta ennek az üzemnek a fenntartását, minek folytán annak 1929. év végével megszüntetését határoztuk el. Parkjaink fenntartásáról pedig egyidejűleg akként gondoskodtunk, hogy azt vállalatba adtuk, a kertészeti telepünkön levő veteményes föld és épületek használatára ellenében.

Választmányunk Rovó Aladár volt mérnökünk munkásságát hasznosnak, fizetését pedig üzeink terjedelmével arányban állónak nem találta. Ennek folytán őt 6 havi felmondással elbocsátotta. Helyette üzeink vezetésére egyik tagtársunkat, Jatzkó Ernő főmérnököt sikerült megnyernünk.

Lifka Rudolf és nejével a mozgóképszínházunk üzemben tartására kötött társasági szerződésünk 1929. év szeptember havának a végén lejárt. Választmányunk a társas szerződést velük nem újította meg, hanem helyettük Rutkay Dezső és neje mozivállalkozókkal szerződött.

Szerelési üzemünk 1926-ban csak 254 pengő 88 fillér, 1927-ben 749 pengő 86 fillér, 1928. évben 232 pengő 53 fillér és 1929-ben 677 pengő 94 fillér nyereséggel zárult, bár forgalma az 1929. évben a 20.000 pengő forgalmat megközelítette. Ez az üzem egyike a legnehezebben ellenőrizhető üzemeknek s fenntartását csak az indokolja, hogy vannak szerelési munkák.

melyeket csak a mi üzemeink végezhetnek s hogy a magán-vállalkozás ne álljon verseny nélkül.

Az erdőben a kommün után lesonkított fáink egy része korhadni, száradni kezdett. Különben is ezek a megsonkított fák nagyon dísztelenítik az erdönket. Ezért *választmányunk a csonka fának a fokozatos kitermelését határozta el.* 303 drb-ot szabadkézből köbméterenként 22 pengő egységárért adtunk el. Az eladásból befolyt 1326 pengő 07 fillér vételár a folyó évi bevételeinkhez fog tartozni, mert az eladás a folyó év január havában történt.

A niérlegszámlánkban az ingóságok értékéből 18 százalékot írtunk le, inert kétségtelen, hogy az üzemeinkhez beszerzett ingók használhatósága átlagosan 10 évnél többre nem tehető.

Gépolajra 19.000, kenőolajra 1000 pengő irányoztatott elős tényleg 25.964 pengő 14 fillér, illetve 1214 pengő 30 fillér adatott ki. Reális költségelőirányzat mellett ezen a címen is nagyobb összeget kellett volna kiadásként előirányozni.

Mindezek kiegészítésül ki keli emelnünk azt a tényt, hogy *a múlt évi költségelőirányzatot nem mi készítettük, azért tehát felelősek nem lehetünk,* valamint azt is, hogy az egyesület ügyeit július hó 1-e óta intéztük, minek folytán *az előző gazdálkodásért a felelőség bennünket szintén nem terhelhet.*

Végül tisztelettel bejelentjük, miszerint tekintettel arra, hogy az 1929. évi június hó 30. napján tartott közgyűlésünk határozatait, amikor egyesületünk ügyeinek a vezetésével megbíztunk, tagtársaink közül többen panasszal támadtak meg és ezt a panaszt a felügyeleti hatóságunk mindeddig el nem intézte, tekintettel továbbá arra, hogy időközben egyesületünk új alapszabályokat alkotott, abból a célból, hogy közgyűlésünk az akaratát az új alapszabályok alapján szabadon és minden pártoskodás nélkül nyilváníthassa, *megbízatusunkat a közgyűlés rendelkezésére bocsátjuk s tárgysorozatunkba az egész tisztikar és választmány újból választását vettük fel.* Az 1931 március végén kelt jelentésből: Az elmúlt évi jelentésünk kelte óta területünkön egy új villa sem épült.

Cinkota község képviselőtestülete Mátyásföld járdáinak a szilárd burkolását elhatározta.

Pestvármegye törvényhatósága a járdák burkolását csak

abban az esetben hajlandó engedélyezni, ha a burkolási költség felének a viselését a község lakossága vállalja magára. *így járdáink szilárd burkolása beláthatatlan időre elodáztatott.*

Az elmúlt évben a Gara-, Huszár- és Imre--utcákat agyagos kavicssal és homokkal borítottuk. Mivel jobb megoldási lehetőség módunkban nem áll, ezt a javítási módot a jövőben is folytatni óhajtjuk.

Mindkét kutunkba egy-egy mélyfúrású kutat építettünk. A mélyfúrású kutak megépítése óta a vízbőség emelkedése az 50 m³-t meghaladja. Ha a jövőben hutáink szaporítása válnék szükségessé, nem akna, hanem mélyfúrású kutat kell építenünk, mert ez egyrészt olcsóbb, másrészt nagyobb vízbőségit is. A régi turbina-szivattyú és motor helyett a Ganz cégtől szereztünk be új turbina-szivattyút és motort. Ezekkel a munkálatokkal kapcsolatban szivattyúházunk belső berendezését is gyökeresen átalakítottuk, hogy az ott levő gépeink a romlásfői lehetőleg megóvassanak s kezelésük racionálisan történhessék. i'arhszállodánh hűsítő javítási munkáját foganatosítottuk. Fürdőtelepünket kibővítettük s kijavítottuk, úgyhogy az a jelenlegi állapotában bármely vidéki strandfürdővel felveszi a versenyt. Melegvízvezetékünk létesítéséhez aggodalmakkal fogtunk. Az eredmény főmérnökünk számításának és véleményének a helyességét igazolta. Az átvezetett víz a fürdőnél kb. 40° C meleg. Csak az a sajnos, hogy a termelt víz csak a kis bazin felmelegítésére elég. A két tartalék áramfeszültség elosztó motort beszereztük s a Lang-féle Diesel-motor javítását elvégeztettük. Mindezek a befektetések és munkálatok 40.000 pengőbe kerültek s ezt adósságcsinálás nélkül, egyesületünk bevételeiből fedeztük.

Az egyesületi tagjaink részére szállított villanyáram díját a folyó évi január hó 1-től kezdődően kw.-ként 80 fillérről 70 fillérré leszállítottuk. Ugyanebben az arányban szállítottuk le a nem egyesületi tagok részére szállított villanyáram díját is.

Márkus Árpádné volt bérlőknek a vendéglő és szálloda bérletét felmondottuk s minthogy a vendéglő és szállodai helyiségek együttes bérletére elfogadható ajánlatot nem kaptunk, a vendéglői helyiségeket külön adjuk bérbé, a szállodai helyiségeket pedig, míg az egésze elfogadható ajánlat nem érkezik, részletekben nyaralóknak és éves bérlőknek magunk fogjuk bérbeadni.

A postahivatal részére más alkalmasabb helyiséget adtunk bérbbe, amelyet a fűszerüzletből hasítottunk ki.

Ismételt kérelmünkre a község képviselőtestülete *közvilágítási lámpáiknak 35-tel szaporítását határozta el.*

Az elmúlt évben is több tagtársunk szereltetett fel kapulámpát.

A mátyásföldi rom. kath. egyházközség új és buzgó vezetősége a helybeli rom. kath. templomot tetemes költséggel újonnan fedette, a templom belsejét díszesen kifestette és a toronyba új óraszerkezetet rendelt; a *Lawn Tennis Club a székházát ő Fensége dr. József Ferenc kir. herceg védnöksége alatt és kitüntető személyes részvétele mellett a múlt évben ünnepélyes keretek között felavatta* s az 1930. év nyarán folyt országos tennisz mérkőzések eredményeként a Rothermere örökös vándordíjat a Mátyásföldi Tennis Club nyerte meg.

Vendéglónket csak 1931 április 1-től kezdődően tudtuk bérbeadni.

Költségvetésünk kiadási oldalán 34.634 pengő rendkívüli kiadást irányoztunk elő.

Villany- és vízmű-üzemünk felszerelése még mindig hiányos s abból a célból, hogy gazdaságosan működő legyen és az üzemzavarok lehetőleg kikerültsenek, további befektetésekre szorul. A pótlandó hiányok egy év alatt még most sem szüntethetők meg.

Táppontjaink szükségessé vált átalakításával együttesen *az egész telep villamososzlopait egyfolytában rendszeresen cseréljük ki*, mert az egész telepünkön alig van már néhány oszlop, mely kicserélésre nem szorulna. A kicserélést magas oszlopokkal vetjük tervbe, melyek a fák koronáin lehetőleg túl érnek. Ez a munkálat összesen 16—20.000 pengő költségbe kerül. Az 1931. évre 8500 pengő kiadást irányoztunk elő.

A nappali aránylag kevés villanyáram fogyasztás gazdaságos szolgáltathatása végett sürgős szükségünk van *egy kis Diesel-motorra*, melyet a folyó év elején be is szereztünk. Költségvetésünkbe 4500 pengőt állítottunk be.

A kútházunk és szivattyúnk felszereléséhez még 780 pengőt, egy új gázolajtartány beszerzésére 600 pengőt, a 11. szamu (Láng-féle) Diesel-motorhoz egy fordulatmérő beszerzésére 280 pengőt irányoztunk elő a költségvetésünkben.

Nagy turbínaszivattyúnkhoz qgy tartalék forgórész beszerzésére 1250 pengőt irányoztunk elő.

Melegvíz vezetékünk szerelésének kiegészítésére 800 pengő költséggel két tolatyú beszerzését irányoztuk elő.

Közvilágítási lámpáknak a beállítására és felszerelésére 1000 pengő kiadást vettünk fel.

A II. számú (Láng-féle) Diesel-motorunk, melyet tavaly maga a Láng cég javított, a folyó évben újból generáljavításra szorul. Ezt a gépünket — úgy látszik — évről évre javítanunk kell. Általában a gép rövid életűnek ígérkezik. Erre a javításra 1500 pengőt irányoztunk elő. A legújabban beérkezett ajánlatok kétségesessé teszik, hogy az előirányzott összeg elég lesz-e?

Lovaink eddig qgy deszkabódében voltak elhelyezve. *Egy lóistálló építését határoztuk el, amelyben a kocsisnak is lakása lesz.* E célra 2500 pengőt irányoztunk elő.

Volt vendéglősnünk távozása után a festést az összes helyiségekben lekopva, az ajtókat, ablakokat, zárat, kilincseket megvetemedve, az összes villanyvezetéseket összevagdosva, a konnektorokat, kapcsolókat letördelve s eltávolítva, a lámpatartó horgokat kiszaggatva, a konyhák és söntés padozatát feltördelve, elrothadva, a takaréktűzhelyeket hasznavehetetlen állapotban, egyes ajtókat beszakítva, a klozeteket ocsmányan és megromgálva találtuk. Mindezek és egyéb hiányok folytán is *elodázhatatlanul szükségessé vált az összes vendéglői és szállodai helyiségek belső javítása.* Az új vendéglőssel kötött szerződésben köteleztük magunkat a vendéglő előtt levő tér bekerítésére. *Mind-ezekre a munkákra költségelőirányzatunkban 5500 pengő kiadást állítottunk be.*

Az ütéptési költségől egyesületünket 5 éven át kb. 8000 pengő hozzájárulás fogja terhelni. A folyó évi költségvetésünkben ezen a címen egyéb útfenntartási költségeinkkel együtt 7000 pengőt vettünk fel, mert az egész évi részletnek csak egy része terhelhet bennünket ebben az évben.

Az 1930. évi zárszámadásban *kutak és szivattyúk címén 14.162.51 pengő, a fürdő bővítése és javítása címén 16.684.54 pengő rendkívüli kiadás szerepel, az 1931. évre szóló költségvetés 103.400 pengő bevételi és ugyanennyi kiadási előirányzattal készült.*

Az 1931. évi április 26-i rendkívüli közgyűlés megalkotta a *közvilágítási járulék és kapuvilágítási szabályzatot,* melynek

lényege az, hogy azok a ház-, illetve telektulajdonosok, akik *kapuvilágítást nem tartanak üzemben, közvilágítási járulékot tartoznak fizetni*, amely ugyanolyan természetű és jellegű, mint a vízdíj, tehát egész évben fizetendő, függetlenül attól, hogy a fogyasztó az egész évet, vagy annak csak egy hányadát tölti Mátyásföldön.

A kapuvilágítás felszereléséért 4.80 pengő, annak üzemben tartásáért pedig havi 2.80 pengő fizetendő. A lámpacsere a háztulajdonos kötelessége. *A közvilágítási járulék viszont egy telek után évi 12 pengő, egy saroktelek után évi 18 pengő.* Azok, akiknek több telkük van, évi 24 pengőt tartoznak fizetni.

Ugyanez a közgyűlés tartotta meg a tisztújítást, *közfelkiáltással választván meg az eddigi tisztkart, majd pedig Kürthy István indítványára az elnökségnek és a választmánynak eredményes működéséért köszönetet szavazott.*

1931 május 10-ére újabb közgyűlés lett összehívva, amelyen a Hann Lajos és dr. Dembitz Mátyás-féle telekfelosztási kérelmeket intézték el és *a Protestáns Egyesület részére* templomépítés céljára, nem ugyan a kért helyen, de *az Erzsébetligetből*, annak Szurmay- és Hunyadi-utcai sarkán *1000 D-öl terület díjmentesen átengedtek* azzal a feltétellel, ha ott 5 éven belül az Egyesület választmánya által elfogadott terv szerint megépítik a templomot és *az átengedett területet, mint templomteret fogják fenntartani.* Azután *az alapszabályokon eszközöltek igen mélyreható és időszerű változtatásokat.*

Az új rendelkezések legfontosabbjai a következők:

Az a tag, aki tagdíjával 6 hónapon túl hátralékban maarad, azt a víz- és villanydíjat tartozik fizetni, mint a telepen lakó bérlők.

Az atya, anya, férj, feleség, nagykorú fiú és nő meghatalmazó jának aktív és passzív választói jogát egyaránt gyakorolhatja.

Új tag az általa vett ingatlan értékének V2%-ái tartozik beiratási díj címén az egyesület pénztárába befizetni, ha ez a V2%-o magasabb, minit a beiratási díj normális összege.

A választmány tagjainak a számát 18-ról 21-re emelték.

A teleknagyság minimumát 600 U-ölről 300 U-öltre redukálták, illetve a választmánynak felhatalmazást adtak, hogyha a körülmények indokolják, ilyen telekmegosztásra engedélyt adhasson.

A rendes tagokat illető szavazatok számát akként állapították meg, hogy *minden 300 négyszögöl terjedelmű rész egy szavazatra jogosít*. Hat szavazatnál többet azonban — saját ingatlanai alapján — senki sem gyakorolhat, 20-nál többet pedig semmi módon.

Az 1932 március végén kelt évi jelentésből:

A vállalkozó a község által elhatározott utcaburkolásokat a múlt évben befejezte. *Szilárd burkolattal lettek ellátva a Diósy Lajos, Báró Szurmay Sándor- és Imre-utcák, valamint a Liget-teret körülvevő kocsutak.*

Az utcákban az agyagos kavics alá szénsalakot terítünk abból a célból, hogy az a vizet magába vegye.

Cinkota község annak a 12.000 pengőnek a $\frac{2}{3}$ -ad részét, melynek viselését a Kossuth Lajos-utcában foganatosított útburkolás költségéből magára vállalt, az utmenti telektulajdonosokra s köztük az Egyesületünkre is kivetette. Jogorvoslattal éltünk.

A gazdasági viszonyoknak időközben bekövetkezett rosszabbodása folytán pedig ma már nem lehet remélni, hogy járdáik szilárd burkolására a villatulajdonosok nagyobb csoportját lehessen Összehozni. Az akció folytatását tehát jobb időkben kell újból felvenni.

A gázolajtartányokat a pincében úgy szereltettük fel, hogy azok kívülről egyszerre megtölthetők, minek folytán a *jövőben a gázodat tankokban szállíthatjuk, ami a gázolaj árát kb. 20/o-kal csökkenti*. Melegvízvezetékünk javítását foganatosítottuk. A lóistálló és kocsislakás építése, a II. számú gép generáljavítása, a Parkszálló belső javítása, valamint egyesületünk területének felerészen a táppontok átalakítása, a leágazások biztosítása, a régi oszlopoknak újakkal kicserélése, a hálózatnak ezzel kapcsolatos átszerelése megtörtént. A kútházunk felszerelésének még hátra volt munkáit befejeztük.

További beruházásként beszereztünk a gépekhez egy új gumiszíjat 296 pengő 43 fillér, a gépházba egy új kályhát 195 pengő, a víztorony vízállásának pontos ellenőrzésére egy víz jelző készüléket 374 pengő 34 fillér, a fák nyeléséhez egy keréken hordozható nagy tolólétrát 479 pengő 57 fillér, a parkokba 24 db műköpadot 740 pengő 60 fillér, a IV. számú géphez egy ampermérőt és átkapcsolót 370 pengő 24 fillér és a ven-

déglő előtti teret díszes kerítéssel bekerítettük 891 pengő 50 fillér költséggel.

Cinkota község a közvilágítási lámpáinknak 35-tel szaporítását határozta el. Ezeknek felszerelését és üzemeltetését Egyesületünk vállalta s a községgel az áramszolgáltatás díjára is megegyezett. A törvényhatóság a községnek idevonatkozó határozatait jogerősen jóváhagyta, minekfolytán *Egyesületünk a 35 közvilágítási lámpát felszerelte s üzembehelyezte.* A megye a megegyezés írásba foglalását és betérjesztését is elrendelte. Ennek megtörténte után, abból az okból, mert a község által vállalt áramdíj fizetési kötelezettség mérvét a községre terhesnek találta, *az előbb hozott jóváhagyási határozatának a hatálytalánításával, a szerződéstől a jóváhagyást megtagadta. A vármegyének ez ellen a határozata ellen jogorvoslattal éltünk.*

örömmel jelentjük, hogy tagtársaink közül az elmúlt évben is többen szereltek fel kapulámpát.

Vendéglőnk fenntartása a legnehezebben megoldható kérdésnek mutatkozik. Állandó és megfelelő bérlőt a múlt évben sem sikerült kapnunk. Az új bérlők már a harmadik negyedévi bért sem tudták megfizetni, minek folytán *kénytelenek voltunk a bérleti szerződést felmondani s a bérlőket kilakoltatni.* Hossza® és alapos megvitatás után arra az elhatározásra jutottunk, hogy *a vendéglői helyiségeket iskolai célokra adjuk bérbé, a közönség vendéglői szükségleteinek a kielégítése végett pedig a kaszinóban, továbbá a terrazon és az ez előtt levő bekerített helyen étel- és italkiszolgálási jogot engedünk az arra vállalkozónak. Az egyik termet, egyelőre 15 napos felmondás mellett, csekély bérért a kaszinónak adtuk át használatra.*

A Belügyminiszter úr kijelentette, miszerint Mátyásföldnek önálló községgé alakulása elé akadályt gördíteni nem kíván. Szükségesnek találta, hogy Cinkota község és Mátyásföld a vagyonos és a terhek megosztása tárgyában egyezzenek meg, továbbá, hogy az új községháza és jegyzői lakások részére megfelelő helyiségek biztosíttassanak. *Az új községháza helyiségei, valamint a jegyzői lakások részére Párkszálló épületünk emeleti részében mi bocsátottunk helyiségeket rendelkezésre. Különben a községgé alakulás kérdésében végleges döntés még nem történt.*

Gróf Pejacsevich Márkné az elmúlt évben Cinkota községtől a Mátyásföldtől délre és a repülőtértől keletre fekvő birtokából több mint 100 kat. hold területű résznek a parcellázási tervéhez

kérte a hozzájárulást. A parcellázás foganatosításának nem vagyunk ellenzői, azonban mint eddig, úgy ezentúl is minden igyekezetünkkel *azon* leszünk, hogy az új telep részére közterek, továbbá iskolák és templomok részére megfelelő területek, főközlekedési vonalakon megfelelő szélességű utcák biztosítottassanak és *hogy legalább a szomszédságunkban a telkek nagyobb területnek legyenek.*

A Belügyminiszter úr a múlt évi május hó 10-én elhatározott alapszabály módosításokat jóváhagyta.

A folyó évre beruházásul az új közvilágítási lámpák beállítását, a inég hátralevő táppontok átalakítását, oszlopok kicserélését, továbbá az utaink javítását vettük tervbe. Oszlopok kicserélésére 17.500 pengőt, az utak javítására 3100 pengőt, útburkolási költséghez hozzájárulásra 8900 pengőt irányoztunk elő.

Az 1932 május 5-én megtartott évi rendes közgyűlés az évi költségvetést 103.900 pengő bevételi és ugyanekkora kiadási előirányzattal állapította meg.

Az év folyamán még egy közgyűlést tartott az egyesület és pedig június hó 12-én, amelynek egy az útburkolási járulék kivetésével kapcsolatban beadott és a közgyűlés által elvetett indítványtól eltekintve, egyetlen tárgya volt: *»Határozathozatal az Egyesület által államilag segélyezett társulati jellegű reálgimnázium felállítása s a m. kir. Kincstárral szemben ezzel kapcsolatban vállalandó kötelezettségek tárgyában«.*

Az elnök az ügy előzményeinek ismertetése kapcsán az elnökség nevében *köszönetét fejezte ki Földes Géza, dr. Ferentzy József m. kir. keresk. főtanácsos és Gaál István egyet. m. tanár tagtársaknak, akik a Mátyásföldön létesítendő egyesületi gimnázium felállítása érdekében a kezdeményező lépéseket megtették* és dr. Karafiáth Jenő m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszternél, valamint a többi illetékes tényezőnél a szükséges tárgyalásokat lefolytatták. *A gimnázium létesítésének a gondolata Földes Géza agyában született meg, annak a napihírnék az olvasása kapcsán, hogy a minisztérium 17 vidéki középiskolát látogatottság hiányában bezár.*

A tankerületi főigazgatóságnak a reálgimnázium engedélyezésének feltételeit ismertető átiratát, valamint a választmány határozati javaslatát egész terjedelmében felolvasták, majd pedig Kartal Emil választmányi tag ismertette a kérdés pénzügyi részét és ajánlotta a határozati javaslatot elfogadásra. Élénk vita

indult, Mórán Fülöp, dr. Georgevits Béla, dr. Rohrböck Ferenc és dr. Kürthy István a javaslat ellen szólaltak fel, Steiner Gusztáv üdvözölte a reálgymnáziumot, mint új kultúrintézményt és rámutatott arra, hogy a gyermekeknek a fővárosban való iskoláztatása milyen hátrányokkal jár. Körmendy Ékes Lajos dr. — aki ez alkalommal első ízben jelent meg az egyesület közgyűlésén — hosszabb beszédben ismertette a reálgymnáziumi létesítésének előnyeit és figyelmeztette a közgyűlést, hogy jól fontolja meg, mit határoz. Vagy ragadja meg a most kínálgató kivéielesen kedvező alkalmat, vagy mondjon le arról, hogy itt valaha is gymnázium létesülhessen. Községi hozzájárulásra a községek mai anyagi helyzetében nem lehet számítani, de erre nincs is szükség. Az erdei iskola gondolatát helyesli és a létesítendő reálgymnázium itt azzá is fog fejlődni, de a fejlődésnek útja van. Annak, hogy a villatulajdonosok 47o/o-a télen nem lakik itt. az oka épen az, hogy nincs helyben középiskola. A reálgymnázium létesítésével emeljük a telep nívóját és ezzel közvetve az itteni ingatlanok értékét is. Rámutatott azoknak a volt nagy-magyarországi városoknak az elmaradottságára, amelyek a vasútvonalak kiépítésekor rövidlátó szűkkeblűségből elzárkóztak az áldozatoktól. Az adott esetben pedig nincs is szó komoly áldozathozatalról.

Dr. Lengyel Zoltán rámutatott arra, hogy a reálgymnázium több más közintézmény létesítését vonhatja maga után. Nem szabad habozni, de meg kell ragadni az alkalmat.

A megejtett szavazás eredménye az lett, hogy *a közgyűlés 264 szavazattal 17 ellen elfogadta a határozati javaslatot, melynek lényege az, hogy a létesítendő társulati jellegű reálgymnázium a Tankerületi Főigazgatóság 1433/1932. számú leiratának megfelelően akként létesül, hogy az igazgatót és a teljes oktató személyzetet a minisztérium állítja be és fizeti, a dologi kiadásokat pedig az egyesület viseli és az szolgáltatja és tartja karban a szükséges épületet.* A reálgymnázium az 1932—33. tanévben nyílik meg és fokozatosan bővül 8 osztályúvá. A tanulók felvételénél sem a fizetendő díjak, sem pedig a felvételi sorrend tekintetében nem tesz különbséget a mátyásfüldi és más községekben“ tanulók között. Az iskola dologi fenntartására 5-tagú fenntartó tanácsot delegál. A minisztérium az iskola fenntartását, az iskolához beosztott állami tanárok beosztását bármikor indokolás nélkül megszüntetheti. (Nb. Ez az utóbbi rendelkezés a

parképületen, eszközölt nagy átalakítási munkálatok megkezdése előtt módosítva lett. L. alább.)

Az 1933. évi április hóban előterjesztett évi jelentésből megemlítésre méltó, hogy a 35 új közvilágítási lámpa felszerelése és a vezetékoszlopoknak az egész telepen való kicserélése megtörtént. A belügyminiszter az egyesületnek a közvilágítási díj fizetésének megtagadása miatt előterjesztett fellebbezését elutasította.

A közgyűlésnek azt az 1931. évben hozott határozatát, hogy a község által fenntartott közvilágítási lámpákon feliül *a közvilágítási lámpáink számát még 50—100 lámpával szaporítjuk*, a múlt évi közgyűlésünk megtartásáig azért nem foganatosítottuk, mert közgyűlésünknek ez ellen a határozata ellen egy tagtársunk fellebbezéssel élt s a fellebbezést elutasító alispáni határozat még nem jogerős. *Közgyűlésünk megtartása után az Alispán úr megállapította, hogy a fellebbezést elutasító határozata jogerőre emelkedett* és erről bennünket is értesített. Ekkor az új közvilágítási lámpákat felszereltük és üzembe helyeztük. Ezek megtörténte után, november hónapban, nagy meglepetésünkre az Alispán úr arról értesített, hogy határozata mégsem jogerős, hogy az ellen dr. Rentmeister Károly felülvizsgálati kérelemmel élt. Elnökségünk erre az értesítésre a lámpákat üzemben kívül helyezte, a választmány azonban a község általános kívánásának megfelelően, azoknak újból üzembe helyezését határozta el.

Dr. Rentmeister Károly felülvizsgálati kérelmének elintézéséről jelentésünk megállapításáig még hivatalos értesítést nem kaptunk.

E helyütt megörökítés céljából örömmel regisztráljuk azt a különben köztudomású tény, hogy *a Belügyminiszter úr a múlt évben Mátyásföld önálló községgé alakulását elrendelte*. Ezzel a ténnyel több éven át folytatott kitaró küzdelmünket koronázta siker. *Az új község 1933. év január 1-én hálaadó istentisztelettel kezdte meg működését*. Az új község első főbírójával Mátyásföld községe egyhangúan és osztatlan bizalommal egyesületünk alelnökét, *Vary Gyulát választotta meg*.

Arra való tekintettel, hogy dr. Szegedy Lajos elnök lemondását a választmánynak bejelentette és semmiképen sem volt a további maradásra rábíráható, a választmány indítatva érezte magái, hogy a *dr. Szegedy Lajos közel 4 éves régiméjének ideje*

alatt elért erkölcsi és anyagi eredményekről egy összefoglaló jelentésben beszámoljon. Ennek a jelentésnek a szövegéből emelem ki a következő legfontosabbnak látszó részeket:

Egyesületünk 4 esztendővel ezelőtt súlyos válságba került. Az akkori vezetőség tekintélyes része úgy ítélte meg a helyzetet, hogy az egyesület vezetéséért a felelősséget nem vállalhatja. Az egyesület ugyanis állandóan a fizetéképtelenség határán járt.

Megszűnt telepünk harmóniája, 1929 tavaszán csúnya választási kampány indult meg, amelynek eredményeként az új vezetők kérésének és nyomós érveinek engedve, elfoglalta az egyesület elnöki székét.

Az egyesület anyagi helyzete siralmas volt. *Adóssága ugyan nem volt túlnagynak mondható, hiszen főösszege 90.243 pengőt tett ki, mégis súlyos veszedelmeket rejtett magában, mert közel kétharmadrésze rövidlejáratú adósság volt, amelynek még fizetési terminusa sem volt pontosan meghatározva.*

Talán még az egyesület anyagi helyzeténél is rosszabb volt üzemünknek, egyesületünk legfontosabb jövedelmi forrásainak berendezése. Vízzolgáltatásunk már évek óta komoly panaszokra adott okot, vezetékhálózatunk a háborús anyagihiány súlyos konzekvenciáit viselte. Vörösrézvezeték helyett néhány kilométeren még mindig vasdrót szállította elektromos áramunkat. A vezetékoszlopok teljesen el voltak korhadva. Hasonló volt a helyzet uszodánkban és a Parkszálló épületében is, amely utóbbiban a nagyterem mennyezete bedőléssel fenyegetett.

De legsúlyosabbnak mégis egyesületünk 1929. évi erkölcsi helyzetét láttuk. Mint mondtuk már, a telep lakossága két táborra oszlott, amely két tábor szinte ellenségesen állt egymással szemben. *Az akkori egyesületi vezetőség nem érvekkel védte súlyos kritika tárgyává tett gazdálkodását, hanem demagógiának bélyegezte a kritikát és főként egyesületi életünk tradícióihoz nem méltó eszközökkel igyekezett a közgyűlés döntését befolyásolni.*

Ilyen súlyos helyzetben vette át egyesületünk vezetését dr. Szegedy Lajos ny. kúriai bíró, akinek *első gondja az egyesület anyagi helyzetének pontos megállapítása és rendezése,* második, az egyesület berendezésének úgyszólván teljes felújítása, főgondja pedig a lakosság harmóniájának újból való megteremtése lett.

Elnökségének első idejében úgyszólván csak a legmesszebb-

menő takarékoságot tartotta szem előtt. Csak ezzel magyarázható, hogy az 1929. évi július hó 1-én fennállott 90.243 pengős tartozást rövid hat hónap leforgása alatt sikerült kereken 68.000 pengőre leszorítani.

1930 január 1-től kezdődőleg már teljes nyugalommal rendezkedhettünk be arra, hogy a legsürgősebb beruházásokat eszközöljük.

1929-ben investáltunk kisebb szükségletekre		2.696 P-t,
1930-ban kutaink mélyítése és szivattyútelepünk rekonstrukciójára	14.162 P-t,	
az uszoda bővítésére	16.684 P-t,	
a Parkszálló tatarozására	6.435 P-t,	37.281 P-t,
1931-ben egy kis motor beszerzésére	4.303 P-t,	
vezetékoszlopok kicserélésére	12.346 P-t,	
istálló építésére	2.663 P-t,	
útépítésre (községi útburkolás)	5.888 P-t,	
egy tartalék forgórész beszerzésére	1.275 P-t,	
olajtartályok beszerzésére	688 P-t,	
épületek javítására	4.657 P-t,	
egyéb beruházásokra	3.348 P-t,	35.168 P-t,
1932-ben vezetékoszlopok kicserélésére	16.500 P-t,	
útépítésre (községi útburkolás)	8.498 P-t,	
utaink salakolására és kavicsolására	2.800 P-t,	
a gimnázium berendezésére	2.200 P-t,	29.998 P-t,
vagyis három és fél év leforgása alatt különböző beruházásokra		105.143 P-t.

Az 1930. év mutatkozott anyagilag a legeredményesebbnek, aminek konzekvenciáit már az 1930. év végén levonta az elnökség, amennyiben már az 1930. év végén az *elektromos áram díját nyolc fillérről hét fillérre szállította le*, amely árleszállítás kereken 5000 pengő bevételről való lemondást jelentett. *Folyó év elején az elektromos áram árát ismét leszállítottuk hét fillérről hat fillérre.*

Dr. Szegedy Lajos eléggé fel nem becsülhető érdeme, hogy az egyesület anyagi viszonyait teljesen rendbehozta.

A jó gazdálkodásnak hatása erkölcsi téren sem maradhatott «1. Tagtársaink túlnyomó többsége, az anyagi eredmények láttán, szívvel-lélekkel Szegedy Lajos táborához csatlakozott.

Ilyen vezetés alatt, ilyen atmoszférában csak természetes., hogy nem csupán egyesületünk, hanem a folytonosan romló gazdasági viszonyok dacára is maga Mátyásföld is megint virágzásnak indult. Szegedy Lajos elnöklete alatt kezdtük meg újból utcáink rendbehozását, nevezetesen azok salakozását, kavicsozását és állandó útkaparó alkalmazásával azok állandó karbantartását. *Négy évvel ezelőtt 65 lámpa világította utcáinkat, ma közel 300 világítja azokat.*

Bizonyára nem túlzunk, hogyha Mátyásföld önálló községgé alakulásának jó részét is Szegedy Lajos munkájának javára írjuk. Jól tudjuk, hogy ezen munka előharcosai, vezérei dr. Körmeny Ékes Lajos, Váry Gyula, Földes Géza és Nagy Kálmán urak voltak. De ne felejtsük el, hogy a régi vezetőség ebben a vonatkozásban is más álláspontot foglalt el, ne felejtsük el, hogy *Szegedy elnöklete alatt tömörült ismét egy táborba Mátyásföld közönsége és ez az ismét egységes tábor megbonthatatlanul a község önállósítása mellé állt és nem kis mértékben járult hozzá a község politikai önállóságának kivívásához.*

Tavaly egy nagyreményű *reálgymnázium alapjait vetettük meg*, amelynek az a hivatása is van, hogy Mátyásföld közönsége stabilizálódjék, állandóan letelepedett lakossággá fejlődjék.

Az 1933 április 30-i közgyűlés az évi jelentés, zárszámadás és költségvetés egyhangú elfogadása után elnökké egyhangú felkiáltással e sorok íróját választotta meg. Szegedy Lajos üdvözlő szavai után az új elnök megköszönve a megválasztást, kifejtette, hogy eleinte aggályai voltak a tekintetben, hogy mint Mátyásföld községnek néhány héttel megelőzőleg megválasztott díszpolgára, elfogadhat ja-e az elnöki tisztséget, nem ütköznek-e itt a köteleességek? Az egyesület múltjának közelebbi áttanulmányozása azonban arról győzte meg, hogy az adott esetben szó sem lehet inkompatibilitásról, mert csak a régi nyomokon kell haladnia és akkor, *mint egyesületi elnök, a községnek is a legjobb szolgálatokat teheti.* Közvetlen programja, hogy szembeszáll azzal a rövidlátással, amely az egyesület becsét nem tudja értékelni és »a község érdekeinek szolgálatában«, az egyesület elgáncsolására tör, holott *az egyesületnek élnie kell és pedig éppen Mátyásföld község érdekében kell élnie.* Az egyesület feloszlátása nagy hiba volna, mert az hatékony társadalmi erőforrásoknak eldugaszolását jelentené. Közigazgatási berendezésünk nehezen mozog, *a községnek az alkotó mun-*

kához nincs meg a kellő önállósága és függesége, az egyesület pedig úgyszólván máról holnapra valósíthat meg hasznos intézményeket.

A tetszéssel fogadott elnöki székfoglaló után a közgyűlés *dr. Szegedy Lajos lelépő elnököt*, érdemei elismerésül egyhangú lelkesedéssel az egyesület örökös tiszteletbeli elnökévé választotta és a működését ismertető választmányi jelentésnek a közgyűlés jegyzőkönyvébe teljes szöveggel való felvételét elhatározta.

Dr. Szegedy Lajos köszönő szavai után a közgyűlés véget ért.

Körmeny Ékes Lajos dp. elnöksége (15) — Az áramszolgáltatás új rendszere — A gimnázium kifejlesztése, felszerelése A szálloda e célra való átépítése — új üzletház — Üdülöház építése — Kísérlet a parkerdő hátsó részének parcellázására. — Dr. Rentmeister Károly panaszaid— Kísérlet az egyesület felosztatására — A belügyminiszternek az egyesületet igazoló fontos döntése — Az utcák területe egyesületi tulajdon

Az egyesület történetének most következő fejezetét szinte lehetetlen az eddigi részletességgel ismertetni, mert az alkotó munkán kívül most az egyesület további fennmaradása érdekében folytatott ránk kényszerített élet-halál küzdelem vált feladatunkká, aminek egyes fázisait részletesen leírni, személyi okokból és azért nem tartjuk kívánatosnak, mert ez az amúgy is hosszúra nyúlt történetet túlságosan elnyújtaná.

Az egyesület vezetését e sorok írója 1933 május hó 1-én, vette át és az iratok betekintése, valamint az egyesületi üzemek és vagyontárgyak közelebbi megismerése útján szerzett néhány heti tájékozódás után a következő programot terjesztette a választmány elé:

1. Ügy általános energiagazdálkodási szempontból, mint takarékoság okából szükséges az elavult gépekkel dolgozó 23 éves egyesületi villanytelep leállítására és az áramszolgáltatás olyan rendszerének a bevezetésére, amely telepünk folytonosan foko-

zódó igényeit úgy az áram-, mint a vízszolgáltatás terén biztosan és állandóan kielégíteni képes.

2. *Szükséges a már 4 osztállyal életképesnek Inzonyult reálgimnáziumunk részére egy olyan megfelelő iskolaépületről gondoskodni, amelyben az fokozatosan 8 osztályúvá bővíthető, úgyhogy mindenféle vonatkozásban kielégíttesse a tanügyi hatóságok és a szülők részéről támasztható jogos igényeket. Mivel ez a cél legolcsóbban nem egy új iskolaépület emelésére, hanem a parkszálló épületének fokozatos átépítésével érhető el, szükséges*

3. *egy olyan épület emelése, amely azoknak a társadalmi igényeknek a kielégítésére alkalmas, amelyeknek eddig a parkszálló rendelkezésre állott (koncert és táncterem, kaszinó és vendéglő),*

4. *szükséges a parkszállóból, annak átépítése folytán ki-telepítendő bolt helyiségek részére egy üzletház építése,*

5. *mivel az 1—4. alatti célok megvalósítása kölcsönfelvételi lehetőség hiányában és az egyesületnek 1933 március hó 31-én 68.000 pengőt kitevő adósságai mellett csak úgy lehetséges, ha valami új pénzforrást nyitunk, szükséges a parkerdő Keresztúri-útra fekvő szélének parcellázás útján való értékesítése, amiből cca. 100.000 pengő bevétel remélhető.*

Miután a választmány a fenti programot egyértelműleg magáévé tette, *ennek letárgyalására 1933 augusztus 6-ára egy rendkívüli közgyűlést hívtunk össze és a meghívóhoz nyomtatott szövegű — a parcellázás tervét is feltüntető — ismertetést és indokolást csatoltunk.*

Ezt megelőzőleg — mindjárt május elején — az történt, hogy *dr. Erdélyi Lóránt* Pestvármegye alispánja csupán csak azért, mert közműveinkről és utcáink tulajdonjogáról nem voltunk hajlandók az újonnan alakult Mátyásföld község javára lemondani, *elhatározta az egyesület felosztatását.* Az alispán tervének megvalósulása a köz szempontjából annál súlyosabb veszteséget jelentett volna, mert *a felosztatás következményeképp az itteni áramszolgáltatás joga nem a községre, hanem a Cinkota és a Phöbus r. t. között 1929-ben 50 évre létrejött szerződés, alapján ipso facto a Phöbus r. t.-ra szállt volna át, tehát azt, ami évtizedek óta egy közcélt szolgáló egyesület jogos tulajdona és legfőbb jövedelmi forrása, az alispáni gesztus egy gazdaság részvénytársaságnak juttatta volna ajándéku.*

Az egyesület felosztatásához alkalmul kínálkozott dr. Rentmeister Károly tagtársunknak egyik panasz, melyet még a Szegedy Lajos elnöklete alatt működő választmány geszciói ellen a belügyminiszterhez intézett.

Pestvármegye alispánja dr. Rentmeister Károly tagtársunk ezen panaszra folytán hetekig tartó vizsgálatot indított ellenünk és az ennek eredménye alapján megállapított több általános jellegű és 106 pontban felsorolt egyéb konkrét szabálytalanságot — melyek egy 60 oldalas gépírásos jegyzőkönyvbe lettek összefoglalva — elegendőknek találta ahhoz, hogy egyesületünk felosztatására tegyen előterjesztést a belügyminiszterhez.

Ez ellen az alispáni felterjesztés ellen egy hatalmas — 40 gépírásos oldalra terjedő — *memorandummal védekezünk*, amely dr. Révész Béla főszolgabíró megállapításai között egyetlen egyet sem hagyott megcáfolatlanul. *Az eredmény nem is maradt el.* Szükségesnek látom a belügyminiszter idevonatkozó — *igen fontos elvi jelentőségű megállapításokat tartalmazó — döntését már e helyen szó szerint közölni*, és csak azután folytatnom aiz; események ismertetését.

Másolat.

M. kir. Belügyminiszter.

Szám: 148.038—1933.

VIII-a.

Tárgy: A Mátyásföldi Nyaralótulajdonosok Egyesülete elleni vizsgálat. A kiadmány alapjául szolgáló ügyszám: 45085—1933. kig.

Pest—Pilis—Solt—Kiskun vármegye Alispánjának

Budapest.

Fenti számú felterjesztése mellékleteinek visszaküldése mellett értesítem Alispán Urat, hogy *a Mátyásföldi Nyaralótulajdonosok Egyesülete felosztatására irányuló javaslatát nem fogadhatom el, mert a lefolytatott vizsgálatra vonatkozóan felterjesztett iratok alapján akár a vizsgálat során megállapított alapszabályellenes működés, illetve szabálytalanságok miatt, akár pedig azért, mert ténykedéseivel a község érdekeit sértette*

az egyesület feloszlatására sem kellő jogalapot, sem megfelelő indokokat nem találtam.

A központi járási főszoigabíró a lefolytatott vizsgálat során 106 pontban állapította meg az egyesület alapszabályszerlí működésével szemben támasztható kifogásokat és ezekkel kívánta igazolni az egyesület alapszabályellenes működését.

A 106 pontban említett kifogásokról, illetve szabálytalanságokról megállapítottam, hogy ezek közül 100 az egyesületnek még az 1929. évre és az ezt megelőző 5 évre vonatkozó egyesületi működésével áll kapcsolatban, ezért az egyesület jelenlegi vezetőségéi semmi tekintetben nem tehető felelőssé.

Ezek a szabálytalanságok abban az időben történtek, amikor az egyesület elnöke dr. Rentmeister Károly volt, akinek panaszára az egyesület ellen a vizsgálat megindult. Ezek a szabálytalanságok általában oly természetűek, hogy ezekkel kapcsolatban rosszhiszeműségről, vagy az egyesület tudatos megkárosításáról beszélni nem lehet, ellenben ezek felmerülésük után azonnal egyszer és mindenkorra megszüntethetők lettek volna, ha ezekre Alispán Úr, illetve az ellenőrzésre hivatott helyi hatóság reámutatott volna. Az 1394—1873. ein., illetve az ad. 174.000—1928. B. M. számú rendelet érteimében Alispán Úr minden évben legalább egjszer köteles a törvényhatósága területén működő egyesületeket megvizsgálni. Ezt a vizsgálatot a szóbanforgó eglyesülettel szemben annál inkább is meg kellett volna tartani, mert dr. Rentmeister Károly már évek óta különböző panaszokat nyújtott be Alispán Úrhöz és a panaszok alapján elrendelt vizsgálatok során meg kellett volna vizsgálni az egyesületnek a panaszok által nem érintett ügyeit is és az észlelt szabálytalanságok megszüntetésére kellett volna utasítani az egyesületet. Ha ez megtörtént volna, most nem kellene 106 pontba foglalni a kifogásokat.

Az 1—100 pontban felsorolt kifogásokkal éppen ezért érdemben nem is foglalkozom.

A 101. pontban említett kifogás alaki szempontból helytálló, de lényegében jelentéktelen, mert senki sem vonta kétségbe sohasem, hogy a felsoroltak, akik állandó jellegű alkalmazottak, tényleg megkapták, felvették a feltüntetett összegeket.

A 102. pontban foglalt kifogás is lényegtelen, miután a zárszámadásban megtalálható az egyesületi vagyón fontosabb részeinek a felsorolása, de egyébként is semmiféle jogszabály nem

kötelezi az egyesületet, hogy évenként leltárt készítsen minden vagyontárgyáról.

A 103. pontban említett az a kifogás, hogy az elnök minden összeget utalványoz, holott az alapszabályok szerint csak 3000 pengő erejéig terjed az utalványozási joga, forma szerint helytálló, azonban végeredményben — mivel az elnök utalványozását a választmány és a közgyűlés jóváhagyta, nem bír különösebb jelentőséggel. Minden esetre ezt az alaki hibát ki kell küszöbölnie az egyesületnek oly módon, hogy (a költségvetésben felvett összes tételek utalványozási jogát az elnökre ruhazza át az egyesület.

A 104. pontban foglalt kifogás nem egészen jogosult, mert végeredményben az egyesület a községnek bizonyos számú évekre elosztott útburkolási járulékot közadók módjára köteles megfizetni és ha ezeket a járulékokat 1—1 évi összeggel szerepelteti a zárszámadásban, az érdemi kifogás tárgyát nem képezheti.

Helytálló a 106. pontban a nyugtabélyegek hiánya miatt emelt kifogás, ezt az egyesületnek rendeznie kell;

Nem tehető komolyabb kifogás tárgyává az utolsó, 106. pontban felsorolt területhasználati díjak szedése, mert ha valaki a saját területét másnak használatra engedi át, ezért ellenértéket kérhet és szedhet. Kétségtelen, hogy az átengedett területek a díjak szedése idején az egyesület tulajdonát képezték, ezért szabálytalanságot a 106. pontban közölt okokból nem lehet megállapítani.

Rátérve a vizsgálat anyagának a másik, jelentősebb részére, amely a közhasználatban levő, de az egyesület tulajdonát képező utcák és terek feletti rendelkezési jognak a községi sérelmére történő gyakorlására vonatkozik, erre nézve a következőket állapítottam meg a rendelkezésemre álló adatok alapján.

A vizsgálat megállapítása szerint az egyesület tulajdonát képező 180 kat. hold területű ingatlanon 24 utca és 3 határút van, ezeknek hossza 10 km., területe pedig 14 és fél kat. holdi.

Szemben a vizsgálat azon megállapításával, hogy az egyesület a telekkönyvi tulajdonát képező utak, utcák, terek legnagyobb részét minden ellenszolgáltatás nélkül szerezte meg, az egyesület bemutatta az 1891. május hó 1-én kelt adásvételi szerződés közjegyzőileg hitelesített másolatát, amely szerint az egye-

sület megvette a mátyásföldi sétány erdőterületeit, a mátyásföldi villatelkek közutait és utcáit és a köröndöt, stb. 19.000.—forint vételárért. Ezek jelenleg is az egyesület telekkönyvi tulajdonát képezik, csupán 4 utca lett időközben köztulajdonba bocsátva, azonban az ottlevő fák, villany- és vízvezeteki hálózat tulajdonjogát ezeken a területeken is fenntartotta az egyesület.

A telek felosztási engedély kiadása, illetve megszerzése nem igazolható, mert erre vonatkozóan sem az illetékes közig, hatóságoknál, sem pedig az egyesület irattárában semmiféle adat nem található.

Tény azonban, hogy ez a helyzet 46 év óta fennáll és a hatóságok ezt soha ezelőtt nem kifogásolták.

Különösen kiemelendőnek tartom, hogy Mátyásföldnek 1931. évben történt önálló községgé való átalakulása alkalmával a közigazgatási hatóságok a mostani kifogásokat nem érvényesítették az egyesülettel szemben, holott ez alkalommal a mostani vitás és sérelemre okot nyújtó kérdések legnagyobb része elintézhető lett volna.

Megállapítottam, hogy Alispán Úrnak az a felhívása, hogy az egyesület a telepen lévő utakat bocsássa köztulajdonba, nem járt eredménnyel, viszont *semmiféle számbavehető adat nincs arra nézve, hogy az egyesület a községet az utcák feletti rendelkezési jogaiban korlátozta volna.* Nézetem szerint az egyesületnek az utcák magántulajdoni jellegéből folyó jogai nem oly természetűek, hogy a községi hatóság lényeges sérelmével járnának.

Községi háztartási szempontból azonban kétségtelenül előnyösebb volna, ha az utcákon engedélyezett helyfoglalási és területhasználati díjak községi bevételt képeznének, bár ezek a legutóbbi években nem jelentettek komolyan számbavehető bevételt.

Annak a hatóság részéről megnyilvánuló óhajnak a megvalósítása céljából, hogy a közhasználatban levő területek feletti rendelkezés jogában a község a jövőben ne korlátoztassék, *célszerűnek tartanám, hogy a még magántulajdonban levő 20 utca tulajdonjoga — békés megegyezés útján— olyképen rendeztesék, amint az a köztulajdonba bocsátott 4 utcával történt,* vagyis az összes utcákat telekkönyvön kívüli állapotba helyeznék, azaz az egyesület köztulajdonba bocsátaná azzal a kikötéssel, hogy az utcákon levő közművekre nézve az egyesület tulajdonjoga, a fákra nézve pedig a további gondozási jog és kötelesség

továbbra is elismertessék. Ezzel a területhasználatból származó bevételek községi jövedelemmé válnának.

Az utcák tulajdonjogának ilyirányú rendezéséhez való hozzájárulást az egyesület nevében ennek elnöke, illetékes ügyosztályomban élől szóval ismételten bejelentette, úgy hogy ez a kérdés megoldottnak tekinthető.

A rendelkezésemre álló adatokból nem látom beigazolvva azt, hogy az egyesület által gyakorolt jogok a község érdekeivel ellentétben állnának. Az egyesület által fenntartott villany- és vízközművek ellen olyan érdemleges kifogás, amely hatósági beavatkozást igényelne, nem merült fel. Az a körülmény, hogy az egyesület tagjainak áldozatkészségét fokozott mértékben igénybe veszi, az egyesület önkormányzatába tartozó kérdés. Ez ellen pedig komoly alappal bíró kifogás a tagok nagy tömege részéről nem tétetett.

Egyébként is az egyesület tulajdonát képező terület az 1929. évi XVI. t.-c. alapján üdülőhelynek nyilvánított és ezen törvény rendelkezései lehetővé teszik az ily szolgáltatások kivetését, sőt az üdülőtelep még az anyaközség bevételét képező hozadék egy részére is igényt emelhet.

Befejezésül az ügy érdemére vonatkozó álláspontom az, hogy azok a célok, melyeknek elérésére az egyesület alakult, a rendes községi feladatok körén kívül esnek és azok túlnyomó részben természetükénél fogva az egyesületi élet keretébe tartoznak.

Ennélfogva az egyesület fennmaradását az ily közérdekű célok megvalósítása érdekében nemcsak kívánatosnak, de kifejezetten szükségesnek tartom.

A szóbanforgó egyesülethez hasonló irányban vezetett egyesület a külföldön is bevált rendszer szerint különösen alkalmas a község lakosainak érdekeit szolgáló oly célok elérésére, amelyekre a községek önerejükől képtelenek.

Ez az együttműködés tette lehetővé, hogy Mátyásföldnek az egyesület tulajdonában levő része virágzó üdülőhely lett, ami kétségtelenül a község másik részének is előnyére válik anélkül, hogy emiatt annak külön jelentékenyebb anyagi áldozatot kellene hoznia.

Ami végül Alispán Úr 52107—1933. kig. számú felterjesztésében foglaltakat illeti, erre nézve megjegyzem, hogy *semmiféle jogszabály nincs arra nézve, hogy az egyesületnek egyes szervei által hozott panasszal megtámadott határozatait ne le-*

hessen végrehajtani, kivéve, ha az alapszabályok az ily rendelkezések végrehajtását megtiltják, mert ha ez a gyaliorlatban érvényesülne, akkor egy-kettő tag esetleges panaszával mindenkor megbéníthatná az egyesületi tagok többsége akaratának kellő időben való végrehajtását.

Az, hogy az egyesület vezetősége — az alapszabályok megfelelő tiltó rendelkezései hiányában mily panasszal vagy fellebbezéssel megtámadott — egyesületi határozatot hajt végre, teljesen az egyesület vezetőségének a belátására van bízva. Természetes, hogy ha a panasszal megtámadott határozat végrehajtásából az egyesületet bármily tekintetben kár éri, ezért a vezetőség teljes mértékben felelős.

Azt pedig, hogy az egyesület tagjai részére különböző anyagok kedvező áron való beszerzését kívánja lehetővé tenni, nem tekinthető jogosulatlanul folytatott kereskedelmi tevékenységnek, hanem ez a ténykedés szoros összefüggésben van az egyesület alapszabályszerű céljaival.

Erről Alispán Urat a vonatkozó iratok visszaküldése mellett további eljárás végett értesítem.

Budapest, 1934. évi február hó 8-án.

A kiadmány hitelül:
olvashatatlan aláírás s. k.
irodavezető.

A miniszter helyett:
Dr. Blaha Sándor s. k.
államtitkár.

A hivatalos másolat hitelül:
Bán s. k.
vm. irodavezető.

(P. H.)

Kívánatos, hogy ezt a bölcs belügyminiszteri döntést a tagjaink jól emlékezetükbe véssék és soha el ne feledjék, nehogy előfordulhasson még egy esetben az, hogy akadjanak tagok, akik az egyesület fennállásához fűződő fontos érdekeket félreismerve, községi érdekből az egyesület felosztatását és vagyonának a községre való átruházását sürgetik. Ez a község szebb jövője szempontjából sem volna kívánatos.

Zettnerék panaszai az egyesület vezetősége ellen — Az egyesület működésének megbénítását célzó hatósági intézkedések és az azok elleni sikeres védekezés — Üdülőhely — Kábelfektetés — A közvilágítási járulék letiltása — Disznótartás — Bélyegmentesség — Templomtelkek ajándékozása a hitfelekezetek részére — A ligeti főallée lezárása — Az utcák tulajdonjoga

Visszatérve az események sorrendjéhez, kiemelem, hogy az 1933 augusztus hó 6-iki közgyűlés majdnem egyhangú határozattal fogadta el a fentebb 1—5. pont alatt ismertetett munkaprogramot, de a vonatkozó közgyűlési határozatokat a Zettner-család megbízottja, Katona Endre MÁV főmérnök és társai nemcsak megfellebbezték, de a munkaprogram fokozatos végrehajtása folyamán a legkülönbözőbb panaszoknak és fellebbezéseknek olyan lavináját zúdították ránk, amely az egyesület vezetőségének éveken át tartó folytonos védekezését tette szükségessé.

Ezek a beadványok 1933-tól 1936. év végéig az egyesületnek úgyszólván minden meghozott határozatát megtámadták és annyit el is értek, hogy úgy 1934-ben, mint 1935-ben hetekig tartó — most már nem is alispáni, de miniszteri — helyszíni vizsgálatoknak lettünk alávetve, azt a céljukat azonban, hogy kitűzött programunk megvalósításában megakadályozzanak bennünket, nevezetesen, hogy az 1935. évi februári rendkívüli közgyűlésen a 7 szavazatot képviselő ellenzék kivonulása után 341 egyhangú titkos szavazattal elrendelt építkezéseinket leállíttassák és gimnáziumunk bezárását kieszközöljék, sem beadványaikkal, sem pedig a minisztériumokban történt személyes közbenjárásaikkal nem voltak képesek elérni, mert mi annak tudatában, hogy az igazság a mi oldalunkon van és annak előbb-utóbb győznie kell, nyílegyenesen haladtunk a magunk útján és egyáltalában nem törődtünk azzal, hogy miféle hatalmas befolyások gyengekednek érvényesülni ellenünk.

Egyik igen hatásosnak szánt beadványuk volt a belügyminiszter úrhoz »*A mátyásföldi kérdés lényege*« címmel intézett és személyesen átadott panaszuk, melynek első két bekezdését érdemesnek tartjuk szószerint ideiktatni, mert azok a panaszosok gondolkodásmódjának jellegzetesen hű kifejezői:

»A mátyásföldi eddig 4, most 5 osztályú gimnázium a Mátyásföldi Nyaralótulajdonosok Egyesülete tulajdonát képező nagyvendéglőben van elhelyezve. Az egyesület elnöksége 8 osztályra akarja 150.000 pengő költséggel kiépíteni.

Ezen iskola összes növendékei között csak 150/o van Ó- és Új-Mátyásföldről, a többi a környék más községeiből. De mivel Ómátyás földnek kétszer annyi lakója van, mint Ómátyásföldnek, nyilvánvaló, hogy utóbbiból alig van több 5%-nál a növendékek között. És mégis a kizárólag Ómátyásföldiekből álló egyesület vezetősége akar újólágy még 160.000 pengőt az iskolába beépíteni, de felszerelésre is kellene ezenfelül kb. 30.000 pengő. Sem Újmátyásföld, sem a többi községek hozzájárulásáról sohasem volt szó. Abszurdum^ hogy a mai súlyos viszonyok között egy fekvőségekben jómódú, de pénzben a nagy tagsági díj dacára szegény és eladósodott egyesület egy egyesületi gimnáziumba, ami egyáltalában unikum, ennyi pénzt öljön mások számára.*

Gimnáziumunkról, amely időközben már virágzó intézménnyé fejlődött s amelynek révén telepünk egész élete örvendetesen fellendült (1. a villany fogyasztást), íme így nyilatkoztak a Belügyminiszter úr előtt azok, akik egy elenyészően törpe kisebbségnek a fejlődést megakasztani igyekező akaratát minden rendelkezésükre álló eszközzel rá akarták kényszeríteni a telepünk igazi érdekeit helyesen felismerő többségre.

De legsúlyosabb volt panaszbeadványaik közül az, amely a belügyminisztériumban 182.676—1934. szám alatt lett iktatva, amelyben nem kevesebbet állítottak rólunk, mint azt, hogy »Az egyesület mai vezetősége szaporítja az egyesület adósságait és feltartóztatathatlan gondatlansággal halad anyagi romlásunk útján.«

A fent említett vádak kiinduló pontja egyébként az özv. Zettner Vilmosné és leányai ellen szolgálmi jog törlése iránt indított perünk volt, amelyet a kir. ítéletáblánál megnyertünk, a kir. kúriánál pedig elvesztettünk.

Azokon *a felebbezéseken és panaszokon kívül*, amelyeket állandó ellenzékünk — dr. Rentmeister Károly, vitéz Szurmay Sándor báró és rokonsága, a Zettner-család megbízásából Katoná Endre — adott be a vezetőség ellen és amelyek a vármegye akkori alispánja részéről szinte kivétel nélkül mindig honorálva lettek, *merültek fel más olyan ügyek is, amelyekben a ránk nézve sérelmes alispáni határozatokat ki kellett védenünk.* Csak példaképpen említjük meg, hogy *az egyesület felosztására irányuló sikertelen előterjesztésén kívül Dr. Erdélyi Lóránt alispán:*

1. tiltakozott telepünknek üdülőhelyé történt nyilvánítása, illetve az üdülőhelyi határoknak a m. kir. kormány részéről történt mikénti megállapítása ellen,

2. tiltakozott az ellen, hogy az üdülőhelyi Bizottság feladatkörével az egyesület választmánya legyen megbízva,

3. nemcsak tiltakozott a Budapesti Helyiérdekű Vasutak fővezetékének a mi gépházunkkal való összeköttetését biztosító kábel lefektetése ellen, — még hozzá »forgalmi okokból«, holott a földalatti vezetékét a lefektetés után még csak látni sem lehet, — de e tárgyban külön felterjesztést is intézett a kereskedelemügyi m. kir. miniszterhez, mely felterjesztés sikere az egyesület végromlásával lett volna egyértelmű, mert áram és vízszolgáltatásunk máról-holnapra teljesen megakadt volna,

4. rendeletileg megtiltotta, hogy a község kifizesse az egyesületnek a közvilágításért szerződésileg járó havi 550 pengőt, ami azután az egyesületet arra kényszerítette, hogy a községet beperelje. A pert minden fórumon megnyertük és a község vagy 2000 pengő perköltséget is fizetett,

5. megsemmisítette a fentemlített törpe ellenzék által felebbezéssel megtámadott összes közgyűlési határozatainkat és csak a Belügyminisztérium jogtisztetének és igazságosságának köszönhetjük, hogy egyesületünk ezeknek az alispáni határozatoknak ellenére zavartalanul folytathatta közhasznú tevékenységét,

6. a disznótartás kérdésében olyan határozatot hozott, amely a mi telepünk üdülőhelyi jellegének kicsúfolásával egyértelmű. (Megengedte nyáron 4, télen 8 sertésnek a háznál való tartását.) Természetesen ez ellen is felebbezéssel éltünk.

7. Alapszabályainknak az ellenzék obstrukciós jellegű maga-

tartását megakadályozni alkalmas módosításai ellen minden tőle telhetőt megtett — ugyancsak sikertelenül.

8. Meggleleteztette összes beadványainkat és ebben a tárgyban a Pénzügyigazgatósághoz átirattal fordult. Ennek ránk nézve kedvezőtlen döntése ellen a m. kir. Közigazgatási Bírósághoz panasszal éltünk és a panaszt megnyertük, minek folytán azóta összes beadványainkra nézve bélyegmentességet élvezünk.

9. Megsemmisítette az egyesület közgyűlésének azokat a határozatait is, melyekkel a hitfelekezeteknek templomépítésre, a róni. kam. egyháznak pedig plébániaépítésre ingyen telket szavazott meg és pedig azzal az indokolással, hogy a telkeket szolgálmi jog terheli. Eltekintve attól, hogy a szolgálmi jog még nem jelent elidegenítési tilalmat, ez a megállapítás az utóbbi telekre nézve még elméletileg sem volt helytálló, mert a plébánia céljára ajándékozott telket semmiféle szolgálmi jog még formailag sem terheli. Azóta már a belügyminiszter ezeket a közgyűlési határozatokat is érvényre emelte.

10. Egy az egyesületi elnök személyének diszkreditálását célzó határozatot hozott, amelyre a választ közvetlenül az elnök saját személyében adta meg. A belügyminiszter pedig a vonatkozó alispáni felterjesztést irattárba tétette.

11. Egy helyszíni szemle alapján, amelyre az egyesületet meg sem hívta, elrendelte az egyesület által lezárt ligeti főallé, sétaútjának a közforgalom részére való átadását. Ez ellen az alakí és anyagi jogot egyaránt sértő intézkedés ellen nemcsak eredményes felebbezéssel éltünk, de a szóban lévő utat belevontuk a strandfürdő területébe és ezzel véglegesen lezártuk.

12. 184.328/935. B .M. VIII. a. szám alatt iktatott felterjesztésével arra kérte a Belügyminiszter urat, hogy az »szorítsa rá« az egyesületet a tulajdonát képező utcák telekkönyvön kívüli állapotba való helyezésére — tehát a község részére való átengedésre, — aminek folyamánként *a Belügyminiszter az Igazságügyminisztertől kért e tárgyban szakvéleményt.*

Ez utóbbi, mint ráknézve életbevágóan fontos okmányt, — miután a belügyminiszter azt idevonatkozó kérelmünk folytán részünkre is hivatalosan kikézbésítette, — ideiktatjuk; mert ez is egy olyan fontos döntés, melyet minden tagunknak ismernie kell.

Másolat.

M. kir. igazságügyminiszter.

18.803/1935. I. M. III. sz.

Tárgy: Mátyásfüldi Nyaralótulajdonosok Egyesülete tulajdonát képező utcaterületeknek a község tulajdonába való átengedése.

Hivatkozási szám: 157.207/1935. VII. a.

Melléklet: csomag.

Nagyméltóságú m. kir. Belügyminiszter Úrnak
Budapest.

Nagybecsű átiratának mellékleteit visszaküldve, van szerencsém Nagyméltóságodat tisztelettel értesíteni a következőkről: — A hozzám áttett iratokból kitűnik, hogy azok *az utcák, utak és terek*, melyeknek a község részére átengedéséről szó van, nem az 1890:1. t.-c. 1. §-ának 6. pontja és 54. í-a alá eső közutak, melyeket a Mátyásfüldi Nyaralótulajdonosok Egyesülete (az alábbiakban Egyesület), illetve annak jogelőde az 1880:1. t.-c. 55. és következő §-aiban meghatározott módon kormányhatósági engedélyezés alapján eredetileg is a közforgalom céljaira létesített, hanem *a kérdéses területek az Egyesület magántulajdonában álló, annak nevében telekkönyvezett ingatlanok — közterületnek tehát nem tekinthetők*, — miként ezt Nagyméltóságod nagybecsű átiratában megállapítja, mert közterületek alatt csakis olyan ingatlanok értendők, melyek államhatalmi intézkedéssel, vagy esetleg jogügyleti úton forgalmon kívülivé váltak. — Nincs olyan jogszabály, amely az utaknak, vagy utcáknak magántulajdonban tartását kizárná. Sőt a 45.380/1892. K. M. számú körrendelet mellékletét képező végrehajtási utasítás III. fejezetének 5. §-a (Rendeleték Tára 1892. évf. 1436. lap) kifejezetten a magántulajdon tárgyát képező utakról rendelkezik s kimondja, hogy *azokra nézve a magánjog szabályai az irányadók és azok fe-*

lett nem a közigazgatási hatóság, hanem a hírság illetékes határozni: a közigazgatási hatóság csupán útrendészeti szempontból van hivatva intézkedni. — Fentnevezett Egyesületet közigazgatási intézkedéssel tehát aligha lehetne szabályszerűen arra kötelezni, hogy a kérdéses ingatlanokat Mátyásföld községnek átengedje. Amennyiben ezt mégis megtette, jogában állott az átengedést feltételekhez kötni. — A bekelezési engedélyben kikötött feltételek, amelyeket Pestvármegye tiszti főügyésze nem tart elfogadhatónak, az átengedendő területek tulajdonjogát kétségtelenül oly nagy mértékben korlátoznák, hogy azok nem is volnának közterületnek tekinthetők, mert — miként rámutattam — a közterületek lényegét éppen a magánuralom alóli felszabadulás adja meg. így indokoltnak is látszik a községi képviselőtestületnek elutasító határozata. — Az egyesület ingatlanainak átruházását a bekelezési engedélyben olyan feltételekhez kötötte, amelyek az átruházott ingatlanok telekkönyvi rendezésével kapcsolatban telekkönyvi jogi szempontból nem teljesíthetők. — Ugyanis a magántulajdonban lévő utcáknak a község részére átengedése azt jelentené, hogy azok községi utakká válnának. — Márpedig a közutak, mint közterületek, nem tárgyai a telekkönyvezésnek. — A község részére átengedett utcaterületeket tehát a telekkönyvből lejegyzés útján telekkönyvetlenné kell tenni, akkor pedig nem lehetne telekkönyvileg biztosítani azokat a jogokat, amiket az Egyesület az átengedés feltételül kikötött. — Amennyiben tehát az Egyesület az utca stb. céljára szolgáló területek átengedése esetére biztosítani kívánná a kérdéses ingatlanokon levő fák pótlását és gondozását, valamint a villany- és vízvezeték üzemének fenntartásához fűződő érdekeit, erről szolgálmi jogok kikötésével nem lehetne gondoskodni, hanem csak kötelmi hatályú szerződés kötése útján.

Budapest, 1935. december hó 17. napján.

A miniszter rendeletéből:

Dr. Gabona s. k.

küriai bíró, a III. ügyosztály vezetője..

Ez a döntés ránk nézve azért felbecsülhetetlen értékű, mert *ezzel az a jogunk*, melynek hasznosításából az egyesület él, amiből legfőbb jövedelmi forrásunkat merítjük, nevezetesen, *hogy telepünkön áramot és vizet* — vagy bármilyen esetleg később használatra kerülő hasonló szükségleti cikket, pl. gázt — *csak az egyesület szolgáltathat* tagjainak, *egyszer és mindenkorra vitán felül állóan biztosítva van*. Azonkívül pedig el van ismerve ezzel a döntéssel az a jogunk, hogy *utcáinkat az átmenő forgalom elől lezárhassuk*, ami a telep nyugalma és jó levegőjének biztosítása, valamint utcáink burkolatainak megvédése szempontjából fontos.

Tekintettel a szomszédos Pejacsevich-féle telepen folyó építkezés által okozott nagy forgalomra, utcáinkat az átmenő forgalom elől 1936-ban tényleg le is zártuk és azóta is lezárva tartjuk.

Ez az egy eredmény — egy ilyen fontos kérdésnek jogi tisztázása — *egymagában megérte azt a sok fáradságot, amelyet az alispáni sérelmes intézkedések kivédésére kellett fordítanunk, bár miként fentebb láttuk, a többi kérdésekben is — kivétel nélkül — sikerült az egyesület álláspontját győzelemre vinnünk.*

Az Erzsébetliget nem erdő, hanem sétány — A tornaterem-mozi miatti ellentétek — Zettnerék kormánybiztost kérnek — Miniszteri Tízsgálat — A gimnázium fennmaradásának biztosítása — A gimnázium állandó házadómentessége — Leánytanulók bejárása

Külön megemlítést érdemel még, hogy az Erzsébet ligetet Zettnerék minden ellenzése dacára sikerült kibocsáttatnunk az erdők állományából és hogy sikerült nyugvópontra hoznunk a tornaterem-mozi kérdést, amelynél jogi megkööttségünk és az a törekvésünk, hogy a mozit el ne veszítsük, igen nehéz helyzetbe hozott bennünket.

A Tanker. Főigazgatóság és a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium ugyanis különböző időben kelt hivatalos leirataikkal kategorikusan kijelentették, hogy a mozit a gimnázium-épületből ki kell telepítenünk. Az egyesület viszont semmi mó-

don nem tudott e meghagyásnak megfelelni, mert megkötötte kezét a mozibérlővel fennálló szerződése. Törpe, de kitartó ellenzékünk jól tudta ezt és ezen a ponton is igyekezett kivédhetetlen csapást mérni ránk.

Számtalan részletes felterjesztésünk és személyes utánjárásunk azonban, legfőképpen pedig az a tény, hogy építészeti-leg sikerült a kérdést kitűnően megoldanunk — minek folytán végül is a minisztérium testnevelési osztálya is mellénk állt —, ezen a ponton is meghozta a kívánt sikert. Egyelőre 1940-ig a mozi a tornateremben maradhat, 1940 után viszont már nem köt bennünket a bérlővel való szerződés, tehát akkor már nem leszünk kényszerhelyzetben.

Meg kell emlíkeznünk Katona Endre és társainak 158—935. B. M. szám alatt iktatott arról szóló beadványáról is, amelyben *az egyesület autonómiájának felfüggesztését és kormánybiztos kiküldését kérték a belügyminiszter úrtól.* Ezzel a beadvánnyal elsősorban a gimnázium bezárását kívánták elérni.

A belügyminiszter ki is küldte dr. Fráter Iván min. osztálytanácsot két számvevőségi közeg kíséretében az egyesület összes ügyeinek kivizsgálására. A hetekig tartó vizsgálat eredménye azonban az egyesület vezetőségét igazolta.

A gimnázium léte és fennállása egyszer és mindenkorra biztosítva van azáltal, hogy azt jól elhelyeztük, 1. elsőrangúan felszereltük, a Vallás- és Közoktatásügyi minisztertől pedig sikerült kieszközölnünk annak hivatalos leiratban történt kijelentését, hogy az alapszerződésben részére biztosított azzal a joggal, hogy az intézetet bezárhatja, csak abban az esetben fog élni, ha az 1883. évi XXX. t.-c. 50. és 51. §-aiban megállapított feltételek forognának fenn, vagyis »ha a kormány az iskolában erkölcsi bajoknak, vagy államellenes iránynak jönne tudomására«.

A Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter úrnak ez a 32.975—1933. V. sz. leirata tehát gimnáziumunk állandó fennmaradásának jogilag biztosítható legteljesebb garanciája, amelyet meg kellett szereznünk, mielőtt az intézet kiépítése és felszerelése érdekében az ismert nagy anyagi áldozatokat meghoztuk.

Ha még megemlítjük, hogy a gimnázium által elfoglalt helyiségek állandó házadómentességét is kieszközöltük és az egyesületi tagok leányainak a gimnázium látogatására jogot biztosítottunk, akkor körülbelül be is számoltunk az utolsó öt

mozgalmas esztendőnek *jogi vonatkozású* jelentősebb eseményeiről.

A vármegyei hatóságokkal — melyek részéről a múltban évtizedeken át mindig a legnagyobb jóindulatot élveztük — azonnal, amint ennek lehetősége beállott, helyreállítottuk a hagyományos jóviszonyt, de az Erdélyi Lóránt alispán által ránk kényszerített harcot kénytelenek voltunk végigharcolni, mert ránk nézve ez nem egyszerűen presztízskérdés, de a lét, vagy nem lét kérdése volt.

Az utolsó öt év alkotó munkája

Ami már most *az utolsó öt év alkotómunkáját illeti*, e részben — megint csak a legfontosabb dolgokról — a következőkben számolunk be:

1. A HÉV igazgatóságával 1933 október hó 7-én megkötött áramvásárlási szerződéssel áttértünk az új áramrendszerre, amit nemcsak villany- és vízszolgáltatásunk biztonsága érdekében és a folyton emelkedő igények kielégíthetése céljából, de az áramtermelési regieköltségek csökkentése érdekében is meg kellett tennünk.

2. Az I. sz. 960 m³ és a II. sz. 1920 m³ napiteljesítményű két kutunk mellé be kellett állítani egy harmadikat is. Ez a III. sz. kút 2400 m³ vizet tud naponta szállítani.

Így most már nincs és nem is lesz a telepen vízhiány.

3. Átépitettük a gép- és szivattyúházainkat és ott a régi Diesel-motorok kitelepitése után a legmodernebb kivitelben transzformátorházat, kapcsolótermet, művezetői lakást, műhelyt, két anyagraktárt és tágas padlást építettünk.

4. Átépitettük a parkszállót gimnáziummá és ott a szükséges tantermeken és szertárakon, irodai és tanácskozó helyiségeken kívül az ország egyik legszebb és legnagyobb középiskolai tornatermét és rajztermét létesítettük. Ez utóbbit akként nyertük, hogy a szálloda táncterme és az alatta volt pinceboltok közötti bolthajtást áttörtük és az akként nyert 11.4 m magas helyiséget egy vasbeton mennyezettel az épület emeletmagasságában kettéosztottuk.

A 23 m hosszú, 11 m széles és 7.4 m magas tornateremhez előcsarnokot, vetítőházat és tágas színpadot — a szükséges öltözőkkel — építettünk, úgy, hogy a mozgókép- és színielőadások, koncertek és iskolai ünnepélyek rendezésére úgy kényelmi, mint biztonsági szempontból megfelelő berendezésre tökéletesen alkalmassá vált, föltötte szép termeket nyertünk. A gimnázium ellenkező részében 1937-ben új, masszív kivitelű második lépcsőházat építettünk. Az épület szétszórt WC-telepeit egymás fölé helyeztük, folyosóit kiszélesítettük, alagsori helyiségeit lemélyítve, azokban a tornaterem mellett öltözőt, zuhanyfürdőt és szék-raktárt, a többi részében pedig kerékpárgaraget, cserkészotthont, zenetermet és egy gyülekezőtermet, végül pedig a félemeleti helyiségekből — egy elkülönített lépcső beépítésével — az egyesület részére irodahelyiségeket létesítettünk.

Ezek a munkák az 1935—37. években, jórésben a nyári szünetek ideje alatt, készültek el, hogy a munkálatokkal a gimnáziumi oktatást ne zavarjuk.

5. A parkszállóépületből kitelepített táncterem, kaszinó stb. helyiségek pótlására a Lawn Tennis Club klubházának terjedelmes kibővítésével, illetve átépítésével egy szép üdülőházat (Kurhaus) létesítettünk központi fűtéssel, hatalmas terrasszal és kerttel.

6. Építettünk egy üzletházat három üzlethelyiséggel és egy lakással.

7. Építettünk egy új korcsolyapavillont.

8. Kibővítettük, teljesen átépítettük és modernizáltuk a strandfürdönket és megépítettük a víz levezetésére szolgáló új medencét és az ahhoz tartozó szivattyúházat és felszereltük azt villamosmotorral.

9. Felszereltük a gimnáziumot mindennel, ami az I—VIII. osztály oktatásához a mai igények szerint szükséges, beleértve a természetrajzi, fizikai és kémiai szertárakat, tanári és ifjúsági könyvtárakat, úgy, hogy intézetünk az ország egyik legjobban felszerelt középiskolája.

10. Kibővítettük a vízvezetési hálózatunkat.

11. Rendbehoztuk, új utakkal láttuk el és állandóan karbantartottuk parkjainkat és azokban kényelmes, télre leszerelhető padokat helyeztünk ki.

12. Rendeztük a gimnáziumi épület környékét, annak udvarát és egyelőre a homlokzatot műkőlabazattal láttuk el.

13. Kiépítettük a gyalogjárókat kilenc utcában.

14. Kiépítettük, helyesebben alaposan megjavítottuk három utcában a kocsitutat.

15. Kiépítettünk 18 átjárót.

16. Kiültettünk közel 800 drb új utcai fát.

17. Ingyen telket ajándékoztunk a református, az evangélikus és az izraelita templomok, valamint a r. kat. plébánia-épület megépítéséhez.

Bevezettük a nappali olcsóbb áramot, majd ennek az árát 3.5 f-ról 3 f-re csökkentettük és a vízdíj árát a 300 négyszögöles telkekre vonatkozólag 10 P-ról 7 P 50 fillérré szállítottuk le.

Több jelentéktelenebb akciónk mellett — amino pl. a madárvédelem volt — kísérletet tettünk a gyümölcsfavédelem és a tűzbiztosítás, valamint a pócegödrök tisztításának és a kertekben szükséges istállótrágya beszerzésének egységes bevezetésére, de ezeket az akcióinkat érdeklődés, illetve pártolás hiánya miatt be kellett szüntetnünk.

Természetesen támogattunk minden kulturális és jótékonyági mozgalmat, sőt annyiban magát a községet is, hogy egy átmeneti időre évi 1500 plusz 800 pengő térítés ellenében mi gondoskodtunk úgy a község házai irodákról, mint a főjegyző részére lakásról.

Ami a beruházások költségeit illeti, e részben ezen a helyen csak a nagyobb beruházásokról és azokról is csak hozzávetőleges képet kívánunk nyújtani, mert egészen pontos számadatokkal évekre visszamenőleg már csak azért is nehéz volna szolgálunk, mert a munkánkat részben házilag és saját anyagainkkal végeztettük.

Különös jelentősége volt ennek főleg gépházunk és a strandfürdő átépítésénél, amely létesítményekhez úgyszólván kizárólag olyan anyagot használtunk, amely bontásokból (gépterem, kertetsház, gimnázium, fürdő) állott rendelkezésünkre.

Az egyes létesítmények alább összeállított költségkimutatása a valóságnál inkább kisebb, mint nagyobb számadatokat tüntet fel.

1. Az új áramrendszere való áttérés az első és a folytatólagos beruházásokkal együtt kb.....	65.000 P
2. A gép- és szivattyúház átépítése	8.000 P
3. A gimnáziumi épületen a Paulheim és We-
ninger cég által végzett átalakítás a jogi költségek-
kel együtt.....	45.000 P
4. A gimnáziumi épületen 1935—1936-ban házi-
lag végzett átalakítási és a vízbevezetési és villany-
szerelési munkák és anyagok, valamint a mozi bú-
torzatának megvásárlása.....	20.000 P
5. Az üdülőház, központi fűtés, víz- és villany-
bevezetés	48.000 P
6. Az üdülőházi kert-, föld-, kertészeti-, kő-
faragó-, víz- és villanybevezetési munkái.....	7.000 P
7. üzletház	9.000 P
8. Korcs oly apavillon (régi anyagokból)	3.000 P
9. Strandfürdő átépítés, vízlevezető medence,
ottani gépház és szivattyú.....	24.000 P
10. A gimnáziumi épületen az 1937. évben vég-
zett munkák (új lépcsőház, új WC-telep, folyosókibő-
vítés, annak átalakítása, műkölábazat a homlokza-
ton, új helyiségek az egyesületi irodák részére, az
alagsor kimélyítése, új ablakokkal és világító ak-
nákkal való ellátása a tető'n lévő díszablakok újjáépí-
tése, párkányok bádgozása).....	25.000 P
11. A szivattyúházi alagút átépítése és a leg-
újabb műszaki beruházások.....	5.000 P
12. Gimnáziumi ingóeltár (bútorok, gyűjtemé-
nyek, szertárok és könyvtárok).....	62.000 P
13. A III. sz. kút építése és a vízvezeték ki-
bővítése 12.000 P	
14. Utak, járdák, átjárók, vízlevezetők.....	<u>9.000 P</u>

Összesen: 342.000 P

Ha már most figyelembe vesszük, hogy az egyesület adósságai 1933. évi március 31-én (1. az 1934. évi közgyűlés elé terjesztett évi jelentés 17. oldalán) az útburkolási járulékkal és az adókkal együtt..... 68.000 P
 rúgtak, tehát öt év alatt összesen..... 410.000 P
 teherrel kellett megbirkóznunk, amelyből 1937 december 31-én már csak..... 113.000 P
 adósság állott fenn, akkor megállapíthatjuk, hogy kereken..... 297.000 P-re

tehető az az összeg, amelyet az utolsó öt év alatt — kamatfizetési és többféle rendkívüli fizetési kötelezettségeinknek (pl. parcel-lázási és perköltségek) is pontosan eleget téve — törlesztésre tudunk fordítani. — A tárgyilagosság kedvéért meg kell még jegyeznünk, hogy a fenti célokra rendes bevételeinken kívül a régi gépek és három eladott telek befolyt vételárából kb. 20.000 pengő szintén rendelkezésünkre állott.

Ez a szép eredmény természetesen csak a fentebbi hasznos beruházásaink révén jelentősen megnövekedett rendes bevételeink és erősen megcsappant üzemi kiadásaink mellett volt elérhető. Mert hogy beruházásaink valóban hasznosak voltak, azt a következő számok igazolják:

A villany telepünk által kilowattokban:

összesen termelt, illetve					
vásárolt áram	178.271	166.270	164.676	170.368	167.212
ebből magánfogyasztás. .	47.009	49.575	54.689	64.584	68.648
/ebből veszteséges áram .	31.687	13.226	12.438	8.967	9.350

amiből nyilvánvaló az, hogy ma a sokkal kisebb regieköltséget igénylő új berendezés mellett nemcsak üzemmavaroktól mentes, egyenletes és korlátlan mennyiségű áramot tudunk adni, — ami a tökéletes vízszolgáltatásnak is előfeltétele, — de a kárbavesző (vesztéséges) áram mennyisége a minimumra szállt le és ugyanakkor a magánfogyasztás

1933-ról	1934-re	5%-kal,
1934-ről	1935-re	9%-kal,
1935-ről	1936-ra	18%-kal,
1936-ról	1937-re	6%-kal,

tehát olyan örvendetes mértékben emelkedett, aminőre az országban talán példa sincsen. (Az új áramrendszerre 1934 április hónapban tértünk át.)

Ezért az eredményért üzemvezetőségünket is teljes elismerés illeti.

Az egyesület *rendes* bevételei, kerek számokban beszélve, így alakultak:

1933-ban	110.000 P
1934-ben	133.000 P
1935-ben	150.000 P
1936-ban	155.000 P
1937-ben	158.000 P

A szinte ugrásszerű emelkedést a gimnázium fejlődésén, illetve tanulólétszámának emelkedésén kívül (az 1936—1937-i tanévben I—VIII. osztályban 341 tanuló, az 1937—1938. tanévben a leánytanulók egy részének kirekesztése folytán 287 fíá és csak 24 leány, összesen tehát 311 tanuló) az áramfogyasztás fent kimutatott emelkedése magyarázza meg, amit részben szintén a gimnáziumnak köszönhetünk, mert mióta a fiatalság itteni iskoláztatása lehetségessé vált, a villatulajdonosok közül mind többen és többen itt töltik a téli hónapokat is, illetve egész évben itt laknak.

Az eredmények, amelyeket egyrészt életbevágóan fontos jogi és közigazgatási kérdések sikeres megoldásával, másrészt a fent 1—14. pontok alatt felsorolt építkezések, illetve beruházások eszközzésével elértünk, kétségtelenül jelentékenyek és *jelentőségük főleg abban áll, hogy azoknak egy jó része az egyesület jövőbeni egészséges és biztos fejlődésének szilárd garanciáit fogják képezni.*

Vannak még mielőbbi megoldásra váró fontos problémáink, de ezeket későbbre kellett halasztani, mert az utolsó öt év alatt megvalósított munkaprogramm a meglévő intézményeink létének és jövőjének halasztást nem tűró alátámasztása volt és ezt a munkát csak erőnk és teljesítőképességünk legnagyobb megfeszítésével tudtuk elvégezni. Megnyugvásunkra szolgálhat, hogy minden munkánk kiválóan sikerült és célszerűnek bizonyult, fél-munkál, toldozást-foltozást nem végeztünk, amit csináltunk, azt a lehetőségek legjobb kihasználásával igyekeztünk jól megcsinálni.

Közygylésünk intencionkat minden kérdésben megértette, honorálta és mindig impozáns többséggel, választmányunk pedig állandóan egyhangú határozataival támogatta az elnökséget az utolsó évek gyakran izgalmas munkájában.

E sorok írója külön köszönetet mond t. Tagjainknak azért a díszes, album keretében neki átnyújtott üdvözlő iratért, amelyben az egyesület t. Tagjai az elnök törekvéseivel való teljes együttérzésüket az 1935. évi közgyűlésünk alkalmával olyan ünnepélyes és megtisztelő formában kifejezésre juttatni szívesek voltak és külön köszönetet mond a község képviselőtestületének azért a megtisztelő kitüntetésért, hogy őt a község első díszpolgárának választotta.

Ha az egyesület megőrzi az összetartásnak és megértésnek azt az egészséges szellemét, amely tagjait — egy-két rövid időperiódustól eltekintve — félszázad óta áthatotta, akkor nyugodtan és abban a biztos tudatban nézhetünk az egyesület életének most elkövetkező második félszázada elé, hogy az egészséges lo-kálpatriotizmus itt Mátyásföldön — úgy miként eddig, ezentúl is — az ország összes községeinek méltán példát nyújtó szép eredményeket fog létrehozni.

AZ EGYESÜLET ELNÖKEINEK NÉVSORA

1.	Szeniczey Ödön	1887—1895
2.	Nádasi Terstyánszky Kálmán.....	1895
3.	örsödi Meixner Emil	1895—1907
4.	Palágyi Kálmán.....	1907—1908
5.	Bellovics Imre	1908—1911
6.	Antal Gyula.....	1911—1912
7.	Palágyi Kálmán.....	1912
8.	Diósy Lajos	1912—1919
9.	Zettner Vilmos	1919
10.	dr. Neiszer Antal.....	1920
11.	Makra Imre	1921
12.	Solty Lajos.....	1921
13.	Szentgyörgyi Rentmeister Károly dr.	1922—1929
14.	Szegedy Lajos dr.....	1929—1933
15.	Körmendy Ékes Lajos dr.....	1933

A Mátyásföldi Nyaralótulajdonosok Egyesületének tisztikara és választmánya

Tiszteletbeli elnökök:

Diósy Lajos

Dr. Szegedy Lajos

Elnök:

Dr. Körmendy-Ékes Lajos

Alelnökök:

Váry Gyula

Sikorszky Titusz

Titkár:

Dr. Janczer Lajos

Pénztáros:

Nagy Kálmán

Ellenőr:

Kmetty Mihály

Választmányi rendes tagok:

Két év:

Bathó Sándor

Dr. Bauer István

Garbais Géza

Hajós Béla

Dr. Keleti Kornél

Szekeres Jenő

Schenkengel László

Egy év:

Delmár Richárd

Dr. Dembitz Mátyás Kartal Emil

Dr. Ferentzy József Németh Zoltán

Götzl Lipót

Hann Lajos

Dr. Jankó Ágoston

Dr. Viola Rezső

Guttman Emil

Pejtsik Géza

Dr. Pototzky Gerő

Schönborn János

Dr. Végh Aladár

Választmányi póttagok:

Két év:

Gratzl József

Máthé József

Egy év:

Ettél Antal

Ifj. Kollár Mihály

Janczer Jenő

Rónai János

Számvizsgáló bizottsági rendes tagok:

Almási Illés, elnök

Albrecht Ferenc

Krémer Márton

Számvizsgáló bizottsági póttagok:

Martin Nándor

Dr. Sarkadi Ottó

INTÉZŐ BIZOTTSÁG

Elnök:

Dr. Körmندی-Ékes Lajos

Tagok:

Váry Gyula, Sikorszky Titusz, dr. Janczer Lajos, dr. Bauer István, Kartal Emil, Kmetty Mihály, Nagy Kálmán, Németh Zoltán.

ISKOLAFENNTARTÓ TANÁCS

Elnök:

Dr. Körmندی-Ékes Lajos

Tagok:

Váry Gyula, dr. Janczer Lajos, dr. Ferentzy József, Kartal Emil, dr. Szegedy Lajos és hivatalból Dióssi Frigyes gimn. igazgató.

A Mátyásföldi Nyaralótulajdonosok Egyesülete rendes tagjainak névsora

A tag neve	Ing. ter. □öl	Szavaz. száma	A tag lakáscíme
Almási Illés	607	2	Kossuth Lajos-utca 6, Corvin-utca 11.
Dr. Altai Kornél	570	1	Rákóczi Ferenc-utca 24.
Özv. dr. Ángyán Károlyné	570	1	Erzsébet királyné út 17.
Ármos Jenő	770	2	Gara-u. 24, Sz.-fehérvár Vörösmarty tér.
⁵ Ásvány József	619	2	Batthyány Ilona-utca 12.
Özv. Auer Ignác	601	2	Imre-utca 4, Bpest Rákóczi út 11.
Dr. Bács Sándor	764	2	Horthy Miklós út 17, Bpest Váci-u. 41.
Özv. Balázs A.-né örökösei	544	1	Gara-utca 10.
Balog Ármin	322	1	Kossuth Lajos-utca 29.
¹⁰ Balog József	322	1	Rákóczi-utca 14, Bpest Bécsi-utca 2.
Bánfalvy Ferenc	300	1	Apponyi-utca 34.
Bartha István	895	3	Kossuth Lajos-u. 5, Bpest Petőfi S.-u. 11.
Dr. Barthók József	593	2	Beniczky-utca 8.
Bathó Sándor	581	2	Árpád-utca 30.
¹⁵ Dr. Bauer Isvtán	902	3	Beniczky-utca 11.
Baumann Antal	611	2	Horthy Miklós út 45.
Baumann János	302	1	Huszár-u., Bpest Margit rakpart 46.
Bednarovics Győző	598	2	Apponyi-u. 13, Bpest Ruszti út 10.
Özv. Bekk Zsigmondné	308	1	Mátza-u. 13, Bpest Szemere-utca 10.
²⁰ Belvárosi Takarékp. rt.	1195	4	Kossuth L.-utca 15, Bpest Petőfi S.-u. 2.
Benecsek János	701	2	Rákóczi Ferenc-utca 30.
Özv. Benedict Ottóné	378	1	Mátyás király tér 2.
Beneze Rezső	290	1	Kolozsvári-utca 11.
Dr. Benke Imre	610	2	Rákóczi Ferenc-u. 5, Bpest Sándor tér 2.
²⁵ Özv. Berger Józsefné	277	1	Huszár-utca 12, Bpest Garay-utca 21.
Bernárd Mátyás	300	1	Kossuth L.-utca 16a, Rákosszentmihály.
Bertalan Gyula örököse	304	1	Batthyány Ilona-utca 3.
Dr. Besnyő Bernát	1632	5	Gara-utca 9, Bpest Csáky-utca 5.
Pilicai vitéz Biffi Ferenc	602	2	Hunyadi-utca 11.
³⁰ Binder Károly	557	1	Vitéz János-u. 12, Bpest Külügyminiszt.

A tag neve	Ing. ter. Szavar. □öl száma	A tag lakáscíme
Biró Miklós	568	1 Rákóczi Ferenc-utca 20.
Özv. Bittsánszky Jánosné	571	1 Huszár-utca 26, Bpest Tompa-utca 12.
Özv. Blatniczky Pálné	1198	4 Apponyi-utca 9, Cinkota Batthyány-utca.
Özv. Bodnár Dezsőné	573	1 Petőfi Sándor-utca 12.
35 Dr. Bókay Károly	874	2 Kossuth Lajos-utca 7.
Boros Hugó	603	2 Imre-utca 2.
Büleskey István	602	2 Apponyi-u. 22, Bpest Ferenc J. rkp. 11.
Breitner Ödön	290	1 Szurmay-utca 1, Bpest Miatyánk-utca 2.
Buczko Gábor	632	2 Salgóbánya, posta Salgótarján.
40 Csapó Jenő	275	1 Liszt Ferenc-utca 6, Parképület.
Dr. Csépay József	448	1 Hunyadi-u. 18, Bpest Mária Terézia tér 3
Csermely Henrik	328	1 Erzsébet királyné út 5, Sashalom Hunyadi-utca.
Cser Imre	304	1 Apponyi-utca 36, Bpest Eötvös-utca 4.
Dr. Csernyánszky Aladár	904	3 Beniczky-utca 17.
45 Delmár Richárd	1050	3 Beniczky-u. 14, Bpest Falk Miksa-u. 10.
Dr. Dembitz Mátyás	1529	5 Horthy Miklós út 33.
Dénes János	331	1 Hunyadi-utca 10, Bpest István út 18.
Deutsch Henrikné	548	1 Hunyadi-utca 5, Bpest Bálvány-utca 16.
Diósy Lajos	432	1 Beniczky-utca 7.
50 Lovag Dozzi Dávid	1200	4 Paulheim-utca 24, Bpest Soroksári út 76.
Egert Adorján	704	2 Szurmay Sándor-utca 45.
Özv. Egry Ferencné	585	2 Szilágyi Mihály-utca 5.
Eisler Rezső	300	1 Beniczky-u. 19, Ujm. Baross Gábor-u. 1.
Dr. Engel Sándor	710	2 Szurmay-utca 9, Bpest Népszínház-u. 21.
55 Engel Nándor	601	2 Imre-utca 6, Bpest Vilmos császár út 2.
Erdei József	300	1 Horthy út 31, Bpest Krisztina krt. 157.
Feld Oly	607	2 Beniczky-utca 15, Bpest Thököly út 33.
Dr. Ferentzy József	2874	9 Huszár-utca 29.
Féhlinger Jánosné	580	2 Paulheim-utca 11.
60 Flamm József	451	1 Kossuth L.-utca 2a, Bpest Lónyay-u. 19.
Filipek Imre	745	2 Mátyás tér 6.
Flohr Ármin	596	2 Apponyi-utca 14.
Fodor József	846	2 Kossuth Lajos-utca 27, Keresztúri út 1.
Földes Géza örökösei	604	2 Kinizsi Pál-utca 12.
65 Fraknói Rezső	596	2 Apponyi-u. 19, Bpest Ruggyantaárugyár.
Özv. Friesz Antalné örök.	858	2 Szurmay Sándor-utca 11.
Galambos Dezső	576	2 Paulheim-utca 5, Bpest Veres Pálné-u. 9.
Galambos Hugóné és társa	328	1 Vitéz-utca 6, Bpest Ügynök-utca 8.
Galántai Magy Mária	1798	6 Beniczky-u. 22, Bpest, Alkotmány-u. 20.
70 Garbais Géza	690	2 Paulheim-utca 15.
Gere Lajos	427	1 Tátra-utca 3b, Bpest Bérkocsis-utca 12.
Gerő István	684	2 Vitéz János-u. 10, Bpest Erzsébet krt. 45.
Dr. Göbel Albin	601	2 Paulheim-u. 25, Bpest Ferenciek tere 2.

A tag neve	Ing. ler. Szavas. Ööl száma	A tag lakáscíme
Götl Lipót	572	1 Szurmaj Sándor-u. 5, Bpest Cserey-u. 14.
75 Gratzl József	598	2 Paulheim-utca 30.
Özv. Gruber Gyuláné	376	1 Batthyány- Ilona-utca 13.
Gulyás Sándor	300	1 Gara-utca, Bpest Amerikai út 72.
Guttman Emil	1795	6 Kossuth Lajos-utca 19.
Gyárfás Imre	600	2 Kossuth Lajos-utca 21.
80 Gyüre Istvánné	289	1 Paulheim-u. 13, Rákospalota Klára-u. 40.
Dr. Haas Richárdné	604	2 Batthyány Ilona-utca 2.
Özv. Haidekker Sándorné	541	1 Gara-utca 4, Bpest Üllői út 48.
Dr. Haimann Henrikné	649	2 Beniczky-utca 3.
Hajós Béla	575	1 Huszár-utca 24.
85 Dr. Hampel Geysa	571	1 Huszár-utca 23, Bpest Mikó-utca 2.
Hann Lajos	875	3 Beniczky-utca 26.
Harmos Árpád	596	2 Paulheim-utca 12.
Hartmann Istvánné	622	2 Kossuth Lajos-u. 25, Bpest Hernád-u. 5.
Haulik József	1198	4 Diósy Lajos-utca 5.
90 Havas Rezső	280	1 Beniczky-u. 21, Bpest Vilmos cs. út 21.
Hegyi Ignác	598	2 Kinizsi Pál-utca 13.
Heilig Mór	600	2 Hunyadi-utca 9, Bpest Rákóczi út 26.
Özv. Herdliczka Emilné	280	1 Kárpát-utca 1.
Id. Herzum Jánosné és tsai	570	1 Szurmaj-utca 13, Bpest Ferenc tér 9.
95 Dr. Hesslein Gábor és tsai	569	1 Rákóczi-u. 15, Bpest Ferenc J. rkp. 27.
Hirskó Gyula	544	1 Gara-utca 6, Bpest Kőbányai út 31.
Hoji József	1826	6 Beniczky-u. 10, J.-berény Csalogány-u. 2.
Horovitz Aladár	300	1 Beniczky-utca 14a, Bpest József körút 28.
Horovitz Róbertné	408	1 Kolozsvári-utca 9, Bpest Aggteleki-u. 7.
100 Dr. Horusitzky Zoltán	457	1 Batthyány I.-u. 22, Bpest Horthy út 9.
Dr. Hudetz József	900	3 Beniczky-u. 23, Bpest Rottenbiller-u. 6b.
Hunfalvy Albert	1198	4 Erzsébet királyné út 11, Sary Smokovec.
Iványi Bertalan	707	2 Szurmaj Sándor-utca 19.
Jaczkó Ernő	608	2 Kossuth Lajos-utca 1, Bpest Üllői út 66.
105 Jakab Antal	567	1 Rákóczi Ferenc-u. 23, Bpest Üllői út 27.
Janczer Jenő	566	1 Rákóczi Ferenc-u. 18, Bpest Ráday-u. 41.
Dr. Janczer Lajos	1175	4 Paulheim-utca 31.
Jankó Ágoston	659	2 Paulheim-utca 1.
Dr. Jánosi Imréné	564	1 Huszár-utca 22.
110 Özv. Jellinek Imréné	594	2 Árpád-utca 4, Bpest Király-utca 50.
Juhász Sándor	300	1 Horthy Miklós út 15a.
Kajtár Lajos	727	2 Horthy Miklós út 3, Bpest Liliom-u. 26.
Kalkó László	604	2 Horthy Miklós út 53.
Kalmár Marcellné	302	1 Apponyi-utca 33, Bpest Akácfa-utca 62.
115 Karlovitz László	544	1 Gara-utca 8, Bpest József-utca 15.
Kartal Emil	598	2 Kossuth L.-u. 3, Bpest Alkotmány-u. 16.
Kartal Emilné	300	1 Kossuth Lajos-utca 3.

A tag neve	Ing. ter. Szavaz. ☐ öl száma	A tag lakáscíme
Dr. Katona Gábor	509 2	Paulheim-u. 18, Bpest Vilmos cs. út 74.
Özv. Keeskés Jánosné	535 1	Kossuth Lajos-u. 22, Bpest Rózsa-u. 69.
120 Kekés Gyula	623 2	Erzsébet ligetsor 2, Tiborszállás.
Kelemen Sándor József	602 2	Batthyány Ilona-utca 26.
Dr. Keleti Kornélné	1203 4	Apponyi-utca 12, Bpest Benezur-utca 33.
Keller Ödönné	339 1	Hunyadi-utca 25.
Kenedi Oszkárné	428 1	Tátra-u. 3a, Bpest Semsey Andor-u. 6.
125 Keresztes Rezső	601 2	Apponyi-utca 26, Kerepes.
Kertész Lajos	593 2	Horthy Miklós-út 51.
Kintli Lajos	275 1	Kossuth L.-u. 29, Paris, St. Denis Seine 14
Király Lajos	1406 4	Rákóczi Ferenc-utca 32, Bpest Állatkert.
Kirimi József	608 2	Mátza-utca 12.
130 Kírst Dánielné	1214 4	Hunyadi-utca 22.
Özv. Klecker Alajosné	521 1	Hunyadi-utca 15.
Klopfér Imre	298 1	Erzsébet ligetsor 6.
Kmetty Mihály	852 2	Rózsa-utca 3.
Özv. Kohl Ádámné	858 2	Petőfi Sándor-utca 4.
135 Kohn Vilmos örökösei	654 2	Horthy M. út 57, Bpest Próféta-utca 6.
Ifj. Kollár Mihály	604 2	Kossuth Lajos-utca 11.
Komár Károly	905 3	Apponyi-utca 21.
Komlósi Kristóf	732 2	Rákóczi F.-u. 13, Bpest Ferenciek tere 3.
Koronthály Kálmán	569 1	Liszt F.-u. 5, Bpest Központi Városház.
140 Özv. Kostkievitz Ferencné	601 2	Rákóczi Ferenc-utca 9.
Dr. Körmendy Ékes L.-né	600 2	Huszár-utca 10.
Özv. Középegy Kálmánné	587 2	Szilágyi Mihály-utca 1.
Krémer Márton	601 2	Árpád-utca 5.
Özv. Kukányi Pálné örök.	860 2	Petőfi Sándor-utca 10.
145 Dr. Kürthy István	1206 4	Huszár-utca 4, Bpest Ráday-utca 63.
Lakatos Lajos	569 1	Petőfi S.-utca 6, Bpest Soroksári út 24.
Dr. Lamos Kálmánné	603 2	Horthy Miklós út 43.
Landsmann Emil	456 1	Gara-utca 20.
Langfajt Antalné	557 1	Hunyadi-utca 3, Bpest Üllői út 121.
150 Langer Vilmosné	451 1	Batthyány-utca 24, Csömör.
László Mihály	551 1	Horthy Miklós út 59, Bpest Hajós-u. 9.
Lázár Lórántné	659 2	Szurmay Sándor-utca 3.
Léderer Ede	900 3	Horthy Miklós út 41, Bpest Révay-u. 14.
Lengyel Ernőné	302 1	Fátra-utca 6, Bpest Akácfa-utca 54.
155 Dr. Lengyel Zoltánné	291 1	Árpád-utca 16.
Légrády Károly	3376 10	Huszár-utca 28—30.
Leszik József	536 1	Rózsa-utca 10, Bpest Iskola-utca 13.
Lingel Károlyné	901 3	Apponyi-utca, Bpest Pillangó-utca 13.
Lukács Vilmos	349 1	Mátyás király tér 6, Bpest Ferry O.-u. 35b
160 M. kir Honv. Minisztérium	665 2	Paulheim-utca 33, képv. dr. Lenk Ernő Bpest Honv. Minisztérium.
Máthé József	300 1	Paulheim-utca 27.
Mátyás Gyula	300 1	Horthy M. út 15, Csepel Weiss M.-gyár.

A tag neve	Ing. ter. □öl	Szavaz. száma	A tag lakáscíme
Mátyásföld nagyközség	1584	5	Kolozsvári-utca 4.
Mátyásföldi Izr. Hitközség	292	1	Hunyadi-utca.
165 Mátray Géza	2040	6	Kárpát-utca 10.
Markovics Márton	300	1	Batthyány-utca 5, Bpest Práter-utca 20b.
Martin Nándor	601	2	Árpád-utca 6, Bpest Szent István-krt. 20.
Mérth Imre	568	1	Rákóczy Ferenc-utca 21.
Mészáros Géza	1206	4	Erzsébet királyné út 4.
170 Mészáros Sándor	300	1	Mátra-utca 5.
Dr. Mihálovits Géza	300	1	Rákóczy F.-utca 9a, Bpest Mester-u. 12. bis Bed Felix Fana.
Özv. Mihályfy Józsefné	572	1	Liszt Ferenc-u. 11, Bpest Edömér-utca 4.
Mike János	300	1	Rákóczy Ferenc-u. 7, Bpest Köztelek-u. 8.
Dr. Minich Jenőné	601	2	Horthy Miklós út 55.
175 Morán Fülöp	733	2	Rákóczy Ferenc-utca 27.
Özv. dr. Mülek Lajosné	575	2	Paulheim-utca 3.
Mundy Gézané	865	2	Kinizsi Pál-utca 4.
Nagy Kálmán	855	2	Kárpát-utca 4.
Dr. Naményi László	310	1	Gara-utca 5.
180 Dr. Nemesdy József	420	1	Kárpát-utca 9, Bpest Lónyay-utca 24.
Németh Jenő	1202	4	Paulheim-utca 6.
Németh Zoltán	598	2	Apponyi-utca 3.
Neu Ignác	498	1	Mátyás tér 1, Bpest Petőfi-utca 17.
Neuhold Kornél	2098	7	Árpád-utca 10, Bpest Szabó József-u. 12.
185 Neumann Béla	490	1	Kinizsi-u. 3, Bpest Székely Bertalan-u. 20
Neumann Ottó	302	1	Diósy-utca 4, Bpest Nefelejts-utca 7.
Oelschlüger István	930	3	Hunyadi-utca 17, Kassa.
Oppenheim Miksa	584	2	Batthyány-utca 10, Bpest Bálvány-u. 8.
Özv. Páder Nándorné	564	1	Rákóczy Ferenc-utca 17.
190 Papp Imre	599	2	Kossuth L.-utca 12, Bpest Horthy út 49.
Özv. Papek Józsefné	602	2	Árpád-utca 3.
Dr. Párkány Marcell	602	2	Apponyi-u. 24, Bpest Népszínház-u. 17.
Özv. Paulheim Istvánné	1133	3	Szurmay-utca 7, Bpest Garay-utca 42.
Pejtsik Géza	599	2	Apponyi-utca 5.
195 Pestkörnyéki Bank rt.	604	2	Horthy Miklós út 17.
Pető Ferenc	604	2	Batthyány Ilona-utca 20.
Dr. Petőcz Ákos	324	1	Petőfi-utca, Bpest Mária Valéria tér 16.
Dr. Petrencs Miklós	300	1	Liszt Ferenc-utca 4.
Pichler-örökösök	566	1	Rákóczy Ferenc-utca 16.
200 Pikler Károly	1806	6	Apponyi-utca 2, Bpest Aréna út 11a.
Péteri Bódog	600	2	Diósy Lajos-u. 1, Bpest József körút 4.
Polgár Ignác	700	2	Rákóczy Ferenc-u. 31, Bpest Váci út 72.
Dr. Politzer Imre	301	1	Mátra-utca 3, Bpest Rottenbiller-utca 37.
Popper Zsigmondné	840	2	Árpád-utca 9, Bpest József-utca 16.
205 Dr. Pototzky Gerő	600	2	Szilágyi Mihály-utca 10.
Pozsgay Tivadar örökösei	604	2	Rákóczy-utca 10, Bpest Fő-utca 77.

A tag neve	Ing. ter. Szavaz. ☐ öl száma	A tag lakáscíme
Pribék Imre	524	1 Kinizsi-u. 1, Nvárad Portul Alba Julia 6.
Pucher István	900	3 Apponyi-utca, Bpest Kötő-utca 2.
Özv. Putankó Mihályné	580	2 Kossuth Lajos-utca 18.
210 Özv. dr. Rác Henrikné	902	3 Horthy Miklós út 47, Bpest Csáky-u. 3.
Radosevits Péter	599	2 Paulheim-u. 23, képv. Kiss J. Rsztmihály.
Radványi Gézáné	317	1 Horthy Miklós út 25.
Rajna Oszkár	315	1 Hunyadi-utca.
Özv. Rauchbauer Antalné	1204	4 Szilágyi-u. 12, Bpest Nagymező-utca 21.
215 Rákos Istvánné	324	1 Beniczky-utca 21, Bpest Símor-utca 43.
Özv. Reichel Gusztávné	624	2 Paulheim-utca 17.
Reiner Erzsébet	864	2 Kárpát-utca 3.
Dr. Reinér Ede	901	3 Apponyi-utca 4, Bpest Sas-utca 4.
Dr. Rentmeister Károly	570	1 Rákóczy Ferenc-utca 26.
220 alsólézi Ribáry Mórné	851	2 Petőfi Sándor-u., Bpest Andrássy út 2.
Dr. Riegler Bernát	1178	5 Apponyi-utca 16, Bpest József körút 10.
Dr. Rohrböck Ferencné	900	3 Hunyadi-utca 24, Bpest Rottenbiller-u. 6.
R. kat. Egyházközség	301	1 Paulheim-utca 29.
Rónai Elek örökösei	2289	7 Paulheim-utca 7, Bpest Falk Miksa-u. 10.
225 Dr. Rósa Ferencné	508	1 Paulheim-utca 28.
Sachs Edgárné	599	2 Beniczky-utca 25.
Dr. Sarkadi Ottó	324	1 Batthyány-utca 8.
Sátor Vilmos	300	1 Árpád-utca 18, Bpest Mexikói út 54.
Schaffler Mátyás	601	2 Paulheim-utca 19.
230 Scheiber József	300	1 Szilágyi Mihály-utca 3.
Schenkengel László	568	1 Liszt Ferenc-utca 7.
Özv. Schliesz Józsefné	306	1 Erzsébet királyné út 12.
Schönberger Sándorné	598	2 Rákóczy Ferenc-u. 6, Bpest Dohány-u. 22.
Schönborn János	801	2 Árpád-utca 4.
235 Sebestyén Imre	448	1 Hunyadi-utca 16, Bpest Thököly út 34.
Özv. dr. Sereghy Elemérné	300	1 Horthy Miklós út 13, Bpest Salétrom-u.
Sikorszky Titusz	480	1 Paulheim-utca 4.
Simonyi Béla	383	1 Apponyi-utca 38, Bpest Déry-utca 10.
Sipos Lajosné	299	1 Huszár-utca 16, Bpest Végh-utca 9.
240 Skanda Gyula	600	2 Beniczky-utca 14b.
Báró Splényi István	909	3 Batthyány Ilona-utca 6.
Özv. Spitz Imréné	601	2 Diósy Lajos-utca 9.
Özv. Stauber Albertné	606	2 Erzsébet ligetsor 8, Bpest Lánchíd-u. 3.
Özv. Steinel Ferencné	309	1 Gara-utca 7.
245 Steiner Andor	623	2 Batthyány-u. 7, Bpest Kenyérmező-u. 1.
Steiner Gusztáv	605	2 Rákóczy Ferenc-utca 3.
Steiner Imréné	579	2 Paulheim-utca 9, Győr Andrássy út 33.
Özv. Stiek Vilmosné	599	2 Apponyi-u. 31, Ujmföld Szt. István-u. 5.
Stift Nándor	600	2 Imre-utca 1, Bpest Váci-utca 12.
250 Strasser Jenő	445	1 Erzsébet ligetsor 5.
Özv. Strasser Ulrikné	532	1 Árpád-utca 22.

A tag neve	Ing. ter. Szavaz. □ Öl száma	A tag lakáscíme
Sugár Pál	336	1 Árpád-utca 26.
Dr. Szabó-Patay József	542	1 Gara-utca 18, Bpest Remete-utca 38.
Dr. Szántó Dezső	568	1 Erzsébet királyné út 21.
255 Szeberényi Károly	300	1 Erzsébet kir. út 10, Bp. Wesselényi-u. 35.
Dr. Szegedy Lajos	904	3 Kossuth Lajos-utca 9.
Szegő Sándor	591	2 Batthyány Ilona-utca 1.
Szekeres Jenőné	602	2 Diósy Lajos-utca 8.
Székely László	252	1 Gara-utca 22, Bpest Andrassy út 5.
260 Szelényi István	300	1 Budapest Elemér-utca 35.
Dr. Szemere Lászlóné	910	3 Imre-utca 3.
vitéz dr. Szepesfalvy János	2002	6 Petőfi Sándor-utca 9.
Szigethy Árpád	598	2 Rákóczi Ferenc-utca 4.
Szilágyi Manóné	297	1 Batthyány-utca 9, Bpest Tisza K. tér 3.
265 Özv. Szombathy Károlyné	535	1 Gara-utca 16, Bpest Rákóczi út 29.
Id. Szöllősy Gyula	318	1 Vitéz János-utca 8.
vitéz br. Szurmay Sándor	1408	4 Szurmay-utca 21, Bpest Andrassy út 47.
Tabakovics Béláné	816	2 Mátyás tér 5, Bpest Szív-utca 35.
Takács Margit	851	2 Liszt F.-u. 9, Bpest Szentkirályi-utca 31.
270 Takács Sándor	599	2 Diósy Lajos-utca 9.
Tancsik József	595	2 Vitéz János-utca 18.
Teltsch Árpád	600	2 Erzsébet kir. út 14, Bpest Dobozy-u. 47.
Terényi László	300	1 Huszár-utca 18.
Tichy Rezső és Ferenc	1201	2 Horthy út 61, Cinkota.
275 Özv. Thury Sándorné	606	4 Apponyi-utca 15, Bpest Kazinczy-u. 50.
Tóth Jenő	597	4 Apponyi-utca 23, Bpest Görgey A.-u. 40.
Tóth József	574	1 Kinizsi Pál-utca 5.
Törzs József	1097	3 Mátyás tér 7, Bpest Szilágyi-utca 3.
Özv. Trombitás Ignácné	601	2 Rákóczi Ferenc-utca 2.
280 vitéz dr. Thuránszky Béla	602	2 Paulheim-utca 21.
Özv. Thuránszky Józsefné	551	1 Szilágyi Mihály-utca 6.
Turesányi Antal	505	1 Paulheim-utca 2, Bpest Üllői út 2.
Ujváry László	300	1 Mátra-utca 11, Bpest Ráday-utca 19.
Özv. dr. Vadas Vilmosné	601	2 Horthy Miklós út 49.
285 Vályi Irén	300	1 Erzsébet ligetsőr 7, Bpest Alpár-utca 8.
Váróczy Andorné	305	1 Rákóczi Ferenc-utca 11.
Váry Gyula	950	3 Hunyadi-utca 10.
Dr. Végh Aladár	601	3 Huszár-utca 31.
Dr. Véghelyi Ernő	600	2 Kossuth L.-u. 13, Bpest Ferenciek tere 9.
290 Vermes Gyula	766	2 Batthyány-u. 11, Bpest Izabella-utca 83.
Vidos Antal	570	1 Rákóczi Ferenc-utca 25.
Dr. Viola Rezső	574	1 Kinizsi-u. 19, Bpest Horthy Miklós út 30.
Ifj. Walla József rt.	3898	10 Horthy M. út 80, képv. Schambach Károly
Wieszt Jánosné	572	1 Árpád-utca 28.
295 Wilezek Gusztáv örökösei	599	2 Imre-utca 5.
Zachariás Jenő örökösei	301	1 Erzsébet kir. út 3, Bp. Szt. Domonk.-u. 9.

A tag neve	Ing. ter. □öl	Szavaz. száma	A tag lakáscíme
Zettner nővérek	596	2	Szurmay Sándor-utca 23.
Özv. Zettner Vilmosné	868	2	Kossuth L.-utca 20, Bpest Üllői út 121.
Özv. Zehntbauer Gyuláné	578	1	Rákóczi Ferenc-utca 36.
300 Zier Árpádné	276	1	Horthy Miklós út 29.
Özv. Zimmermann Adolfné	599	2	Szilágyi-utca 9, Bpest Örömvölgy-utca 8.
Zierner Zsigmond	598	2	Apponyi-utca 7, Bpest Pillvax-köz 6.
Özv. Zuckermann Edéné	1249	4	Rákóczi-utca 29, Bpest Táncsics-utca 6a.
Zupka Lajosné	621	2	Erzsébet ligetsőr 1, Bpest Tüzoltó-u. 25.
305 Zwillingер Bernát	570	1	Kárpát-utca 7.
Zsilli Géza	605	2	Kossuth Lajos-u. 23, Rákosszentmihály.
Zsoldos Pál	300	1	Árpád-utca 20, Bpest Jókai tér 10.

Összesen 307 tag 603 szavazattal.

A MÁTYÁSFÖLDI EGYESÜLETI KORVIN MÁTYÁS GIMNÁZIUM TANÁRI KARA AZ 1937/38. TANÉVBEN

Igazgató:

Dióssi Frigyes.

Tanárok:

dr. Bérezés J. Raymund,
dr. Erdélyi Pál,
dr. Fábrián István,
Földes István,
Gálos Ferenc,
dr. Hári Ferenc,
dr. Hrabovszky Antal,
Kassa Gábor,
Kozák István,
Németh László,
dr. Pornai Gyula,
Sarlós József,
Sipos Ferenc,

Hitoktatók:

Dancsák Sándor r. kat.,
Bányay Sándor evang.,
Kádár László réf.,
dr. Eisenberger Géza izr.

LEÁNYTANULÓK FELÜGYELŐJE

Kis Ilona.

ALTISZTEK

Istenes Sándor,
Istenes József.

FŰTŐ

Magát Pál.

AZ EGYESÜLETI KÖZPONTI IRODA SZEMÉLYZETE

Smetana Aladár irodai és üzemi ellenőr.
Streit Béla könyvelő.
Papek László segédkönyvelő.
Rolenik Mária gyors- és gépíró.
Szerződéses műkertész: Gibbon Alfréd.

AZ EGYESÜLET MŰSZAKI HIVATALA

Németh Zoltán oki. bányamérnök, ny. bányafőfelügyelő.

AZ EGYESÜLETI ÜZEMI SZEMÉLYZET

Fülöp Lajos üzemvezető.
Fogd János szerelő.
Vereczki Pál „
Oláh Géza „

Fürdőmester: Bertalan Miklós.
Útkaparó: Medveczki Pál.
Parkgondozó: Magát Pál.

BETŰRENDES NÉV- ÉS TÁRGYMUTATÓ

Acetelin világítás 48, 52
Alakuló közgyűlés 22,
Alapítók 82,
Alapítványok 65, 91, 93,
Alapszabályok 22, 23, 24, 31, 56, 90, 91, 149, 152, **169**.
Alispáni sérelmes intézkedések 168—169,
Alkotó munka utolsó 5 évben 174,
Amerikai misszió 95,
Antal Gyula 64, 73,
Anyagok — fa, szén, trágya stb. — beszerzése a tagok részére 165,
Anyagraktár az üzemek részére 174,
Arányi Antal 73,

Ádám János 90, 85,
Ákoncz István 115, 134,
Áramfogyasztásunk növekedése 178,
Áramszolgáltatás joga 159, 172,
Áramvásárlási szerződés 174,
Áttérés az új áramrendszere 158,

Barabás Béla dr. 83, 90, 92,
Bartolffy János 46, 49, 55, 61, 98,
Bathó Sándor 99, 105, 111, 116, **117**,
118, 121, 122, 133, 135, 137,
Báthory Sándor 93,
Bauer István dr. 101, 103, 107, 122, 123, 130, 134,
Beleznay László dr. 113,
Bellovics Imre 46, 55, 61, 62, 64, 66, 73, 87, 98,
Bellovics Imréné 86,
Belső kölcsön 30, 32, 34, 38, 45, 62, 121,
Beniczky Gábor 17, 18, 19, 23, 25, 27, 30, 33, 44, 72;
Beniczky Gáborné szül. Batthyány Ilona grófnő 38, 47, 82,
Benzintöltő-állomás 109,
Berczeller Lipót 94, 99, 100, 105, 106, 111, 112, 116, 117,
Beruházások javításokra 100, 105, 111, 116, 122, 127, 128, 129, 143, 146, 150,
Beruházások költségei az utolsó 5 évben 177,
Bevételek emelkedése 179,

Biffi Ferenc vitéz pilicai 102, 105, 106, 107, 110, 115, 121, 122,
 Boros Hugó 108, 118,
 Brück Sándor (Bács) dr. 94, 95, 96, 98, 101, 102, 103, 107, 109, 110,
 122, 123,

Csáky Károly gróf 82,
 Csendőrkülönítmény 93, 95,
 Csütörtöki társaság 84,
 Czárán Zoltán 121,

Dembitz Mátyás 108, 109, 116, 133, 135, 149,
 Demjanovich Emil dr. 37, 52, 55,
 Diósy Lajos 61, 76, 77, 82, 89, 90, 91, 95, 97, 101, 102, 103, 104, 119, 139,
 Diósy Lajosnc 87,
 Diósy Lajos alapítvány 91, 93,
 Disznótartás 168,

Egyesület feloszlata 159, 160—165,
 Egyesület története 82, 92,
 Egyesületi célok közérdekűek 164,
 Egyházközség r. kat. 121, 124, 147,
 Együtműködés 164,
 Elemi iskola 39, 45, 47, 48, 50, 58, 59, 62, 72, 74, 78,
 Elnökválasztás elhalasztására indítvány 100,
 Emlék bizottság 77, 92,
 Elővételi jog 26,
 Erdélyi Lóránt dr. 159, 168, 174,
 Erdélyi menekültek 91,
 Erdők bekerítése 30,
 Erdő megvétele 27,
 Erdő parcellázása 74, 159,
 Erényi Antal 66,
 Erzsébet liget 43, 92,

Élet-halál küzdelem 158, 174,
 Építkezések az utolsó 5 évben 175—176, 179,
 Évi jelentés nyomtatásban 42, 93, 98, 119,

Fazekas Ágoston 80, 82,
 Fák lefejezése 99,
 Fásítás — irtás 23, 28, 47, 79, 88, 98, 141, 145,
 Fehérváry József 46, 66, 82, 90,
 Felebbezésnek halasztó hatálya nincs 164—165,
 Felebbezések lavínája 166, 168,
 Ferenetzy József dr. 152,
 Fizetések megszüntetésére indítvány 117,
 Fogyasztási adó 44, 64, 65, 88,
 Fogyasztási Szövetkezet 61, 62, 65, 93,

- Földes Géza 88, 98, 99, 121, 129, 131, 133, 134, 139, 152, 157,
 Földes Gábor 61, 64*
 Frankl Manó 91, 96,
 Fráter Iván dr. 173,
 Fürdődíjak 109, 132,
 Fürdő megváltása 94—95, 96,
 Fürdő Egyesület 50, 52, 53—55, 77, 93,
- Gaál István dr. 152,
 Ganz r. *. 61, 62—63,
 Gazdasági udvar 108, 109, 111,
 Gazolin világítás 49,
 Gazi Mariska 87,
 Gardas István 103,
 Georgevits Béla 153,
 Gépészmérnök alkalmazása 100, 110,
 Gossmann Ferenc 113,
 Gruber Gyula 76, 93,
 Guttmann Emil 120,
 Gyalogjárók építése 141, 145, 146, 150, 176,
 Gimnázium 35, 38, 152—153, 157, 159, 167, 173, 174, 175, 176, 179,
 Gimnázium elleni akció 167, 173,
 Gimnázium házadómentessége 173,
 Gimnázium létének biztosítása 173,
 Gyümölcsfavédelem 176,
- Hadisarc 95,
 Hampel Geyza 100,
 Hangversenyterem 39,
 Hann Lajos 149,
 Hasznos beruházások 178,
 Hatósági vizsgálat 166, 173,
 Háborús állapotok 177, 88, 90,
 Házadóalap leszállítása 132,
 Házak száma 23, 33, 46, 58, 59, 62, 65, 66, 72, 74, 78, 88, 129,
 Háziszemét elfuvarozása 135,
 Heltai Jenő 86, 87,
 Herzum János 118,
 H. É. V. 19, 23, 25, 28, 33, 34, 38, 44, 48, 52, 58, 59, 60, 72, 125, 126, 135,
 168, 174,
 Hidegvíz Gyógyintézet 94,
 Hitfelekezeteknek templomtelkek 176,
 Holzmann Henrik 99, 108, 109, 118, 125,
 Hudetz János 61, 72,
- Igazgató 94, 95, 96,
 Illetékmentesség 169,
 Intéző Bizottság 100, 105, 108, 116,

Irodahelyiség 106, 175,
Istók János 92,

Janczer Lajos 94,
Janczer Lajos dr. 108, 115, 129, 134, 139, 140,
Jaczkó Ernő 144,
Jazz-band 114,
Jellinek Henrik 19, 34, 38, 48,
Jégpálya 57, 88,
Jégverem 37,
Jogi kérdések megoldása 172, 179,
Jubileum 77, 79, 82,

Kaczvinszky János 42, 82, 92, 98,
Kapcsolóterem 174,
Kapulámpák 125, 141, 147, 150,
Kapunviágítási szabályzat 148, 149,
Karafiáth Jenő dr. 152,
Karhatalom 95,
Kartal Emil 125, 132, 134, 135, 152,
Kaszalik György 84,
Kaszinó 77, 83, 107, 109, 118, 121, 134, 15, 151,
Kábelfektetés 168,
Károly király IV. békekert 91, 92,
Károlyi Mihály gróf 92,
Kárpáti falvak 90,
Keleti Kornél dr. 123,
Kercser István 38, 43,
Kerényi Gábor 90,
Kertszet 37, 48, 52, 57, 59, 72, 88, 100, 106, 108, 109, 110, 111, 113, 114,
119, 120, 121, 126, 144,
Kertmozgó 130,
Kéry Andor 87,
Khayl Elemér 59,
Klázner Kálmán 90, 98,
Krámer Gizi 46,
Kommunizmus 94, 95,
Koppely Géza 82,
Kossuth Lajos halála 33,
Kossuth-utca burkolása 140,
Kölcsönök 51, 75, 96, 105, 108, 111, 112, 113, 114, 115, 122, 124, 134,
Körmendy Ékes Lajos dr. 153, 157,
Közbiztonság 59,
Központi Tejcarnok 106, 108,
Közsegésítés 60, 62, 64, 74, 76, 77, 78, 89, 129, 130, 131, 132, 151,
154, 157,
Községháza részére helyiségek 176,
Községi hozzájárulás 64, 66, 74, 88, 106, 121,

Közvilágítás 31, 35, 40, 98, 105, 147, 148—149, 151, 152, 154, 157,
 Közvilágítási járulék 109, 121, 148, 150, 154, 168,
 Kuglizó 108,
 Kunkel Imre 17, 32, 33, 100,
 Kültagok 56, 58, 92, 109,
 Kürthy István dr. 91, 94, 107, 114, 115, 121, 122, 123, 149, 153,
 Kúry Klári 87,

Lacsny Árpád 129, 133,
 Lakosság száma 46, 49, 58, 59, 62, 65, 66, 72, 78, 88, 91, 92,
 Lang-gyári motor 129,
 Laufer Lajos dr. 96, 111, 134, 135,
 Lardolin olaj 135,
 Lengyel Zoltán dr. 121, 122, 123, 124, 12S, 130, 132, 133, 139, 153,
 Ligeti főalleé lezárása 169,

Madárvédelem 176,
 Makra Imre 100,
 Magyar Általános Gépgyár r. t. 90,
 Mátay Antal 141,
 Mátrai Géza 100, 102, 111,
 Mátyásföldi Hírlap 86,
 Mátyás szobor 36, 87,
 Második lépcsőház 175,
 Meixner Emil dr. örsödi 35, 47, 55, 61, 62, 64, 82, 87, 92, 110,
 Melegvízfűtés 144, 146, 148, 150,
 Metz Vilmos 118, 119, 132,
 Mihályfy József 41, 61, 72, 80, 82, 89, 91, 92, 93, 94,
 Milosevics János 91, 92,
 Mindenki lemond 145,
 Mindenre bizottság 100, 106, 116,
 Mozi 100, 105, 106, 108, 113, 116,
 134, 144, 175,
 Móczár Gyula dr. 82,
 Mószár József 90,
 Mórán Fülöp 103, 153,
 Műhely az üzemek részére 174,
 Műközlábazat 176,

Nagy Kálmán 92, 115, 129, 130, 131, 140, 157,
 Naményi József 66,
 Neiszer Antal dr. 82, 83, 84, 97, 102, 103, 105,
 Névsor 20-22, 25, 31, 35, 36, 41, 53, 57, 64, 97, 100, 102, 115,
 135, 140,
 Nobile officium 103,
 Nógrády Jolán 87,

Okmányok hiánya 93, 98, 100, 101,

- Oszeczky Ferenc 19,
 Oszlopesere 147, 150, 152,
 Ószirózsás forradalom 93,
- Padok kihelyezése 175,
 Palágyi Kálmán 61, 62, 73, 76, 77,
 Panasznak halasztó hatálya nincs 164—165,
 Panaszok lavinája 166,
 Papp László dr. 77, 83, 90,
 Parcellázások 27, 28, 29, 38, 43, 44, 126, 127, 149,
 Parkok rendezése 175,
 Paulheim József 31, 32, 33, 34, 35, 37, 42, 45, 46, 47, 50, 51, 55, 61, 63, 64,
 65, 66, 71, 73, 98,
 Pcjacevich Márkné grófnő 126, 151,
 Pejaosevich parcellázás 172,
 Pensio-étterem 119,
 Perjatl Márton 46, 75, 76,
 Perndl Flóris 66, 72,
 Pénzügyi viszonyok 48, 49, 51, 57, 58, 60, 98, 119, 120, 123, 124, 126,
 138, 142, 143, 152, 155, 156, 178,
 Phöbus r. t. 94, 96, 98, 99, 114, 120, 159,
 Piactartás 60, 120,
 Pikier Károly 91, 94, 104, 115, 134,
 Plébániaépület részére telekadományozás 176,
 Polesznák János 55, 61, 64,
 Posta, távirtda, távbeszélő 39, 44, 57, 66, 74, 131, 147,
 Pototzky Gero dr. 133,
 Pozsgay Tivadar 66, 72, 82, 84, 92,
 Pöcegödörök 24, 176,
 Prenoszil Sándor 82,
 Protestáns Központi Hiteliroda 133,
 Protestáns Egyesület templomhely 149,
- Rentmeister Károly dr. szentgyörgyi 100, 101, 102, 107, 108, 114,
 118, 131, 136, 139, 154, 160, 161, 168,
 Rajzterem 174,
 Ráday Gedeon gróf 82,
 Rákosi Szántó 133,
 Rekvirálás 99,
 Rendőrség 40, 80, 108, 113,
 Révész Béla dr. 160,
 Riegler Bernát dr. 99,
 Rohrböck Ferenc dr. 110, 153,
 Rovó Aladár 118, 124, 125, 126, 133, 135, 136, 144,
 Röpirat 121, 136, 137, 138,
- Samek Jakab dr.
 Saupé Gusztáv 41, 95, 98,

Sebesta Otto 103,
 Sétálási szolgálatom 26, 167,
 Sikorszky Titusz 76, 83, 90, 95, 104, 124, 140,
 Simkovics János 20,
 Singhofer Vilma 46, 87,
 Spcct Ferenc dr. 59, 62, 65, 66, 73,
 Staub Elemér 127,
 Steiner Gusztáv 153,
 Steinschneider 87,
 Stenzinger 87,
 Stift Testvérele 51, 52,
 Strasser Ulrik 99, 100, 102, 108, 134,
 Streliczky Sándor 37, 82,
 Streliczky Sándorné 86, 87,
 Szabálytalanságok 161,
 Szakbizottságok 23, 32,
 Szalay János 66,
 Szalay Péter 39,
 Szegedy Albert 78,
 Szegedy Lajos dr. 115, 125, 130, 134, 140, 154, 155, 155, 156, 157, 158,
 Szemére László dr. 132,
 Sz-edy János 55, 61,
 Szeniczey Ödön 17, 22, 25, 30, 32,
 Szerelési üzem 129, 144,
 Szerelőipar létesítése 100, 105,
 Szécskay István 37,
 Szivattyúház 174,
 Szurmay Sándor báró 77, 89, 91, 115, 117, 133, 168,
 Szurmay alap 93,

Tagok létszáma 25, 30, 33, 46, 49, 58,
 Tagsági díjak 29, 46, 95, 102, 107,
 Tagsági díj hátralékok 137,
 Tapoleczay Dezső 45,
 Táppontok 147, 150, 152,
 Társasélet 29, 36, 38, 45, 47, 52, 58, 59, 62, 77, 83, 84—87,
 Telkek bekerítése 29,
 Telekkönyvi korlátozás 18,
 Teleknagyság csökkentése 149,
 Telepfejlesztő r. t. 101, 102, 103,
 Telepőrök 28, 30, 33, 41, 59, 66, 80, 90, 93,
 Temető 77, 87, 89,
 Templom 52, 56, 58, 59, 61, 65, 66, 72, 93, 108, 109, 113, 141, 147,
 Tcmlomtelkek ajándékozása hitfelekezeteknek 176,
 Terstyánszky Kálmán 30, 31, 33, 80, 82, 88,
 Területhasználati díjak szedése 162,
 Tiszteletbeli tagok 56,
 Tomcsányi Vilmos Pál dr. 91,

- Tollagi Adolf 87,
 Tornaterem-mozi 172—173, 174, 175,
 Tölgyessy Gyula 73,
 Törpe ellenzék próbálkozásai 166, 167, 168, 173,
 Töttössy István 61, 73, 77, 90,
 Trágyabeszerzés egységesen 176,
 Tusculanum 60,
 Tűzbiztosítás egységesen 176,
- Uszoda 50, 52, 77, 80—82, 88, 93, 94, 98, **109, 111, 112,** 113,
 119, 126, 132, 143, 148, 175,
 Úszóverseny 59,
 Útvalányozási jog 162,
 Útburkolási költség 148, 152, 162,
 Utcakép egysége 41,
 Utcanevek 28, 37, 91, 132, 141,
 Utcaterületek megvétele 27,
 Utcák átengedése 169, 171,
 Utcák feletti rendelkezési jog 162, 163,
 Utcák lezárása 172,
 Utcák szilárd burkolása 150,
 Utcák tulajdonjoga 162—164, 169, 170—171,
 Útkaparóház 37, 39, 40, 44,
- üdülőlház 159, 164, 168, 175,
 üdülőlhelyi Bizottság 168,
 üzjemek bérbeadása 100, 101, 103, 104, 121, 123,
 üzemvezetői lakás 174,
 üzemzavarok 99, 110, 112, 115, 120, 123, 124, 125, 127, 128, 155,
 üzletház 159, 175,
- Vajdafy Lehel 87,
 Vagyonteltár 42,
 Vagyonrcszesedési illeték 60,
 Varga László 66, 82,
 Vay Lajos gróf 41,
 Választmány ügyrendje 134,
 Vármegyei hatóságok 174,
 Városítási mozgalom 130, 132, 133,
 Városőrség 95,
 Váry Gyula 133, 134, 140, 154, 157,
 Vendéglő — szálloda — parkszálló 19, 26, 27, 34, 37, 38, 39, 40, 47,
 49, 51, 62, 64, 72, 74, 86, 88, 95, 106; 108, 109, 110, 112,
 113, 116, 120, 130, 133, 135, 143, 146, 147, 148, 150, 151, 159, 174,
 Verő György 86, 87,
 Verő Györgyné, Margó Célia
 Végrehajtó Bizottság 100, 105,
 Vidor Pál 59,

Villany- és vízdíjak emelése, leszállítása 100, 115, 132, 134, 146, 156, 176,
Villany- és vízmű 61, 65, 67—72, 73, 74, 75, 76—77, 88, 90, 91, 93, 94,
96, 98, 107, 108, 112, 119, 120, 125, 126, 138, 143, 144, 145, 146,
147, 148, 150, 158, 174, 175, 178,

Villany és vízmű megváltása 96,

Viola Rezső dr. 128,

Vízórák 129, 134,

Vízpazarlás 128, 129,

Vízszolgáltatás joga 172,

Víztorony 72,

Vízváry Gyula 39, 45,

Vízváry Mariska 45,

Weninger Ferenc 115,

Zehntbauer Gyula 37, 72, 73, 75, 76, 77,

Zerkovitz Emil 91, 93,

Zettner család megbízottja 166, 168,

Zettner Vilmos 89, 95, 97, 100, 102, 107, 113, 115, 117, 118, 122,

Zita királyné parkerdő 91, 166.

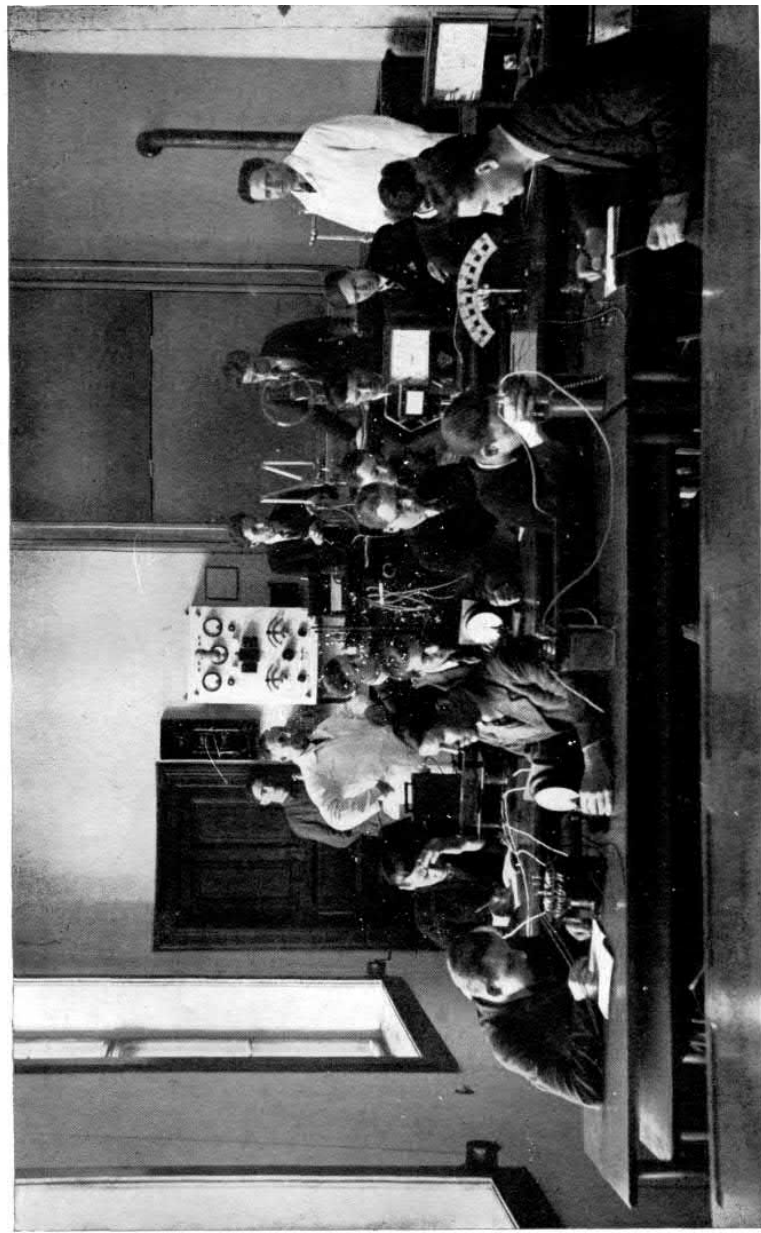
T A R T A L O M J E G Y Z É K

	Oldal
I. Előszó	5
II. Mátyásföld története rövid összefoglalásban	8
III. A Mátyásföldi Nyaralótulajdonosok Egyesületének részletes története	17
IV. Az Egyesület elnökeinek névsora	181
V. Az Egyesület mai tisztkara és választmánya.....	183
VI. Az Egyesület mai tagjainak névsora.....	185
VII. Az Egyesületi Korvin Mátyás Gimnázium tanári karának névsora.....	193
VIII. Az Egyesületi központi iroda személyzete	195
IX. Az Egyesületi üzemi személyzet	195
X. Betűsoros tárgymutató	197
XI. Fényképfelvételek az Egyesület különböző intézményeiről a könyv végén (16 drb. műmelléklet.)	

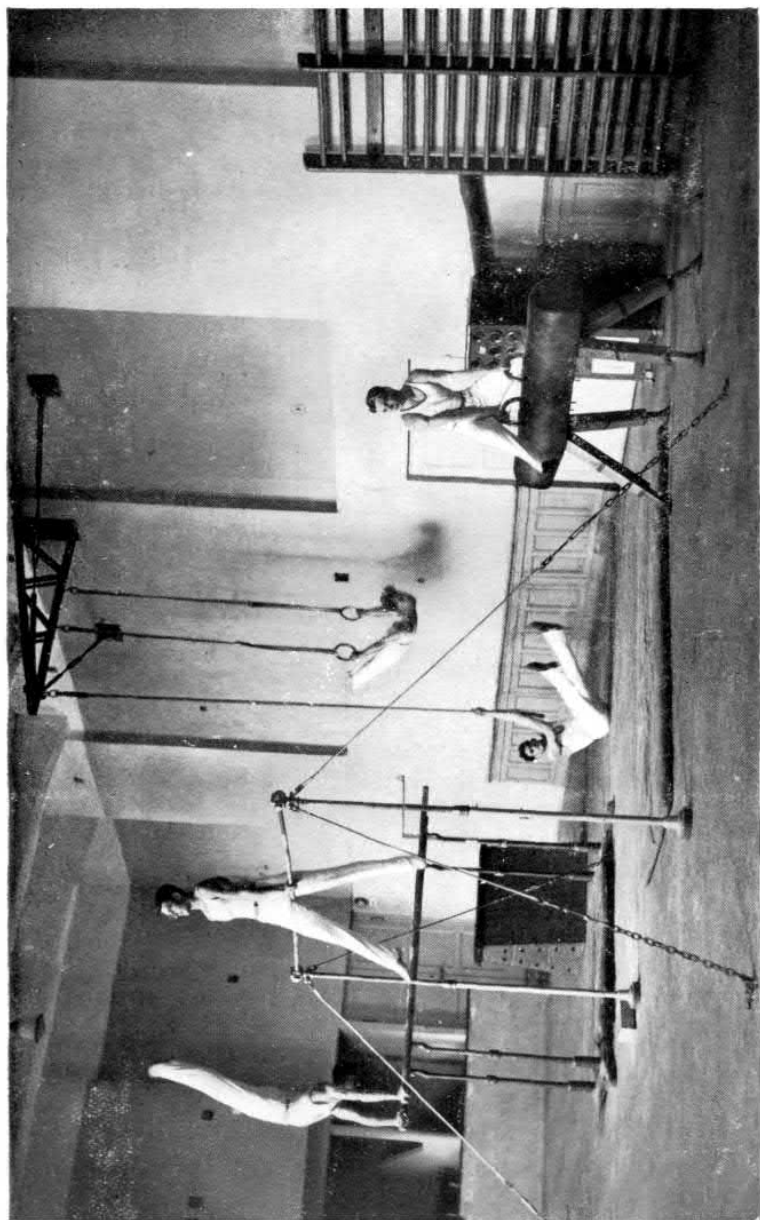

Mátyás király szobra

Málray Lajos szobrászművész alkotása

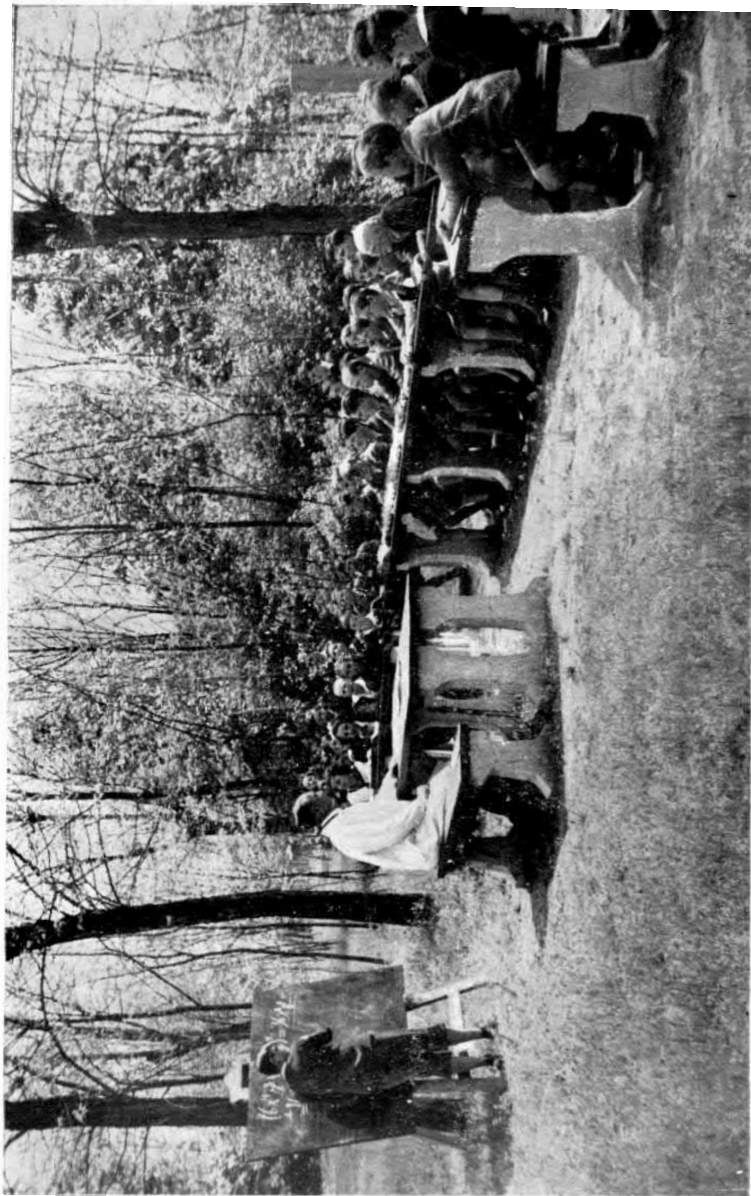
III. Gimnázium. Fizikai oktatás

Gimnázium. Tornaóra

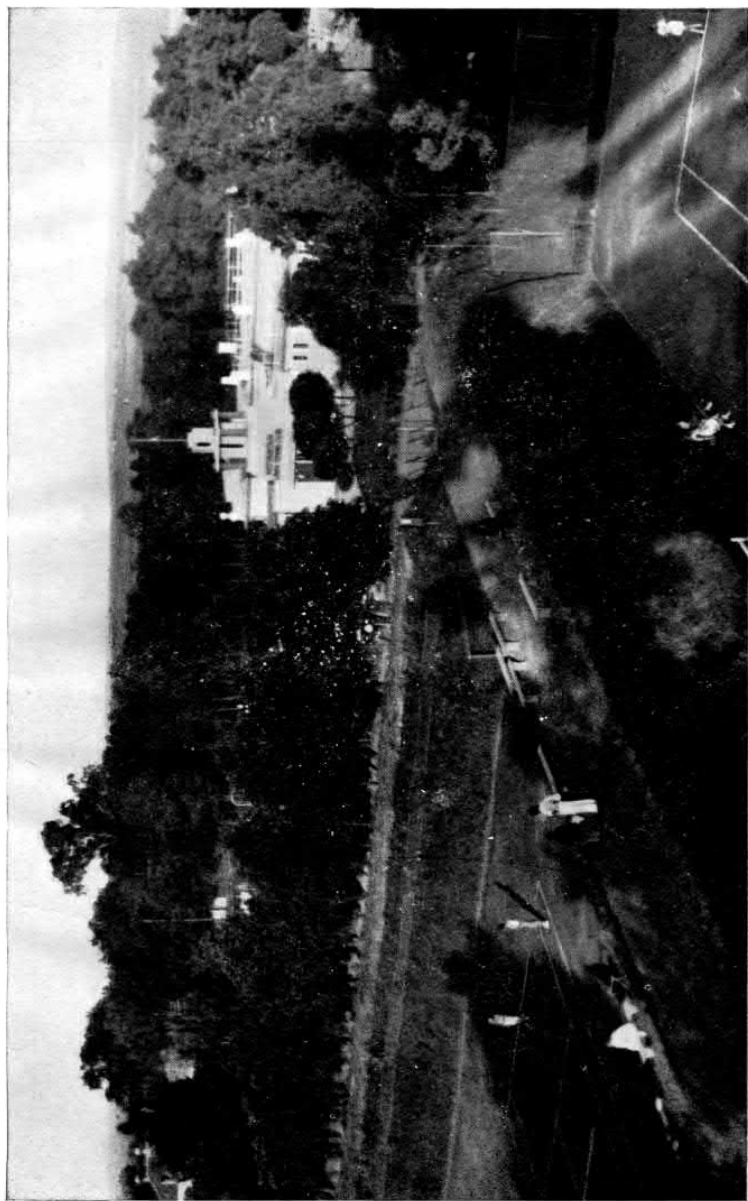

V. Gimnázium. Rajzoktatás

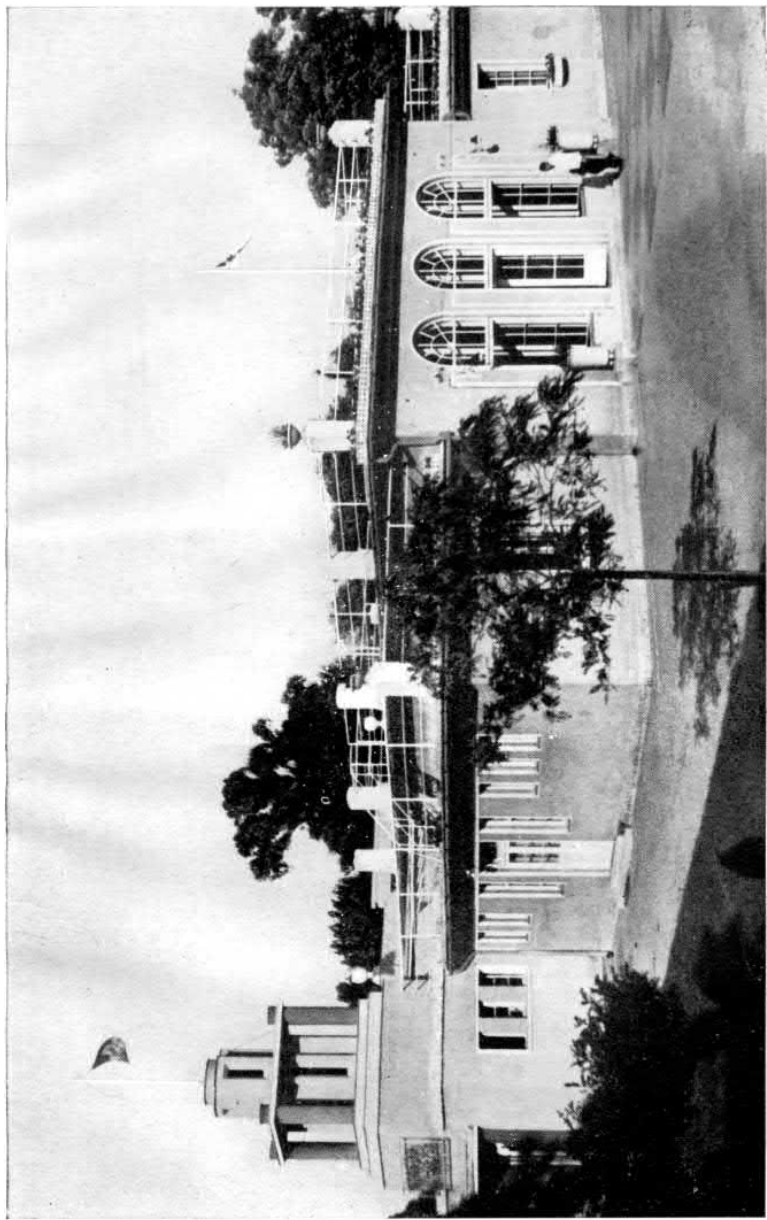

VI.

Gimnázium. Erdei oktatás

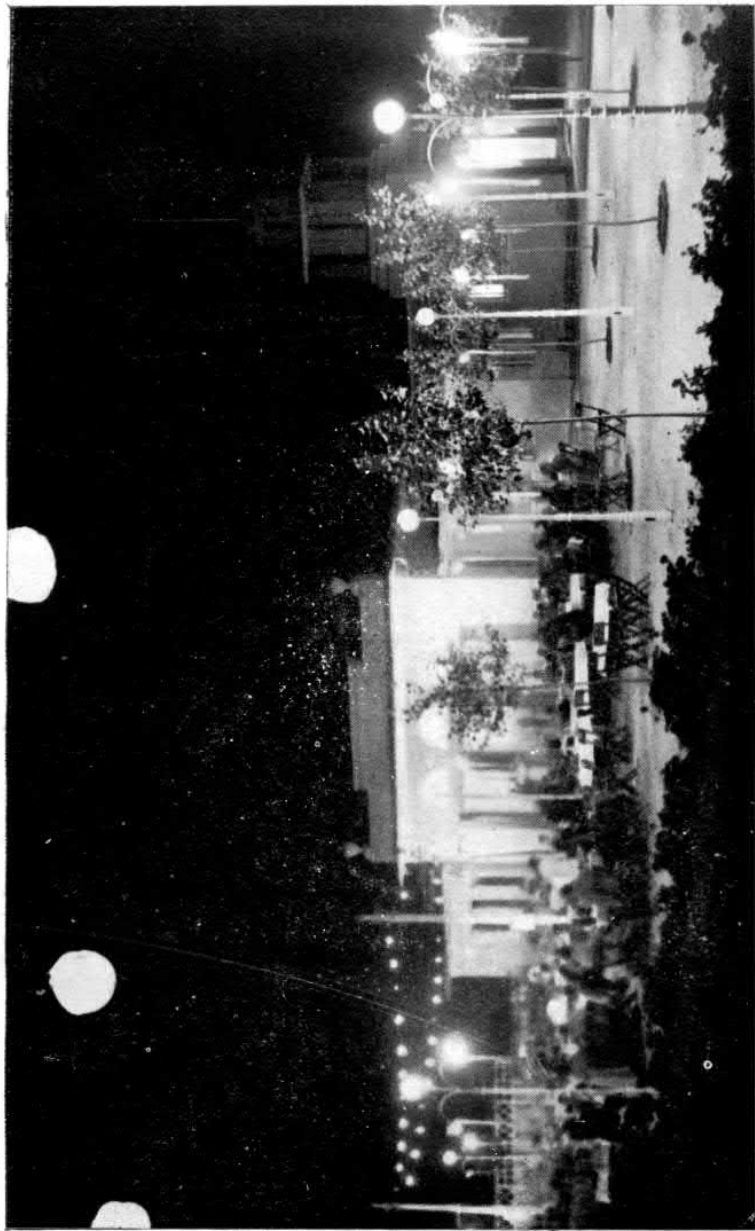

VIII. Lawn Tennis Club és Ütülőház távlati képe

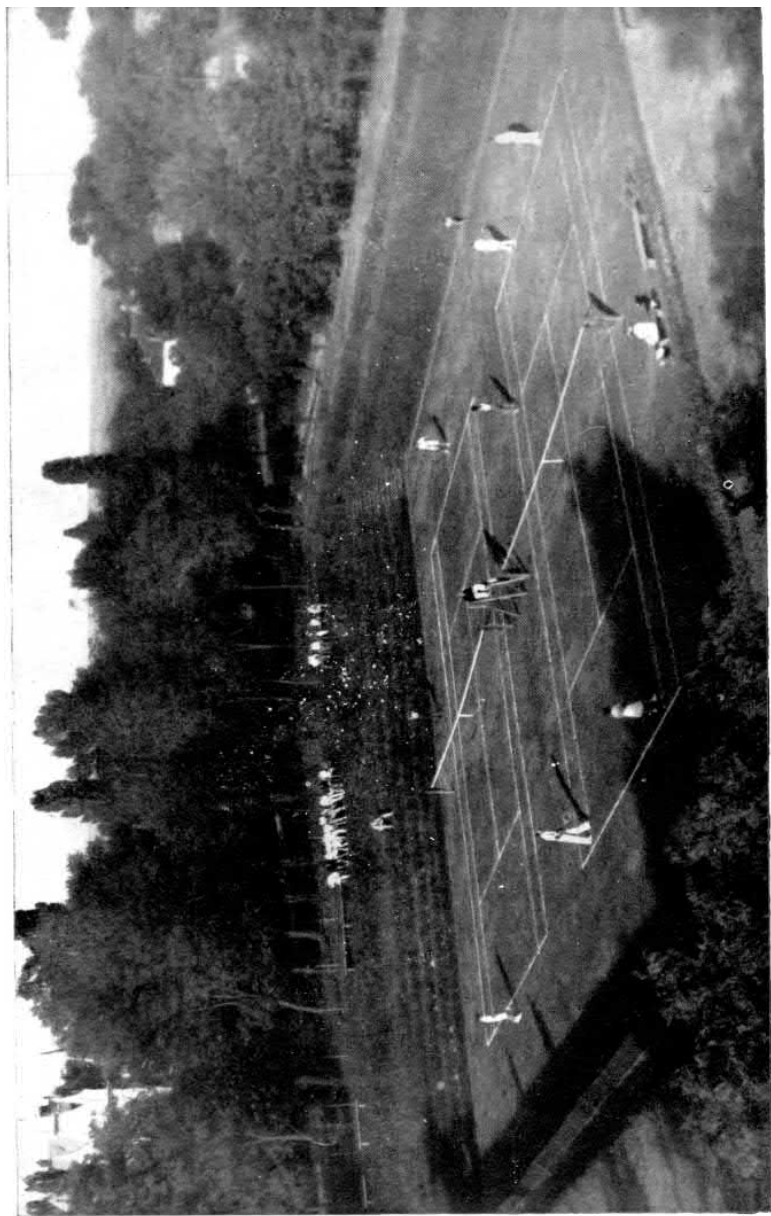

Lawn Tennis Club és Ütülőház

IX.

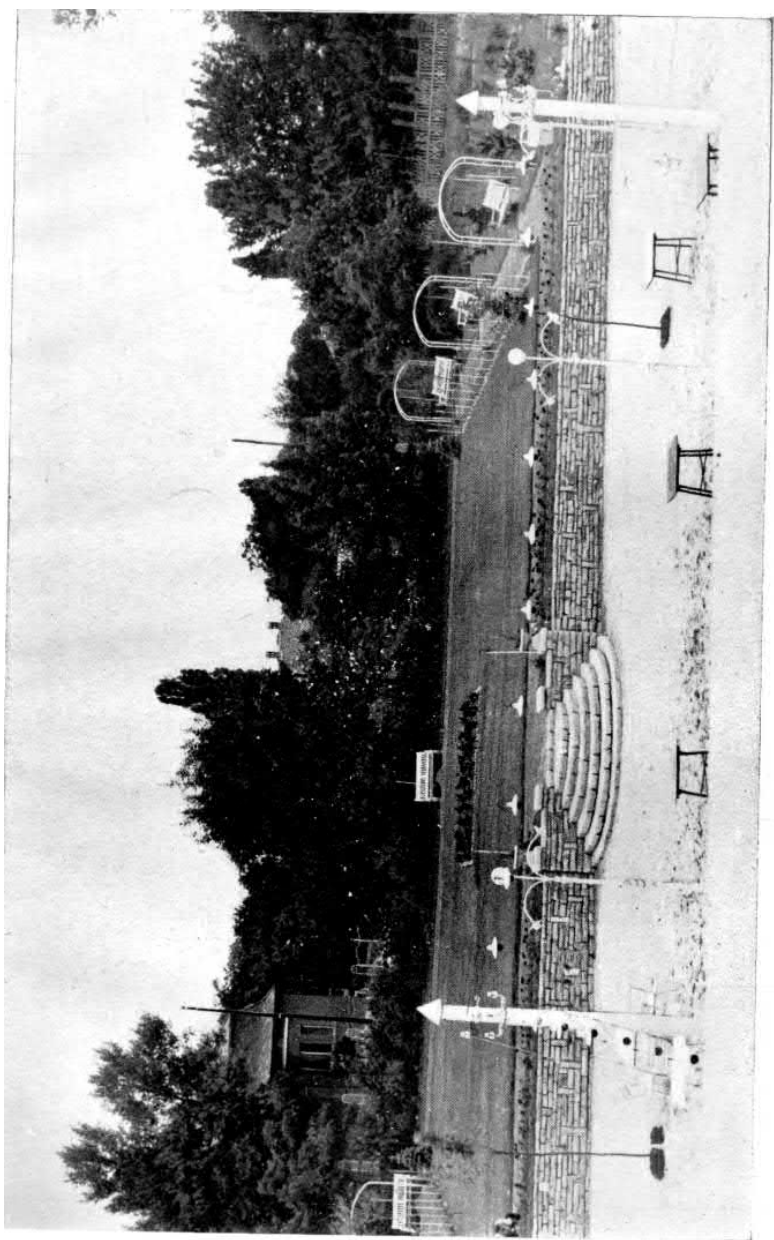

X. | Lawn Tennis Club és Uduloház esti megvilágításban

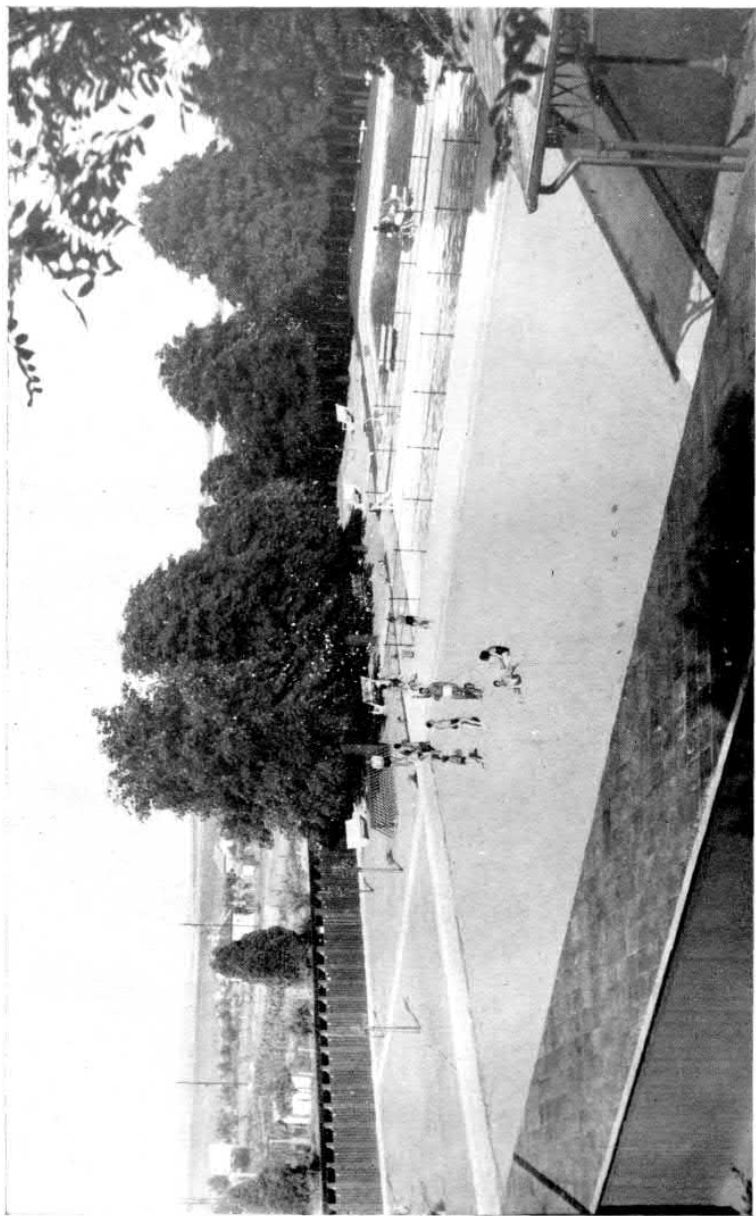
XI. Tennis Club mélyített kettős díszpálya (center-court)

XI.

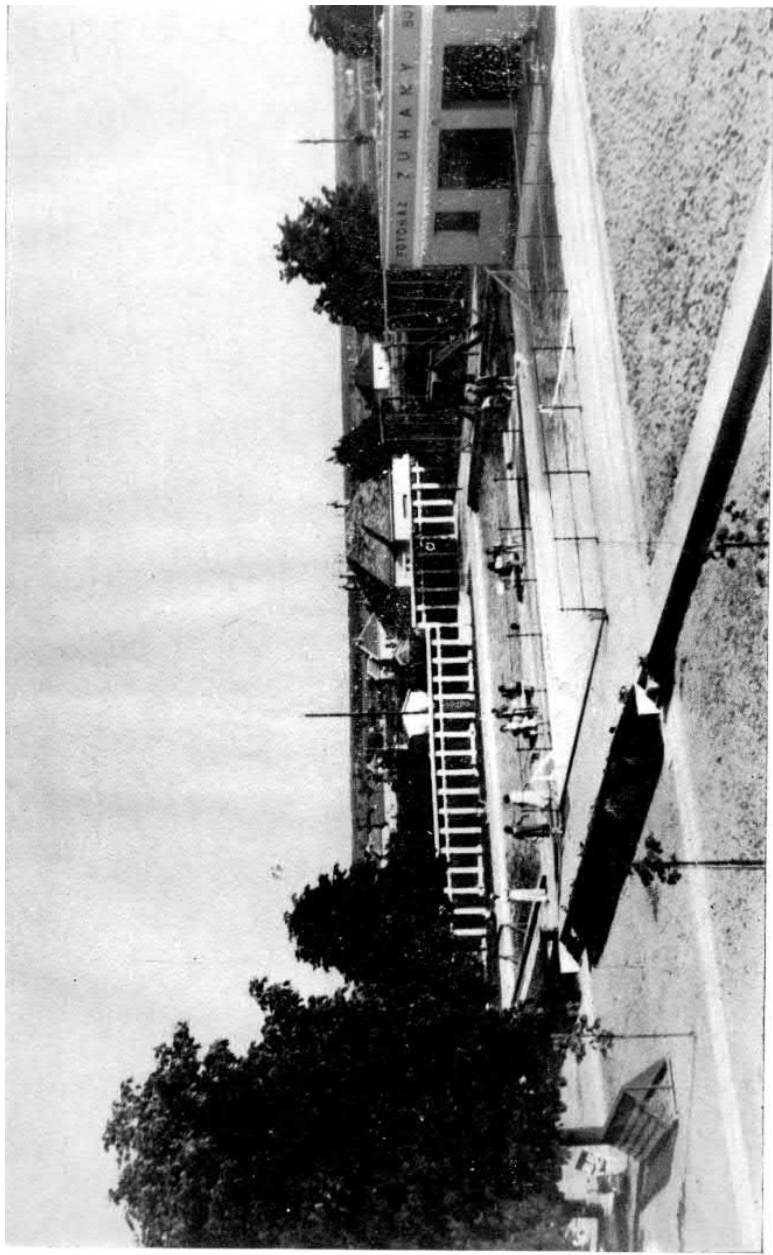
XII.

Tennis Club és Clubház függőkertje

XIII.

Egyesületi strandfürdő

XIV.

Egyesületi strandfürdő

XV.

Országzászló

XVI.

Park-részlet